

دولت‌خانه تخصصی
معادن، سنگ و فلزات
تهران - ۱۱۱۱۱

پایه اقتصادی

دوره خیز بورس کالا برای اصلاح نظام بازارها در سال ۹۵

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

عيد نوروز مبارك باد

يا مقلب
القلوب
والابصار

يا مدبر الليل والنهار
يا محول الحول والاحوال
حول حالنا الى احسن الحال

در این شماره می خوانید

سرمقاله

۴ بورس کالا در پسا تحریم؛ شریان ورود سرمایه‌های بین‌المللی به بازار سرمایه ایران

کارنامه ۹۴؛ چشم‌انداز ۹۵

- ۶ بورس کالا روی سکوی پرتاب
- ۱۰ بازار پتروشیمی تحت شعاع قیمت نفت
- ۱۴ سکوت بازار مس در سال ۹۵ شکسته می‌شود
- ۱۶ رشد پله‌ای تقاضا برای معاملات آتی سکه
- ۱۸ بازار فولاد خوشبین به بودجه عمرانی ۹۵
- ۲۰ ۹۵؛ سال رونق بازارهای بورس کالا
- ۲۲ دورخیز بورس کالا برای توسعه بازارهای مالی

گواهی سپرده کالایی

- ۲۶ کاهش ۶۰ درصدی هزینه‌های دولت با اجرای سیاست قیمت تضمینی
- ۳۰ رونمایی از سپرده طلایی در تالار نقره‌ای
- ۳۴ فرآیند گواهی سپرده کالایی سکه
- ۳۶ قبض انبار در دنیا قانون ملی است
- ۴۰ معاملات گواهی سپرده کالایی - طرف خریدار
- ۴۲ معاملات گواهی سپرده کالایی - طرف فروشنده
- ۴۴ فرآیند توثیق گواهی سپرده کالایی

تامین مالی

- ۴۸ بنای تامین مالی فولادی‌ها با تیر آهن آغاز شد
- ۵۰ تامین مالی صنعت خاکستری از طریق بورس کالا
- ۵۶ نحوه انجام معاملات سلف موازی استاندارد

بازار آتی ارز

- ۶۰ چرا بازار آتی ارز متولد شد؟
- ۶۲ فرآیند معاملات قراردادهای آتی ارز
- ۶۸ بورس‌های برتر دنیا در معاملات آتی ارز

بازارهای جهانی

- ۷۰ شب‌های روشن بورس‌های توکیو و هنگ‌کنگ
- ۷۲ جدول تناوبی ۱۰ سال اخیر بازارهای کالا
- ۷۳ نگاه غول‌های معدنی به بازار سنگ آهن
- ۷۴ چشم‌انداز مس در سال ۲۰۱۶ چگونه است؟
- ۷۶ ادامه دوران بی‌ثباتی طلای سیاه
- ۷۸ ذخایر غلات به بالاترین سطح ۳۰ سال اخیر می‌رسد
- ۷۹ کندی رشد مصرف گوشت تا ۱۰ سال آینده

اقتصاد ایران

- ۸۲ بخت بنگاه‌های صنعتی باز می‌شود
- ۸۶ فرآیند اجرایی گواهی سرمایه‌گذاری خودرو

بازار املاک و مستغلات

- ۹۰ چگونه در بورس کالا املاک بفروشیم؟
- ۹۲ فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی عرضه‌کننده دولتی
- ۹۴ فرآیند خرید املاک و مستغلات عرضه‌کننده دولتی
- ۹۶ فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری
- ۹۸ فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی عرضه‌کننده بخش خصوصی
- ۱۰۰ فرآیند خرید املاک و مستغلات عرضه‌کننده بخش خصوصی
- ۱۰۴ فرآیند پذیرش املاک و مستغلات در بازار فرعی بورس کالا

آمار

- ۱۰۴ برترین‌های تالار نقره‌ای در سال ۹۴
- ۱۰۸ معاملات فرآورده‌های نفتی، ۱۱ ماهه
- ۱۱۰ معاملات کشاورزی، ۱۱ ماهه
- ۱۱۲ معاملات کالاهای فلزی و معدنی، ۱۱ ماهه
- ۱۱۴ معاملات پتروشیمی، ۱۱ ماهه
- ۱۱۶ نمای کلی معاملات بورس کالا در سال ۹۴، مقایسه با ۹۳

شناسنامه

دوماهنامه تخصصی
شماره ۵ اسفند و فروردین

صاحب امتیاز: شرکت بورس کالای ایران

زیر نظر شورای سردبیری

همکاران این شماره: پرنیا ابراهیمی، محبوبه اسکندری، امین افصحی، رحمان آراسته، رضا آگاه، کتایون دارابی، مریم زمانیان، مژگان صانعی، جواد فلاح، آناهیتا فولادی‌فر، مریم کسمایی‌فر، ستار مرادی، نسیم معصوم زاده، جواد موسوی، محبوبه ناروئی، نازنین نامور، محسن نعمتی، سحر نمایی و سونیا یاسی

مدیر هنری: علی کاظمی

نشانی: تهران - خیابان آیت الله طالقانی نبش خیابان

بندر انزلی شماره ۳۵۱

تلفن: ۲-۸۵۶۴۰۰۰۰

نمابر: ۸۸۲۸۳۰۰۰

۲۰

۹۵؛ سال رونق بازارهای بورس کالا

افزایش ابزارهای نوین در بورس کالای ایران به همراه نوآوری‌های دیگری که در حال انجام است، نشان از آن دارد که این بورس دوران جدیدی را در توسعه ابزارهای نوین شروع کرده است و می‌تواند سال آتی را با موفقیت بیشتری سپری کند؛ در همین راستا «حبیب رضا حدادی» مدیرعامل تأمین سرمایه امید پیش‌بینی می‌کند با توجه به ورود کشور به دوران پساتحریم و خروج بخش‌های مسکن و فولاد کشور از رکود، طی سال ۹۵ ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی در بورس کالا با افزایش قابل توجهی همراه باشد.

۶۰

چرا بازار آتی ارز متولد شد؟

پس از فروپاشی نظام ارزی برتن وودز در دنیا، افزایش بی‌ثباتی ارزها فرصتی را برای معرفی قراردادهای آتی ارز به وجود آورد. بورس کالای شیکاگو قراردادهای آتی ارز را با معاملات مربوط به هفت نوع ارز آغاز کرد. سپس کشورهای در حال توسعه نیز برای کاهش نوسانات بازار ارز و کنترل آسان‌تر ریسک واسطه‌گری مالی در سطح بین‌المللی به ایجاد چنین بازاری در اقتصادهای در حال رشد خود پرداختند؛ به‌طور مثال می‌توان به کشورهای همچون مکزیک (۱۹۹۸)، برزیل (۱۹۹۱)، کره جنوبی (۲۰۰۵)، ترکیه (۲۰۰۵)، آفریقای جنوبی (۲۰۰۷) و هند (۲۰۰۸) اشاره کرد.

۱۰۴

برترین‌های تالار نقره‌ای در سال ۹۴

بورس کالا در پسا تحریم شریان ورود سرمایه‌های بین‌المللی به بازار سرمایه ایران

حامد سلطانی نژاد

مدیر عامل بورس کالای ایران

و هزینه‌های معاملات فیزیکی، به دادوستد کالای مورد نظر بپردازند. کشف قیمت‌های شفاف به صورت پیوسته یکی از مهم‌ترین خاصیت‌های اوراق بهادار سازی کالاهاست که اجرای آن در دستور کار بورس کالای ایران قرار دارد.

با توجه به اینکه بازار سرمایه در هر کشوری علاوه بر فراهم کردن امکان کشف نرخ منصفانه دو ساز و کار اصلی یعنی فراهم کردن ابزارهای مدیریت ریسک و نیز ایجاد ابزارهای تأمین مالی بنگاه‌ها به منظور ایجاد بسترهای مناسب سرمایه‌گذاری را بر عهده دارد، طراحی و

تنوع بخشی ابزارهای نوین تأمین مالی از ضرورت‌های بازار سرمایه به شمار می‌رود. توسعه روزافزون بازار سرمایه و تعمیق آن به لحاظ حجم و ارزش معاملات، نیازمند وجود ابزارهای متنوع تأمین مالی و مدیریت ریسک است که بورس کالای ایران این مهم را در دستور کار خود قرار داده است. روش‌های موجود و یا ممکن برای تأمین مالی و مدیریت ریسک از طریق بورس کالای ایران مشتمل بر انواع قراردادهای سلف، نسبه، نقدی، اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی، صندوق‌های کالایی، صندوق‌های ارزی و ابزارهای مشتقه از جمله قراردادهای آتی و اختیار معامله هستند. راه‌اندازی گواهی سرمایه‌گذاری خودرو و توسعه آن از دیگر ابزارهایی است که در زمینه تأمین مالی و کمک به فروش برای شرکت‌های خودروسازی موثر خواهد بود. این ابزار متناسب با نیاز صنعت خودرو طراحی شده است و این قابلیت را دارد که بخش قابل توجهی از پیش‌فروش‌های سنتی خودروسازان را از طریق سازوکار انتشار این اوراق اجرایی کرد.

یکی از دغدغه‌های بزرگ تولیدکنندگان و بنگاه‌های اقتصادی در شرایط رکودی، تأمین مالی و سرمایه در گردش برای متوقف نشدن چرخه تولید و همچنین تکمیل طرح‌های توسعه‌ای است. در این راستا شرکت بورس کالای ایران که از ابتدای فعالیت خود از طریق معاملات سلف کالاهای مختلف همچون محصولات فولاد، فلزات غیر آهنی و انواع مواد پتروشیمی و فرآورده‌های نفتی به تأمین مالی کوتاه‌مدت و چندماهه تولیدکنندگان پرداخته است، با رویکردی جدید به سمت تأمین مالی بلندمدت‌تر صنایع روی آورده است. این شیوه تأمین مالی با کمترین بوروکراسی اداری، امکان تأمین مالی مبتنی بر توان تولیدی عرضه‌کننده را بر اساس قراردادهای اسلامی به وجود می‌آورد. تشکیل بازار ثانویه برای معاملات قراردادهای سلف، استفاده از نقدینگی موجود در بازارهای مالی، تسهیل تأمین مالی بلندمدت طرح‌های توسعه‌ای، تسهیل تأمین مالی سرمایه در گردش، معافیت مالیاتی و امکان برنامه‌ریزی بلندمدت تولید، از مهم‌ترین ویژگی‌های قراردادهای سلف موازی استاندارد هستند. اوراق سلف می‌تواند جایگزین مسیر پُر پیچ و خم اخذ تسهیلات از سیستم بانکی شود تا تأمین مالی صنایع اقتصادی تسهیل شود.

توسعه گواهی سپرده کالایی از دیگر برنامه‌هایی است که در بورس کالای ایران جهت تأمین مالی صنایع مختلف کشور مدنظر است. با توجه به اینکه یکی از ویژگی‌های اصلی این گواهی‌ها، امکان توثیق آن‌ها به عنوان پشتوانه تأمین مالی است، لذا هزینه‌های تأمین مالی در بازار سرمایه را

رشد و گسترش روزافزون چالش‌های قرن حاضر، سازمان‌ها را بر آن داشته است تا در واکنش به این امر و به منظور مقابله با مشکلات رقابتی، نسبت به اتخاذ راهکارهای اساسی اقدام کنند. یکی از راه‌کارهای مورد استفاده سازمان‌ها در این مسیر، حرکت هدفمند و دارای برنامه است. شرکت بورس کالای ایران، با توجه به جایگاه، موقعیت و نقش خود در اقتصاد ملی، پیچیدگی محیط کسب و کار و همچنین روند گسترش و رشد، به آگاهی از سمت‌وسوی حرکت نیازمند است. در سال‌های آینده تغییرات محیطی در حوزه داخلی و

بین‌المللی تأثیرات شگرفی بر آینده فعالیت‌های اقتصادی کشور خواهد داشت. از این رو، شرکت بورس کالای ایران نیز به عنوان یک مجموعه تعیین‌کننده در روند تحولات اقتصادی کشور، بستر سازی لازم جهت بهره‌برداری مناسب از تحولات آتی را در دستور کار خود قرار داده است. با آنکه زمان زیادی از آغاز به کار بورس کالای ایران و توسعه تالارهای معاملاتی آن نمی‌گذرد، اما این بورس به عنوان یکی از مهم‌ترین ارکان بازار سرمایه به خوبی توانسته است نقش پررنگ و اثرگذاری در اقتصاد کشور به خصوص در زمینه برآورده کردن نیاز صنایع و بخش‌های مختلف اقتصاد از قبیل صنایع فولاد و پتروشیمی، معدن و کشاورزی ایفا کند. کشف قیمت بر مبنای عرضه و تقاضا، کاهش هزینه‌های مبادلات به واسطه دسترسی به اطلاعات بازار، افزایش نقدشوندگی بر پایه ایجاد بازار ثانویه برای معاملات، ایجاد ساز و کار تأمین مالی و سوق دادن آن به سمت صنایع توجیه‌پذیر و همچنین ایجاد امکان پوشش ریسک از جمله کارکردهای بازار فیزیکی و مشتقه بورس کالای ایران هستند که می‌توانند رونق اقتصاد ملی را در پی داشته باشند. در دوران پساتحریم، بورس کالای ایران می‌تواند یکی از شریان‌های اصلی جریان سرمایه‌های بین‌المللی به داخل مرزهای ایران باشد که تحقق این هدف مستلزم توسعه زیرساخت‌های لازم است. در واقع بورس کالای ایران در دوران مذکور و با اجرایی شدن راهبردهای اقتصاد مقاومتی، از ظرفیت تبدیل شدن به مرجع قیمت‌گذاری در منطقه و نیز تسهیل تأمین مالی بین‌المللی برخوردار است. همچنین قابلیت توسعه بازارهای بین‌المللی صادرات و واردات از طریق بورس کالای ایران از جمله فرصت‌های موجود در این دوران است.

در بورس‌های کالایی، در کنار بازار نقد بازار اوراق بهادار مبتنی بر کالا وجود دارد که تمامی فعالان بازار سرمایه از آن استفاده می‌کنند. حضور فعالان بازار و صنعت در کنار فعالان بخش مالی، فرصت بسیار مناسبی برای این دو بخش ایجاد می‌نماید. زمانی که ارتباط بین بخش واقعی اقتصاد و بخش مالی ایجاد شود زمینه رشد در اقتصاد ایجاد شده و بورس کالای ایران عرصه‌ای برای پیوند مذکور است. از این رو، تمرکز سیاست‌های شرکت بورس کالای ایران در سال آینده، حرکت به سمت اوراق بهادار سازی است. معاملات کالاها بر پایه ابزارهای مالی نوین و معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالاها در مقایسه با معاملات فیزیکی سبب می‌شود تولیدکنندگان، مصرف‌کنندگان و حتی سرمایه‌گذارانی که با قصد سفته‌بازی وارد معاملات می‌شوند بتوانند و رای محدودیت‌ها

کارنامه ۹۴ چشم انداز ۹۵

کاهش داده و از طرفی نقدشوندگی کالا را برای تولیدکنندگان افزایش می‌دهد. همچنین این ابزار فروش محصولات ایرانی در بازارهای بین‌المللی را با پشتوانه گواهی سپرده کالایی ممکن می‌سازد. با توجه به آغاز معاملات گواهی سپرده کالایی ذرت از ابتدای آذرماه امسال، انتظار می‌رود روند توسعه این ابزار در آینده محقق شود. از سوی دیگر، با وجود موجودی انبار ثابت در شرکت‌های تولیدی، صندوق‌های کالایی از مناسب‌ترین ابزارهای تامین مالی خواهند بود که توسعه بستر مورد نیاز برای راه‌اندازی این صندوق‌ها نیز در برنامه‌های بورس کالای ایران قرار دارد. می‌توان از صندوق‌های کالایی جهت تامین مالی بهره‌برداری کرد. صنایع مختلف کشور می‌توانند از این طریق سرمایه‌های زیادی را جهت تامین مالی و توسعه صنعتی خود جذب کنند.

صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارزی از دیگر ابزارهای مالی هستند که در برنامه‌های آتی بورس کالای ایران جهت کمک به تامین مالی ارزی صنعت کشور مدنظر قرار گرفته‌اند. تکمیل ابزارهای مدیریت دارایی در بازار سرمایه، تامین مالی ارزی بنگاه‌های اقتصادی بزرگ کشور در فرایند انتشار اوراق ارزی و مشارکت در تنزیل اعتبار اسنادی صادرکنندگان محصولات، از مهم‌ترین اهداف صندوق‌های مذکور هستند که می‌توانند کمک شایانی به صنایع مختلف کشور داشته باشند.

قراردادهای آتی نیز از جمله مهم‌ترین ابزارهای مدیریت ریسک در جهان امروز هستند که بورس کالای ایران در جهت نهادینه کردن و توسعه آن در بازار و اقتصاد کشور تلاش فراوانی کرده است. مدیریت ریسک نوسانات قیمت بازار، امکان برنامه‌ریزی بلندمدت، ارائه تصویری از جهت‌گیری بازار در آینده، افزایش توان معاملاتی افراد، معامله بدون نیاز به هزینه‌های انبارداری و حمل، خروج آسان از معامله بدون نیاز به تحویل کالا و هزینه‌های فسخ معامله، معافیت مالیاتی، استاندارد بودن قرارداد و تضمین معاملات، از جمله مهم‌ترین ویژگی‌های قراردادهای آتی است. از این‌رو راه‌اندازی قراردادهای مذکور بر روی دارایی‌های پایه جدید در دستور کار شرکت بورس کالای ایران قرار دارد. راه‌اندازی معاملات قراردادهای آتی ارز از جمله این موارد است. با راه‌اندازی معاملات مذکور، که تحولی بزرگ در اقتصاد کشور در زمینه پوشش ریسک و جذب سرمایه‌گذاری خارجی محسوب می‌شود، نه تنها قابلیت پیش‌بینی نرخ ارز و نوسانات آن فراهم می‌شود بلکه مقاومت فعالان اقتصادی در برابر تلاطم قیمت‌ها افزایش خواهد یافت. علاوه بر این، راه‌اندازی قراردادهای آتی قیر و محصولات پتروشیمی نیز در دستور کار بورس کالای ایران قرار دارد.

تقویت رینگ صادراتی نیز از دیگر برنامه‌ها است که براساس آن علاوه بر متنوع‌سازی محصول برای فعالان و معامله‌گران بازار، تعریف و پیاده‌سازی مکانیزم‌های انگیزشی و تشویقی نیز مدنظر قرار گرفته‌اند. در رابطه با سایر برنامه‌های شرکت بورس کالای ایران نیز می‌توان به تعامل با بورس‌های کالایی جهان و حرکت به سمت استاندارددهای بین‌المللی، توسعه و انجام معاملات خرد، تنوع کمی و کیفی فعالان، راه‌اندازی معاملات اموال غیرمنقول در بازار فرعی، اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی برای محصولات متنوع‌تر و توسعه آن در سایر استان‌ها و در نهایت کل کشور، همچنین فراهم کردن زیرساخت‌های الکترونیک به طوری که دسترسی عموم را به بورس کالای ایران فراهم کند، اشاره کرد.

گزارش دکتر حامد سلطانی نژاد، مدیرعامل بورس کالا از عملکرد ۹۴ و چشم انداز ۹۵

بورس کالا روی سکوی پرتاب

محسن نعمتی
خبرنگار اقتصادی

مدیرعامل بورس کالای ایران در نشست پایان سال خود با اصحاب رسانه، در حالی کارنامه سال ۹۴ بورس کالا را ارزیابی کرد و از برنامه‌های جدید این بورس برای سال آتی سخن گفت که معتقد است بورس کالا در حال گذار از نسل اول معاملات یعنی داد و ستدهای فیزیکی یا نقدی به سوی نسل دوم معاملات یعنی توسعه بازار مبتنی بر اوراق بوده و هدفش رسیدن به نسل سوم یعنی قراردادهای فیوچرز و آپشن است.

حامد سلطانی نژاد، با اشاره به اینکه در سال ۹۴ اقتصاد ایران شاهد ثبات نسبی در بازار ارز، کاهش نرخ تورم و صفر شدن رشد تولید ناخالص داخلی بوده است، اضافه کرد: طی این سال شاهد کاهش درآمدهای نفتی و سرمایه‌گذاری عمرانی بودیم و بر اساس آمارها، صدور پروانه‌های ساختمانی صادر شده نسبت به دوره مشابه سال قبل با افت ۱۵ درصدی همراه شد؛ در این میان دامپینگ قیمتی محصولات اساسی و واردات فولاد ارزان قیمت از چین به علاوه کاهش قیمت کالاهای اساسی در بازارهای جهانی، روند معاملات بورس کالای ایران را نیز متاثر کرد.

از ظرفیت داخلی سیستم بانکی و همکاری با بانک‌های بین‌المللی، تسویه معاملات با ارزهایی همچون دلار و یورو را در تالار صادراتی در دستور کار قرار می‌دهد. این امر رشد حجم معاملات صادراتی، افزایش مراودات با بورس‌ها و نهادهای بین‌المللی و ورود سرمایه‌گذاران خارجی به ایران از طریق بورس کالا را به همراه خواهد داشت. وی توسعه انبارهای معاملاتی بورس کالا در کشورهای همسایه را

سلطانی نژاد با بیان اینکه بورس کالای ایران از فرصت‌های ایجاد شده در پسابرجام بیشترین بهره را خواهد برد، افزود: طی ماه‌های اخیر در حالی با اجرای برجام، فرصت‌های جدیدی در اقتصاد ایران به وجود آمد که معاملات بورس کالای ایران به واقعیت‌های اقتصادی وابسته است و مانند بازار سهام از پیش‌بینی‌ها تاثیر ویژه‌ای نمی‌گیرد؛ اما در سال ۹۵ با ایجاد گشایش‌های اقتصادی، بورس کالا با بهره‌گیری

سرمايه گذاري كالايي، پذيرش اوراق سلف موازي استاندارد براي ۱۷ كالا، تامين مالي ۲۶۲۰ ميليارد ريال از طريق اوراق سلف موازي استاندارد موازي و راه اندازي معاملات سپرده كالايي از ديگر اقدامات بورس کالا در سال ۹۴ بود.

سلطاني نژاد در خصوص اقدامات عمليات و نظارت در سال ۹۴ نيز بيان كرد: پذيرش ۱۰۰ مجوز جديد براي فعاليت هاي كارگزاران، پذيرش چهار كالاي جديد، پذيرش ۶۴ كالاي مشابه در بازار اصلي و ۲۹ كالا و شركت در بازار فرعي، تدوين استاندارد ملي سيستم هاي انبارداري و ويژگي هاي تجهيزات انبار و تدوين و بروزرساني دستورالعمل تضمين كيفيت، از جمله اقدامات اين بورس بود.

كالا بازار مشتقه ارزي در انتظار بانك مركزي

سلطاني نژاد با اشاره به تصويب راه اندازي معاملات آتي ارز در شوراي عالي بورس گفت: بورس كالا كلييه مقدمات و زيرساخت هاي لازم براي راه اندازي بازار آتي ارز را فراهم کرده و در صورت اعلام آمادگي همكاران مادر بانك مركزي، مي توانيم ظرف يك هفته اين بازار را راه اندازي كنيم.

كالا برگزارى دوره هاي آموزشي براي كشاورزان

مدیرعامل بورس كالايي ايران گفت: در معاملات گواهي سپرده ذرت خوزستان به حجم تقريبي ۱۹۰ هزار تن و ارزشي معادل با ۱۱۹۲ ميليارد ريال رسيديم كه براي تحقق اين كار، سامانه الكترونيكي صدور گواهي سپرده كالايي راه اندازي و همچنين براي بيش از ۷ هزار كشاورز كد بورسي صادر شد.

سلطاني نژاد با بيان اينكه با اجراي سياست قيمت تضميني ذرت خوزستان به ميزان قابل توجهي از هزينه هاي دولت كاسته شد، افزود: پذيرش ۹ انبار در استان کرمانشاه برای محصول جو و ۲۶ انبار در استان خوزستان برای محصول ذرت دانه‌ای به همراه برگزاری دوره‌های آموزشی و توجیهی برای کشاورزان، مدیران استان‌های منتخب و انبارداران به مدت ۲۵۲۰ نفر ساعت از ديگر اقدامات بورس کالا در اين حوزه به شمار مي رود.

رونمايي از چهره بورس کالا در سال ۹۵

كالا گسترش بازارها

مدیرعامل بورس كالايي ايران در ادامه به برنامه هاي آتي اين بورس در چهار حوزه بازار فيزيكي، بازار مشتقه، عمليات و نظارت، فن آوري اطلاعات و ارتباطات اشاره کرده و گفت: در حوزه بازار فيزيكي، بورس كالادرد صد توسعه رینگ صادراتي، گسترش شبکه انبارها در بازارهاي بين المللي و اجراي ماده ۳۳ قانون افزايش بهره وري بخش كشاورزي براي ساير محصولات كشاورزي در سطح کشور است. همچنين اين بورس، راه اندازي معاملات گواهي سپرده كالايي روي طلا، PVC، محصولات فولادي و شمش آلومينيوم را در دستور كار خود دارد.

سلطاني نژاد در ادامه به بيان برنامه بورس کالا در راستاي گسترش بازار مشتقه پرداخت و

از برنامه هاي جدي بورس كالايي ايران در سال ۹۵ دانست و اظهار كرد: پذيرش و ذخيره محصولات ايراني در انبارها به توسعه صادرات كالاها، بازاریابی و رشد کیفیت محصولات ايراني کمک می کند. همچنين ارتباط ميان بورس هاي كالايي در دنيا امري متداول است و همكاري ميان بورس هاي كالايي در دنيا حتي بيشتر از بازارهاي سهام انجام مي شود. بر همين اساس، در مرحله اول براي توسعه صادرات محصولات ايراني با بورس ها و کشورهای همسايه در حال مذاكره هستيم؛ اما براي توسعه بازارهاي مالي به طور طبيعي بايد به سراغ بورس هاي كالايي پيشرفته دنيا برويم كه اين امر نيز در دستور كار قرار گرفته است.

به گفته مديرعامل بورس كالايي ايران، در سال هاي گذشته بورس کالا در معاملات نقدي و فيزيكي به بلوغ رسیده و امروز با در پيش گرفتن اوراق بهادار سازي معاملات كالاها، در حال مهاجرت به نسل دوم است. سلطاني نژاد افزود: پس از گذر از نسل دوم و بعد از تقويت و توسعه معاملات اوراق مبتني بر كالا و آشنائي كلييه فعالان صنايع از مزايای و چگونگي معاملات اوراق بهادار مبتني بر كالا، به سمت نسل سوم معاملات يعني قراردادهاي فيوچرز و آپشن و حتي تركيب اين دو قرارداد خواهيم رفت تا همانند بورس هاي كالايي معتبر و پيشرفته دنيا عمده معاملات بورس کالا براساس ابزارهاي مالي انجام شود.

اهم اقدامات بورس کالا در سال ۹۴

كالا راه اندازي معاملات گواهي سپرده طلا

سلطاني نژاد در ادامه به اهم اقدامات بورس کالا در سال ۹۴ اشاره كرد و گفت: معاملات گواهي سپرده سكه طلای بهار آزادي به تازگي راه اندازي شده است. در حوزه بازار مشتقه فعاليت هاي همچون امكان سنجي راه اندازي قرارداد آتي قير، آغاز اقدامات براي راه اندازي قرارداد آتي ذرت و زعفران، افزايش زمان معاملات آتي سكه تا ساعت ۱۹ كه به نوعي فاز نخست پروژه ۲۴ ساعته شدن معاملات بوده نيز اجرايي شده است.

وي اظهار داشت: همچنين در بخش معاملات آتي سكه، اصلاح مشخصات قرارداد آتي با هدف افزايش عمق بازار مانند تغيير شمار موقعيت هاي هر معامله گر و کاهش وجه تضمين عملياتي شد كه بخشي از رونق معاملات به اين تغييرات مرتبط است.

وي افزود: بستر سازي براي راه اندازي صندوق هاي كالايي، فراهم كردن مقدمات راه اندازي قراردادهاي آتي ارز، راه اندازي صندوق هاي

گفت: گسترش معاملات آنلاین و ۲۴ ساعته شدن معاملات آتی سکه و همچنین راه اندازی صندوق های کالایی و ارزی از جمله برنامه آتی ما در این خصوص به شمار می رود. ضمن آنکه بورس کالا گسترش تامین مالی فعالان بازار را با استفاده از ابزارهای نوین و عمومی سازی ابزارهای مالی برای اقشار مختلف مد نظر قرار خواهد داد.

کایاده سازی مدل کار گزار محوری

وی سپس سیستمی کردن فرآیند پذیرش کالا در بازارهای اصلی و فرعی و ایجاد بانک اطلاعاتی قیمت های پایه را از جمله برنامه های آتی این بورس در حوزه عملیات و نظارت برشمرد و گفت: بورس کالا در حوزه فناوری اطلاعات و ارتباطات نیز آماده یکپارچه سازی سامانه های معاملات نقدی با پوشش معاملات صادراتی و سپرده کالایی توسط سامانه جامع معاملاتی است و توسعه سامانه های نظارتی مبتنی بر تکنولوژی های هوش تجاری را به همراه توسعه سرویس های انتشار اطلاعات در دستور کار خود دارد. وی سپس خاطر نشان کرد: تولید سامانه تحویل الکترونیکی، ایجاد بستر معاملات تحت وب و پیاده سازی مدل کار گزار محوری در سامانه معاملات آتی، از اقدامات آتی بورس کالا در حوزه فن آوری اطلاعات و ارتباطات است.

کای چشم انداز

سلطانی نژاد در ادامه با اشاره به لزوم بازنگری در چشم انداز شرکت بورس کالای ایران، گفت: بورس کالا در افق چشم انداز، به دنبال

دستیابی به مرجع قیمت گذاری کالاهای اساسی در منطقه و یکی از گزینه های اولویت دار تولید کنندگان برای تامین مالی و پوشش ریسک تجاری است. مدیر عامل بورس کالای ایران اظهار داشت: بازنگری در راهبردهای بورس کالا از جمله گسترش اندازه و عمق بازار در کالاهای منتخب جهت مرجعیت کشف قیمت بازار، استفاده از ظرفیت نهادهای مالی جهت توسعه کسب و کار، مشتری مداری و کیفیت گرایي در ارائه خدمات به ذینفعان و توسعه فعالیت ها جهت ارتقاء تجارت کشور با بازارهای بین المللی نیز در سال ۹۵ دنبال خواهد شد.

به گفته وی، بازنگری بیانیه مأموریت شرکت بورس کالای ایران هم در برنامه های این شرکت قرار دارد.

کاکارنامه سال ۹۴؛ ۱۱ ماهه بورس کالا از زبان آمار

مدیر عامل بورس کالای ایران در ادامه به آمار معاملات بازار کالایی فیزیکی و بازار اوراق بهادار مبتنی بر کالا در ۱۱ ماهه سال ۹۴ در مقایسه با مدت مشابه سال ماقبل اشاره کرد و گفت: در تالار محصولات صنعتی و معدنی با کاهش ۲۰ درصدی حجم و افت ۳۷ درصدی ارزش معاملات روبه رو شدیم؛ اما با تلاش و همکاری بورس کالا و وزارت جهاد کشاورزی، ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری کشاورزی در بورس کالا اجرایی شد که برآیند آن رشد قابل توجه حجم و ارزش معاملات تالار کشاورزی بوده است.

سلطانی نژاد ادامه داد: در تالار محصولات پتروشیمی نیز در ۱۱ ماه امسال با افت ۱۴ درصدی در حجم و کاهش ۲۲ درصدی ارزش معاملات روبه رو شدیم و در بخش فرآورده های نفتی نیز رشد ۱۶ درصدی در حجم و افت ۲۴ درصدی ارزش معاملات به ثبت رسید. به گفته مدیر عامل بورس کالای ایران، در مجموع حجم کلی بازار فیزیکی بورس کالا در ۱۱ ماه سال جاری افت ۳ درصدی و ارزش معاملات کاهش ۲۷ درصدی را نشان می دهد؛ در این بین نکته قابل توجه این است که از ۲۷ درصد ارزش کاسته شده معاملات، ۲۵ درصد آن به کاهش قیمت کالاها در بازارهای جهانی مرتبط است. همچنین حجم کلی معاملات بازار فیزیکی با توجه به رکود اقتصادی و همچنین اوضاع نامناسب بازارهای کالایی جهان، فقط ۳ درصد کاهش یافته که این آمار نشان می دهد کاهش معاملات به متغیرهای بیرونی ارتباط داشته و مشکلی در فرآیندهای معاملاتی بورس کالا وجود نداشته است.

مدیر عامل بورس کالای ایران در ادامه به آمار معاملات بازار اوراق مبتنی بر کالا اشاره کرد و گفت: در بخش قراردادهای آتی کاهش ۱۵ درصدی ارزش معاملات در ۱۱ ماه امسال به نسبت سال گذشته به ثبت رسیده است که پیش بینی می شود با احتساب ماه پایانی سال و رونق معاملات، به ارزشی فراتر از سال ۹۳ برسیم.

سلطانی نژاد در خصوص اوراق سلف موازی استاندارد گفت: در این بخش با توجه به افزایش حجم تامین مالی شرکت ها از بورس کالا، حجم این معاملات بارشد ۵۰ و ارزش معاملات با افزایش ۳۷ درصدی روبه رو شد؛ معاملات گواهی سپرده کالایی که بر روی دو محصول جو کرمانشاه و ذرت خوزستان اجرایی شد، نیز حجم معاملات اوراق مبتنی بر کالای بورس کالا را افزایش داد.

وی تصریح کرد: با احتساب دو بازار فیزیکی و اوراق مبتنی بر کالا، ارزش کل معاملات بورس کالا به ۴۰۱ هزار میلیارد ریال رسید که در مقایسه با ۱۱ ماهه سال ۹۳ یعنی ۵۲۰ هزار میلیارد ریال، با ۲۳ درصد کاهش روبه رو شد.

مدیر عامل بورس کالای ایران اظهار کرد: در تالار صادراتی بورس کالای ایران نیز حجم معاملات به پنج میلیون و ۶۰۰ هزار تن و ارزش

معاملات به بیش از ۲۷ هزار میلیارد ریال رسید.

کاپوشنی و پاسخ خبرنگاران

سلطانی نژاد در انتهای نشست، پاسخگوی خبرنگاران بود و در خصوص پرسشی در مورد بحث خروج پتروشیمی‌ها از بورس کالا که بارها توسط وزارت صنعت، معدن و تجارت مطرح شده و توسط ارگان‌های مختلف رد شده است، گفت: سیاست دولت بر تضعیف بورس کالا نیست. همچنین در حال حاضر این بورس در حرکت به سمت بازار مالی است و یکی از مبانی بازار مالی قوی داشتن یک بازار نقدی مناسب است.

در سوال دیگری که در خصوص معاملات مسکن در بورس کالا مطرح شد، مدیرعامل بورس کالا بیان کرد: بنا نیست در بورس کالا آپارتمان معامله شود و برنامه‌ای در این خصوص نداریم؛ اما در این خصوص بورس کالا می‌تواند مبنای بستر مناسبی برای اوراق مبتنی بر دین به وجود بیاورد که در این مورد پیشنهادات خود را ارائه کرده‌ایم و در حال نهایی شدن است. وی افزود: در حوزه مسکن می‌توانیم وام‌هایی را که مانده است، تبدیل به اوراق دین مبتنی بر مسکن کنیم. البته معاملات املاک و مستغلات که مدت هاست اسیر مزایده‌های طولانی مدت هستند نیز می‌توانند به بورس کالا آورده شوند؛ در این خصوص عرضه اولیه املاک بانک سپه را خواهیم داشت.

سلطانی نژاد در خصوص پرسشی مبنی بر این که آیا ممکن است که بازار مشتقه ارزی به شرکت بورس برو، نیز عنوان کرد: تصمیماتی از این جنس، از نوع سیاست‌گذاری است؛ اما طبق مصوبه سال ۱۳۸۷ کمیته فقهی، ارز به عنوان کالا آورده شده است. ضمن این که بزرگترین بازار ارزی در دنیا نیز در بورس‌های کالایی است و در این مورد بورس کالا شیگاکورا می‌تواند مثال زد. همچنین زیرساخت‌های بازار مشتقه ارزی در بورس کالا وجود دارد. به طوری که بورس کالا ایران یک هفته پس از تصویب می‌تواند این بازار را راه‌اندازی کند.

مدیرعامل بورس کالا ایران در پاسخ به پرسش خبرنگاری در مورد اوراق خودرو نیز بیان کرد: اوراق تامین مالی خودرو در هیات پذیرش برای دو یا سه خودرو ساز انجام شده و تامین مالی آن‌ها انجام خواهد شد. همچنین خودرو سازان می‌توانند برای تامین مالی از اوراق سلف موازی استفاده کنند.

سلطانی نژاد در پرسش خبرنگاری در مورد تامین مالی‌های انجام شده در بورس کالا ایران گفت: مصوبه تامین مالی دو هزار میلیارد تومانی در سال ۹۴ گرفته شده بود که از این میزان تاکنون ۲۶۳ میلیارد تومان آن انجام شده و به زودی تامین مالی شرکت‌های فولادی و پتروشیمی نیز انجام خواهد شد.

مدیرعامل بورس کالا ایران در مورد ارتباط بورس کالا ایران با دیگر بورس‌های کالایی نیز اظهار کرد: گسترش فعالیت در کشورهای همسایه و کشورهایی که مقاصد صادراتی ایران هستند، از اولویت برخوردار است و قرار است بورس کالا در این کشورها انبارهایی را تأسیس کند (مانند کشور عراق)؛ در این خصوص بعضی از مقدمات انجام شده است. همچنین برای توسعه بازار مالی با بورس‌های کالایی پیشرفته فعالیت‌هایی انجام داده‌ایم؛ اما به دلیل امضای قرارداد عدم افشای اطلاعات محرمانه نمی‌توانیم از آن‌ها نام ببریم.

بررسی بازار معاملات محصولات پلیمری در سال ۱۳۹۴

بازار پتروشیمی تحت شعاع قیمت نفت

جواد موسوی

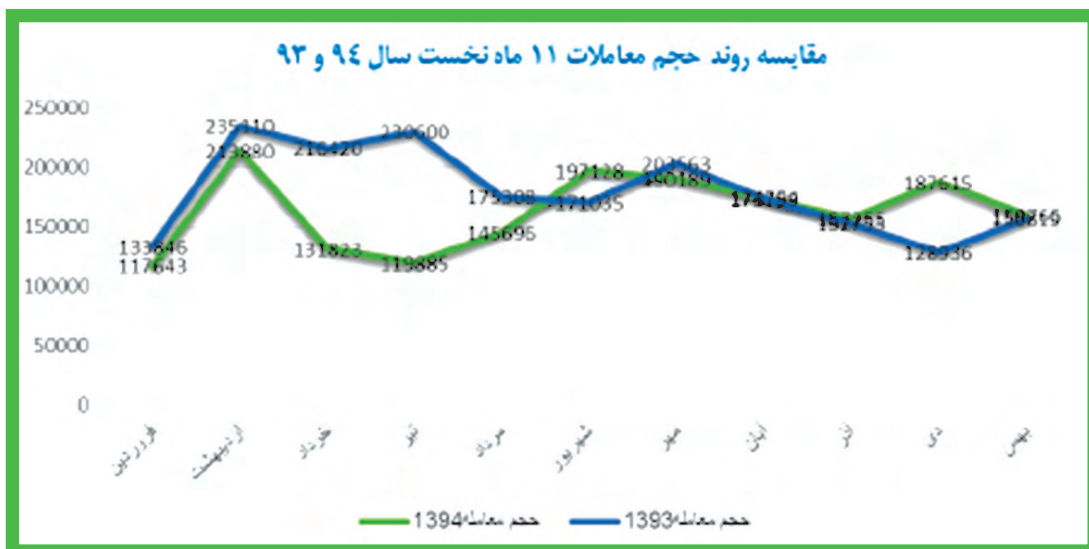
مدیر کالایی کارگزاری اطمینان سهم

اقتصاد ایران در سال ۱۳۹۴ از رکودی به مراتب عمیق تر از سال ۹۳ رنج برد، از سویی قیمت نفت شدیداً سقوط کرد و در آمد دولت بسیار کاهش یافت، در این بین نه تنها خبری از افتتاح طرح های عمرانی نبود بلکه طرح های عمرانی شروع شده هم متوقف شدند، از سویی دیگر ساخت و ساز که موتور محرک اقتصاد ایران محسوب می شود در سال ۱۳۹۴ طبق آمار رسمی، ۸۵ درصد کاهش یافت و همان طور که مشخص است، رکود عمیق در صنعت ساختمان باعث ایجاد رکود در اکثر بخش های اقتصاد شد. بخش پلیمر هم که وابسته شد بد به صنعت ساختمان است، دچار رکود شد. تشدید درگیری های داخلی در کشورهای منطقه و متحد ایران نیز باعث شد، صادرات صنایع تکمیلی به شدت کاهش پیدا کند و در نتیجه نیاز تامین مواد اولیه پلیمری هم کمتر از قبل شد و حتی صادرات مواد خام پلیمری هم با کاهش مواجه شود. عدم ثبات نرخ ارز هم عامل دیگری بود که روند معاملات مواد اولیه پلیمری در سال جاری را تحت تاثیر خود قرار داد.

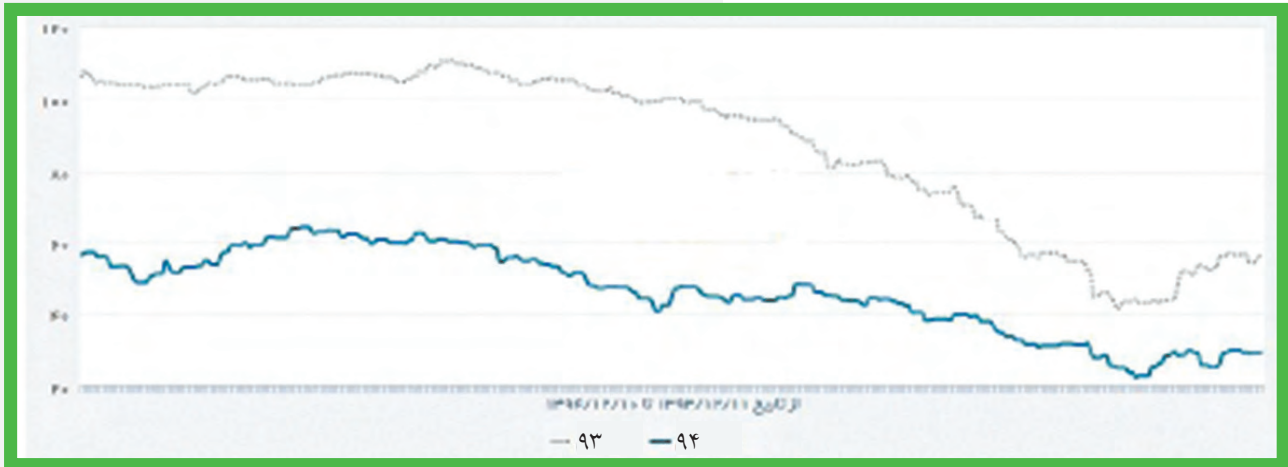
سال گذشته شاهد کاهش اختلاف بین دو سال ۹۴ و ۹۳ هستیم و در آن ماه سال جاری حجم معاملات به میزان حجم معاملات در سال ۱۳۹۳ بسیار نزدیک شده بود و این روند رو به رشد در ماه آذر نیز ادامه یافته و چهار هزار تن از اختلاف بین دو سال کاسته شده است؛ اما حجم معاملات در دی ماه سال ۹۴ بر دی ماه سال ۹۳ پیشی گرفته و ۵۸ هزار تن بیشتر است که حجم بسیار خوبی را نشان می دهد و نشان از کاهش نسبی رکود در سال جاری نسبت به دی ماه سال گذشته دارد.

طبق آمار حجم کل معاملات مواد پلیمری در ۱۱ ماهه اول سال ۱۳۹۴ برابر با یک میلیون و ۸۱۸ هزار تن است، که در مقایسه با حجم معاملات یک میلیون و ۹۷۹ هزار تنی در سال ۱۳۹۳ کاهشی در حدود ۱۶۱ هزار تن را نشان می دهد که رقمی قابل توجه برای صنعت پلاستیک می باشد؛ زیرا می توان گفت حجم معاملات تا حدودی مصرف واقعی مواد پلیمری در صنعت پلاستیک را نشان می دهد؛ که خود نشان از تعطیلی و یا نیمه تعطیل شدن تعدادی از واحد های تولیدی در پنج ماهه ابتدایی سال ۱۳۹۴ دارد، زیرا از مرداد ماه

مقایسه روند حجم معاملات ۱۱ ماه نخست سال ۹۴ و ۹۳

رشد قیمت نفت سال ۹۳ و ۹۴

رشد قیمت اتیلن

رشد قیمت پلی اتیلن سنگین بادی

کاروند قیمت دلار سال ۹۳ و ۹۴

و اگر با قیمت کمتر هم بفروشند باز هم سود خود را کسب می کنند؛ در نتیجه عدم ثبات قیمت نفت است که بیشترین ضربه را به صنعت محصولات پلیمری می زند نه صرفاً کاهش آن.

اگر قیمت نفت در یک محدوده کم ولی با ثبات باشد و فعالان بازار ترسی از ریزش بیشتر آن نداشته باشند به راحتی خرید انجام می دهند، مثلاً در شرایط فعلی که قیمت نفت در محدوده ۲۹ دلاری ثابت مانده است فعالان مواد پلیمری در بسیاری از کشورها مجدداً خرید خود را از سر گرفته اند و با توجه به اینکه پیش بینی ها حاکی از صعودی شدن قیمت نفت و محصولات پلیمری است ترجیح می دهند تناژ بیشتری را خریداری کنند.

به نظر می رسد که بازار، نفت زیر ۳۰ دلار را نمی پذیرد و به زودی قیمت این محصول به سطوح بالای ۳۰ دلار برسد؛ در پایان باید گفت که تمامی روندهای بازار مواد پلیمری در جهان و در داخل ایران کاملاً تحت شعاع روند تغییرات قیمت نفت قرار داشت و با صعودی و نزولی شدن آن جهت گیری معاملات این محصولات شکل می گرفت. در سه ماهه اول سال ۹۴ به دلیل قرار داشتن نفت در محدوده ۵۰ دلاری و افزایش قیمت مواد پلیمری در بازارهای جهانی حجم معاملات پلیمرها در بازار داخلی ایران هم رشد زیادی داشت و حتی از مدت مشابه در سال ۹۳ هم بیشتر بود ولی به مرور که بازار نفت وارد فاز نزولی شد، کاهش حجم معاملات هم به وقوع پیوست. قیمت های جهانی مواد پلیمری که تحت تاثیر مستقیم و غیر مستقیم قیمت نفت قرار دارند اصلی ترین عامل کشف نرخ محصولات در بازار داخل است و با افزایش نرخ های جهانی بازار داخلی ایران با رونق مواجه شده و با کاهش آن رکود حاکم بر مواد اولیه پلیمری عمیق تر می شود.

در نمودار های فوق وابستگی کامل قیمت اتیلن به نفت مشهود است، زیرا اکثر واحدهای پتروشیمی در سایر نقاط جهان از خوراک نفتا استفاده می کنند و نفتا نیز به طور مستقیم از نفت مشتق می شود، به این ترتیب وقتی نفت سقوط می کند اتیلن نیز سقوط کرده و بعد از آن قیمت محصولات ساخته شده از اتیلن نیز سقوط می کند، در این جا ذکر این نکته ضروری است که بهای تمام شده هر محصول ترکیبی از هزینه های مواد اولیه، دستمزد و سربار است و اتیلن یکی از این بخش هاست، ولی چون در زمان نزولی بودن نفت و اتیلن اعتماد به روند آتی بازار از بین می رود، تقاضا نیز به شدت

این روند رو به رشد در بهمن ماه هم ادامه پیدا کرد و حجم معاملات این ماه در سال جاری نیز چهار هزار تن از حجم معاملات سال گذشته بیشتر است.

عوامل موثر بر روند معاملات محصولات پلیمری در بازار داخلی ایران

نفت

با شروع سال ۹۴ قیمت نفت در محدوده ۵۰ دلار بود، از سوی دیگر کشورهای صادر کننده نفت اوپک نیز حاضر به کاهش تولید خود نشدند و قیمت نفت در سال جاری دارای آینده ای مبهم بود و از نیمه دوم تیر ماه ۹۴ بود که بار دیگر روند قیمت نفت نزولی شد و به ۴۰ دلار در مرداد ماه ۹۴ رسید؛ در ادامه قیمت به روند نزولی خود ادامه داده و در سه ماهه سوم سال ۹۴ به نرخ ۳۸ دلار هم رسید، اما این سقوط قیمت نفت به اینجا ختم نشده و در سه ماهه چهارم سال ۹۴ از نیمه دوم آذر ۹۴ وارد فاز نزولی قوی تری شده و تا ۲۲ دلار در بهمن ۹۴ سقوط کرد و رکورد تازه ای را در بازار نفت به ثبت رساند. همان طور که در نمودار مشخص است قیمت نفت در مدت مشابه (سه ماهه چهارم سال ۹۳) در محدوده ۵۰ دلار می باشد و این یعنی قیمت نفت در سال جاری در حدود ۲۸ دلار کمتر از سال گذشته است؛ در حال حاضر قیمت نفت در دو ماهه اخیر در محدوده بین ۲۸ تا ۲۹ دلار نوسان می کند و از ثبات نسبی برخوردار شده است. بازار محصولات پلیمری و فرآورده های نفتی به شکل مستقیم و غیر مستقیم به بازار و روند معاملات نفت وابسته است و با نوسان قیمت نفت این کالاها نیز دچار نوسان می شوند. در کل سال ۱۳۹۴ قیمت نفت از ثبات برخوردار نبوده و به شدت سقوط کرد و این عدم ثبات و نوسانات منفی فعالان بازار این کالاها را به نسبت به آینده و روند آتی محصولات بی اعتماد کرده بود و اکثریت فعالان بازار، استراتژی محافظه کاری و خرید به اندازه نیاز را در اولویت خود قرار داده بودند، این مورد هم در مورد خریداران داخلی و هم خریداران خارجی صادق است و حجم صادرات مواد پلیمری پتروشیمی ها هم کاهش محسوسی نسبت با سال گذشته داشت.

با کاهش قیمت نفت قیمت خوراک مصرفی صنایع پتروشیمی هم کاهش می یابد و شرکت ها با بهای تمام شده کمتری تولید می کنند

این دو عامل بار دیگر بازار ایران را با رکود مواجه کرد و حتی بعضی از پتروشیمی‌ها را مجبور به کاهش تولید کرد، تا جایی که پتروشیمی‌ای مثل بندر امام هم به دلیل فشار بیش از حد نبود تقاضا مجبور شد در آن برهه، خط تولید PVC خود را خاموش کند که در سال‌های گذشته بی سابقه بود؛ زیرا خاموش کردن یک خط تولیدی برای پتروشیمی‌ها بسیار هزینه‌بر است. طی ماه‌های مرداد و شهریور سال ۹۴، دلار وارد فاز صعودی شده ولی در مقابل قیمت نفت و محصولات پلیمری به کاهش خود ادامه می‌دادند و این روند معکوس سبب می‌شد که مصرف‌کنندگان ایران کالاهای خود را با قیمتی بالاتر از سایر مصرف‌کنندگان دنیا خریداری کنند؛ زیرا دلار بخشی از کاهش نرخ‌های جهانی را خنثی می‌کرد. در ایران نفت و دلار در نیمه دوم سال جاری دارای روندی کاملاً معکوس شدند و قیمت دلار در بازارهای داخلی ایران در دی ماه حتی تا محدوده ۳۷۵۰ تومان نیز افزایش داد که نسبت به نیمه اول سال ۹۴ افزایشی حدوداً ۷ درصدی را نشان می‌دهد و این موضوع به این معناست که ۷ درصد از افت نرخ‌های جهانی پلیمرها با این افزایش خنثی شده است؛ اما در بهمن و اسفندماه سال جاری نرخ دلار بار دیگر نزولی شده و تا اواخر بهمن ماه چیزی در حدود ۵ درصد کاهش یافت و وارد محدوده زیر ۳۵۰۰ تومانی شد، این افت شدید نرخ دلار باز هم فعالان بازار را به لاک دفاعی فرو برد و بازار ایران شاهد کمترین حجم معاملات در سال ۹۴ بود زیرا که این افت نرخ دلار در کنار ثبات نرخ‌های جهانی پلیمرها باعث شد قیمت پلیمرها در بازار داخلی در محدوده ۳،۵ تا ۹ درصد را تجربه کند.

همان‌طور که مطرح شد بازار داخلی معاملات پلیمرها در ایران به شدت متأثر از نرخ جهانی نفت و پلیمرها و همچنین تغییرات نرخ دلار است. موارد بعدی که روند معاملات در بازار داخلی را شکل می‌دهند عبارتند از شایعات، تقاضاهای فصلی و مناسبتی، اورهال‌های ناگهانی پتروشیمی‌ها، ایجاد انحصار توسط واسطه‌ها، کاهش شدید عرضه‌ها، واردات و کمبود نقدینگی.

تضعیف شده و کاهش نرخ شدت بیشتری گرفته و از روند اتیلن تبعیت می‌کند. نمودار سسوم روند قیمتی پلی اتیلن سنگین بادی است که به طور کامل و مستقیم از روند قیمت اتیلن تبعیت می‌کند و با افزایش آن افزایش و با کاهش آن کاهش یافته است.

قیمت دلار

عامل اصلی دیگری که بر روند معاملات در بازار داخلی تأثیرگذار است نوسانات نرخ ارز می‌باشد؛ طی سال ۹۴ در تمامی ماه‌ها، نرخ ارز بیشتر از سال گذشته بوده است، افزایش نرخ ارز با توجه به فرمول نرخ گذاری محصولات پتروشیمی در ایران یعنی خنثی شدن بخشی از کاهش موادی که در بازارهای جهانی کاهش یافته‌اند و تشدید افزایش نرخ در مورد کالاهایی که روندی صعودی داشته‌اند. در سه ماهه اول سال جاری اختلاف نرخ دلار با سال گذشته چشمگیرتر بوده و همین عامل در کنار نرخ ۵۰ دلاری نفت سبب شد حجم معاملات پلیمرها در بازار ایران از سال گذشته و قبل از آزاد سازی نرخ گذاری با دلار پایه نیز پیشی بگیرد؛ البته ناگفته نماند که در سه ماهه اول سال ۹۳ به دلیل نرخ گذاری با دلار مبادله‌ای، اکثر پتروشیمی‌ها ترجیح می‌دادند که محصولات خود را صادر کنند و کمتر به نیاز بازار داخلی توجه می‌کردند و فقط تقاضای کاذبی در بازار داخلی وجود داشت. البته در تیر ماه سال جاری در یک مقطع شاهد کاهش ارزش دلار تا سطوح ۳۲۵۰ هم بودیم که دقیقاً مصادف بود با نزولی شدن دوباره قیمت نفت در بازارهای جهانی و

فلز سرخ در سال ۹۴

سکوت بازار مس در سال ۹۵ شکسته می شود

سحر نمایشی
خبرنگار اقتصادی

اعمال تحریم ها علیه ایران فعالیت بسیاری از تولیدکنندگان و فعالان بازار فلزات اساسی را طی چند سال گذشته تحت تاثیر قرار داده بود و از آنجا که این محدودیت های بین المللی کاهش صادرات تجار را به دنبال داشت در نتیجه بازار داخلی با مزاد عرضه و رکود معاملات مواجه شد. این در شرایطی است که اکنون موقعیت بازار تغییر کرده و با اجرای برجام ظرفیت های جدیدی برای این محصولات شکل گرفته که البته در سال های آتی نیز ادامه خواهد داشت؛ اما به عقیده کارشناسان این بازگشت رونق به زمان نیاز دارد.

واسطه گرها و ورود تمامی محصولات در بورس کالای ایران است. در حقیقت همان طور که محصول کاتد مس تنها در بورس کالای ایران به فروش می رسد فلزاتی همچون مفتول مسی و آلومینیوم نیز می توانند فقط در تالار نقره های خرید و فروش شوند که در این صورت تقاضای واقعی به بازار این محصولات باز خواهد گشت.

مدیر عامل کارگزاری سسی ولکس کالا با بیان مطلب فوق گفت: رفع تحریم ها همراه با جذب سرمایه گذاران خارجی می تواند به رونق بازار فلزات اساسی کمک کند تا جایی که متغیرهای موجود نشان می دهد در فضای پسا برجام عملکرد بازار فلزات اساسی در سال آتی با رونق بیشتری همراه خواهد بود که لازمه اصلی آن کمرنگ کردن دست

و کاهش قیمت مس در بورس کالای ایران در کنار کاهش بیشتر قیمت دلار در بازارهای داخلی می تواند به کاهش قیمت ها و بازگشت مجدد خریداران منتهی شود. با توجه به این موارد در بازار داخلی با محوریت بورس کالا، انتظار برای تقویت بازار مس در روزهای گرم سال وجود دارد.

مدیر عامل کارگزاری سی ولکس کالا بیان کرد: نگرانی از وضعیت اقتصاد چین که سنگین ترین سایه رکودی خود را بر سر فلز مس افراشته باعث ریزش بیش از سهدصدی قیمت ها در دو ماه گذشته شد. واردات مس این کشور نیز طی این مدت افت زیادی را نسبت به ماه قبل به ثبت رساند که این نشان های مهم از رکود تقاضا قلمداد می شود.

حال با توجه به نزدیک شدن به روزهای گرم سال و شروع ساخت و سازها، بهبود نسبی بازار خودرو در اروپا، دورنمای اتخاذ سیاست های حمایتی و بسته های تشویقی مسکن در چین به عنوان بزرگ ترین مصرف کننده فلز سرخ و دورنمای افزایش تقاضا، کاهش آرام موجودی انبارهای این محصول پس از ثبت رکورد کمترین موجودی انبارها، وجود مشکلات تولید در کشورهای مهم تولیدکننده از جمله شیلی، پرو و اندونزی در کنار بالا بودن بهره مالکانه و مواردی از این قبیل، بعید به نظر می رسد که روند تقاضا نزولی باشد.

گروهی از تحلیلگران بازار جهانی فلزات معتقدند در شرایط کنونی عرضه مس در جهان کمتر از حد انتظار است، چون تولید معادن جدید با تأخیر مواجه شده و تقاضا رو به افزایش گذاشته است؛ اما گروهی دیگر معتقدند نه تنها از میزان عرضه کاسته نشده بلکه در آینده ای نزدیک بر آن افزوده خواهد شد و متقابلاً تقاضای نسبتاً سریعی به وجود آمده که این امر توازن بیشتری در سال آینده در بازار مس ایجاد خواهد کرد؛ از سوسوی دیگر، پیش بینی ها نشان می دهد که در سال آینده میلادی بازار جهانی مس با مازاد عرضه مواجه خواهد شد. این در حالی است که معاملات مس در بورس کالای ایران نیز طی یک سال اخیر روزهای آرام تری را نسبت به دوسال گذشته تجربه کرده؛ معاملات ۱۱ ماه گذشته بازار مس نشان می دهد که این فلز تقریباً نوسان اندکی را طی این مدت تجربه کرده است. از طرفی نیز طی مدت مذکور یکی از مهم ترین تحولات بورس کالا در بخش محصولات صنعتی به خصوص برای فلزی همچون مس رخ داد که آن هم تغییرات قیمتی بازار جهانی این فلز و تاثیر آن بر روش قیمت گذاری مس بود.

بهای فلز سرخ از ابتدای سال گذشته با فرمول ثابتی که از میانگین نرخ این فلز در بورس لندن بهره می برد؛ این در شرایطی است که از دو سال گذشته تا کنون سه فرمول قیمتی متفاوت را تجربه کرده است. همچنین با تغییر فرمول قیمتی مجدد آن در سال ۹۳، باز هم اتفاقات تازه ای در این بازار رخ داد؛ اما در سال جاری مس تنها به تغییرات قیمتی در بورس جهانی لندن و نرخ ارز چشم دوخته است. طی این مدت، تقاضا در بازار این فلز به میزان قابل توجهی کاهش یافت، به طوری که بازار آزاد محصولات مسی پس از شروع معاملات در ابتدای سال تقاضای زیادی را تجربه نکردند، آن هم در شرایطی که فروشندگانی که فروشنده ای در بازار این محصولات وجود نداشت و فروشندگان به بهانه های مختلف از فروش محصولات خود سر باز می زدند.

بر اساس این گزارش، معاملات مس در بورس کالا نیز طی این مدت روزهای پرتلاطمی را به دلیل روند متفاوت قیمت های داخلی و جهانی تجربه کرد، بر همین اساس تقاضا به میزان قابل ملاحظه ای نسبت به سال گذشته افت کرد، به طوری که عملکرد معاملات مس در یازده ماه نخست سال ۹۴ نسبت به مدت مشابه سال ۹۳ نشان می دهد که حجم معاملات طی سال جاری ۲۰ درصد افت را شاهد بوده است، به طوری که حجم معاملات ۱۱ ماه سال ۹۳ از ۳۴۷ هزار و ۲۱۷ تن به ۲۷۴ هزار و ۹۱۰ تن تا ۲۲ بهمن ماه سال ۹۴ رسیده است. این در شرایطی است که حجم تقاضا نیز طی مدت مذکور با روند نزولی رو به رو شد و از ۳۵۱ هزار و ۷۲ تن از ابتدای سال تا ۲۲ بهمن ماه سال ۹۳ به ۲۷۹ هزار و ۳۲۵ تن در مدت مشابه سال ۹۴ کاهش یافته که این میزان بیانگر افت ۲۰ درصدی میزان تقاضا است.

الهی فرد در مورد بهبود صادرات محصولات فلزی گفت: با توجه به وضعیت رکودی بازار جهانی فلزات اساسی می توان امیدوار بود با بهبود شرایط داخلی عراق، ایران برای واردات پیش قدم شود که البته در این میان رقیبان نیز بی کار ننشسته اند، بر همین اساس تولیدکنندگان باید کیفیت و سرعت را در راستای کار خود قرار دهند.

وی در ادامه به رکود طولانی در بازار فلزات اساسی اشاره کرد و افزود: روند قیمت فلزات پایه در بازار داخلی طی یک سال گذشته نشان می دهد، بهای این محصولات به دلیل عمیق تر شدن رکود معاملات، به شدت از سایر متغیرهای تاثیرگذار همچون بازارهای جهانی و نرخ ارز پیروی می کند، اما حضور بازار شفاف و مستقلی همچون بورس کالای ایران موجب شده تا این محصولات نسبت به بازار آزاد نوسان کمتری را تجربه کنند.

به گفته الهی فرد، معاملات فلز سرخ در بازار آزاد از نیمه ابتدایی سال جاری با نوسان های بسیاری روبه رو شد. البته این محصول در بورس کالا در نیمه اول سال ۹۴ با نوسانات منطقی تری نسبت به ۶ ماه نخست سال ۹۳ مواجه شد که دلیل اصلی آن ثبات نرخ ارز است.

این کارشناس بازار فلزات پایه، روند قیمتی فلز سرخ در بازارهای جهانی را عامل اصلی تقاضا در بورس کالای ایران دانست و اظهار داشت: مس در بازارهای جهانی در سه ماه دوم مدت مذکور نوسان بیشتری را تجربه کرد که در نتیجه، این افت و خیزهای مکرر تأثیر بیشتری بر معاملات بورس کالای ایران گذاشت.

با کاهش نوسانات اندک نرخ ارز، قیمت مس طی سال جاری در محدوده قیمتی خاصی حرکت کرد؛ بر همین اساس مسوولان تصمیمی برای تغییر فرمول قیمتی مس نگرفتند؛ بنابراین روند متعادل قیمت مس موجب افزایش عرضه مس در بورس کالای ایران شد، البته این در شرایطی اتخاذ شد که رکود موجب کاهش تقاضا شده بود.

الهی فرد افزود: محدود شدن صادرات به دلیل ضعف معاملات در بازارهای جهانی و همزمانی آن با افزایش میزان واردات به خصوص انواع مس و قراضه این فلز در بازار خارج از بورس، موجب مازاد عرضه در بورس کالای ایران شد.

وی ادامه داد: بنابراین با توجه به بی ثباتی قیمت این فلز در بازار داخلی و مازاد این محصول به دلیل کاهش صادرات می توان نتیجه گرفت که زمانی خریداران به بازار بر می گردند که قیمت ها همراه با نوسان های منطقی سکوت بازار را بشکنند.

این گزارش حاکی است، در شرایط کنونی بازار داخلی فلزات اساسی در برابر یک دوراهی مهم قرار گرفته است. از مازاد تولید در بازار داخلی گرفته تا عدم توان صادرات موجب شده تا فلز سرخ وارد یک فاز رکودی شود؛ اما هنوز متغیرهای زیادی وجود دارد تا فلز سرخ جهت گیری کند. این مطلب نشان می دهد که به صورت کلی شرایط عرضه و تقاضا به یک ثبات نسبی رسیده است.

خاطر نشان می شود، این امر به همراه آمارهای ضعیف از رشد تولیدات صنعتی چین و کاهش رشد اقتصادی اقتصادهای نوظهور باعث افزایش تردید نسبت به این بازار شده است؛ از سوی دیگر با توجه به پراکندگی و تنوع سرمایه گذاران مس، بازار این فلز سرخ قرابت بالایی با شرایط کلی حاکم بر اقتصاد جهانی دارد؛ در نتیجه این شرایط، دورنمای مبهمی را پیش روی این بازار قرار داده است؛ اما عواملی چون امید به بهبود اقتصادی، افزایش ۰.۱ درصدی رشد اقتصادی سالانه چین به نسبت ماه قبل، انتظار بهبود سازو کارهای اقتصادی در کشورهای مختلف با محوریت اقتصادهای نوظهور، و امید به تقویت بازار مسکن، لوازم منزل و خودرو در چین، روند صعودی مجدد قیمت مس را تقویت می کند.

این در حالی است که در بازارهای داخلی نیز رکود هنوز هم فراگیر بوده

احمد بیات، کارشناس بازار آتی پیش بینی کرد

رشد پله‌ای تقاضا برای معاملات آتی سکه

سحر نمایشی
خبرنگار اقتصادی

این روزها همسویی بازارها با هم، مثال زدنی است. طی یک سالگی که گذشت، بازارهای طلا، سکه نقدی و آتی در داخل کشور، کاملاً در مسیر تحولات اونس جهانی حرکت کردند. جالب این بود که اتفاقات داخلی اثرگذار بر قیمت در این بازارها هم در طول مدت مذکور، به گونه‌ای روی داد که همسویی این بازارها را با نوسانات قیمت جهانی طلا نیز بر هم نزد؛ پارامترهایی که تا حد زیادی بر تحولات بازار سکه، طلا و ارز تاثیر داشت.

متوسط در حدود ۱۶ تا ۲۹ هزار قرارداد بوده که این تغییرات بیشتر مربوط به هیجانات اجرایی شدن برجام و خوش بینی به نوسانات بازار سکه با توجه به افت و خیزهای پی در پی بهای اونس در بازارهای جهانی و رشد تقاضای سکه در هفته‌های پایانی سال بوده است. بیات در ادامه به هفته‌های پر هیجان بازار آتی اشاره کرد و در رابطه با ادامه رونق روند معاملات گفت: یک هفته بعد از اجرای برجام یعنی حد فاصل ۱۹ تا ۲۴ دی، حجم معاملات به بیش از ۹۰ هزار قرارداد رسید که طی یک سال گذشته این حجم تقاضای بی سابقه بود، این در شرایطی است که در هفته‌های بعد نیز این روند ادامه داشت؛ به طوری که در حد فاصل ۲۶ دی تا اول بهمن، حجم معاملات آتی سکه به ۶۷ هزار و ۵۱۳ قرارداد و به ارزش ۶ هزار و ۳۲۷ میلیارد ریال رسید. از سویی هفته ابتدایی بهمن ماه نیز حجم این معاملات بار شد ۱۶ درصدی مواجه شد و به ۷۸ هزار و ۹۰۹ میلیارد ریال رسید؛ از ابتدای سال جاری تاکنون حجم معاملات هیچ‌گاه به میزان کنونی آن نبوده است. همچنین حد فاصل ۱۰ تا ۱۵ بهمن ماه نیز معاملات آتی به ۵۶ هزار و ۹۶۷ قرارداد رسید. این در شرایطی است که این روند ادامه داشت و در هفته دوم اسفند و نزدیکی سال نو، نوسات اونس نیز انگیزه خریداران را برای خرید سکه دو چندان کرده بود. به گفته این کارشناس، سمت و سوی بهای طلا در بازارهای جهانی و تغییرات دلار اهمیت زیادی در تغییرات قیمت سکه در بازار آتی

اغلب روزهای سال جاری در پی رشد نسبی نرخ ارز در بازار داخلی، قیمت سکه نقدی و آتی در دامنه نوسان قیمتی مثبت قرار گرفتند. یکی از کارگزاران آتی سکه با بیان مطلب فوق گفت: بازار سکه آتی بیش از یک ماه است که در پی نوسانات مثبت نرخ ارز با افزایش رو به رو شده و به بیش از یک میلیون تومان رسیده است. احمد بیات، عامل دیگر این روند صعودی را انتظار برای مثبت شدن بازار اونس در روزهای پایانی سال جاری دانست و افزود: فاصله قیمتی بین سرسیدها موجب افزایش حجم تقاضا شده و از آنجا که انتظار فعالان بازار از اونس جهانی طلا روندی مثبت است، بنابراین این موضوع تقاضا را در بازار آتی افزایش داده است. وی گفت: این روزها قراردادهای آتی سکه طلا برای تحویل در سرسیدهای مختلف به نسبت بازار نقدی سکه تاثیر بیشتری از تغییرات نرخ دلار گرفته است، به طوری که تمام سرسیدها با نوسان های مثبتی همراه شده اند. بیات اعتقاد دارد که تغییرات مثبت اونس طلای جهانی همراه با خبرهای ناشی از مذاکرات هسته‌ای بر جذابیت معاملات آتی افزوده است. این کارشناسان بازار سکه در خصوص قیمت ها در بازار نقدی و آتی گفت: در حال حاضر قیمت سکه بازار آتی نسبت به بازار نقدی به ویژه در سرسیدهای دور اندکی متفاوت است.

این کارشناسان بازار آتی سکه در رابطه با افزایش حجم معاملات آتی سکه طی مدت اخیر گفت: خیزش طلا و رسیدن آن به بالای ۱۲۰۰ دلار، شرایط را برای جهش قیمت سکه نقدی و آتی در بازار داخلی فراهم کرده و شواهد نشان می‌دهد که این اتفاق زمینه‌ساز جذب سرمایه‌ها به بازار آتی سکه طلا شده است.

احمد بیات به افزایش قراردادها در بورس کالای ایران اشاره کرد و افزود: هرگاه بهای طلا با نوسان نرخ رو به رو می‌شود، معامله برای بازیگران بازار آتی نیز جذاب می‌شود، به طوری که امسال حجم بیش از ۲۹ هزار قرارداد طی یک روز بی سابقه بوده است. به گفته این کارشناس بازار سکه در چند هفته گذشته حجم معاملات به طور

بازار رکودی یا پرنوسان را داشته باشیم، گفت: آنچه برای سال آتی پیش بینی می شود ثبات قیمت دلار است که باعث خواهد شد مهم ترین فاکتور برای آتی سکه به همراه بازار نقدی، تحرکات اونس طلا در بازارهای بین المللی باشد. از سوی دیگر از آنجا که در ۶ ماه پایانی سال ۹۴، تحرکات و تنش های سیاسی به شدت افزایش یافته بود و پس از اجرای برجام این مساله ریسک سیاسی بازار را تا حدودی کاهش داد، انتظار ادامه همین روند برای سال جدید وجود دارد و به نظر می رسد در این سال هم چشم ها بیشتر به بازارهای جهانی طلا دوخته شود تا نوسانات ارزی.

بیات همچنین به روند بازار جهانی طلا و تاثیر آن بر قیمت سکه اشاره کرد و افزود: این احتمال وجود دارد که طلا همچون دو ماه گذشته بر خلاف جهت پیش بینی ها حرکت کند. در این مدت انتظاراتی که برای اونس طلا وجود داشت، کاهش و صحبت از ارقام زیر ۱۱۰۰ دلار بود؛ اما این در شرایطی است که اکنون به بیش از ۱۲۰۰ دلار رسیده است، البته یکی از عوامل تاثیر گذار بر قیمت سکه آتی، نوسانات اونس طلاست به طوری که هم اکنون قیمت سکه نقدی نیز به یک میلیون تومان رسیده و به نظر می رسد تا روند مثبت طلا در بازارهای جهانی این روند ادامه داشته باشد.

به اعتقاد وی در مجموع بازار آتی سکه در سال ۹۴ به نسبت سال ۹۳، با هیجان بیشتری فعالیت کرده و به آن دلیل که طلای جهانی پرنرگ ترین شاخص اثر گذار بر این بازار است، بدون در نظر گرفتن این عامل، به نظر می رسد که آتی سکه برای سال آینده از جذابیت برخوردار باشد؛ به عبارت دیگر در صورتی که اونس طلا نوسان های شدیدی را بروز ندهد، می توان روند بازار آتی سکه در سال ۹۵ را همانند روند این بازار در نیمه دوم سال ۹۴ دانست. با این وجود این کارشناس بازار آتی سکه بر این باور است که بازار آتی همیشه بازیگران ثابتی دارد که چه در زمان رکود و چه در زمان نوسانات شدید در بازار حضور دارند و برای این گروه نوسانات قیمت ها، بازار را جذاب تر می کند. به اعتقاد وی اما اکنون و در شرایط فعلی بازیگران بزرگ این بازار که در بازار نقدی هم فعالند، در آتی و به ویژه معاملات آنلاین حضور پر رنگ تری پیدا کرده اند و با توجه به پیش بینی که از سال ۹۵ وجود دارد، بعید است که شاهد رکود در بازار آتی سکه باشیم.

خواهد داشت که به نظر می رسد با اجرایی شدن برجام در بلند مدت در مسیر تازه ای قرار گیرد. البته این در شرایطی است که تحلیل ها در کوتاه مدت متفاوت است؛ چرا که با توجه به هفته های پایانی سال جاری، رشد قیمت ها در سررسیدهای سال آتی معامله گران را برای خرید سکه آن هم با نرخ زیر یک میلیون تومان مشتاق تر کرده است. بیات در ادامه گفت: برخی عنوان می کردند بعد از اجرای برجام و راه اندازی بازار آتی ارز، ارز تک نرخی می شود و بازار آتی سکه از رونق می افتد و دیگر جذابیتی برای سرمایه گذاران نخواهد داشت، اما این موضوع به هیچ عنوان منطقی و کارشناسی نیست؛ چرا که هیجانات بازار آتی همیشه با توجه به نوسانات بهای اونس طلا و دلار پابرجاست و هیچ گاه از جذابیت معاملات آتی سکه کاسته نخواهد شد.

وی در رابطه با دیدگاه خود نسبت به روند بازار سکه آتی طی سال آینده اظهار کرد: نیمه دوم امسال برای آتی سکه به تبع آرامش بازار ارز و رفتار منطقی قیمت سکه نقدی، بازار جذاب تری نسبت به سال های گذشته خواهد بود. مساله ای که بیش از هر چیز بر بازار سکه تاثیر گذار بود اتفاقات ناشی از جو خوش بینی شدید در این بازارها نسبت به آینده سیاسی و اقتصادی کشور بود. البته در بهمن ماه روند بازارهای سکه نقدی و آتی تحت تاثیر نوسانات دلار و تحرکات مهم طلای جهانی، به میزان فراوانی تغییر کرد که البته متاثر از رویدادهایی بود که به این بازارها شوک وارد کرد. اما اینکه سال ۹۵ برای آتی سکه چگونه خواهد بود و آیا این بازار جذابیت خود را باز خواهد یافت یا خیر مساله ای است که نیاز به تحلیل کارشناسی بیشتری دارد.

بیات همچنین در پاسخ به این سوال که در سال ۹۵ باید انتظار

بازار فولاد خوشبین به بودجه عمرانی ۹۵

نسیم معصوم زاده
کارشناس نظارت بر بازار فیزیکی

فولاد نقش استراتژیک و تأثیرگذاری در اقتصاد کشورها دارد و سرانه سالیانه مصرف محصولات فولادی از نشانه‌های رشد اقتصادی کشورها حکایت دارد. این موضوع درباره ایران نیز مصداق دارد. بخش قابل توجهی از فولاد کشور در بورس کالای ایران عرضه می‌شود و برای رصد روند بازار فولاد، تابلوی معاملات بورس کالا بهترین و شفاف‌ترین اطلاعات را می‌تواند به بازار، سرمایه‌گذاران و دولت ارائه دهد.

هزینه کرد طرح‌های عمرانی بوده که با تعدیل تورم، ۳۳ درصد محاسبه می‌شود و ضعیف‌ترین بخش فعالیت دولت به شمار می‌رود. تنزل شدید بهای نفت و به طبع آن درآمدهای نفتی و کسری بودجه، حتی تحقق نیمی از بودجه مصوب طرح‌های عمرانی را به سختی محقق می‌سازد. به رغم این که دولت کسر بودجه دارد و درآمدهای غیرنفتی (از قبیل مالیات) نیز با شرایط کنونی کاملاً قابل حصول نیستند، اما به نظر می‌رسد که در بودجه سال آینده، اعتبارات عمرانی افزایش یافته و به ۵۷۰ هزار میلیارد ریال برسد. بسیاری از فروشندگان و تولیدکنندگان امیدوار هستند که انتخابات مجلس صورت بگیرد و سال آینده تصمیماتی در خصوص رونق کل اقتصاد و همچنین بازار آهن اتخاذ شود. بنا بر اظهارات فعالان بازار، در حال حاضر معاملات بازار آهن در حداقل انجام می‌شود و قیمت‌ها نیز طی هفته‌های گذشته به شدت کاهش یافته است. نرخ شمش آهن به ۹۱۴ هزار ریال در هر کیلوگرم رسیده و میلگرد نیز در حال حاضر ۱۱ هزار ریال در هر کیلوگرم معامله می‌شود. تیر آهن نیز به ازای هر کیلوگرم ۱۲ هزار ریال خرید و فروش می‌شود که قیمت‌ها نسبت به هفته‌های گذشته کاهش یافته و حتی بعضی از فروشندگان که نیاز به نقدینگی دارند به ناچار محصولات خود را ارزان‌تر به فروش می‌رسانند.

این گزارش حاکی است، در حال حاضر معاملات محصولات فولادی که در زمره مهم‌ترین فلزات به لحاظ کاربردی قرار دارد، در بورس کالا و بازار خارج از بورس دچار رکود شدیدی شده که این امر به ویژه به دلیل کسری بودجه و محقق نشدن میزان پیشرفت پروژه‌های عمرانی در سال جاری رخ داده است. این امر در حالی است که بسیاری از فعالان بازار در انتظار رونق اقتصادی در سال آتی و خروج از دوره رکود هستند.

تختال، بلوم، میلگرد، تیر آهن و ورق‌های فولادی در بورس کالای ایران مورد عرضه و معامله قرار می‌گیرد و روزانه اطلاعات مربوط به حجم و قیمت به بازار انعکاس داده می‌شود؛ این آمارها می‌تواند راهنمای تصمیم‌گیری و پیش‌بینی خریداران، فروشندگان، سرمایه‌گذاران و دولت در سال آتی شود. از این رو، در این گزارش وضعیت این بازار توضیح داده می‌شود.

کاسنگ آهن

برای رصد بازار فولاد ابتدا نیاز است که تصویری از وضعیت بازار سنگ آهن داشته باشیم. سنگ آهن و تمامی محصولات فولادی حاصل از این ماده معدنی در سال ۱۳۹۴ با کاهش قیمت مواجه شدند. بهای سنگ آهن که روند نزولی خود را از اسفند ماه ۱۳۹۲ و به ویژه از ابتدای سال ۱۳۹۳ آغاز کرد، منجر به افت چشم‌گیر بهای محصولات مشتق شده از آن از قبیل بلوم و بیلت، تختال، ورق و مقاطع طولی شد. افت قیمت این محصول از یکسوی به دلیل افزایش چشم‌گیر حجم استخراج و عرضه معادن بزرگ سنگ آهن در جهان مانند استرالیا و برزیل بوده و از سوی دیگر کاهش نرخ رشد اقتصادی کشور چین و رکود در بسیاری از بازارهای جهانی بوده است.

کاتختال و شمش بلوم

دو محصول تختال و شمش بلوم نیز در نتیجه کاهش قیمت سنگ آهن و رکود بازارهای جهانی دچار کاهش به ترتیب ۳۱٫۵ و ۳۰ درصدی شدند. به دنبال رکود بازار داخل حجم معاملات این دو محصول در بورس کالا نیز کاهش چشم‌گیری داشته است.

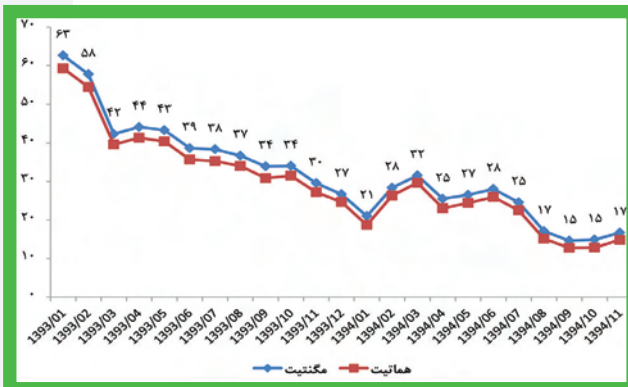
از آنجا که تختال و شمش بلوم ماده اولیه ورق و مقاطع طولی هستند، بافت بهای این دو محصول نرخ ورق و مقاطع طولی نیز افت قیمت قابل ملاحظه‌ای را تجربه کردند. علاوه بر رکود بازارهای جهانی، بودجه اندک برای پروژه‌های عمرانی داخل کشور و کمبود نقدینگی دیگر عوامل عمده‌ی کاهش قیمت و حجم معاملات این دو گروه از محصولات صنعتی و معدنی بودند. بنا بر آمار ارائه شده توسط اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران در سال جاری مبلغ ۴۷۴ هزار میلیارد ریال جهت تملک دارایی‌های سرمایه‌ای (طرح‌های عمرانی) منظور شده که تا پایان شهریور تنها ۸۶ هزار میلیارد ریال آن (کمتر از ۲۰ درصد) تخصیص یافته است. عملکرد شش ماهه اول سال جاری نسبت به مدت مشابه سال قبل حاکی از کاهش ۲۳ درصدی

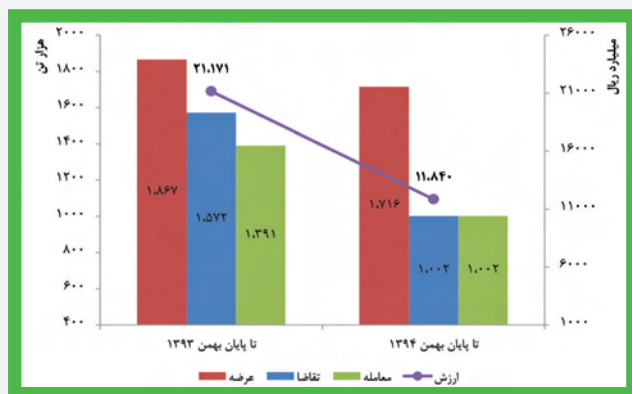
نمودار ۲: متوسط ماهیانه قیمت تختال و شمش بلوم شمالی ایران از ابتدای سال ۱۳۹۴

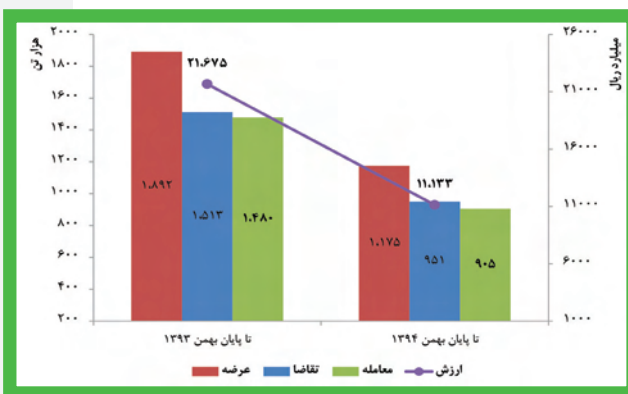
نمودار ۱: روند قیمت ماهیانه فوب بندر عباس سنگ آهن هماتیت و مگنتیت از سال ۱۳۹۳

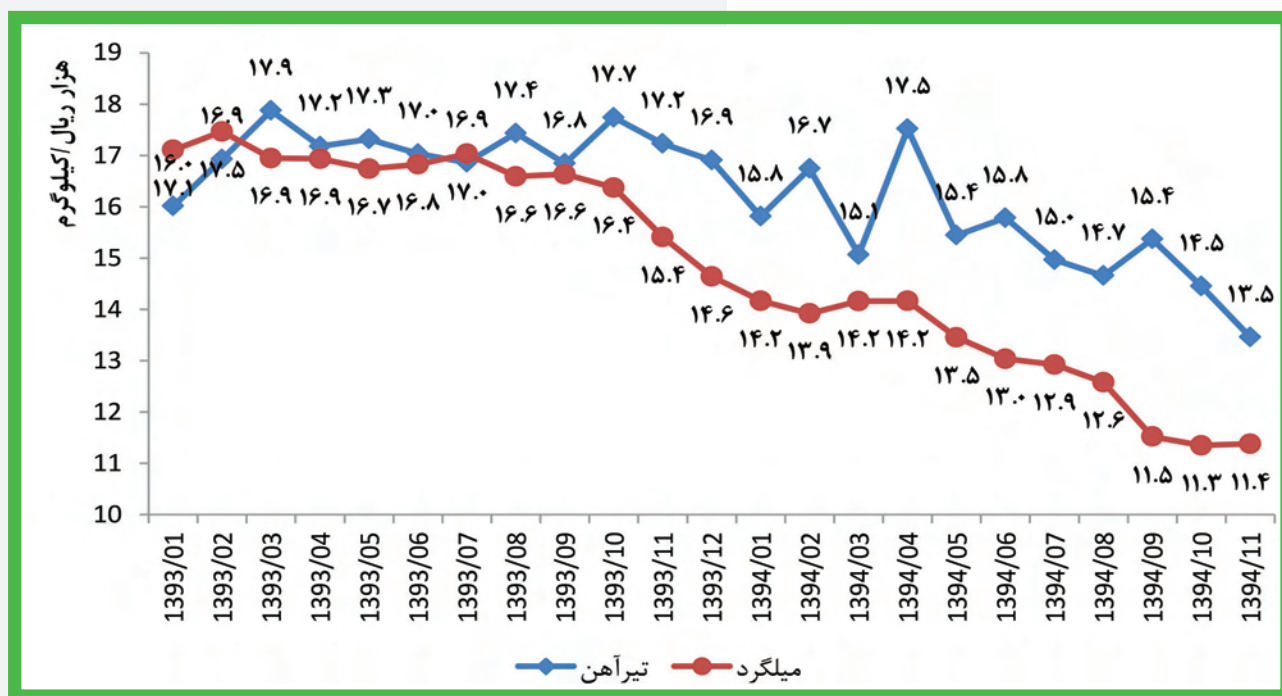
نمودار ۴: عرضه، تقاضا، معامله و ارزش معامله شمش بلوم در بورس کالای ایران تا پایان بهمن ماه سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴

نمودار ۳: عرضه، تقاضا، معامله و ارزش معامله تختال در بورس کالای ایران تا پایان بهمن ماه سال ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴

نمودار ۵: روند متوسط قیمت تیر آهن و میلگرد در بورس کالای ایران از سال ۱۳۹۳ تا پایان بهمن ۱۳۹۴

گفت‌وگو با حبیب رضا حدادی، مدیرعامل تأمین سرمایه امید

۹۵؛ سال رونق بازارهای بورس کالا

افزایش ابزارهای نوین در بورس کالای ایران به همراه نوآوری‌های دیگری که در حال انجام است، نشان از آن دارد که این بورس دوران جدیدی را در توسعه ابزارهای نوین شروع کرده است و می‌تواند سال آتی را با موفقیت بیشتری سپری کند؛ در همین راستا «حبیب رضا حدادی» مدیرعامل تأمین سرمایه امید پیش‌بینی می‌کند با توجه به ورود کشور به دوران پساتحریم و خروج بخش‌های مسکن و فولاد کشور از رکود، طی سال ۹۵ ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی در بورس کالا با افزایش قابل توجهی همراه باشد.

وی همچنین رونق محصولات فولادی در بورس کالا را برای سال ۹۵ پیش‌بینی کرده و معتقد است: در بخش کشاورزی با توجه به اجرایی شدن آیین‌نامه ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و تعاملات مطلوب صورت گرفته با وزارت جهاد کشاورزی، بازار این محصولات نیز از رونق قابل توجهی برخوردار باشد.

همچنین تعاملات مطلوب صورت گرفته با وزارت جهاد کشاورزی، رشد چشمگیری داشته است.

همچنین، طی یک سال اخیر با توجه به عدم رونق بازار نقدی سکه در این مدت و کاهش نوسانات قیمت سکه طلا، شاهد کاهش ارزش معاملات قراردادهای آتی در این بورس بوده ایم؛ اما در مجموع با توجه به شرایط رکود اقتصادی کشور و تأثیر تحریم‌ها بر بخش‌های مختلف اقتصادی، عملکرد بورس کالا به عنوان یکی از ارکان بازار سرمایه مناسب ارزیابی می‌شود.

با توجه به نوآوری‌هایی که در سال ۹۴ در بورس کالا انجام شده مانند ابزارهای نوین تأمین مالی و...، بورس کالای ایران چه نقشی می‌تواند در صنعت تأمین مالی کشور داشته باشد؟

از مهم‌ترین اقدامات بورس کالا در سال ۹۴ می‌توان به تأمین مالی شرکت‌های معدنی، پتروشیمی و فولادی اشاره کرد. همچنین ایجاد امکان دسترسی برخط کارگزاران و فعالان بازار به سیستم معاملاتی بورس کالای ایران از دیگر نوآوری‌های بورس کالا در سال ۹۴ بوده است.

قراردادهای سلف، اوراق سلف موازی استاندارد، گواهی سپرده کالایی و صندوق‌های کالایی و ارزی از جمله ابزارهای مالی در بورس کالای ایران است که می‌توان از آن‌ها برای تأمین مالی صنایع استفاده کرد.

تأمین مالی با کم‌ترین هزینه، در کوتاه‌ترین زمان، بدون بروکراسی اداری و بر اساس قراردادهای اسلامی و توان عرضه‌کننده از جمله ویژگی‌های قرارداد سلف موازی استاندارد در بورس کالا است.

به نظر شما عملکرد بورس کالای ایران در سال ۹۴ چگونه بوده است؟ و بخش‌های مختلف این بورس چه عملکردی داشته‌اند؟

به طور کلی بورس کالای ایران تحت تأثیر دو دسته عوامل حقیقی و عوامل اسمی است که در این میان می‌توان از وضعیت تولید و تقاضای کالاها در کشور و توسعه بازارهای بورس کالای ایران به عنوان مهم‌ترین عوامل حقیقی و از تورم، نرخ ارز و قیمت‌های جهانی کالاها به عنوان مهم‌ترین عوامل اسمی نام برد.

همچنین با توجه به رکود اخیر در بخش‌های مسکن و فولاد کشور، ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی در بورس کالا کاهش یافته است؛ در بخش محصولات پتروشیمی نیز بورس کالا افت ارزش معاملات را با توجه به وضعیت بازارهای جهانی و داخلی تجربه کرده است. به همین ترتیب ارزش معاملات در بخش کشاورزی نیز با توجه به اجرایی شدن آیین‌نامه ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری در بخش کشاورزی و

در بورس کالا بیش از پیش کمک کند.

همچنین این بورس می‌تواند با توسعه دسترسی بر خط کارگزاران و فعالان بازار به سیستم معاملاتی بورس کالا ایران، به تسهیل هر چه بیشتر فرآیند تأمین مالی از طریق تأمین سرمایه‌ها کمک شایانی کند.

پیش‌بینی شما از فعالیت‌های بورس کالا در سال آتی چیست؟ و نقش بورس کالا را در سال ۹۵ چگونه می‌بینید؟

پیش‌بینی می‌شود که ارزش معاملات محصولات صنعتی و معدنی در بورس کالا با توجه به ورود به دوران پساتحریم و خروج بخش‌های مسکن و فولاد کشور از رکود، در سال ۹۵ با افزایش قابل توجهی همراه باشد. ضمن آنکه گمانه‌زنی‌ها حاکی از این است که قیمت جهانی فولاد در پایین‌ترین حد خود قرار دارد و روند قیمتی پیش روی این فلز رو به افزایش خواهد بود که این خود می‌تواند گواهی بر رونق بازار این محصول و به تبع آن افزایش ارزش معاملات آن در بورس کالا باشد.

همچنین با توجه به اجرایی شدن آیین‌نامه ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و تعاملات مطلوب صورت گرفته با وزارت جهاد کشاورزی، پیش‌بینی می‌شود که بازار محصولات کشاورزی نیز از رونق قابل توجهی برخوردار شود؛ در مجموع با توجه به جوان بودن این بازار در ایران و فضای علمی رو به رشد در این حوزه و نیز فضای پساتحریم، پیش‌بینی می‌شود در سال آتی و سال‌های آینده، این بازار بیش از پیش به عنوان یکی از ارکان اصلی بازار سرمایه کشور ایفای نقش کند.

به نظر شما، در حال حاضر بزرگترین چالش پیش روی تأمین مالی از طریق بورس کالا چیست؟ و بورس کالا چه راهکارهایی را می‌تواند در این خصوص داشته باشد؟

تأمین مالی از طریق بازار سرمایه در مقایسه با تأمین مالی از طریق بازار پول در ایران از پیشینه کمتری برخوردار است. بر همین اساس به رغم انجام تأمین مالی وسیع از طریق بازار سرمایه در سالان اخیر، بسیاری از شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران از شناخت کافی در این خصوص برخوردار نیستند. آمارها حاکی از آن است که به تدریج و با افزایش شناخت و آگاهی ناشران (بانیان)، استفاده از ابزارهای نوین تأمین مالی رو به افزایش است؛ از این رو بورس کالا می‌تواند با آگاهی بخشی و بالابردن سطح شناخت شرکت‌ها و سرمایه‌گذاران به توسعه و پیشرفت هر چه بیشتر این بازار کمک کند.

همچنین، شرکت‌های سرمایه‌گذاری انتظار دارند که بورس کالا فرآیند اخذ مجوز انتشار اوراق را تسریع کند؛ برقراری ارتباطات مؤثر بین بورس کالا و تأمین سرمایه‌ها در حوزه تبادل اطلاعات و نیز افزایش تعاملات می‌تواند راهکاری مناسب در جهت رشد و توسعه روابط بین این دو نهاد بازار سرمایه باشد.

بورس کالا ایران در راستای توسعه و رونق هر چه بیشتر تأمین مالی صنایع و شرکت‌ها برنامه‌هایی دارد که از جمله می‌توان به ترویج و فرهنگ‌سازی هدفمند در حوزه قراردادها مشتقه در تعامل با دستگاه‌های سیاست‌گذار و فعالان بازار، توسعه تعاملات بورس کالا ایران با شرکت‌های کارگزاری به عنوان بازوی بازاریابی این نهاد در راستای تقویت شبکه بازاریابی و توسعه تعاملات با بانک‌ها و صندوق‌های ضمانت به منظور کمک به تأمین مالی خریداران کالا از طریق بورس کالا ایران جهت گسترش معاملات نسبی، اشاره کرد.

در این راستا، برنامه‌های تأمین سرمایه امید برای گسترش تأمین مالی یا فعالیت‌های دیگر در بورس کالا ایران در سال آتی چیست؟

نقش اصلی بورس کالا ایجاد بازاری منسجم، سازمان‌یافته و قانونمند برای تسهیل معاملات نقدی و آتی کالا است. به طوری که قیمت‌ها به صورت شفاف و در اثر تقابل آزاد عرضه و تقاضا کشف شوند؛ از طرفی طراحی و تنوع‌بخشی به ابزارهای تأمین مالی از جمله وظائف اصلی تأمین سرمایه‌ها است.

در این راستا تأمین سرمایه امید از طریق تأمین مالی تخصصی برای صنایع مختلف، ابزارهای متناسب با شرایط و نیازهای هر یک از صنایع و شرکت‌ها را جهت تأمین مالی آن‌ها فراهم می‌آورد. بدون شک، برقراری ارتباطات مؤثر بین بورس کالا و تأمین سرمایه امید در حوزه تبادل اطلاعات و نیز افزایش تعاملات می‌تواند، گامی مؤثر در راستای گسترش تأمین مالی در بازار سرمایه کشور باشد.

با توجه به مسائل ذکر شده، بورس کالا باید چه نقشی داشته باشد؟ و چه برنامه‌ها و زیرساخت‌هایی را برای فعالیت بیشتر شرکت‌های تأمین سرمایه پدید بیاورد؟

در حال حاضر و با توجه به اینکه هنوز برخی از ابزار مشتقه عملیاتی نشده‌اند، نقش شرکت‌های تأمین سرمایه در بورس کالا محدود به انتشار و بازارگردانی اوراق سلف برای کالاها پذیرفته شده در بورس کالا است. بورس کالا می‌تواند با صدور مجوز و عملیاتی شدن انتشار ابزارهای مشتقه در بخش‌های مختلف از قبیل مشتقات روی محصولات کشاورزی، فلزات و انرژی به ایفای نقش تأمین سرمایه‌ها

گفت و گو با بهروز خدارحمی دبیر کل کانون نهادهای سرمایه گذاری

راه اندازی بازار آتی ارز، پیش شرط ورود سرمایه گذاران خارجی

بورس کالای ایران در دهه دوم فعالیت خود و در فاز دیگری از ارائه خدمات، حالا تلاش دارد که با ایجاد نوآوری های نوین، بازار ساختار یافته ای را در کشور پدید آورد. بدون تردید نوآوری ها در ابزارهای نوین از تأمین مالی گرفته تا بازار مشتقه ارزی که حالا مشارکت کنندگان نیز به آن روی خوش نشان می دهند، می تواند به قول دبیر کل کانون نهادهای سرمایه گذاری، بورس کالا را در مسیر بلوغ خود قرار دهد و آنقدر مزیت داشته باشد که فعالان بازارهای کالایی را به این بورس جذب کند. بهروز خدارحمی بازار مشتقه ارزی را نیز به عنوان یکی دیگر از نوآوری های بورس کالا، از نیازهای بی چون و چرای بازار ایران در جذب سرمایه گذاران خارجی می داند و وجود ابزاری برای پوشش نوسانات نرخ ارز را پیش شرط ورود سرمایه گذاران خارجی به کشور قلمداد می کند.

و گسترش معاملات اوراق را در دستور کار قرار دهد. این در حالی است که با گذشتن بورس کالا از این مرحله، مزیت های این بورس مشارکت کنندگان را به سمت انجام معاملات در بورس کالای ایران سوق می دهد.

یکی از مهمترین نوآوری هایی که بورس کالا در این دوره از فعالیت خود شروع کرده، آماده سازی زیر ساخت های راه اندازی بازار مشتقه ارزی است. به نظر شما شروع به کار بازار مشتقه ارزی، چه لزومی داشته و چه نقشی می تواند در ورود سرمایه گذاران خارجی به ایران داشته باشد؟

یکی از مهمترین مشکلاتی که سرمایه گذاران خارجی با قصد سرمایه گذاری بلند مدت در ایران دارند، نوسان نرخ ارز در اقتصاد ایران است؛ در واقع این مهم برای حضور بلند مدت سرمایه گذاران در ایران مسئله ای حیاتی محسوب می شود. البته سرمایه گذاران خارجی ای نیز وجود دارند که برای کوتاه مدت و استفاده از التهاب

بورس کالای ایران در طول مدت فعالیت خود چه روندی را طی کرده است؟ چه نقشی در بازار سرمایه ایران داشته و؟ نقاط عطف این بورس کجا بوده است؟

در ابتدا باید بگویم که بورس کالا می تواند نقش پررنگی در شفافیت معاملات از نظر مشارکت کنندگان داخلی و خارجی داشته باشد؛ اما اگر بخواهیم فعالیت این بورس را در تاریخچه آن بررسی کنیم، می توان فعالیت بورس کالای ایران را به دو دوره تقسیم کرد؛ دوره اول فعالیت بورس کالا روی معاملات نقد، سلف و تسویه تمرکز داشته است و دومین دوره به توسعه این بورس بر اساس ابزارهای نوین مالی تاکید می شود. این بورس از سال گذشته تا کنون فعالیت هایش را وارد فاز جدیدی کرده و به ارائه خدماتی مانند معامله اوراق و تأمین مالی می پردازد. به این ترتیب اگر بورس کالای ایران بتواند از این مرحله نیز سر بلند بیرون آید، می تواند دوم مرحله توسعه خود را نیز سپری کند؛ در واقع بورس کالا باید در این فاز مسائلی مانند متنوع کردن ابزارهای نوین تأمین مالی، افزایش تعداد مشارکت کنندگان

دارند که محصولات بدون انحصار و رانت معامله می‌شوند. همچنین بورس کالا با راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی می‌تواند مشکل بعدی سرمایه‌گذاران یعنی نوسان نرخ ارز در ایران را پوشش بدهند و راه را برای ورود منابع به بازار سرمایه باز کنند.

به نظر شما بورس کالای ایران برای توسعه فعالیت‌های خود در چه زمینه‌هایی می‌تواند ورود کند؟ و پیشنهاد شما برای گسترش فعالیت‌های بورس کالا در آینده چیست؟

همان‌طور که پیشتر هم اشاره شد، در حال حاضر بیشتر معاملات در بورس کالای ایران فیزیکی است و معاملات اوراق در این بازار سهم کمتری دارند. این در حالی است که در بورس‌های کالایی دنیا بیشتر معاملات بر پایه اوراق است و سهم عمده از حجم معاملات انجام شده، غیر فیزیکی است. بورس کالای ایران نیز در همین راستا و ادامه روند کنونی که اتخاذ کرده است، باید با طراحی ابزار مناسب فضای بیشتری را به این نوع از معاملات اختصاص دهد و سهم بیشتری را مانند دیگر بورس‌های دنیا به این مهم اختصاص دهد.

نکته دیگر که در بورس کالای ایران به نظر می‌رسد تعامل و مبادله اندک این بورس با دیگر بورس‌های کالایی دنیا و منطقه است که بخش زیادی از این موضوع به خاطر تحریم بودن اقتصاد ایران بوده است.

اگر ارتباط و مبادله مناسبی بین بورس کالای ایران و منطقه انجام شود، پس از مدتی بورس کالای ایران می‌تواند تبدیل به یک دایره قیمت‌گذاری و تکیه‌گاه و پایه تعیین نرخ محصولات شود؛ همان‌طور که در حال حاضر برخی از بورس‌های کالایی در نقاط مختلف دنیا تبدیل به هاب قیمت‌گذاری بین‌المللی شده‌اند؛ در واقع با مرجع شدن بورس کالای ایران در قیمت‌گذاری، پتانسیل ایجاد مجموعه‌های تحقیقاتی نیز در کنار این بورس پدید می‌آید.

عملکرد بورس کالای ایران را در سال ۹۴ چگونه ارزیابی می‌کنید؟

موضوع مشخص این است که بورس کالای ایران در سال ۹۴ دست به نوآوری‌های مناسبی زده است. در این خصوص می‌توان به گسترش ابزارهای نوین در تامین مالی شرکت‌ها اشاره کرد که این کار در حال حاضر افزایش چشمگیری داشته است. همچنین ایجاد زیرساخت‌های بازار مشتقه ارزی نیز از دیگر فعالیت‌های این بورس است که راه‌اندازی آن می‌تواند کمک شایانی به جذب سرمایه‌گذاران خارجی به بازار سرمایه کند.

در نهایت در سال ۹۴ در خصوص بورس کالا می‌توان بیان کرد که این بورس به این نتیجه رسیده که در عرصه‌های جدید و مطابق خواسته‌های مشارکت‌کنندگان فضای مناسبی را پدید بیاورد. البته در این خصوص همچنان راه طولانی در پیش است و باید تلاش بسیاری کرد.

ایجاد شده و نوسان‌گیری به ایران می‌آیند که نوسان نرخ ارز برای آنها اهمیتی ندارد. اما برای خارجی‌هایی که چشم‌انداز بلندمدت به بازار ایران دارند و بازده مشخصی را از این بازار انتظار دارند به دنبال پوشش ریسک نرخ ارز هستند.

بنابراین یا دولت خود باید این نوسان نرخ ارز را پوشش بدهد که با توجه به توان اقتصادی دولت، این کار غیر قابل انجام یا دست‌کم محدود به نظر می‌رسد و یا باید سازوکاری برای پوشش ریسک نوسان نرخ ارز پدید بیاورد؛ به این ترتیب در حالت عادی مانند دیگر کشورهای دنیا باید مکانیسمی مانند بازار مشتقه ارزی وجود داشته باشد. از این‌رو، دولت تصمیم گرفته با همکاری بانک مرکزی، بازار پول و بازار سرمایه، بازار مشتقه ارزی را راه‌اندازی کند تا به این وسیله ابهامات موجود در بازار ارز را که سال‌ها در ایران وجود دارد از بین ببرد. همچنین بدون وجود بازاری که نوسانات نرخ ارز را پوشش دهد، اقتصاد ایران و بازار سرمایه از مزایای ورود سرمایه‌گذاران خارجی محروم است؛ به عبارت دیگر شرکت‌هایی که اکنون از کمبود منابع رنج می‌برند، نمی‌توانند از تامین مالی‌های بلندمدت ارزان قیمتی که خارجی‌ها ارائه می‌دهند استفاده کنند. بنابراین تامین مالی در ایران به سمت نرخ‌های درون‌کشور که بسیار گران‌تر است، پیش می‌رود.

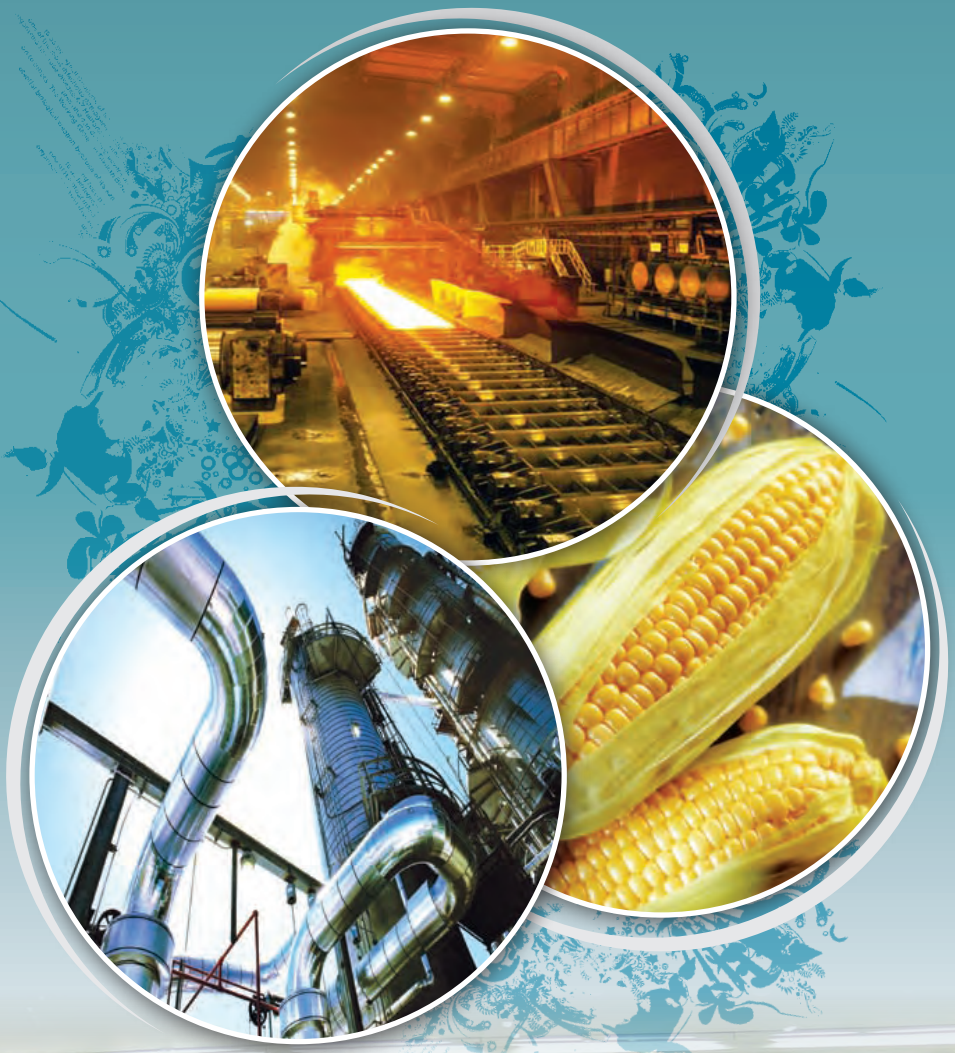
از سوی دیگر سرمایه‌گذاران خارجی که در هر صنعتی وارد می‌شوند، در نهایت انتظار دارند نرخ بازدهی معینی را کسب کنند. بنابراین این سرمایه‌گذاران باید بدانند که به طور مثال اگر در کارخانه‌ای سرمایه‌گذاری می‌کنند، محصول تولیدی کارخانه به چه قیمتی فروخته می‌شود. همچنین خارجی‌ها انتظار دارند که پس از دریافت بازدهی مورد نظر، بتوانند سرمایه خود را دوباره به ارز تبدیل کنند. پس باید نوسانات نرخ ارز در ایران را نیز محاسبه و ضریبی ریسکی برای آن قرار دهند. در این خصوص بورس کالای ایران می‌تواند نرخ فروش محصولات را در فضایی شفاف و بدون ابهام مشخص کند؛ به عبارت دیگر قیمت فروش محصولات در بازار شفاف بورس کالا مشخص می‌شود و عوامل پنهانی نیز وجود ندارد. به همین دلیل لزومی ندارد، سرمایه‌گذاران ضریب ریسکی را برای این مهم قائل شوند و اطمینان

بورس کالای ایران

بازاری قانونمند، شفاف و مطمئن

پیاقتصادی
بورس کالا

دوماهنامه تخصصی

فصل دوم

گواہے سپردہ کالایے

کاهش ۶۰ درصدی هزینه‌های دولت با اجرای سیاست قیمت تضمینی

برنامه بورس کالا برای اصلاح نظام بازارها در سال ۹۵

مراسم راه‌اندازی رسمی معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران برگزار شد

مراسم راه‌اندازی رسمی معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران روز چهارشنبه ۱۹ اسفندماه با حضور رییس سازمان بورس و اوراق بهادار و قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی برگزار شد؛ «کاهش ۶۰ درصدی هزینه‌های دولت با اجرای سیاست قیمت تضمینی»، «جلوگیری از نرخ شکنی کالاهای کشاورزی با اجرای سیاست قیمت تضمینی»، «توسعه معاملات گواهی سپرده فراتر از مرزهای ایران» و «راه‌اندازی گواهی سپرده روی محصولات پتروشیمی و صنعتی»، مهمترین خبرهایی بود که در این مراسم از سوی مسئولان و سخنرانان حاضر در مراسم اعلام شد.

به گزارش «دوماهنامه پیام اقتصادی بورس کالا»، پس از اینکه هیات دولت در اردیبهشت ماه سال جاری، اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی در قالب طرح قیمت تضمینی روی ذرت و جوی استان‌های خوزستان و کرمانشاه را از طریق بورس کالای ایران ابلاغ کرد، بورس کالا و نهادهای مرتبط مقدمات اجرای کار را فراهم کردند و بر همین اساس معاملات گواهی سپرده جو و ذرت با موفقیت به پایان رسید.

توجهی برای کشاورزان، مدیران استان‌های منتخب و انبارداران به مدت ۳۵۲۰ نفر ساعت از مجموعه اقدامات بورس کالا با همکاری وزارت جهاد کشاورزی برای اجرای هر چه بهتر ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری کشاورزی به شمار می‌رود. به گفته کارشناسان بخش کشاورزی از جمله مزایای اجرای ماده ۳۳ قانون بهره‌وری کشاورزی در بورس کالایی توان به حذف مشکلات طرح خرید تضمینی محصولات

بنابر آمارهای ثبت شده در بورس کالای ایران، معاملات گواهی سپرده ذرت خوزستان به حجم تقریبی ۱۹۰ هزار تن و به ارزش بیش از ۱۱۹۲ میلیارد ریال انجام شد که در اقدامی قابل توجه بیش از هفت هزار کشاورز صاحب کد بورسی شدند. همچنین پذیرش ۹ انبار در استان کرمانشاه برای محصول جو و ۲۶ انبار در استان خوزستان برای محصول ذرت دانه‌ای به همراه برگزاری دوره‌های آموزشی و

است، چراکه با اجرای طرح سیاست قیمت تضمینی محصولات کشاورزی در بورس کالای ایران، امکان تامین مالی گسترده از طریق ابزارهای جدید به پشتوانه دارایی های غیر مالی برای بخش کشاورزی میسر شده است.

محمد فطانت افزود: تامین مالی از طریق ابزارهای بازار سرمایه در گذشته عمدتاً به بخش صنعت و ساختمان اختصاص یافته است اما امروز شاهد ایجاد ارتباط میان بازار سرمایه و بخش کشاورزی هستیم که این اتفاق توسعه بخش کشاورزی را به همراه خواهد داشت و به نفع منافع ملی خواهد بود. وی اظهار داشت: با تجربه موفق که امسال در بحث قیمت تضمینی محصولات کشاورزی بدست آمده است، ارتباط بازار سرمایه و بخش کشاورزی به صورت فراگیر به منظور تامین مالی فعالان بخش کشاورزی با مکانیسم صندوق های سرمایه گذاری مبتنی بر سپرده کالایی انجام خواهد شد که مجوزهای این امر توسط سازمان بورس و اوراق بهادار صادر شده است.

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه به مشکلات بخش کشاورزی اشاره کرد و گفت: شبکه بانکی هر ساله در فصل برداشت محصولات کشاورزی، با هجوم کشاورزان و تعاونی های روستایی برای گرفتن تسهیلات روبه رو می شود؛ حتی پسته کاران که از موفق ترین بخش های اقتصادی کشور به شمار می روند، در فصل برداشت همواره با مشکل مالی روبه رو هستند و پشت در بانک ها صف می بندند؛ این مشکلات به دلیل آن است که کشاورزان ابزاری برای تامین مالی ندارند که راه اندازی سپرده کالایی در این بخش بسیار موثر خواهد بود.

فطانت با بیان اینکه یکی از مشکلات بخش کشاورزی، نوسان غیر منطقی قیمت ها در طول سال است، گفت: اگر بتوانیم با هماهنگی ایجاد شده معاملات گواهی سپرده کالایی را توسعه دهیم، قطعاً ارتباط تنگاتنگ بازار سرمایه و بخش کشاورزی به بهبود و ساماندهی این بخش به عنوان یکی از مولفه های توسعه اقتصادی کشور منجر خواهد شد.

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه به امکان توسعه معاملات گواهی سپرده فراتر از مرزهای ایران اشاره کرد و گفت: با توسعه معاملات گواهی سپرده کالایی در داخل کشور، در آینده بورس های کالایی با پذیرش انبارهایی در خارج از کشور و صدور گواهی سپرده براساس موجودی انبارها، به توسعه صادرات غیر نفتی کشور و همچنین تامین مالی در حوزه بین المللی کمک خواهند کرد.

فطانت در ادامه از زحمات بی وقفه مدیرعامل و کارشناسان بورس کالای ایران برای تحقق این پروژه ملی تشکر کرد و گفت: معتقدم، بازار سرمایه مرهون فکر افراد بسیار جوان، خلاق و پرتلاشی است که هر روز قدمی نو در راستای توسعه اقتصادی بر می دارند؛ همچنین با همکاری

کشاورزی همچون دیرکرد دولت در پرداخت مطالبات کشاورزان، واقعی شدن قیمت کالاها، کوتاه شدن دست دلالان و جلوگیری از نرخ شکنی، کاهش قابل توجه بار مالی دولت، رسیدن کشاورزان به حدود ۷۰ درصد میلج محصول ظرف دو روز و رشد تولید محصولات با کیفیت بیشتر اشاره کرد.

براساس این گزارش، به این ترتیب با توجه به رضایت مسئولان و دولت از اجرای آزمایشی این طرح، مراسم راه اندازی رسمی معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران با حضور محمد فطانت، رییس سازمان بورس و اوراق بهادار، علی اکبر مهر فرد، قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی، حامد سلطانی نژاد مدیرعامل بورس کالای ایران، علی صدقی مدیرعامل بانک رفاه کارگران و جمعی از مدیران بخش کشاورزی و بازار سرمایه برگزار شد تا شاهد توسعه معاملات گواهی سپرده محصولات کشاورزی در بورس کالای ایران باشیم.

کالای کشاورزی از نرخ شکنی کالاها کشاورزی

قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی در مراسم راه اندازی رسمی معاملات گواهی سپرده کالایی درباره مزایای راه اندازی این معاملات گفت: یکی از سریع ترین آثار این طرح در کشور، جلوگیری از نرخ شکنی کالاها کشاورزی خواهد بود، به طوری که در معاملات هم چون قیمت تضمینی، کشاورزان دیگر مجبور به فروش محصولاتشان با قیمت های پایین نبوده و به آسانی کالاهایشان را با حمایت دولت و بدون هیچ نگرانی روی تابلوی بورس کالا خواهند برد.

به گفته علی اکبر مهر فرد، این طرح به طور کامل از کشاورزان حمایت کرده و علاوه بر شفافیت قیمتی شرایطی را در اختیار معامله گران قرار خواهد داد تا با فروش محصولات با قیمت واقعی و دریافت سریع وجه معامله، انگیزه بیشتری برای تولید محصولات با کیفیت تر پیدا کنند. وی خاطر نشان کرد: اجرای طرح مذکور هزینه های دولت را نیز کاهش می دهد، چرا که دولت به جای پرداخت کل بهای کالای خریداری شده از کشاورزان، تنها مابه التفاوت آن را پرداخت خواهد کرد.

مهر فرد در خصوص نقش سازمان مرکزی تعاون روستایی در اجرای موفق طرح قیمت تضمینی گفت: این سازمان با معرفی انبارها به بورس کالای ایران تلاش می کند تا به عنوان بازار گردان در روند معاملات محصولات کشاورزی ایفای نقش کند تا این سیاست جدید دولت به نحو احسن در این بازار شفاف اجرایی شود.

به گفته این مقام مسئول، یکی از اصلی ترین مشکلات خرید تضمینی محصولات کشاورزی از سوی دولت، دیرکرد در پرداخت وجه معامله به کشاورزان بوده است که امروز خوشبختانه با اجرای طرح قیمت تضمینی در بورس کالای ایران شاهد بروز رسانی ابزارهایی هستیم که ما را در جهت رفع مشکلات گذشته و رونق بازار سوق می دهد.

وی در پایان گفت: مطمئناً سیاست های ماده ۳۳ قانون افزایش بهرهوری کشاورزی، تاثیر بسزایی در رونق بخش کشاورزی خواهد گذاشت که با اجرای طرح های جدید و فاصله گرفتن از بازار سنتی می توانیم به تدریج شرایط بهتری را برای این بخش شاهد باشیم.

کالای سپرده کالایی بین المللی می شود

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار نیز با قدردانی از زحمات علی اکبر مهر فرد، قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی برای اجرای ماده ۳۳ قانون بهرهوری کشاورزی گفت: امروز یک روز بسیار با اهمیت و تاریخی

علی اکبر مهر فرد
قائم مقام وزیر جهاد کشاورزی

کشاورزی و رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در راستای اجرای طرح قیمت تضمینی افزود: در ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی آمده است که دولت می‌تواند به جای خرید تضمینی محصولات کشاورزی، قیمت تضمینی محصولات را اعلام کند و کالاها پس از معامله در بازار مبتنی بر عرضه و تقاضا همچون بورس کالای ایران، نسبت به پرداخت مابه‌التفاوت قیمت کشف شده در بورس و قیمت تضمینی اقدام کند.

سلطانی نژاد اظهار داشت: امکان نقد کردن کالاهای راکد، کاهش هزینه‌های انبارداری و جابجایی محصولات، مدیریت فاصله زمانی بین تولید و فروش کالا توسط تولیدکننده، کاهش بی‌ثباتی و نوسان در بازار کشاورزی، تامین مالی تولیدکنندگان و استانداردسازی محصولات از اصلی‌ترین مزیت‌های توسعه معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس کالای ایران به شمار می‌رود. وی به چگونگی قرار گرفتن گواهی سپرده کالایی به جای ابزار تامین مالی اشاره کرد و گفت: به دلیل ماهیت اوراق بهادار بودن این گواهی، این امکان وجود دارد که با توثیق آن نزد یک بانک یا موسسه مالی و اعتباری، دارنده اوراق نسبت به اخذ تسهیلات به پشتوانه آن اقدام کند.

سلطانی نژاد به تجربیات جهانی این معاملات اشاره کرد و گفت: گواهی سپرده کالایی در کشورهای پیشرفته دنیا از جمله آمریکا و انگلیس نیز دارای رونق بسیار زیادی است چراکه این کشورها براساس اقتصاد مبتنی بر بازار حرکت می‌کنند؛ همچنین این معاملات در بورس‌های کالایی دنیا نیز رایج است و تقویت این ابزار از برنامه‌های اصلی بورس کالای ایران به شمار می‌رود. وی به دستاوردهای اجرای ماده ۳۳ در عرصه اقتصاد ملی اشاره کرد و گفت: کاهش بار مالی دولت، حمایت کارآمدتر از بخش کشاورزی، محدود شدن فعالیت‌های غیر مولد همچون واسطه‌گری از جمله دستاوردهای ملی این طرح بوده است. مدیرعامل بورس کالای ایران گفت: دولت امسال با اجرای طرح قیمت تضمینی ذرت خوزستان به جای خرید تضمینی با کاهش بیش از ۶۰ درصدی هزینه‌های خود در این طرح مواجه شد که این رویداد مهم

محمد فطانت
رئیس سازمان بورس و اوراق بهادار

و حمایت وزارت جهاد کشاورزی معاملات گواهی سپرده در کشور آغاز شده که ما به عنوان مجموعه بازار سرمایه آمادگی کامل خود را برای ادامه پر قدرت این طرح اعلام می‌کنیم.

رییس سازمان بورس و اوراق بهادار در ادامه گفت: گواهی سپرده کالایی منحصر به محصولات کشاورزی نخواهد بود و کالاهای مختلفی می‌توانند در جهت رویکرد بورس کالای ایران یعنی معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا مورد دادوستد قرار بگیرند. فطانت در خصوص راهاندازی معاملات گواهی سپرده سکه طلا نیز گفت: پس از موفقیت معاملات آتی سکه طلا که با کمک‌های بانک سامان عملیاتی شد، امروز معاملات گواهی سپرده سکه طلا در بورس کالا راهاندازی می‌شود که در این زمینه بانک رفاه کارگران تلاش‌های زیادی انجام داده است.

وی در پایان گفت: از طریق معاملات اوراق بهادار مبتنی بر کالا، می‌توان محصولات را که قیمت آنها به ارزشهای جهانی وابسته است را به صورت لحظه‌ای در بورس کالای ایران مورد معامله قرار داد به طوری که بسیاری از مشکلات معاملات فیزیکی در این معاملات وجود نخواهد داشت و اتفاقا کارایی بالایی برای ثبات و افزایش عمق بازار فیزیکی آن محصولات خواهند داشت.

گواهی سپرده روی محصولات پتروشیمی و صنعتی راهاندازی می‌شود

مدیرعامل بورس کالای ایران در ابتدای این مراسم با قدردانی از تمامی دست‌اندرکاران اجرای طرح قیمت تضمینی ذرت خوزستان و جو کرمانشاه در راستای اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی گفت: موفقیت حاصل شده در طرح قیمت تضمینی، حاصل هماهنگی و تلاش‌های بورس کالا، وزارت جهاد کشاورزی و سازمان مرتبط، سازمان مرکزی تعاون روستایی و شرکت پشتیبانی امور دام بوده است.

حامد سلطانی نژاد با قدردانی از حمایت‌های قائم مقام وزارت جهاد

علی صدقی
مدیرعامل بانک رفاه کارگران

ایران بود. علی صدقی نیز گفت: حدود ۹۰ درصد تامین مالی بنگاه های اقتصادی از طریق سیستم های بانکی انجام می شود و بازار سرمایه می تواند بخشی از این تامین مالی ها را بر عهده بگیرد. وی با اشاره به محدودیت ها و مطالبات زیاد بنگاه های اقتصادی از سیستم بانکی اظهار داشت: بیش از ۷۰ درصد مشکلات تامین مالی می تواند از طریق ابزارهای نوین مالی حل شود به طوریکه این ابزارها کمک رسان بازار سرمایه و بانک ها برای تامین مالی صنایع خواهد شد. مدیرعامل بانک رفاه کارگران با اشاره به اینکه بانک ها مشتاق هستند تا به بازار سرمایه کمک کنند، گفت: اکثر بانک ها برای تامین مالی بلندمدت از طریق ابزارهای مالی نوین مشتاق هستند.

وی همچنین افزود: ابزارهای نوین مالی می توانند اهداف تعیین شده در اقتصاد ما را تامین کنند، از سوی دیگر بازار ثانویه در بازار سرمایه بسیار مهم است؛ چرا که می تواند دارایی ها را به طور مناسب و با قیمت منطقی، نقد کند و از همه مهمتر اقتصاد مقاومتی را پویا تر از گذشته به سمت جلو براند.

حامد سلطانی نژاد
مدیرعامل بورس کالای ایران

می تواند برای بیشتر کالاهای کشاورزی کشور اجرایی شود. وی با بیان اینکه امروز باید توسعه ارتباط میان بازار سرمایه و بخش کشاورزی را به فال نیک بگیریم، گفت: باتوجه به اجرای آزمایشی و موفق این طرح، از سال آینده شاهد توسعه طرح قیمت تضمینی در استان های مختلف خواهیم بود. مدیرعامل بورس کالای ایران در پایان گفت: راه اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی می تواند روی محصولات پتروشیمی و صنعتی هم انجام شود که بررسی های بورس کالا در این زمینه آغاز شده است.

🔗 بانک ها مشتاق همکاری با بازار سرمایه

مدیرعامل بانک رفاه کارگران از دیگر حاضرین مراسم رسمی راه اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی و گواهی سپرده سکه طلا در بورس کالای

اسفند ۹۴ صورت گرفت؛

رونمایی از سپرده طلایی در تالار نقره‌ای

محبوبه اسکندری

کارشناس توسعه کالایی

سال ۱۳۹۴ یکی از سال‌های ویژه در بورس کالای ایران قلمداد می‌شود؛ از این رو که در این سال تاکید ویژه‌ای روی توسعه و تنوع ابزارهای مشتقه برای تسهیل امور بازار و تولید کشور صورت گرفت. یکی از این ابزارهای مالی، اوراق گواهی سپرده کالایی است؛ ابزاری که با آغاز به کار در تالار محصولات کشاورزی، راه خود را به بازار طلا نیز باز کرد. گواهی سپرده کالایی اولین امتحان موفق خود را روی ذرت دانه‌ای خوزستان و جودامی کرمانشاه نشان داد و پس از آن بورس کالای ایران این ابزار را در اختیار فعالان بازار سکه و طلای کشور قرار داد تا ساختاری نظام مند، شفاف و امن را برای معاملات نقدی سکه فراهم کند.

یا نکه داری سکه بپردازند؛ چرا که گواهی سپرده طلا با نام است و حتی در صورت سرقت این گواهی، امکان دریافت سکه‌ها با مدارک شناسایی افراد نیز وجود دارد و به این ترتیب دغدغه‌ای برای امنیت سکه وجود نخواهد داشت.

با همه این تفاسیر، پیش‌بینی می‌شود اوراق گواهی سکه به مرور زمان جایگزین سکه فیزیکی شود و با افزایش بازیگران و عمق این بازار، کشف نرخ لحظه‌ای و واقعی سکه در این معاملات اتفاق افتد. همچنین یکی دیگر از مزیت‌های این معاملات این است که در بلندمدت قیمت پایه‌ای که به صورت روزانه مد نظر معامله‌گران آتی سکه قرار می‌گیرد، گواهی سپرده سکه خواهد بود که حکم قیمت نقدی سکه را دارد.

به گفته مسوولان بورس کالا، قرار گرفتن گواهی سپرده سکه طلا به عنوان وثیقه برای اخذ تسهیلات از سیستم بانکی، معافیت مالیاتی خرید و فروش این اوراق، انتقال بخشی از سفته‌بازی‌های بازار سکه از معاملات نقدی به گواهی سپرده و پیش‌بینی فعالیت قابل توجه صندوق‌های کالایی که در آینده راه‌اندازی می‌شوند بر روی این معاملات، از دیگر مزایای راه‌اندازی این معاملات در بورس کالای ایران به شمار می‌رود. لازم به ذکر است براساس برنامه‌ریزی صورت گرفته در بورس کالای ایران، گواهی سپرده طلا می‌تواند در آینده جایگزین وجه تضمین اولیه معاملات آتی سکه شود.

چرا سکه طلا انتخاب شد؟

این گزارش حاکی است، معرفی یک ابزار جدید بر مبنای کالا، نیازمند آن است که کالای پایه برخی ویژگی‌ها و ظرفیت‌ها را دارا باشد تا بتوان براساس آن ابزاری جدید معرفی کرد. انواع کالاها قابلیت معرفی گواهی سپرده کالایی بر روی آنها را دارند؛ اما در مجموع برخی از مهم‌ترین مشخصه‌های یک کالا که بتوان آن را به عنوان یک دارایی پایه مطلوب برای معاملات گواهی سپرده کالایی منظور کرد، در ادامه می‌آید:

■ **استاندارد پذیری کالا؛** کالاها غیر استاندارد، فسادپذیر و با قابلیت تغییر کیفیت طی زمان، فاقد این خصوصیت هستند. استاندارد

معاملات گواهی سپرده سکه طلا روز دوشنبه ۳ اسفندماه با معامله ۱۱ قرارداد آغاز به کار کرد. خزانه داری پردیس بانک رفاه به عنوان انبار بورس کالای ایران جهت معاملات گواهی سپرده سکه طلا، معرفی شده که پس از پذیرش سکه بهار آزادی طرح امام ضرب سال ۸۶ با عیار ۹۰۰ در هزار و وزن ۸.۱۳۳ گرم، اقدام به اصالت‌سنجی و صدور گواهی سپرده می‌کند. همچنین سکه بهار آزادی طرح امام ضرب سال ۸۶ که برای معاملات گواهی سپرده در نظر گرفته شده است، همان سکه استاندارد تحویلی معاملات آتی سکه است که براساس برنامه‌های بورس کالا، قرار است در بلندمدت امکان تسویه معاملات آتی سکه با گواهی سپرده طلا هم ایجاد شود.

زمانبندی معاملات گواهی سپرده کالایی سکه طلا طی روزهای کاری هفته از شنبه‌الی چهارشنبه با دوره پیش‌گشایش از ساعت ۸:۳۰ الی ۹ آغاز می‌شود و دوره گشایش و معاملات پیوسته آن از ساعت ۹ الی ۱۲:۳۰ ظهر خواهد بود.

بر همین اساس سپرده گذار سکه ملزم است قبل از مراجعه به انبار، از طریق یکی از کارگزاران مجاز بورس نسبت به اخذ کد معاملاتی (اوراق‌بهادار) اقدام کرده و ملزم به پرداخت هزینه‌های ارزیابی و کارشناسی سکه به میزان پنج هزار ریال به ازای هر قطعه در زمان تحویل سکه به انبار است؛ البته در صورتی که سکه توسط کارشناس بانک، استاندارد تشخیص داده نشود، هزینه‌های ارزیابی و کارشناسی مربوطه به سپرده گذار عودت داده نخواهد شد. ضمن آنکه ارایه مدارک احراز هویتی برای تحویل سکه از انبار توسط خریدار یا نماینده قانونی وی الزامی می‌باشد.

گفتنی است، هزینه انبارداری هر قطعه سکه به صورت روزانه ۵۰ ریال تعیین شده است که به این ترتیب هزینه انبارداری یک سکه برای یک سال حدود ۱۸۰۰ تومان می‌شود.

یکی از مزیت‌های بزرگ گواهی سپرده طلا، امنیت در معاملات و نگهداری سکه طلا است به طوری که هر فردی که در منزل خود سکه دارد یا صرافان و معامله‌گرانی که هر روز سکه معامله می‌کنند، می‌تواند با تبدیل کردن دارایی خود به اوراق گواهی، بدون هیچ دغدغه به معامله

پذیری کالا، این اطمینان را به خریدار گواهی سپرده کالایی از بورس می‌دهد، که بدون نیاز به رویت کالا می‌تواند آن را خریداری کرده و تحویل بگیرد.

■ **قابلیت ماندگاری کالا برای یک دوره زمانی قابل قبول؛** بدیهی است امکان راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی بر روی کالاهای با طول دوره نگهداری بسیار پایین وجود ندارد؛ چرا که احتمال فساد یا زوال کالا در زمان نگهداری کالا در انبار وجود دارد. طول دوره ماندگاری کالا نیز می‌تواند از کالایی به کالای دیگر متفاوت باشد و حداکثر طول دوره نگهداری هر کالا توسط بورس تعیین می‌شود.

■ **وجود مازاد عرضه برای کالا؛** چنانچه کالایی بازاری با مازاد تقاضا داشته باشند، انگیزه‌ای برای توقف آن در انبار و نگهداری آن وجود ندارد. همچنین کالاهایی که با مازاد عرضه مواجه هستند، به دلیل افت قیمت در زمان جاری، در صورت نگهداری آن به احتمال زیاد در زمان آینده با قیمت بالاتری قابلیت فروش خواهند داشت.

■ **قابلیت تفکیک کالا به محموله‌های استاندارد؛** در صورتی که کالایی قابلیت تفکیک نداشته باشد و صرفاً برای فروش به صورت یکجا باشد، راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی بر روی آن امکان پذیر نخواهد بود.

بنابراین با دارا بودن ویژگی‌های مذکور، ظرفیت معرفی گواهی سپرده کالایی بر روی یک کالا ایجاد می‌شود.

از این رو، طلا به شکل سکه به جهت اینکه دارای استاندارد و قابلیت پذیرش همگانی است و علاوه بر آن، احراز کیفیت و اصالت آن نیازمند مستندات خاصی نبوده و توسط افراد خبره و به راحتی قابل انجام است، از دارایی‌های مناسب برای راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی محسوب می‌شود. همچنین این کالا به عنوان یک کالای سرمایه‌ای، گستره جغرافیایی زیادی داشته و با راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی برای آن، می‌توان طیف وسیعی از افراد را به سمت این بازار هدایت کرد.

کمزایای راه‌اندازی گواهی سپرده سکه طلا چیست؟

راه‌اندازی سیستم گواهی سپرده کالایی برای سکه می‌تواند مزایای متعددی را برای دارندگان این کالاها به همراه داشته باشد که علاوه بر امکان معاملات راحت تر و مطمئن تر و نیز تأمین مالی با توثیق آن، هزینه‌های نگهداری این کالاها در منازل، مغازه‌ها و... را که بسیار پر ریسک می‌باشد، به شدت کاهش می‌دهد. به این معنی که دارنده سکه طلا، به جای نگهداری آن و تحمل ریسک‌های سرقت، آن را به یکی از انبارهای پذیرش شده بورس برای این منظور، تحویل داده و گواهی سپرده کالایی دریافت می‌کند. سپس در صورت تمایل به فروش سکه‌های خود، نیازی به مراجعه به انبار بورس و دریافت سکه و مراجعه به بازار نبوده و صرفاً با تماس با کارگزار مربوطه، امکان فروش سکه‌های خود و دریافت وجه معامله در سریع‌ترین زمان ممکن را خواهد داشت. نگاهی به برخی آمار و ارقام، پتانسیل بسیار بالای این بازار برای راه‌اندازی معاملات گواهی سپرده کالایی را نشان می‌دهد؛ طبق آمار اعلام شده در سال ۱۳۸۶، تاکنون ۴۰ میلیون قطعه سکه بهار آزادی در طول دهه‌های اخیر در کشور ضرب شده‌است که البته این تعداد شامل تمام قطعه‌های تمام، نیم و ربع می‌باشد. این عدد نشان دهنده وجود بازاری با ارزش معاملات بسیار بالاست و گروه‌های مختلفی از افراد با انگیزه‌های متفاوت می‌توانند در این بازار حضور داشته باشند.

ک مخاطبان گواهی سپرده سکه طلا چه کسانی هستند؟

مهم‌ترین مخاطبان احتمالی معاملات گواهی سپرده کالایی افراد ذیل خواهند بود:

■ **سرمایه‌گذاران حوزه سکه و طلا؛** که هم از نظر امنیت نگهداری و هم از نظر قابلیت اعتماد به سازوکار معاملاتی بورس، این بازار را مطلوب قلمداد خواهند کرد.

■ **صرافی‌ها؛** که بخشی از نگهداری و معاملات سکه‌های خود را با قصد بازاریابی به این بازار جدید هدایت خواهند کرد.

■ **خانوارهای با پس‌انداز سکه؛** که برای اجتناب از ریسک‌های نگهداری سکه در منازل رو به این بازار خواهند آورد.

■ **بانک‌ها؛** برای نگهداری کم‌هزینه و تأمین مالی به پشتوانه توثیق سکه به سراغ این ابزار خواهند رفت.

■ **معامله‌گران بازار آتی سکه؛** که برای سپری کردن فرایند تحویل در سررسید بازار قرار دادهای آتی لاجرم باید سراغ این بازار بیایند.

ک استاندارد سکه طلا برای گواهی سپرده کالایی چیست؟

سکه طلا، تنها مسکوک طلای قانونی در جمهوری اسلامی ایران محسوب می‌شود. مسکوک طلا بر اساس قانون مسکوک طلا و نیز قانون ضرب مسکوک طلا ضرب می‌شود. شکل این مسکوک بر اساس ماده دوم قانون ۱۳۳۷، مدور و میزان عیار آن بر طبق ماده چهارم همان قانون عبارت است از ۹۰۰ در هزار طلای خالص و ۱۰۰ در هزار مس یا آلیاژی از نقره و مس. معمولاً انواع مسکوک در هر سال بر اساس مجوزی که بانک مرکزی دارد، در ضربخانه این بانک تولید می‌شود؛ زیرا وظیفه ضرب مسکوک طلا بنا بر تصویب شورای پول و اعتبار به طور انحصاری بر عهده بانک مرکزی ایران است. همچنین بر طبق بند (الف) ماده ۶ آیین‌نامه ورود و صدور معاملات طلا و نقره، صدور مسکوک طلا از کشور به هر نحوی ممنوع است مگر توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران. پس از انقلاب اسلامی ایران، به پیشنهاد وزارت امور اقتصادی و دارایی و با تأیید و دستور نخست وزیر دولت موقت، به مناسبت و یادبود نخستین بهار پیروزی انقلاب اسلامی، اجازه ضرب انواع مسکوک طلای بهار آزادی صادر شد. یک روی این سکه به نام حضرت علی (ع) مزین بود و عبارت «بانک ملی ایران» در زیر آن درج شده بود و بر روی دیگر آن تصویر بارگاه امام رضا (ع) با عبارت «نخستین بهار آزادی» و تاریخ ۱۳۵۸ منقوش بود. از آن پس، انواع سکه‌های بهار آزادی (ربع، نیم، یک، دو و نیم و پنج بهار) با همین طرح تولید می‌شد.

از سال ۱۳۷۰ به بعد تنها طرح سکه یک بهار آزادی تغییر کرد و از آن پس بانک مرکزی موظف شد سکه یادبود یک بهار آزادی را با مشخصات ذیل و طبق نمونه‌ای که در نهاد ریاست جمهوری نگهداری می‌شود، ضرب کند:

عیار طلا: ۹۰۰ در هزار؛
وزن سکه: ۸/۱۳۵۹۸ گرم؛
قطر سکه: ۲۲ میلی‌متر؛

یک روی سکه مزین به تصویر حضرت امام (قدس سره) و قید سال ضرب ۱۳۷۰ در ذیل تصویر؛
یک روی سکه تصویر بارگاه حضرت امام رضا علیه السلام و قید عبارت «بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران» در بالای تصویر و عبارت «بهار آزادی» در پایین تصویر.

فرایند عملیاتی معاملات و تسویه گواهی سپرده کالایی سکه

بدیهی است که برای شروع معاملات این اوراق لازم است قبل از هر اقدامی انباری برای نگهداری سکه توسط بورس شناسایی شده و بر اساس استانداردهای اعلامی بورس، پذیرش شود. با توجه به ماهیت کالا و نیز امنیت بالای مورد نیاز برای نگهداری آن، به نظر می رسد بانک ها پتانسیل بالایی برای انبارداری این کالا را داشته باشند و از این رو، بانک طرف قرارداد بورس، با احراز شرایط تعیین شده توسط بورس، به عنوان انبار نگهداری سکه خواهد بود.

مراحل معاملات گواهی سپرده کالایی سکه طلا به شرح زیر خواهد بود:

- مشتری در صورت نداشتن کد بورسی از طریق یکی از کارگزاران اقدام به دریافت کد بورسی می کند.
- مشتری برای تحویل سکه (تمام بهار آزادی طرح امام (ره) ضرب سال ۱۳۸۶) به انبار اعلام شده بورس مراجعه می کند.
- مشتری فرم ارزیابی کالا و تحویل توسط انبار را پر کرده و امضا می کند.

- مشتری هزینه کارشناسی سکه به میزان هر قطعه پنج هزار ریال به انبار سکه (بانک) پرداخت کرده و رسید را از بانک دریافت می کند.
- انباردار نسبت به کارشناسی سکه اقدام کرده و در صورت تطابق سکه تحویلی با استاندارد اعلامی بورس، آن را تحویل می گیرد.
- انباردار نسبت به ثبت اطلاعات مشتری و تعداد سکه دریافتی از وی در سامانه الکترونیکی صدور گواهی سپرده کالایی اقدام می کند.
- انباردار قبض انبار را در دو نسخه صادر کرده و پس از امضای مشتری یک نسخه آن را نزد خود نگهداری و نسخه دیگر را ممهور و به مشتری ارایه می دهد.

- مشتری لازم است بار دیگر (روز بعد) جهت دریافت گواهی سپرده کالایی به انبار مراجعه کند.

- مشتری برای فروش گواهی خود در بورس، به یکی از کارگزاران دارای مجوز معاملات گواهی سپرده کالایی در بورس مراجعه می کند. (کارگزار می تواند نماینده ای برای این منظور در انبار مستقر نماید).

- کارگزار به نمایندگی از مشتری و با اخذ دستور فروش از وی، اقدام به فروش سکه در بورس می کند.

- بعد از انجام معامله مالکیت گواهی از نام فروشنده به خریدار تغییر می کند.

- خریدار بعد از تسویه با کارگزار، معرفی نامه (حواله) ای از وی برای تحویل از انبار دریافت می کند.

- وجه معامله بعد از ۴۸ ساعت کاری بعد از کسر هزینه های انبارداری به میزان ۵۰ ریال به ازای هر روز برای هر قطعه سکه، توسط کارگزار فروشنده به حساب فروشنده واریز می شود.

- هزینه های انبارداری بعد از انجام هر معامله توسط سمات^۱ به حساب کارگزار/انبار واریز می شود.

- خریدار گواهی با فرایندی مشابهی می تواند گواهی را به فرد دیگری واگذار کند.

- خریدار و یا نماینده قانونی وی در صورت تمایل برای تحویل، با همراه داشتن مدارک احراز هویتی و معرفی نامه (حواله) صادر شده توسط کارگزار خریدار به انبار مراجعه می کند.

- خریدار در انبار درخواست ترخیص سکه را به انباردار ارایه می کند.
- انباردار درخواست ترخیص را برای خریدار در سامانه ثبت می کند. در صورت صدور مجوز توسط بورس انباردار می تواند سکه را ترخیص کند.

- انباردار هزینه های انبارداری را محاسبه کرده و صورتحساب مربوطه را به خریدار ارایه می کند.

- خریدار هزینه انبارداری اعلام شده را به شماره حساب مشخص شده واریز کرده و رسید دریافت می کند.

- سکه های تحویلی به خریدار می تواند با وکیوم یا بدون وکیوم باشد؛ در صورتی که انبار مایل به تحویل سکه و کیوم باشد، لازم است سکه را با وکیوم خود تحویل دهد.

- بعد از تحویل سکه توسط خریدار، هیچ گونه اعتراضی از بابت کیفیت و کمیت سکه های تحویل شده، قابل پذیرش نخواهد بود.

توسعه گواهی سپرده کالایی ادامه دارد

اما آیا راه اندازی اوراق گواهی سپرده کالایی در بورس کالا فقط به سکه طلا و ذرت ختم می شود؟

این گزارش حاکی است، گواهی سپرده کالایی از ابزارهای نوپای بازار سرمایه به شمار می رود که پتانسیل های بسیار بالایی را درون خود دارد. این اوراق، علاوه بر تسهیل معاملات انواع کالاها در بستری منظم و شفاف، امکان تأمین مالی دارندگان انواع کالاها را نیز فراهم می کند و صنعتگران کشور می توانند از این ابزار برای تأمین مالی و سرمایه در گردش از آن استفاده کنند؛ چرا که مدیر توسعه بازار مشتقه بورس کالای ایران در آخرین نشست با صنعتگران سیمان از آمادگی این بورس برای تأمین مالی صنایع مختلف کشور از طریق اوراق گواهی سپرده کالایی خبر داد. مزایای گواهی سپرده کالایی فقط به تسهیل معاملات انواع کالاها و امکان تأمین مالی ختم نمی شود بلکه کارکردهایی در توسعه ابزارها و بازارهای مرتبط دارد.

کارکردهای گواهی سپرده کالایی

گواهی سپرده کالایی ابزاری نوپاست که علاوه بر بازار منحصر به فرد خود می تواند به توسعه سایر بازارها و ابزارهای معاملاتی بورس کالای ایران منجر شود. برخی کارکردهای این اوراق بهادار در توسعه سایر ابزارها و بازارها عبارتند از:

- ابزاری برای تسهیل معاملات قراردادهای آتی در سررسید؛ همان گونه که بیان شد، راه اندازی و توسعه بازار معاملات آتی بر روی کالاها حجیم بدون وجود سازوکار انبار و گواهی سپرده کالایی ناممکن است. چرا که در فرایند تحویل این قراردادها، گواهی سپرده کالایی نقش بسیار پررنگی دارد.

- به عنوان بازار نقدی جهت راه اندازی معاملات آتی؛ از آنجایی که یکی از پیش شرط های اصلی راه اندازی موفقیت آمیز قرارداد آتی بر روی یک دارایی پایه، وجود بازار نقدی قدرتمند جهت کشف نرخ های شفاف و رسمی برای آن دارایی پایه است؛ بازار معاملات گواهی سپرده کالایی از پتانسیل بالایی برای ایجاد چنین بازاری برخوردار است. به این معنی که راه اندازی بازار قرارداد آتی بر روی دارایی پایه ای که قبل تر، بازار معاملات گواهی سپرده کالایی آن راه اندازی و توسعه یافته باشد، می تواند از شانس موفقیت بیشتری برخوردار باشد.

- ابزاری برای راه اندازی بازار معاملات آتی یک روزه؛ از آنجایی که راه اندازی بازار معاملات قراردادهای آتی یک روزه بدون وجود سازوکار گواهی سپرده کالایی و فرایند تحویل نظام مند، ناممکن است؛ راه اندازی بازار معاملات گواهی سپرده کالایی گامی بلند برای توسعه بخش دیگری از بازار معاملات مشتقه بورس کالای ایران (قراردادهای آتی یک روزه) خواهد بود.

موجود در سبد دارایی خود هستند و چنین قیمتی به صورت روزانه در معاملات گواهی سپرده کالایی کشف می‌شود. از این رو، راه‌اندازی و توسعه بازار معاملات گواهی سپرده کالایی می‌تواند به ایجاد و توسعه صندوق‌های کالایی کمک کند.

کارمزدهای معاملات گواهی سپرده کالایی

کارمزدهای معاملات گواهی سپرده کالایی برای طرف خریدار و فروشنده به شرح جدول ذیل است که بر اساس ارزش معامله محاسبه می‌شود.

ابزاری برای راه‌اندازی صندوق‌های کالایی؛ صندوق‌های کالایی نهادهایی هستند که وجوهی را از محل فروش واحدهای سرمایه‌گذاری تجمیع کرده و بر روی اوراق بهادارهای کالایی با قصد انتفاع سرمایه‌گذاری می‌نمایند. در حال حاضر، گواهی سپرده کالایی یکی از مستعدترین اوراق بهادارهای کالایی برای راه‌اندازی معاملات صندوق‌های کالایی بر روی آن می‌باشد. چرا که صندوق‌ها برای تعیین NAV روزانه خود ملزم به بهره‌گیری از قیمت‌های رسمی اوراق بهادار

جدول ۱- کارمزدهای معاملات گواهی سپرده کالایی

ردیف	شرح کارمزد	ضریب خرید	ضریب فروش	سقف ضریب کارمزد	حداکثر مبلغ کارمزد خرید (میلیون ریال)	حداکثر مبلغ کارمزد فروش (میلیون ریال)
۱	کارمزد کارگزاران	۰/۰۰۱۵	۰/۰۰۱۵	۰/۰۰۳	۱۰۰	۱۰۰
۲	کارمزد بورس کالا	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۴	۰/۰۰۰۸	۱۰۰	۱۰۰
۳	کارمزد سپرده‌گذاری	۰/۰۰۰۲۵	۰/۰۰۰۲۵	۰/۰۰۰۵	۱۰۰	۱۰۰
۴	حق نظارت سازمان بورس	۰/۰۰۰۳۲	۰/۰۰۰۴۸	۰/۰۰۰۸	۸۰	۱۲۰
۵	کارمزد مدیریت فن آوری	۰/۰۰۰۱۵	۰/۰۰۰۱۵	۰/۰۰۰۳	۱۰۰	۱۰۰
	جمع کل	۰/۰۰۲۶۲	۰/۰۰۲۷۸	۰/۰۰۵۴	-	-

به عنوان مثال در یک معامله با ۱۰ سکه تمام بهار آزادی به قیمت هر سکه ۹,۹۸۰,۰۰۰ ریال، کارمزدها به شرح جدول ذیل خواهد بود.

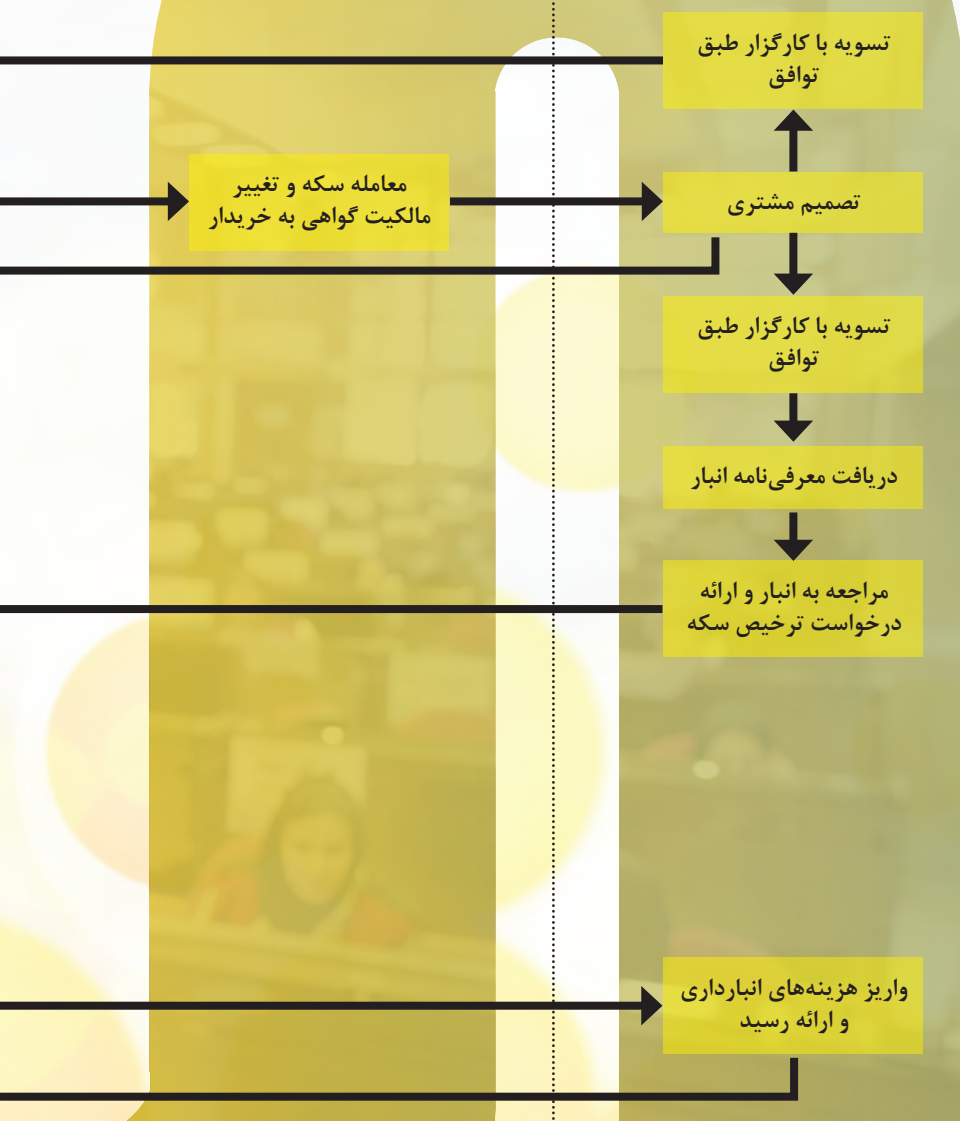
جدول ۲- کارمزدهای معاملات ۱۰ سکه با ارزش هر سکه ۹,۹۸۰,۰۰۰ ریال

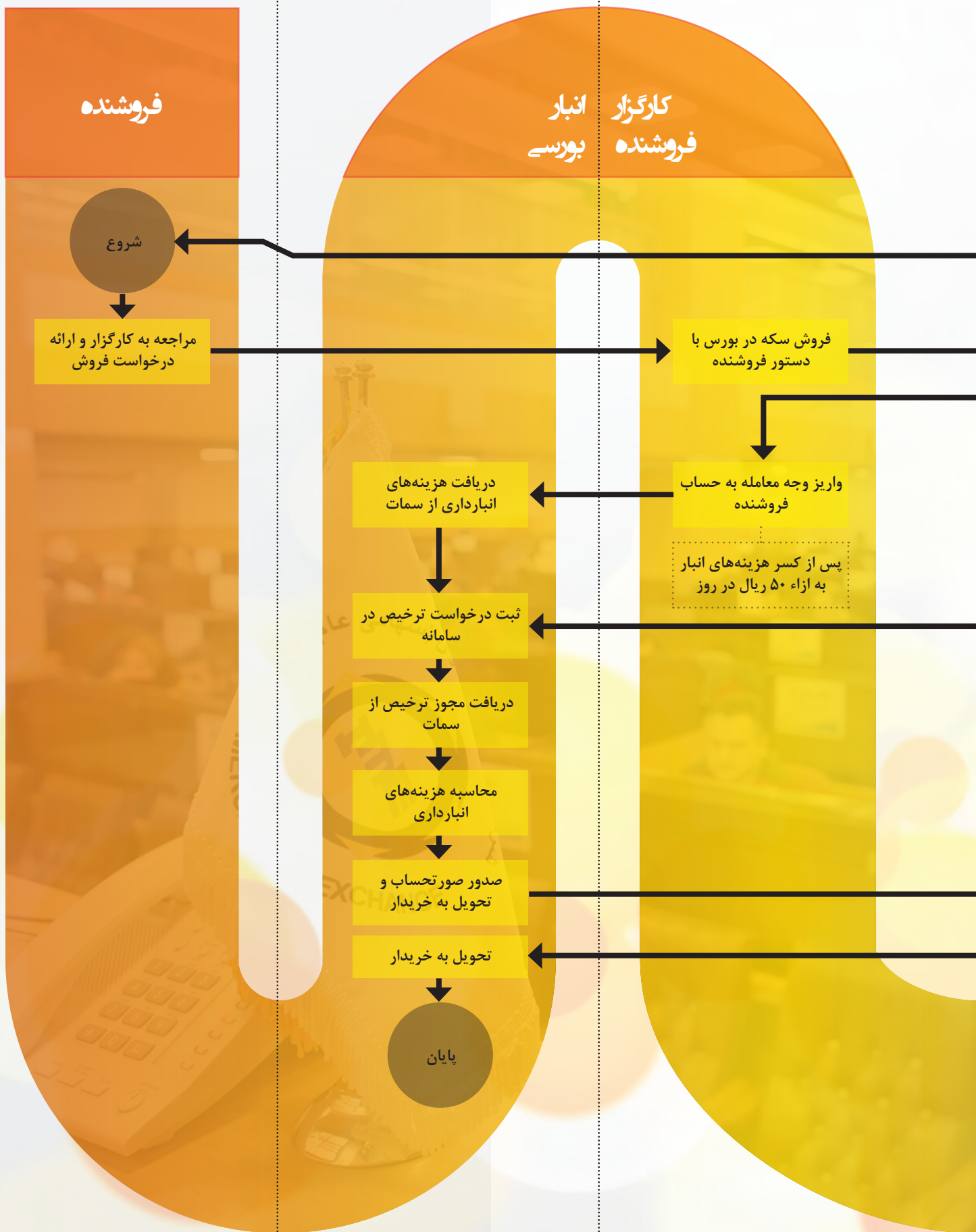
شرح کارمزد	کارمزد پرداختی طرف خریدار (ریال)	کارمزد پرداختی طرف فروشنده (ریال)
کارمزد کارگزار	۱۴۹,۷۰۰	۱۴۹,۷۰۰
کارمزد بورس کالا	۳۹,۹۲۰	۳۹,۹۲۰
کارمزد سپرده‌گذاری	۲۴,۹۵۰	۲۴,۹۵۰
حق نظارت سازمان بورس	۳۱,۹۳۶	۴۷,۹۰۴
کارمزد مدیریت فن آوری	۱۴,۹۷۰	۱۴,۹۷۰
جمع	۲۶۱,۴۷۶	۲۷۷,۴۴۴

فرآیند معاملات گواهی سپرده کالایی سکه پس از دریافت گواهی از انبار بورس

خریدار، نماینده
خریدار/ کارگزار خریدار
بورس کالای
ایران

تجربه های جهانی در سیستم انبارداری قبض انبار در دنیا قانون ملی است

محبوبه ناروئی
کارشناس مطالعات اقتصادی

بخش کشاورزی از لحاظ ایجاد درآمد، اشتغال زایی، ارزآوری و به ویژه تأمین امنیت غذایی در میان سایر بخش های اقتصادی از اهمیت ویژه ای برخوردار است و در صورت فعالیت صحیح این بخش، زمینه پیشرفت سایر بخش ها نیز فراهم شده و کشور به سوی توسعه ی بیشتر اقتصادی سوق می یابد. در کنار اهمیت استراتژیک بخش کشاورزی باید توجه داشت این بخش در بیشتر کشورهای جهان با کاستی هایی نظیر بهره وری پایین، وجود ریسک های خارج از کنترل، عدم دسترسی کشاورزان به اعتبارات، عدم شفافیت بازار محصولات و دخالت دلالان مواجه است. اهمیت استراتژیک این بخش در کنار کاستی های موجود باعث شده است که دولت ها از ابزارهای مختلفی نظیر خرید تضمینی محصولات کشاورزی به قیمتی بالاتر از قیمت بازار، پرداخت یارانه مستقیم به کشاورزان، اعطای تسهیلات بانکی ارزان قیمت، ارائه بیمه های مختلف به بخش کشاورزی با نرخ های یارانه ای، ارائه مواد اولیه بخش کشاورزی با قیمت های یارانه ای و... برای حمایت از بخش کشاورزی استفاده کنند.

همواره به دنبال پیدا کردن ابزارهای مناسب تری برای حمایت از بخش کشاورزی بوده اند. یکی از این ابزارها سیاست تضمینی است که در بیشتر کشورهای دنیا نتایج بهتری نسبت به سیاست خرید تضمینی داشته است. در این روش دولت به جای خرید محصول از کشاورز به ایشان اختیار می دهد محصول خود را به قیمت بازار به مصرف کنندگان بفروشد و دولت مکلف می شود مابه التفاوت قیمت بازار و قیمت حمایتی را در قالب یارانه نقدی به کشاورزان پرداخت کند. در ایران نیز با تصویب ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری بخش

در ایران نیز سیاست خرید تضمینی محصولات کشاورزی یکی از اقداماتی است که دولت در راستای حمایت از بخش کشاورزی اجرایی کرده و براساس آن مکلف است محصولات کشاورزی را با قیمت حمایتی از کشاورزان خریداری کند. هر چند دولت ایران سال هاست که محصولات کشاورزی را در قالب این سیاست خریداری می کند؛ اما این روش همیشه مشکلاتی را برای کشاورزان و همچنین دولت ایجاد کرده است؛ اگر چه هدف در خرید تضمینی حمایت از کشاورزان و توسعه بخش کشاورزی بوده است، اما شیوه خرید تضمینی نتوانسته رضایت کشاورزان را به همراه داشته باشد. از سوی دیگر دولت هم موفق نشده نقدینگی لازم را فراهم یا ضرر و زیان خرید محصول را جبران کند.

اگر چه سیاست خرید تضمینی به منظور حمایت از بخش کشاورزی در اکثر کشورهای جهان در حال انجام است، ولی دولت ها

کشاورزی و منابع طبیعی راه برای اجرای سیاست قیمت تضمینی به جای خرید تضمینی فراهم شد. براساس این قانون و آیین نامه اجرایی آن کشاورزان می‌توانند محصول خود را به یکی از انبارهای پذیرش شده بورس کالای ایران تحویل داده، قبض انبار (گواهی سپرده کالایی) دریافت کنند و سپس محصول خود را به پشتوانه قبض انبار در بورس کالای ایران به فروش رسانند. هر چند بورس کالای ایران برای عملیاتی شدن این قانون در سال جاری اقدام به پذیرش انبار کرد و سیاست قیمت تضمینی به صورت پایلوت برای ذرت خوزستان و جو کرمانشاه اجرایی شد، اما بررسی تجربه سایر کشورها نشان می‌دهد بحث انبارداری و معاملات قبض انبار موضوعی بسیار فراتر از بورس‌های کالایی و سیاست قیمت تضمینی است و لازم است در سطح قوانین ملی و نهادهایی نظیر وزارت جهاد کشاورزی و وزارت صنعت، معدن و تجارت از موضوع انبارداری و معاملات قبض انبار حمایت شود زیرا سیستم قبض انبار، تولیدکنندگان کشاورزی را قادر می‌سازد تا فروش محصولات خود را در فصل برداشت با قیمت‌های پایین به تعویق انداخته و محصول را در زمان مناسب شدن قیمت‌ها ارائه دهند. در واقع قبض انبار در بخش کشاورزی عاملی برای بهبود تجارت است. سیستم قبض انبار منافع دیگری را نیز برای بخش کشاورزی به ارمغان می‌آورد؛ از جمله ذخیره‌سازی مناسب محصول، کاهش تلفات، ثبات نوسانات قیمت و در بلندمدت افزایش امنیت غذایی را به همراه خواهد داشت. از این رو، با توجه به چالش‌های موجود کشاورزان ایران در عدم دسترسی به اعتبارات کوتاه مدت و فقدان امکانات ذخیره‌سازی پس از برداشت محصولات، ایجاد یک سیستم انبارداری و قبض انبار مناسب برای بهره‌مندی از مزایای آن در کشور ضروری به نظر می‌رسد.

همان‌طور که اشاره شد در سال‌های اخیر بسیاری از کشورها به معرفی و یا اصلاح سیستم انبارداری و قبض انبار خود در راستای تأمین اعتبارات برای بخش کشاورزی و افزایش درآمد کشاورزان پرداخته‌اند که با توجه به تجربه اندک ایران در زمینه انبارداری و قبض انبار کشاورزی، این تجربیات می‌توانند به عنوان یک الگو برای کشور مورد توجه قرار گیرند. بر این اساس، در این مقاله بر اساس آخرین گزارش فائو در سال ۲۰۱۵ با عنوان «طراحی قوانین قبض انبار» تجربه چهار کشور آرژانتین، برزیل، فرانسه و قزاقستان به عنوان کشورهای موفق در سیستم قبض انبار ارائه می‌شود.

کالای آرژانتین

بخش کشاورزی آرژانتین اهمیت بالاتری نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی این کشور دارد زیرا حدود نیمی از ارزش صادرات آرژانتین

در این بخش تأمین می‌شود و به طور مستقیم ۱۸ تا ۲۲ درصد از نیروی کار آرژانتین در بخش کشاورزی فعال هستند. آرژانتین در ۳۰ سپتامبر ۱۹۱۴ قانون گواهی سپرده کالا را تصویب کرد که بر اساس آن، سیستم کنونی مقررات انبار و قبض انبار این کشور بوجود آمد. دامنه این قانون شامل محصولات کشاورزی، دامی، جنگلداری، معدنی و تولیدات داخلی سپرده شده در انبار می‌باشد و مسئولیت نظارت و اجرای این قانون با وزارت کشاورزی، دام و شیلات آرژانتین است. قانون گواهی سپرده کالا به وزارت کشاورزی قدرت و اختیار بررسی تضامین ارائه شده توسط انبارهای خواهان مجوز، بازرسی انبارها جهت انطباق با قانون، موافقت یا رد درخواست مجوز، و همچنین لغو مجوز در صورت نقض تعهدات انبار را می‌دهد. طبق قانون گواهی سپرده کالا در آرژانتین، انبارهای دارای مجوز، حق خرید یا فروش محصولات کشاورزی - مشابه آنچه که در قبض انبار و گواهی سپرده کالا صادر شده است - را ندارند و مجازات نقض این قانون، ابطال مجوز انبار است. به همین ترتیب نگهداری کالاهایی که احتمالاً اثر منفی بر محصولات گواهی سپرده می‌گذارند در همان مکان یا مکان مجاور ممنوع است.

انبارهای دارای مجوز باید سطح مشخصی از تضمین که توسط وزارت کشاورزی تعیین شده بین حداقل ده هزار پرو و حداکثر ۱۰ درصد سرمایه انبار ارائه دهند و همچنین باید کالاهای سپرده شده را در برابر آتش سوزی در سطح مشخصی که وزارت کشاورزی تعیین کرده است بیمه کنند. مدیران انبار در مدت زمان نگهداری کالاهای ذخیره شده در انبار، باید مراقبت‌های ویژه‌ای برای جلوگیری از خراب شدن محصولات در نظر بگیرند به نحوی که فرض کنند این کالاهای متعلق به خودشان است و به صاحبان کالا اجازه بازرسی از انبارها را بنا به درخواست شان بدهند. آرژانتین از سیستم قبض دو قسمتی استفاده می‌کند؛ قبض انبار که بیانگر مالکیت محصولات سپرده شده است و گواهی سپرده کالا که بیانگر حق رهن در آن محصولات است. قبض انبار و گواهی سپرده کالا می‌توانند به طور جداگانه با پشت نویسی معامله شوند، همچنین محصولات سپرده شده تنها با ارائه همزمان گواهی سپرده و قبض انبار ترخیص می‌شوند. آرژانتین به دارندگان گواهی سپرده کالا در صورت نکول بدهکار اجازه حراج محصول را بعد از ۱۰ روز اعلان عمومی بر اساس آیین دادرسی خارج از دادگاه می‌دهد. قانون مجازاتی از قبیل لغو مجوز، جریمه و حبس را برای تخطی از قوانین و مقررات انبار و قبض انبار تعیین کرده است.

سیستم قبض انبار و گواهی سپرده کالای آرژانتین نزدیک به صد سال در آرژانتین اجرا می‌شود و نمونه‌ی موفق سیستم انبارداری و قبض انبار در میان کشورهای مختلف است. با این حال، اصلاحات در جهت بهبود سیستم گواهی سپرده کالا به عنوان تسهیل‌کننده اعتبارات بخش کشاورزی مدنظر است. اخیراً اصلاحات شامل کوتاه کردن زمان اعلان عمومی برای حراج، ایجاد مجازات‌های جامع‌تر پیشنهاد شده است. هر یک از این اصلاحات به طور بالقوه می‌توانند باعث افزایش شفافیت و اعتماد وام‌دهندگان به سیستم قبض انبار آرژانتین شود و تأمین اعتبار کشاورزی را بیشتر فراهم کند.

کالای برزیل

بخش کشاورزی برزیل رشد سریعی را در طول چند دهه گذشته تجربه کرده است. بین سال‌های ۲۰۰۱ تا ۲۰۱۱، ارزش سالانه صادرات محصولات کشاورزی تقریباً ۴۰۰ درصد افزایش داشته است. رشد بخش کشاورزی در مقابل تغییرات اساسی در سیاست‌های اقتصادی و کشاورزی این کشور رخ داده است؛ در اوایل دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰، دولت برزیل اقدام به حذف

دخالت های گسترده و فعال در بخش کشاورزی کرد. کاهش دخالت های دولت فضا را برای ایجاد موج جدیدی از ابزارهای مالی برای کشاورزی تجاری بخش خصوصی فراهم کرده است.

طی سال ۲۰۰۰، برزیل چارچوب قانونی حاکم بر انبارهای ذخیره سازی محصولات کشاورزی را تصویب کرد و این قانون در سال ۲۰۰۴ با ایجاد قبض انبار کشاورزی و گواهی سپرده کشاورزی دنبال شد. دامنه این چارچوب شامل همه محصولات کشاورزی، مشتقات و زیرمحصولات بوده و سازمان نظارتی، وزارت ملی کشاورزی، دام و تأمین مواد غذایی است. وزارت ملی کشاورزی، وظیفه ایجاد سیستم قبض انبار، تعیین مدارک مورد نیاز برای راه اندازی انبار، بازرسی برای انطباق و اعمال مجازات در صورت عدم انطباق را دارد؛ در این بین بانک مرکزی برزیل مسئول ثبت قبض انبار و گواهی سپرده کشاورزی در سیستم ثبت مرکزی است. محصولات تحت قبض انبار و گواهی سپرده کشاورزی، لازم است در برابر هر نوع بلایای طبیعی و حوادثی که ممکن است به محصولات مورد نظر صدمه بزنند بیمه شوند. هیچ گونه مقررات دیگری برای ارائه تضمین توسط انبار وجود ندارد مگر در مواردی که سپرده گذار و گردانندگان انبار بین خودشان به توافق برسند. با این حال مشخص نیست که عدم ارائه تضامین توسط انبار مانع اثر بخشی سیستم می شود یا اینکه با الزامات بیمه و نظارت قوی بر انبار جبران می شود. انبارها مسئول سهل انگاری و یا سوء رفتار کارکنان، سرقت، دزدی، خسارات ناشی از رسیدگی نامناسب محصولات کشاورزی ذخیره شده در انبار هستند.

برزیل ابزار جدیدی را تحت عنوان قبض انبار کشاورزی و گواهی سپرده کشاورزی برای رسیدن انبار کشاورزی ایجاد کرده است. این دو همزمان با هم بعد از سپردن محصول به انبار از سوی انبار مربوطه صادر می شوند. پس از ثبت، قبض انبار کشاورزی و گواهی سپرده کشاورزی، با هم یا جداگانه، قابل معامله در بازار هستند و معاملات به صورت الکترونیکی توسط مؤسسه ثبت به روز می شوند. لازم به ذکر است، معامله بر روی قبض انبار کشاورزی و گواهی سپرده کشاورزی معاف از مالیات است. گواهی سپرده کشاورزی به دارنده آن اجازه گرو گذاشتن محصول به عنوان وثیقه برای وام بانکی را می دهد، در حالی که قبض انبار کشاورزی به دارنده آن اجازه فروش کالاها را می

دهد. محصولات تحت پوشش قبض انبار کشاورزی و گواهی سپرده کشاورزی تنها بعد از ارائه هر دو سند و ابطال آن ها، ترخیص می شوند. قانون برای بر آوردن بدهی های تضمین گواهی سپرده کشاورزی مانند کشور آرژانتین حراج عمومی را میسر می سازد. مدیران انبار در عرض ۲۴ ساعت پس از شکایت صاحبان کالا در دادگاه مبنی بر عدم ارائه محصول ذخیره شده توسط انبار بازداشت می شوند. علاوه بر این سیستم مجازات شدیدی را برای تخلفات تعیین کرده است که شامل جریمه نقدی، تعلیق و لغو مجوز و حبس است.

کافرانسه

فرانسه دومین تولیدکننده بزرگ کشاورزی در جهان بعد از ایالت متحده آمریکا و تولیدکننده ممتاز اروپا در تولید طیف وسیعی از محصولات کشاورزی و دامی است. در فرانسه نیز گواهی سپرده کشاورزی برای حمایت از کشاورزان به جهت تسهیل دسترسی آن ها به اعتبارات معرفی شد که امروزه توسط قانون روستایی تنظیم می شود.

قانون تجارت در فرانسه احکام تنظیم انبار و قبض انبار را بیان کرده است. این قانون برای هر انبار عمومی که تولیدکنندگان، تجار، کشاورزان، و یا صنعتگران که مواد اولیه، کالا، مواد غذایی و یا محصولات تولید شده خود را در آن ذخیره می کنند، کاربرد دارد. قانون تجارت وظیفه نظارت بر فعالیت های انبار عمومی را به بخشدار محلی و بازرس کل صنعت و تجارت واگذار کرده است. گردانندگان انبار از انجام هر گونه تجارت یا احتکار کالاهایی که برایشان گواهی سپرده صادر شده است ممنوع هستند. این موضوع برای سهامداران بالای ۱۰ درصد شرکت متولی انبار نیز صدق می کند.

در فرانسه کالاهای تحت گواهی سپرده باید در برابر آتش سوزی بیمه شوند. همچنین عملکرد انبار از طریق تعهد گردانندگان آن برای ارائه یک وثیقه به میزان متناسب با مساحت سطح ذخیره سازی محصول که در قانون تجارت تعیین شده است، تضمین می شود.

شایان ذکر است، روی کالاهای سپرده شده در انبار، قبضه همراه با گواهی سپرده صادر می شود که به عنوان ابزار تضمین به آن پیوست می گردد. این قبض - گواهی از دو قسمت تشکیل شده است:

پس از اثبات نکول بدهکار و با اطلاع رسانی عمومی، به حراج گذاشته می‌شوند. پس از کسر هزینه حراج و رضایت طلبکار، دارنده قبض انبار از درآمد باقی مانده حاصل از حراج منتفع می‌شود. به همین ترتیب، در صورت انحلال انبار، دارندگان قبض انبار زودتر از سایر مدعیان منتفع خواهند شد.

می‌توان گفت که سه جنبه کلیدی به موفقیت سیستم انبار قزاقستان کمک کرده است: اول، قدرت نظارتی کارآمد در وزارت کشاورزی منجر به اعتماد وام دهندگان در این سیستم شده است. دوم، معرفی روش حراج از دادگاه، که منجر به افزایش حجم وام بر اساس قبض انبار شده است و در نهایت سیستم از یک صندوق ضمانت کارا بهره برده است. با این حال به تازگی انبارداران، این صندوق‌ها را به نفع بیمه خصوصی‌ها کرده‌اند و نیاز است که نظارت بر بیمه خصوصی به جهت انطباق با استانداردهای لازم بیشتر شود. مثل بسیاری از کشورهای دیگر، قبض انبار در قزاقستان دو قسمتی و متشکل از قبض انبار و گواهی سپرده کالا است که می‌توانند با هم یا جدا از هم منتشر شوند و جذابیت را برای سپرده‌گذاران و وام دهندگان افزایش دهند.

کام جمع بندی

با توجه به گزارش ارائه شده در زمینه سیستم انبارداری و قبض انبار چهار کشور آرژانتین، برزیل، فرانسه و قزاقستان می‌توان گفت قبض انبار از ابزار متداول تأمین مالی در هر چهار کشور مورد بررسی بوده است؛ در ایران نیز، در پی ابلاغیه دولت در اردیبهشت ماه سال جاری در خصوص اجرای ماده ۳۳ قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی در قالب طرح قیمت تضمینی روی ذرت و جو استان‌های خوزستان و کرمانشاه از طریق بورس کالای ایران، معاملات گواهی سپرده کالایی ذرت دانه‌ای در بورس کالای ایران آغاز شد و گواهی سپرده کالا به عنوان ابزار تأمین مالی به کار گرفته شد.

بر اساس تجربه کشورهای مطرح شده در گزارش می‌توان گفت اگرچه نهاد اجرایی برای انبارداری و قبض انبار کشاورزی در ایران بورس کالا است، اما این اقدامات کافی به نظر نمی‌رسد. با توجه به تجربه موفق کشورهای بررسی شده در گزارش فائو بحث قبض انبار در اکثر کشورهای دنیا به صورت قانون ملی تصویب شده است و نهاد نظارتی و اجرایی در این زمینه وزارت کشاورزی و یا وزارت صنعت بوده است؛ لازم به ذکر است که قانون تمام الزامات صدور مجوز انبار، قبض انبار، بررسی انطباق انبارها با الزامات تعیین شده، وظایف گردانندگان انبار و دارندگان قبض انبار، نحوه معاملات قبض انبار و تعیین مجازات تخطی از وظایف انبار را به تفصیل بیان کرده است. بنابراین ضروری به نظر می‌رسد، برای پر کردن خلأ قانون انبارداری و قبض انبار در ایران نیز قانون انبار طراحی و در مجلس شورای اسلامی تصویب شود تا بتوان با نظارت دقیق و قانونی در زمره کشورهای موفق جهان در زمینه سیستم انبارداری و قبض انبار قرار گرفت.

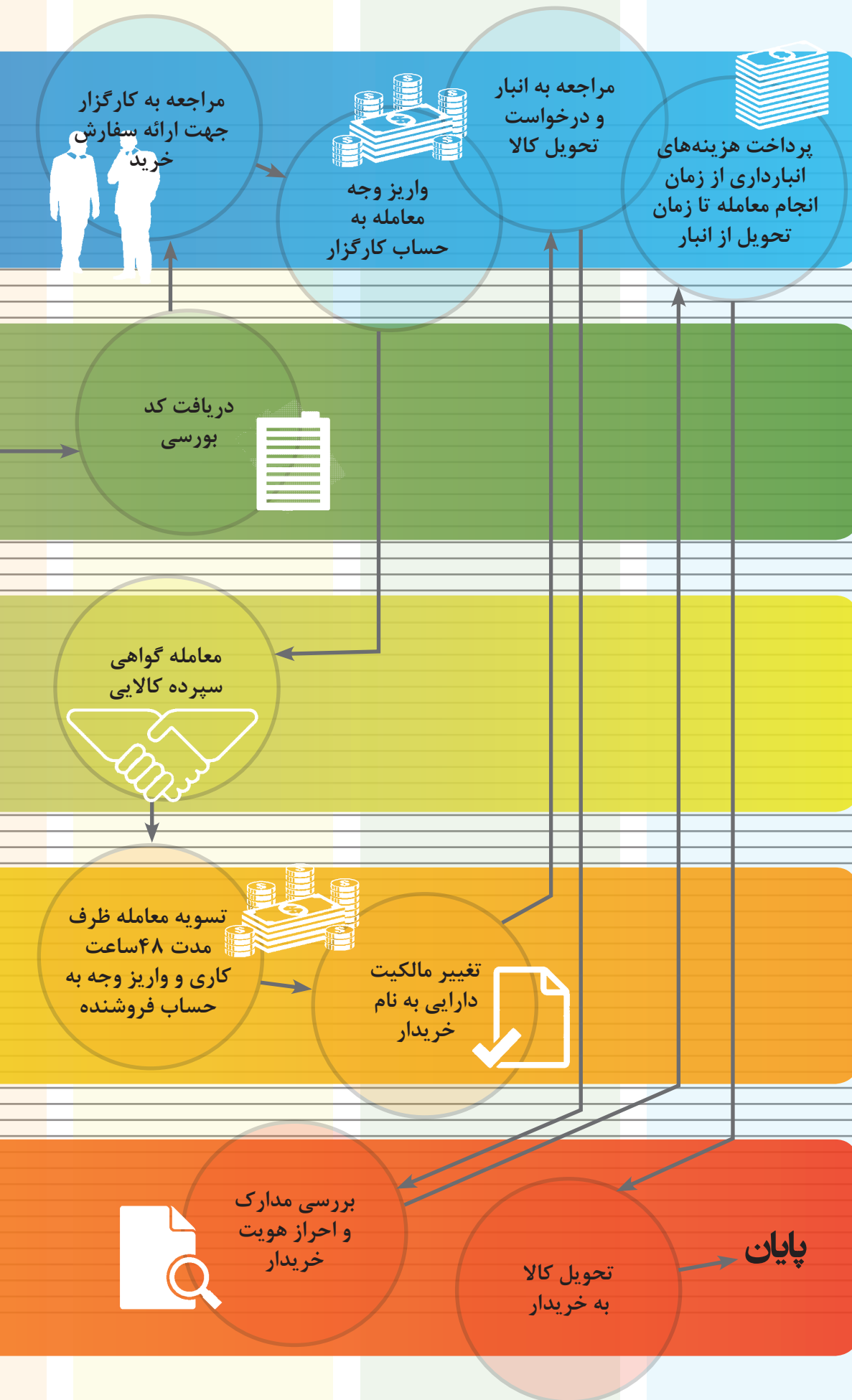
قبض انبار که عنوان صاحب کالا را در بر دارد و گواهی سپرده که بیانگر گواهی تضمین برای دارنده آن است. محصولات ذخیره شده در انبار می‌توانند بوسیله صدور گواهی سپرده تحت عنوان اوراق بهادار غیرتصاحبی وثیقه شوند و قبض انبار و گواهی سپرده کالا می‌توانند با هم یا جدا از هم با پشت نویسی انتقال یابند و این دو باید همزمان برای ترخیص کالا ارائه شوند؛ در صورت عدم پرداخت بدهی در تاریخ سر رسید، دارنده گواهی سپرده جدا شده از قبض انبار می‌تواند، هشت روز پس از اطلاع رسانی عمومی و بدون هیچ گونه تشریفات قضایی، فروش عمومی کالاهای ذخیره شده در انبار را آغاز کند.

هرگونه تخلف از قانون انبار ممکن است تا شش هزار یورو جریمه نقدی و یا یکسال حبس داشته باشد. دادگاه نظر قطعی را صادر می‌کند. اگر گردانندگان انبار ناقض مفاد قانون تجارت در انبارها و یا ناقض فرامین اجرایی صادر شده باشند، بخشدار می‌تواند به طور موقت یا دائم مجوز انبار را لغو کند.

کام قزاقستان

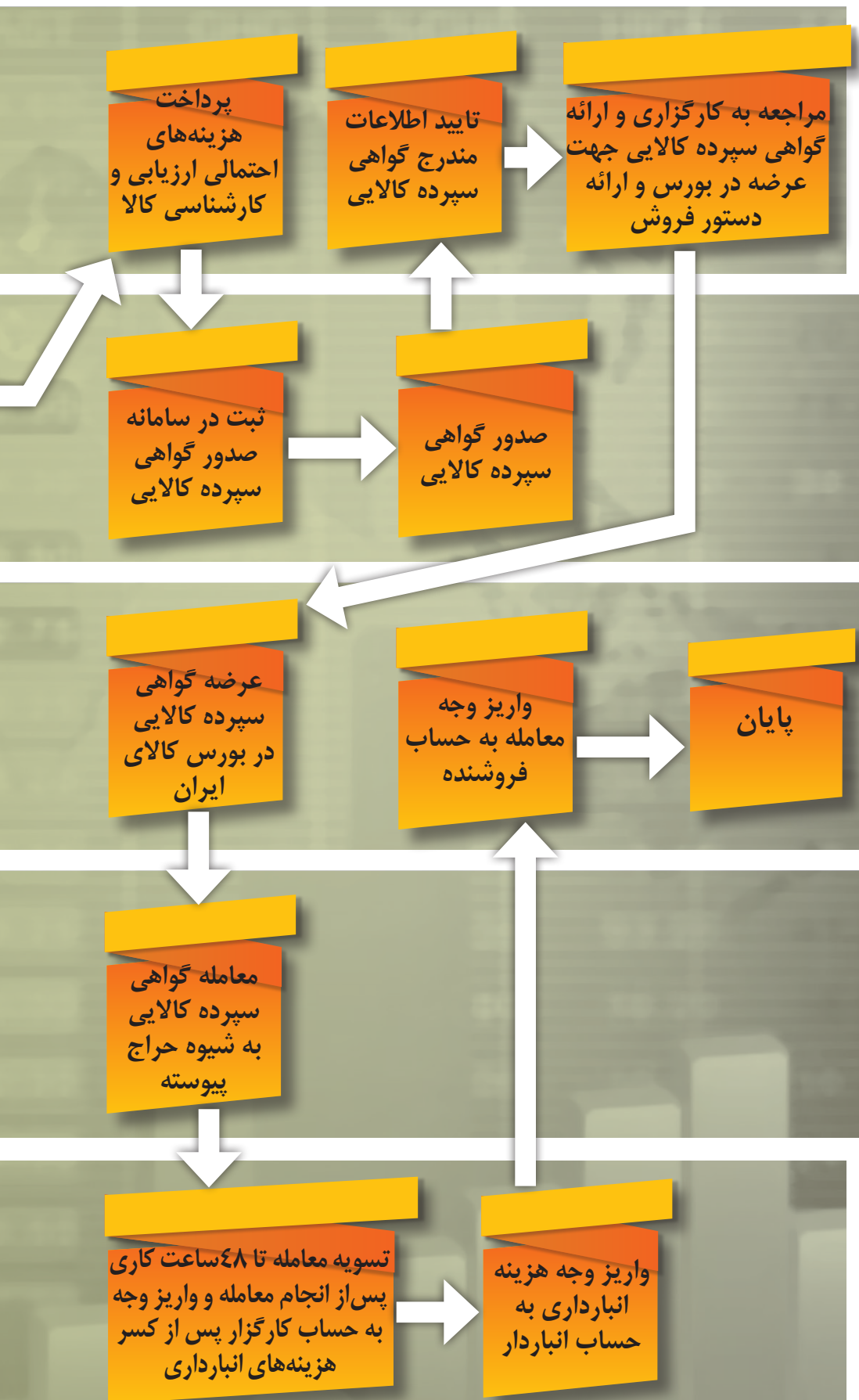
قزاقستان به عنوان یک کشور موفق در سیستم قبض انبار مطرح است و میان کشورهای شرق اروپا و منطقه آسیای مرکزی پیشرفته ترین سیستم را داراست. در این کشور میلیاردها دلار اعتبار، سالانه بر اساس قبض انبار ارائه می‌شود و چندین بانک خصوصی درگیر این قضیه هستند. سیستم قبض انبار در یک چارچوب قانونی قوی شکل گرفته است که یکپارچگی انبار را تضمین و خطرات ناشی از سرمایه‌گذاری در عملیات انبار را برای وام دهندگان کاهش می‌دهد. نقض قوانین شامل مجازاتی چون لغو مجوز، حبس، تعلیق و یا واگذاری موقت انبار به مدیریت دیگر و یا انحلال آن می‌شود. علاوه بر این، دو عنصر کلیدی صندوق ضمانت و روش حراج از دادگاه در صورت نکول وام، برای حفاظت از منافع وام دهندگان با توجه به قانون غلات تصویب شده در سال ۲۰۰۱ برای انبار و قبض انبار غلات قزاقستان وجود دارد. قانون غلات با هدف تضمین عملکرد انبار، انبارها را موظف به عضویت در صندوق ضمانت و یا بیمه خصوصی می‌کند و با تعیین یک روش حراج از دادگاه در صورت نکول بدهکار با حراج عمومی محصول بدون نیاز به صرف وقت، طلبکار را به حقوق خود می‌رساند. غلات ۱۴ روز

معاملات گواهی سپرده کالایی - طرف خریدار

معاملات گواهی سپرده کالایی - طرف فروشنده

فرآیند توثیق گواهی سپرده کالایی

بانک / مؤسسات مالک
طرف قرارداد

اعتبارسنجی و بررسی
وضعیت متقاضی اعتبار

ارائه وکالت به مالک
گواهی برای فروش
گواهی سپرده کالایی
در بورس

تایید فرم درخواست توثیق
و ارائه به شرکت سمات

اقدام به فروش محصول
در بورس یا خروج کالا از
انبار براساس وکالتنامه

بورس کالای ایران

فروش گواهی سپرده
کالایی در بورس توسط
مالک آن

مالک گواهی سپرده کالای/متقاضی

شروع

مراجعه به بانک معرفی شده
از سوی بورس جهت اخذ اعتبار
و ارائه مدارک احراز هویت
و فرم درخواست توثیق و
درخواست اخذ تسهیلات

ارائه وکالت نامه برای
فروش گواهی سپرده
کالایی یا خروج کالا
از انبار در صورت
عدم تسویه تسهیلات

دریافت تسهیلات

پایان

شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه (سمات)

بررسی درخواست توثیق
و کسر کارمزد توثیق
از تسهیلات اعطایی و
پرداخت مبلغ به متقاضی
تسهیلات

درج توثیق در سامانه
صدور و معامله گواهی
سپرده کالایی

آیا تسهیلات اعطایی
سررسید شده و متقاضی
تسویه نکرده است؟

کسر مطالبات بانک و سایر
کسورات و واریز مابقی وجه
به حساب متقاضی

خیر

بله

بورس کالای ایران در خدمت کشاورزان ایران

فصل سوم

تامین مالے

اوراق سلف موازی استاندارد در ایستگاه ذوب آهن اصفهان

بنای تامین مالی فولادی ها باتیر آهن آغاز شد

کتابیون دارایی
خبرنگار اقتصادی

طی دوشنبه ۱۷ اسفند ماه، در ۵ ثانیه و در برابر تقاضای ۱۱ برابری، تامین مالی ۱۵۰ میلیارد تومانی ذوب آهن اصفهان از طریق بورس کالای صورت گرفت.

به گزارش «دوماهنامه پیام اقتصادی بورس کالا»، طی این تامین مالی و در مقابل عرضه ۱۱۱ میلیون و ۱۱۲ هزار کیلوگرم اوراق سلف موازی تیر آهن، یک میلیارد و ۱۲۰ میلیون و ۹۴۰ هزار کیلوگرم تقاضا بر تابلوی معاملات ثبت شد.

۱۲۷ درصد قیمت عرضه اولیه خواهد بود و این ترتیب بازدهی سالانه اوراق سلف حداکثر ۲۷ درصد است.

مدت قرارداد یک سال از تاریخ عرضه اولیه خواهد بود و دوره عرضه اولیه در اطلاعیه عرضه مشخص خواهد شد. اوراق سلف موازی استاندارد سود بین دوره‌ای ندارد و در پایان دوره خریدار می‌تواند نسبت به تحویل فیزیکی یا تسویه نقدی با توجه به قیمت دارایی پایه در سررسید و براساس قیمت اعمال اختیار فروش تبعی یا اختیار خرید تبعی اقدام کند.

همچنین معاملات ثانویه از طریق شبکه کارگزاران مورد تأیید سازمان بورس بر اساس ضوابط معاملات بورس کالا حداکثر ۱۰ روز کاری پس از پایان عرضه اولیه در نظر گرفته شد. در ارتباط با شرایط بازارگردانی طی دوره معاملاتی باید گفت، بازارگردان موظف است ضمن عملیات بازارگردانی، تقاضاهای فروش اوراق سلف موازی استاندارد موضوع این قرارداد را در حداقل قیمت تضمین شده شامل اصل مبلغ پرداخت شده در روز عرضه عمومی و سود ۲۳ درصد سالانه روز شمار برای هر ورق بر اساس مقررات معاملات اوراق بهادار در بورس کالا خریداری کرده و تقاضاهای خرید اوراق سلف موازی استاندارد موضوع این قرارداد را تا سقف اوراق در اختیار به متقاضیان عرضه کند.

تأمین سرمایه امین بر اساس مدل بازارگردانی تضمین حداقل قیمت، نقدشوندگی اوراق سلف موازی تیر آهن را قبل از سررسید تعهد می‌کند و اوراق سلف راطی دوره معاملاتی با نرخ سود ۲۳ درصد سالانه به صورت روز شمار به علاوه قیمت اوراق در عرضه اولیه، باز خرید خواهد کرد. کارمزد خرید و فروش اوراق نیز بر اساس مصوبه هیئت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار اخذ خواهد شد.

شرکت ذوب آهن اصفهان به عنوان رکن عرضه کننده و تأمین سرمایه امین به عنوان سه رکن این اوراق شامل مشاور پذیرش، متعهد خرید در عرضه اولیه و بازارگردان است و کارگزاری امین آوید به عنوان عامل عرضه است؛ محل انجام معاملات بورس کالای ایران در نظر گرفته شده است.

ارزش اوراق منتشر شده تیر آهن ۱۴ شرکت ذوب آهن معادل ۱۵۰۰ میلیارد ریال با سود روز شمار ۲۳ درصد و همچنین سود ۲۴ تا ۲۷ درصد در سررسید (یکسال) است. تیر آهن ۱۴ به عنوان دارایی پایه اوراق در نظر گرفته شده و اوراق سلف موازی استاندارد تیر آهن بانام، قابل معامله در بورس کالای ایران و معاف از مالیات است. هدف از انتشار این ابزار مالی تأمین سرمایه در گردش شرکت ذوب آهن اصفهان بوده است.

این گزارش حاکی است، شرکت ذوب آهن اصفهان متقاضی ۲۵۰۰ میلیارد ریال تامین مالی بود که هیئت پذیرش بورس کالای ایران در دو مرحله انتشار سلف مزبور را بلا مانع دانسته است که حجم عرضه اولیه در مرحله اول ۱۵۰۰ میلیارد ریال تعیین شد. حداکثر حجم قابل عرضه محدود به حجم عرضه اولیه در نظر گرفته شد و اندازه هر قرارداد یک برگ معادل یک تن است.

شایان ذکر است، عرضه گسترده به قیمت ثابت به عنوان روش عرضه اولیه بود و سقف حجم هر سفارش، نامحدود و حداقل تغییر قیمت هر سفارش یک ریال تعیین شد. گفتنی است، واحدهای پولی قیمت و ارز مورد تسویه در معاملات اوراق سلف موازی استاندارد تیر آهن ریال در نظر گرفته شده است. همچنین، قیمت اعمال اختیار فروش تبعی و خرید تبعی به ترتیب ۱۲۴ درصد و ۱۲۷ درصد قیمت عرضه اولیه در سررسید اوراق در نظر گرفته شده است و قیمت خرید بازارگردان در معاملات ثانویه ۱۲۴ درصد قیمت عرضه اولیه در سررسید اوراق خواهد بود.

لازم به ذکر است، در صورتی که قیمت دارایی پایه در سررسید کمتر از ۱۲۴ درصد قیمت پایه در عرضه اولیه شود، سرمایه گذاران می‌توانند از اختیار فروش استفاده کرده و نسبت به فروش قرارداد به قیمت ۱۲۴ درصد نسبت به قیمت پایه در عرضه اولیه به شرکت ذوب آهن اصفهان اقدام کنند؛ به این ترتیب بازده سالانه اوراق سلف، حداقل ۲۴ درصد خواهد بود. علاوه بر این، در صورتی که قیمت دارایی پایه در سررسید بیشتر از ۱۲۷ درصد قیمت پایه در عرضه اولیه شود، شرکت ذوب آهن اصفهان می‌تواند از اختیار خرید استفاده کرده و نسبت به خرید قرارداد تیر آهن به قیمت ۱۲۷ درصد نسبت به قیمت پایه در عرضه اولیه از دارندگان اوراق اقدام کند؛ در این حالت، قیمت تسویه

اوراق سلف، مسیری جدید برای تامین مالی صنعت فولاد
این گزارش حاکی است، مدیر عامل بورس کالای ایران در جلسه

راه‌اندازی بورس فلزات، اهدافی همچون حل مشکلات نقدینگی و تامین مالی برای بورس کالا منصور بودیم که امروز شاهد تامین مالی صنایع از این بازار هستیم.

وی اظهار داشت: رقم ۱۵۰ میلیارد تومان تامین مالی انجام شده از طریق ابزار اوراق سلف بورس کالای ایران، امروز برای شرکت ذوب آهن اصفهان رقم بزرگی محسوب نمی‌شود اما برای حضور در این مراسم بسیار خرسندم، چرا که بورس کالا در مسیر گره‌گشایی از مشکلات صنایع که یکی از اصلی‌ترین این مشکلات، تامین مالی است قرار گرفته و امیدوارم که انتشار اوراق سلف موزی تیر آهن شرکت ذوب آهن، شروع کننده تامین مالی صنعت فولاد کشور از بورس کالا باشد. مدیرعامل شرکت ذوب آهن اصفهان در پایان تاکید کرد: ابزارهای تامین مالی برای صنایع در کل دنیا وجود داشته و باید در اقتصاد ما نیز تقویت شود که معتقدم رویه‌ای که بورس کالا در پیش گرفته است به موفقیت اقتصادی و صنعتی کشور کمک شایانی خواهد کرد.

کاوراق سلف، نتیجه نگاه توسعه‌ای مسوولان بازار سرمایه

مدیرعامل تامین سرمایه امین به عنوان نماینده بازارگردانی و مشاوره در انتشار اوراق سلف موزی استاندارد تیر آهن در این جلسه حضور پیدا کرد و گفت: در حال حاضر بسیاری از شرکت‌های تولیدی با مشکل تامین مالی و تامین سرمایه در گردش مواجه هستند که به طور حتم با فرهنگ سازی ابزارهای تامین مالی همچون اوراق سلف، شرکت‌های زیادی برای تامین مالی به بورس کالا مراجعه خواهند کرد.

علی سنگینیان افزود: طراحی و تنوع بخشی ابزارهای تامین مالی از ضرورت‌های بازار سرمایه است که بورس کالای ایران به عنوان یکی از ارکان بازار سرمایه، سازوکار و بستر مناسبی برای فعالان صنعت و سرمایه‌گذاران فراهم کرده است که این رویداد در رونق اقتصادی کشور نقش مهمی ایفا خواهد کرد.

رئیس کمیسیون بازار پول و سرمایه اتاق تهران افزود: اوراق سلف موزی استاندارد، ابزاری نوین و در نتیجه نگاه توسعه‌ای مسوولان بازار سرمایه به شیوه تامین مالی شرکت‌هاست، اما موضوعی که وجود دارد پیچیدگی فرآیند تامین مالی از طریق بازار سرمایه و نیز عدم آشنایی مدیران مالی شرکت‌ها با اینگونه ابزارهاست.

سنگینیان افزود: با توجه به شرایط اقتصادی کنونی و پیش‌بینی‌هایی که درباره روند قیمت‌ها در چند سال آینده وجود دارد، نمی‌توانیم به اعتبار دهی بانک‌ها و هزینه کردن دولت حساب باز کنیم و از این رو طبیعتاً باید روی بازار سرمایه تحركات بیشتری داشته باشیم. وی تاکید کرد: معتقدم با فرهنگ سازی مناسب از سوی مجموعه بازار سرمایه و همچنین سهولت در روند تامین مالی‌ها، شرکت‌های زیادی مسیر تامین مالی از بازار سرمایه را به سیستم بانکی ترجیح می‌دهند. مدیرعامل تامین سرمایه امین تصریح کرد: البته به طور حتم باید تضامین کافی در روند تامین مالی‌ها اخذ شود اما می‌توان پروسه تامین مالی از بازار سرمایه را مانند اوراق سلف موزی ساده تعریف کرد تا شاهد استقبال شرکت‌ها برای تامین مالی از بازار سرمایه باشیم.

اوراق سلف موزی استاندارد تیر آهن ذوب آهن اصفهان	
نوع اوراق	دارایی پایه
با نام، قابل معامله در بورس کالا معاف از مالیات	تیر آهن ۱۴

بازدهی اوراق

بازدهی اوراق در سررسید: ۲۴ تا ۲۷ درصد
بازدهی روزشمار تا قبل از سررسید: ۲۳ درصد
متعهد خرید در عرضه اولیه و بازارگردان
شرکت تامین سرمایه امین

تاریخ شروع عرضه اولیه	تاریخ شروع معاملات ثانویه
۱۳۹۴، ۱۲، ۱۷	۱۳۹۵/۰۱/۱۰

سررسید اوراق

یک سال پس از تاریخ عرضه اولیه
دوره تحویل

حداکثر دوماه از تاریخ سررسید- درب کارخانه	اندازه قرارداد
قیمت عرضه (ریال به کیلوگرم)	یک برگه معادل یک تن
۱۳،۵۰۰	

حجم کل عرضه اولیه

حداکثر ۲۰۰ هزار تن به ارزش ۲۵۰۰ میلیارد ریال
--

راه‌اندازی معاملات اوراق سلف موزی استاندارد تیر آهن ذوب آهن اصفهان با قدردانی از همکاری شرکت‌های ذوب آهن، تامین سرمایه امین و کارگزاری امین آوید برای تحقق تامین مالی صنایع از طریق بورس کالای ایران، گفت: ذوب آهن اصفهان از اصلی‌ترین عرضه کنندگان در بورس کالای ایران است و امروز برای نخستین بار تامین مالی یکساله این شرکت با انتشار اوراق سلف موزی تیر آهن انجام می‌شود تا مسیری جدید برای تامین مالی صنعت فولاد کشور از طریق بازار سرمایه باز شود.

حامد سلطانی نژاد افزود: کالایی که امروز پشتوانه اوراق سلف قرار گرفته، یکی از بهترین و با کیفیت‌ترین محصولات فولادی در ایران و منطقه است؛ این کالا نقد شوندگی بالایی دارد و کسانی که این اوراق را خریداری می‌کنند و قصد تحویل محصول در زمان سررسید را دارند، می‌توانند در دریافت کالاهای خود از سوی ذوب آهن مطمئن باشند.

مدیرعامل بورس کالای ایران در ادامه به گواهی سپرده کالایی اشاره کرد و گفت: امروز فعالان صنعت فولاد شاهد یک یا دوبار عرضه محصولات فولادی طی هر هفته در بورس کالا هستند که برای تشکیل بازاری مستمر و روزانه برای کشف هر چه بهتر قیمت‌ها، نیاز به اوراق بهادار سازی معاملات کالاهای جمله فولاد داریم تا این اوراق مبتنی بر کالا هر روز مانند سهام شرکت‌ها در بورس اوراق بهادار مورد معامله قرار گیرد.

سلطانی نژاد افزود: گواهی سپرده کالایی همان ابزاری است که سال‌ها در بورس فلزات لندن بر روی فلزات غیر آهنی انجام شده و ما نیز امروز در راستای توسعه این بازار در حرکت هستیم.

به گفته وی، برای مثال شرکت ذوب آهن اصفهان می‌تواند بر اساس موجودی انبارش - که این انبار باید مورد پذیرش بورس کالا قرار گیرد - گواهی سپرده کالایی منتشر کند و به نوعی موجودی را کد انبارهایش را نقد کند. همچنین مزیت دیگر گواهی سپرده کالایی، کمک به تامین مالی شرکت‌هاست به طوری که در آینده می‌توان از گواهی سپرده کالایی به جای تضامین در انتشار اوراق سلف موزی استفاده کرد.

مدیرعامل بورس کالای ایران در پایان گفت: امیدوار هستیم با گسترش تامین مالی از طریق ابزارهای مالی، به سمت اقتصاد بازار محور حرکت کنیم؛ موضوعی که مورد تاکید مسوولان نظام هم قرار دارد چرا که سیستم بانکی کشور به تنهایی پاسخگوی تامین مالی صنایع نیست و اگر می‌خواهیم اقتصاد شکوفایی داشته باشیم، باید به سمت اقتصاد مبتنی بر بازار حرکت کنیم.

کابازگشت به خانه پس از ۱۲ سال

مهندس احمد صادقی، مدیرعامل شرکت ذوب آهن اصفهان و موسس و دبیر کل بورس فلزات تهران در سال ۸۲، نیز در مراسم انتشار اوراق سلف تیر آهن در شرکت بورس کالای ایران حضور یافت و با بیان اینکه امروز در خانه خودم هستم، گفت: در اوایل دهه ۱۳۷۰، ایده تشکیل بازاری به منظور سهاماندهی بازار کالاهای دولتی به خصوص فولاد کشور که در آن زمان معاملات محصولات فولادی با رانت‌های زیادی مواجه بود، به وجود آمد اما در آن زمان فضای کشور برای افتتاح این بازار مساعد نبود.

مدیرعامل شرکت ذوب آهن اصفهان گفت: از سال ۷۶ تلاش‌ها برای راه‌اندازی بورس فلزات به منظور اصلاح بخش فولاد کشور که دارای حجم بالای گردش مالی بود دوباره انجام شد تا اینکه در سال ۸۰ این مأموریت به بنده واگذار شد در سال ۸۲ شاهد راه‌اندازی بورس فلزات در کشور بودیم.

صادقی با بیان اینکه شفافیت و کشف عادلانه قیمت‌ها بر اساس عرضه و تقاضا، از مزایای اولیه بورس کالا به شمار می‌رود گفت: در همان زمان

دعوت انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان تامین مالی صنعت خاکستری از طریق بورس کالا

ستار مرادی
روزنامه نگار اقتصادی

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در سمینار آموزشی «آشنایی با راهکارهای تامین مالی شرکت های صنعت سیمان» صنعتگران سیمان را دعوت به تامین مالی از طریق بورس کالای ایران کرد.

به بانک ها، صندوق تامین اجتماعی و بازنشستگی، پیمانکاران و کاهش صادرات بوده است.

شیخان تشریح کرد: کاهش درآمدهای ارزی اکثر کشورهای صادرکننده نفت به دلیل پایین آمدن قیمت نفت و به تبع آن کاهش بودجه های عمرانی در این کشورها، موجب کاهش صادرات سیمان به آن مناطق شده است. همچنین، بحران های به وجود آمده ناشی از جنگ در عراق - به عنوان بزرگترین بازار صادراتی ایران با اختصاص ۶۰ درصد صادرات - صادرات صنعت سیمان را کاهش داده است.

وی افزود: کاهش قیمت های صادراتی به دلیل رقابت منفی در داخل، عدم گشایش LC صادراتی به دلیل تحریم های بین المللی و مشکلات حمل و نقل و ناوگان جاده ای از دیگر دلایل کاهش صادرات سیمان ایران بوده است.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان تصریح کرد: به دلیل مزاد عرضه و رقابت منفی در بازار، بهای فروش هر تن سیمان در اغلب شرکت های زیر قیمت های مصوب عمل شده است و برخی از شرکت ها حدود ۲۰

به گزارش دوماهنامه «پیام اقتصادی بورس کالا»، در این سمینار آموزشی که از سوی شرکت تامین سرمایه امین و با همکاری انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در محل اتاق بازرگانی تهران برگزار شد، عبدالرضا شیخان دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان با بیان اینکه این روزها موضوع فروش و تامین مالی برای صنعت سیمان در اولویت قرار دارد، گفت: قبلاً اولویت صنعت سیمان تولید بود ولی امروز به دلیل کاهش فروش، تامین مالی دغدغه ما شده است. وی اظهار کرد: بورس کالای ایران یکی از ظرفیت ها برای تامین مالی و فروش برای صنعت سیمان است.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان با اشاره به اینکه فروش داخلی و صادراتی سیمان در ۱۰ ماهه سال جاری نسبت به دوره مشابه سال قبل به ترتیب کاهش ۱۰ و ۱۸.۴ درصدی داشته است، توضیح داد: دلایل عمده کاهش تقاضای سیمان شامل کاهش ساخت و ساز - ناشی از انتقال سرمایه ها به سیستم بانکی -، کاهش بودجه های عمرانی و پیش بینی عدم افزایش بودجه های عمرانی به دلیل بدهی های دولت

برای صنایع تامین مالی کند.

عزیزی در این سمینار با بیان اینکه بورس کالای ایران با سابقه در اختیار داشتن دو بازار فیزیکی و مشتقه توانسته است برای صنایع کشور تامین مالی کند، گفت: در گذشته بورس کالا از طریق معاملات سلف برای شرکت‌ها و صنایع تامین مالی کوتاه مدت انجام می‌داد، اما طی سال اخیر با استفاده از اوراق سلف موازی استاندارد تلاش کرده که تامین مالی بلند مدت را برای شرکت‌ها داشته باشد.

وی ادامه داد: طی سال جاری بیش از یک هزار میلیارد تومان اوراق سلف موازی استاندارد منتشر شده و در سال آینده هم برنامه بورس کالای ایران برای انتشار این اوراق ادامه خواهد داشت.

مدیر توسعه بازار مشتقه بورس کالای ایران تاکید کرد: صنعت سیمان نیز در سال جاری تامین مالی از طریق اوراق سلف موازی استاندارد را آغاز کرده است و شرکت سیمان سپاهان با انتشار ۲۰۰ میلیارد ریال پیشرو در این حوزه است.

ک چگونه از طریق اوراق سلف موازی تامین مالی کنیم؟

عزیزی در ادامه با بیان اینکه کمک به تامین مالی بخش تولید در کشور، یکی از اهداف اصلی فعالیت بورس کالای ایران می‌باشد، گفت: اوراق سلف موازی استاندارد در همین راستا و به پشتوانه محصول تولیدی بنگاه‌های اقتصادی قابل انتشار است. این اوراق مبتنی بر عقد پایه سلف بوده که به تایید کمیته فقهی سازمان بورس و اوراق بهادار ایران رسیده و دستورالعمل اجرایی آن در تاریخ ۲۴ فروردین ماه ۹۲ از سوی هیأت مدیره سازمان بورس و اوراق بهادار مصوب شده است. اولین اوراق سلف موازی استاندارد در تیرماه ۱۳۹۴ و توسط شرکت گل گهر بر روی سنگ آهن تولیدی این شرکت منتشر شد و پس از انتشار این اوراق، تقاضای زیادی از سوی تولیدکنندگان برای انتشار این اوراق به بورس کالای ایران ارائه شده است.

وی افزود: از آنجایی که مطابق دستورالعمل اجرایی این اوراق، شرکت عرضه‌کننده موظف به طی مراحل برای انتشار اوراق سلف موازی استاندارد است، شرکت بورس کالا برای تسهیل در فرایند انتشار، رویه اجرایی انتشار این اوراق و فرمت «امیدنامه عرضه و معاملات اوراق سلف موازی استاندارد» را که به تصویب هیأت مدیره شرکت بورس کالای ایران رسیده، منتشر کرده است. مدیر توسعه بازار مشتقه بورس کالای ایران اظهار کرد: بر اساس تبصره ۱ ماده ۷ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید، در راستای تسهیل اجرای سیاست‌های کلی اصل چهل و چهارم قانون اساسی و همچنین بخشنامه سازمان امور مالیاتی کشور، اوراق سلف موازی استاندارد از پرداخت مالیات بر درآمد و مالیات بر ارزش افزوده موضوع قانون مالیات بر ارزش افزوده معاف است و از بابت نقل و انتقال آن‌ها و صدور و ابطال اوراق بهادار یاد شده مالیاتی مطالبه نخواهد شد.

عزیزی رویه تامین مالی از طریق اوراق سلف موازی استاندارد را تشریح کرد و گفت: عرضه‌کننده به یکی از نهادهای مالی دارای مجوز مشاوره عرضه مراجعه و با عقد قراردادی شیوه تامین مالی و پذیرش اوراق سلف موازی استاندارد را نهایی می‌کنند. امیدنامه عرضه و معامله اوراق سلف موازی استاندارد توسط مشاور تهیه می‌شود و سپس مشاور به نمایندگی از عرضه‌کننده جهت دریافت موافقت اصولی تامین مالی از طریق انتشار اوراق سلف به بورس کالا مراجعه و اقدامات لازم را انجام می‌دهد. مشاور مربوطه پس از پذیرش اوراق سلف با مراجعه به شرکت سپرده‌گذاری مرکزی، اقدامات لازم جهت تودیع تضامین و انعقاد قراردادهای عاملیت فروش، تعهد پذیره نویسی و قرارداد بازارگردانی اوراق سلف موازی استاندارد را فراهم می‌کند. این مشاور پس از تکمیل امضای

الی ۳۰ هزار تومان زیر قیمت مصوب و با تخفیفات قابل توجه محصول خود را به فروش رسانده‌اند و این موضوع منجر به کاهش سود آوری صنعت و تحمیل بالغ بر یک هزار میلیارد تومان زیان شده است. شیخان ادامه داد: به علاوه با توجه به شرایط بازار به منظور افزایش حجم فروش، اغلب شرکت‌ها نسیه فروشی دو ماهه داشته‌اند؛ به طوری که مانده حساب‌ها و اسناد دریافتی شرکت‌ها بین ۹۰۰ تا یک هزار میلیارد تومان برآورد می‌شود که این موضوع، شرکت‌ها را با مشکلات نقدینگی شدید مواجه کرده است.

ک صادرات سیمان از طریق بورس کالا، قانون شود

وی همچنین با بیان اینکه صنعتگران سیمان می‌توانند برای رفع موضوع فروش و حل مشکلات نقدینگی واحد خود، از طریق بورس کالای ایران اقدام کنند، گفت: اخیراً شرکت سیمان سپاهان با استفاده از قراردادهای سلف موازی استاندارد، از طریق بورس کالای ایران تامین مالی داشته است که از این به بعد صنعتگران این حوزه می‌توانند با استفاده از ابزارهای مالی ای چون سلف موازی استاندارد و گواهی سپرده کالایی مشکلات نقدینگی خود را حل کنند.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در پایان اظهار کرد: توافقاتی برای صادرات سیمان از طریق بورس کالا صورت گرفته است؛ از سازمان توسعه تجارت نیز درخواست کرده ایم که صادرات سیمان فقط با گواهی معامله در بورس کالا پذیرفته شود و به قانون تبدیل شود؛ هم اکنون منتظر جواب این نهاد هستیم.

شیخان خاطر نشان کرد: عمده صادرات سیمان ایران به کشورهای CIS یا مشترک المنافع شامل سه کشور روسیه، اوکراین و هشت کشور ارمنستان، ازبکستان، ترکمنستان، تاجیکستان، قرقیزستان، قزاقستان، مولدوی و گرجستان است؛ البته در ماه‌های اخیر و در نشست‌های گروه DA شامل هشت کشور مسلمان اندونزی، ایران، بنگلادش، پاکستان، ترکیه، مالزی، مصر و نیجیر که که آخرین جلسه نشست آن در ماه‌های اخیر در ایران برگزار شد پیشنهاد خود را برای صادراتی به کشورهای هم‌چون بنگلادش نیز مطرح کردیم و منتظر نتیجه آن هستیم اما در مجموع این کشور هنوز بازار هدف ما نیست و با توجه به هزینه‌های بالای حمل دریایی صادرات به این کشور تاحدودی مقرون به صرفه نیست.

وی در خصوص بنگلادش تصریح کرد: این کشور نیاز سیمان خود را تاکنون از کشورهای مختلف همچون چین تامین کرده است.

ک خروج از رکود در سه ماهه سوم سال ۹۵

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در پایان با اشاره به جلسه ای که با رئیس سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور در خصوص برنامه پنج ساله ششم و بودجه سال ۹۵ داشته‌اند، گفت: در این جلسه، موضوع رشد اقتصادی کشور در سال آتی مطرح و بر تحقق رشد هشتدرصدی کشور در سال آینده تاکید شد؛ اما پیش‌بینی نمی‌شود این رشد تا سه ماهه سوم سال ۹۵ رخ دهد.

شیخان ادامه داد: در سال ۹۵ در سه ماهه سوم شاهد خروج از رکود بسیاری از صنایع از جمله بازار مسکن و ساخت و ساز خواهیم بود که این موضوع بر روی صنعت سیمان نیز تاثیر گذار خواهد بود.

ک تامین مالی در کمتر از یک ماه

این گزارش حاکی است، پدram زادانو عزیزی، مدیر توسعه بازار مشتقه بورس کالای ایران با دعوت صنعتگران سیمان برای استفاده از ابزارهای نوین تامین مالی در بورس کالای ایران، گفت: ابزارهای نوین مالی مانند اوراق سلف موازی استاندارد این قابلیت را دارد که در کمتر از یک ماه

پدرام زادنووبی
مدیر توسعه بازار مشتقه بورس کالای ایران

موازی از شیوه‌ای دیگری چون اوراق مشارکت، اجاره، مباحه، سفارش ساخت (استصناع)، سهام عادی، حق تقدم سهام، صندوق سرمایه‌گذاری اوراق مشارکت تامین مالی کنند.

بر اساس این گزارش، تقاضا یا مصرف سیمان از سوی دو بخش مردمی (خصوصی) و بخش دولتی (بودجه عمرانی) صورت می‌گیرد. بخش خصوصی اغلب در ساختمان‌سازی (مسکونی و اداری) و بخش دولتی نیز بیشتر در راه‌سازی (جاده‌ها، بندر و فرودگاه)، آبرسانی (سدسازی و کانال کشی) و شهرسازی (تاسیسات شهری و بزرگراهها) فعالیت دارند؛ اما آنچه مشخص است این دو بخش تقاضای سیمان شان کاهش یافته است. سود بالای سپرده‌های بانکی یکی از دلایلی است که از نگاه تحلیل گران روی کاهش ساخت و ساز تاثیر داشته است. این موضوع منجر به جذب سرمایه‌ها در بانک‌ها و کاهش رغبت سرمایه‌گذاران جهت سرمایه‌گذاری در صنایع از جمله ساخت و ساز مسکن شده است؛ به طور مثال یک سرمایه‌گذار ساختمانی از زمان خرید زمین تا گرفتن جواز ساخت و تکمیل نهایی پروژه حداقل دو سال زمان نیاز دارد و اگر مخارج هر متر مربع برای سرمایه‌گذار ۱۰ میلیون تومان برآورد شود، در هنگام فروش انتظار حداقل ۵۰ درصد بازده بدون ریسک را دارد؛ چرا که در زمان انتظار حدود دو سال، حداقل انتظار بازده دو برابر سود سپرده‌های یکساله را دارد.

مطابق آمار ارائه شده توسط مرکز آمار ایران در سال ۹۳ تعداد ۱۳۵ هزار و ۲۴ پروانه ساختمانی توسط شهرداری‌های کل کشور صادر شده که نسبت به سال قبل ۴۱٫۷ درصد کاهش داشته است؛ در سال ۹۳ برای ساخت در تهران ۱۰ هزار و ۱۸۵ پروانه صادر شده که نسبت به سال قبل ۵۲٫۳ درصد کاهش داشته است. همچنین در بهار ۹۴ تعداد ۳۵ هزار و ۶۹۵ پروانه ساختمانی توسط شهرداری‌های کل کشور صادر شده که نسبت به فصل مشابه قبل ۲۵٫۸ درصد کاهش داشته و شهرداری تهران نیز تعداد ۲۲۳۴ پروانه ساختمانی صادر کرده که نسبت به فصل مشابه قبل ۳۶٫۶ درصد کاهش داشته است.

کارشناسان اقتصادی همچنین کاهش بودجه‌های عمرانی و پیش‌بینی عدم افزایش بودجه‌های عمرانی به دلیل بدهی‌های دولت به بانک‌ها، صندوق تامین اجتماعی و بازنشستگی، پیمانکاران را از دیگر عوامل کاهش تقاضای سیمان معرفی کرده‌اند.

عباس یعقوبی
مدیر عملیات بازار بورس کالای ایران

قراردادهای لازم، به نمایندگی از طرف عرضه‌کننده جهت انتشار اوراق سلف موازی استاندارد به بورس کالا مراجعه می‌کند.

کارمز موفقیت سیمان در یکپارچگی فروش و قیمت

در ادامه این سیمینار، عباس یعقوبی مدیر عملیات بازار بورس کالای ایران با اشاره به اینکه بورس کالا علاوه بر تامین مالی می‌تواند در فروش نیز یاری دهنده صنعت سیمان کشور باشد، گفت: توافقاتی با انجمن سیمان برای صادرات سیمان از طریق بورس کالا صورت گرفته است. تلاش مادر بورس کالا این است که بازارهای هدف سیمان ایران را گسترش دهیم و رقابت منفی را در این صنعت از بین ببریم؛ این موضوع مستلزم این است که تفاوت در نرخ را فقط به شرایط فروش تقلیل داد و چندگانگی نرخ نداشته باشیم.

وی تصریح کرد: رمز موفقیت سیمان در یکپارچگی فروش و قیمت است تا بتواند به مرجع قیمتی در منطقه تبدیل شود.

حسین سعیدی، کارشناس ارشد تامین مالی شرکت تامین سرمایه امین نیز که یکی از دیگر حاضران سیمینار آموزشی «آشنایی با راهکارهای تامین مالی شرکت‌های صنعت سیمان» بود؛ وی روش‌های تامین مالی را انتشار اوراق بهادار سرمایه‌ای و انتشار اوراق بهادار بدهی معرفی کرد و گفت: اوراق سلف موازی استاندارد از جمله اوراق بهادار بدهی است که برای تامین نقدینگی شرکت‌های تولیدی استفاده می‌شود.

سعیدی توضیح داد: قرارداد سلف استاندارد قراردادی است که بر اساس آن عرضه‌کننده، مقدار معینی از دارایی پایه را مطابق مشخصات قرارداد سلف استاندارد در ازای بهای نقد به فروش می‌رساند تا در دوره تحویل به خریدار تسلیم کند. این قرارداد و اوراقی که بر پایه‌ی آن منتشر می‌شود زمینه را برای تامین مالی به منظور تامین سرمایه در گردش یا تامین منابع مورد نیاز برای طرح‌های توسعه و بهسازی تولیدکنندگان کالاها فراهم می‌سازد.

این کارشناس ارشد تامین مالی اظهار کرد: اولین تامین مالی از طریق اوراق سلف موازی استاندارد برای صنعت سیمان از سوی شرکت تامین سرمایه امین صورت گرفت و دیگران صنعتگران سیمان می‌توانند از این طریق نقدینگی لازم را برای واحدهای خود جذب کنند.

وی در پایان گفت: صنعتگران سیمان علاوه بر انتشار اوراق سلف

حسین سعیدی
کارشناس ارشد تامین مالی شرکت تامین سرما به امین

عبدالرضا شیخان
دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان

و به تبع آن کاهش بودجه های عمرانی در این کشورها، تقاضای سیمان را در این کشورها کاهش داده است. علاوه بر این موارد بدلیل بحران های به وجود آمده ناشی از حملات گروه داعش در کشور عراق - به عنوان بزرگترین بازار صادراتی ایران با ۶۰ درصد - بازار صادراتی ایران دستخوش تغییراتی شد.

صنعت سیمان در یک نگاه	
۷۱	تعداد کارخانه های فعال
۹۵	تعداد کوره های فعال
۷۸۸ میلیون تن	ظرفیت اسمی - تولید کلینکر
۷۹۶ میلیون تن	ظرفیت اسمی - تولید سیمان
۶۶٫۵ میلیون تن	تولید سیمان (۱۳۹۳)
۵۳٫۶ میلیون تن	مصرف داخلی (۱۳۹۳)
۶۸۷ کیلو گرم	مصرف سرانه
۱۹ میلیون تن	صادرات سیمان و کلینکر (۱۳۹۳)
حدود ۱۳ میلیون تن	ظرفیت در حال توسعه
۶۲٫۴۷۸ میلیارد ریال (حدود ۲ درصد ارزش بازار بورس)	ارزش بورسی
۰٫۷ درصد	سهم صنعت در تولید ناخالص ملی (GDP)

کابدهی های دولت

شرح	میلیارد تومان (بر اساس آمار رسمی)	میلیارد تومان (آمار غیر رسمی)
بدهی به بانک ها	۱۰۶٫۰۰۰	۱۵۰٫۰۰۰ (بر اساس اعلام بانک مرکزی توسط قائم مقام بانک مرکزی) (از خرداد ۹۴ تاکنون ۵۰ هزار میلیارد تومان اضافه شده)
بدهی به صندوق بازنشستگی	۲۰۰٫۰۰۰	۴۱۰٫۰۰۰ (بر اساس اعلام مجلس بدهی دولت ها به تامین اجتماعی از سال ۱۳۵۴ تاکنون)
بدهی به پیمانکاران	۵۵٫۰۰۰	۹۴٫۰۰۰ (بر اساس اعلام رییس سازمان حسابرسی)
جمع	۳۶۱٫۰۰۰	۶۵۴٫۰۰۰
قابل ذکر است کل منابع عمومی بودجه مصوب سال ۹۴ حدود ۲۳۶ هزار میلیارد تومان پیش بینی شد. براساس لایحه بودجه ۹۵، کل منابع عمومی بودجه ۲۶۷ هزار میلیارد تومان پیش بینی شده است.		

کاهش صادرات سیمان کشور نیز متاثر از کاهش تقاضای بین المللی و بازارهای هدف ایران برای این محصول بوده است. کاهش درآمدهای ارزی اکثر کشورهای صادر کننده نفت به دلیل پایین آمدن قیمت نفت

کاهدینک های صنعت سیمان

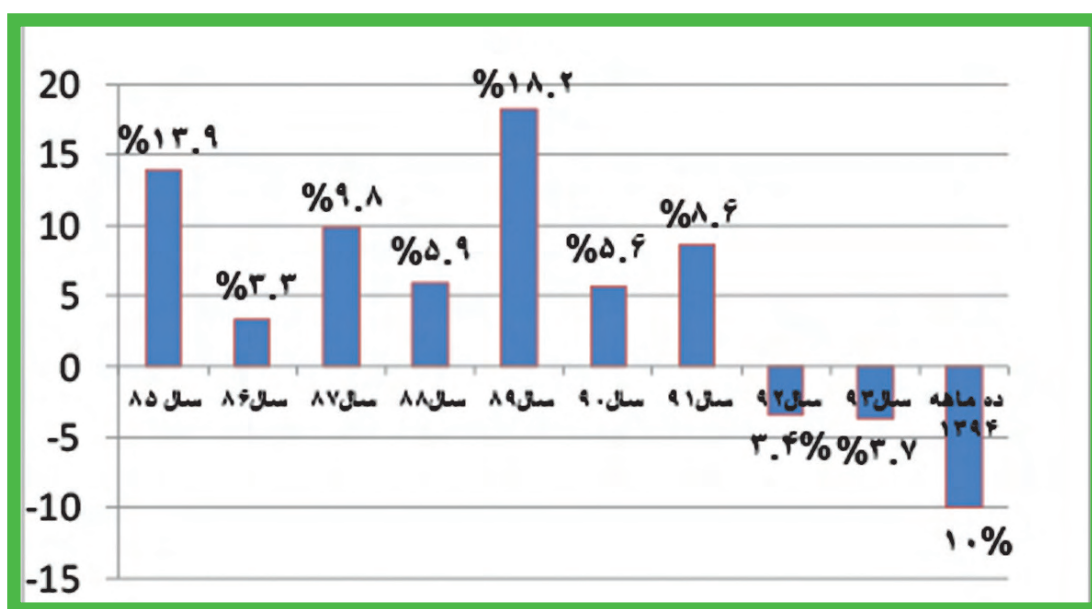
نام	تعداد کارخانه	ظرفیت مدیریتی سالانه کلینکر (میلیون تن)	سهمدار عمده	درصد تولید
سیمان فارس و خوزستان و هلدینگ سیمانی تامین	۱۸	۲۱٫۳	سازمان تامین اجتماعی	۲۷
سیمان تهران	۸	۱۰٫۸	بنیاد مستضعفان	۱۳٫۵
هولدینگ بانک ملی (سیدکو)	۷	۸٫۳	گروه توسعه ملی	۱۰٫۵
توسعه سرمایه و صنعت غدیر	۵	۷٫۸	سرمایه گذاری غدیر	۱۰
هولدینگ اسپندار	۵	۳٫۸	خصوصی + شریک خارجی	۵
سرمایه گذاری امید	۱	۲	بانک سپه	۲٫۵
شرکتهای خصوصی	۲۳	۲۱	بخش خصوصی	۲۶٫۵
سایرین	۵	۳٫۸	-	۵
جمع	۷۱	۷۸٫۸		۱۰۰

آمار تولید و فروش سیمان و کلینکر کل کشور طی ده ماهه ۹۴ در مقایسه با دوره مشابه قبل

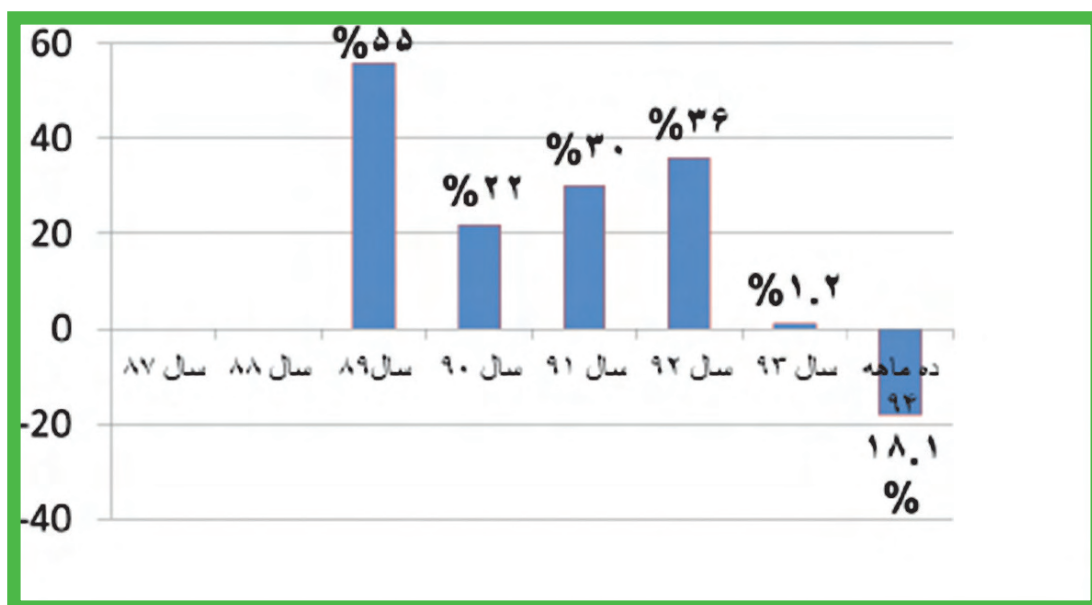
افزایش (کاهش)	دوره مشابه قبل	ده ماهه ۹۴	
آمار تولید:			
(۱۳٫۹ درصد)	۶۱,۲۴۸,۴۰۷	۵۲,۷۴۱,۰۶۶	تولید کلینکر
(۱۱٫۸ درصد)	۵۶,۵۸۴,۷۳۴	۴۹,۶۲۱,۰۰۱	تولید سیمان
آمار فروش:			
(۱۰ درصد)	۴۵,۱۹۹,۹۱۱	۴۰,۶۹۴,۸۵۲	فروش داخلی
(۱۸٫۴ درصد)	۱۰,۸۹۲,۳۷۲	۸,۸۸۴,۹۰۰	صادرات سیمان
(۱۱٫۶ درصد)	۵۶,۰۹۲,۲۸۳	۴۹,۵۷۹,۷۵۲	جمع کل فروش سیمان
(۱۷٫۴ درصد)	۵,۰۹۰,۹۱۶	۴,۲۰۱,۱۹۴	صادرات کلینکر
(۱۸٫۱ درصد)	۱۵,۹۸۳,۲۸۸	۱۳,۰۸۶,۰۹۴	جمع صادرات سیمان و کلینکر

قابل ذکر است تا پایان دی ماه ۹۴، موجودی کلینکر کل کارخانجات بالغ بر ۱۵٫۵ میلیون تن بوده که معادل ظرفیت تولیدی ۱۵ کارخانه سیمان است.

نمودار روند رشد مصرف داخلی طی ۱۰ سال گذشته

نمودار روند رشد صادرات سیمان و کلینکر طی ده سال گذشته

مقایسه سود خالص و سود عملیاتی سه ماهه پاییز سال ۹۴ شرکت‌های سیمانی با دوره مشابه قبل

ردیف	نام شرکت	سود خالص ۹۴ سوم ۹۴	سود خالص ۳ ماهه سوم ۹۳	افزایش (کاهش)	سود عملیاتی ۹۴ سوم ۹۴	سود عملیاتی ۳ ماهه سوم ۹۳	افزایش (کاهش)
۱	سیمان شرق	۱۲۳,۵۲۳	۳۲,۳۹۸	(۹۱,۱۲۵)	۴۱,۰۵۲	(۲۰,۲۳۳)	(۶۱,۲۸۵)
۲	سیمان خزر	(۵۳,۹۳۰)	(۱۵,۸۶۱)	(۳۸,۰۶۹)	(۳۰,۵۴۷)	(۴۸,۷۲۵)	(۲۸,۱۷۸)
۳	سیمان سپاهان	(۹۴,۱۸۲)	(۶,۹۱۷)	(۸۷,۲۶۵)	۱۸۰,۲۷۷	۱۰۷,۱۲۸	(۷۳,۱۴۹)
۴	سیمان غرب	۱۵,۲۱۴	(۶,۷۲۹)	۲۱,۹۴۳	۵۹,۹۹۸	۳۰,۵۱۶	(۲۹,۴۸۲)
۵	سیمان کردستان	(۸۲,۳۵۶)	(۳,۹۵۲)	(۷۸,۴۰۴)	۳۴,۸۳۱	۳۲,۲۵۷	(۲,۵۷۴)
۶	سیمان قائن	۱۹,۳۳۵	۱۶,۱۱۹	۳,۲۱۶	۱۳,۵۰۸	۲۳,۲۲۵	۹,۷۱۷
۷	سیمان نی ریز	۸,۸۰۹	۱۷,۸۹۸	(۹,۰۸۹)	۱۸,۲۳۸	۱۰,۲۱۴	(۸,۰۲۴)
۸	سیمان سفید شرق	(۷۱,۶۴۵)	۱۹,۵۳۷	(۹۱,۱۸۲)	۱۴۹,۶۷۸	۸۱,۹۸۱	(۶۷,۶۹۷)
۹	سیمان شمال	(۱۴,۰۶۰)	۲۰,۱۶۶	(۳۴,۲۱۶)	۲۶,۰۶۷	(۳,۸۴۵)	(۲۹,۹۱۲)
۱۰	سیمان اصفهان	۲۶,۷۶۰	۲۲,۱۴۰	(۴,۶۲۰)	۴۴,۴۱۸	۱۵,۳۷۷	(۲۹,۰۴۱)
۱۱	سیمان فارس	۲۰,۴۴۸	۴۶,۰۸۳	(۲۵,۶۳۵)	۵۳,۹۶۸	۲۱,۹۲۳	(۳۲,۰۴۵)
۱۲	سیمان دشتستان	۲۷,۹۲۴	۵۳,۱۴۹	(۲۵,۲۲۵)	۱۴۹,۶۷۸	۸۱,۹۸۱	(۶۷,۶۹۷)
۱۳	سیمان بجنورد	۸,۸۱۰	۵۸,۹۳۴	(۲۰,۱۲۴)	۶۷,۴۶۲	۱۴,۹۱۵	(۵۲,۵۴۷)

ارقام به میلیون ریال
قابل ذکر است با توجه به عملکرد نه ماهه ارائه شده به سازمان بورس، اغلب شرکتها با کاهش بیشتری در سودآوری مواجه شده اند.

مقایسه سود خالص و سود عملیاتی سه ماهه پاییز سال ۹۴ شرکت‌های سیمانی با دوره مشابه قبل

ردیف	نام شرکت	سود خالص ۹۴ سوم ۹۴	سود خالص ۳ ماهه سوم ۹۳	افزایش (کاهش)	سود عملیاتی ۹۴ سوم ۹۴	سود عملیاتی ۳ ماهه سوم ۹۳	افزایش (کاهش)
۱۴	سیمان خاش	۳۷,۷۹۶	۶۱,۹۱۹	(۲۴,۱۲۳)	۶۵,۳۲۲	۴۱,۰۷۵	(۲۴,۲۴۷)
۱۵	سیمان کرمان	۷۶,۸۰۶	۸۸,۱۳۴	(۱۱,۳۲۸)	۱۰۱,۵۷۶	۸۰,۴۱۳	(۲۱,۱۶۳)
۱۶	سیمان داراب	۵۲,۷۱۷	۹۱,۷۸۰	(۳۹,۰۶۳)	۵۱,۰۶۱	۲۲,۳۱۵	(۲۸,۷۴۶)
۱۷	سیمان صوفیان	(۴۵,۶۹۳)	۹۵,۳۸۹	(۱۴۱,۰۸۲)	۱۳۷,۷۸۴	(۴۱,۳۷۱)	(۱۷۹,۱۵۵)
۱۸	سیمان شاهرود	(۲۹,۳۱۹)	۹۸,۴۵۸	(۱۲۷,۷۷۷)	۱۰۶,۳۶۷	(۱۱,۴۱۲)	(۱۱۷,۷۷۹)
۱۹	سیمان بهبهان	۳۰,۴۵۱	۱۰۵,۶۷۲	(۷۵,۲۲۱)	۱۰۹,۴۸۱	۳۲,۳۷۲	(۷۷,۱۰۹)
۲۰	سیمان ممتازان کرمان	۸۵,۹۳۹	۱۱۲,۵۷۰	(۲۶,۶۳۱)	۹۱,۱۲۸	۶۴,۱۶۹	(۲۶,۹۵۹)
۲۱	سیمان خوزستان	۷۸,۷۲۵	۱۲۱,۲۴۴	(۴۲,۵۱۹)	۱۳۶,۲۹۱	۹۱,۵۰۴	(۴۴,۷۸۷)
۲۲	سیمان فارس نو	۳۶,۱۰۱	۱۳۹,۹۶۳	(۱۰۳,۸۶۲)	۱۳۷,۵۸۳	۳۵,۳۳۳	(۱۰۲,۲۵۰)
۲۳	سیمان مازندران	(۴۸,۲۴۴)	۱۵۷,۵۱۴	(۲۰۵,۷۵۸)	۱۷۵,۲۸۱	(۲۴,۲۵۵)	(۱۹۹,۵۳۶)
۲۴	سیمان ارومیه	۲۵,۹۷۰	۱۶۰,۳۵۴	(۱۳۴,۳۸۴)	۱۸۲,۳۱۰	۲۲,۸۱۸	(۱۵۹,۴۹۲)
۲۵	سیمان تهران	۳۹,۹۸۶	۱۷۲,۷۹۹	(۱۳۲,۸۱۳)	۱,۹۱۴	(۱۲,۴۸۰)	(۱۴,۳۹۴)
	جمع			(۱,۵۴۴,۳۵۶)			(۱,۴۶۷,۵۳۱)

ارقام به میلیون ریال

نحوه انجام معاملات سلف موازی استاندارد

پیش از عرضه

عرضه اولیه

مراجعه سرمایه‌گذاران جهت خرید اوراق به یکی از کارگزاران دارای مجوز معاملات سلف موازی استاندارد و درخواست خرید

انتشار اطلاعیه عرضه اولیه ۳ روز کاری قبل از انتشار اوراق سلف موازی استاندارد در سایت بورس کالای ایران

سررسید قرارداد

اعمال اختیار
توسط
خریدار / فروشنده

بلی

تسویه نقدی

خیر

تسویه فیزیکی
بر اساس ضوابط
اعلام شده در
امیدنامه

انجام امور تسویه
توسط شرکت
سپرده‌گذاری
مرکزی اوراق بهادار
و تسویه وجوه انجام
خواهد شد و تسویه
معاملات به صورت
T+1 خواهد بود

معاملات ثانویه

گشایش نماد
معاملاتی و عرضه
اولیه

انجام عرضه اولیه
به روش حراج
گسترده با قیمت
ثابت در عرضه اولیه
و انجام رقابت به
اولویت زمانی به
سفارش و بدون حد
نوسان قیمت

انجام تسویه
معاملات توسط
کارگزار می باشد
و تسویه معاملات
به صورت انجام
T+1 خواهد شد

۱۰ روز کاری پس از
پایان عرضه اولیه،
نماد معاملاتی
ق، ا، داد سلف
موازی استنادار
گشایش می یابد

خریداران فرودشده،
فروش خود را به
کارگزار داد ا،
مجاز سلف موازی
استنادار ا، ا،
می کنند

ورود سفارش
سامانه معاملاتی
توسط کارگزار

انجام معامله

شرکت بورس کالای ایران (سهایی عام)

بورس کالای ایران در خدمت رشد و توسعه و عدالت اقتصادی

پایه اقتصادی
بورس کالا

دوماهنامه تخصصی

فصل چہارم

بازار آتے ارز

چرا بازار آتی ارز متولد شد؟

آناهیتا فولادی فر
کارشناس توسعه ابزارهای مالی

پس از فروپاشی نظام ارزی بر تن وودز در دنیا، افزایش بی ثباتی ارزها فرصتی را برای معرفی قراردادهای آتی ارز به وجود آورد. بورس کالای شیکاگو (Chicago Mercantile Exchange (CME)) قراردادهای آتی ارز را با معاملات مربوط به هفت نوع ارز آغاز کرد. سپس کشورهای در حال توسعه نیز برای کاهش نوسانات بازار ارز و کنترل آسان تر ریسک واسطه‌گری مالی در سطح بین‌المللی به ایجاد چنین بازاری در اقتصادهای در حال رشد خود پرداختند؛ به‌طور مثال می‌توان به کشورهای همچون مکزیک (۱۹۹۸)، برزیل (۱۹۹۱)، کره جنوبی (۲۰۰۵)، ترکیه (۲۰۰۵)، آفریقای جنوبی (۲۰۰۷) و هند (۲۰۰۸) اشاره کرد.

با توجه به نیاز گسترده فعالان اقتصادی به پوشش ریسک نوسانات نرخ ارز، بورس کالای شیکاگو به عنوان بزرگترین بورس کالایی جهان در سال ۱۹۷۱ اقدام به راه‌اندازی بخش جداگانه‌ای تحت عنوان بازار بین‌المللی پولی (International Monetary Market) کرد و اولین قرارداد آتی نرخ ارز در سال ۱۹۷۲ در آن راه‌اندازی شد.

با راه‌اندازی اولین قراردادهای آتی نرخ ارز در بازار بین‌المللی پولی، تحول بسیار بزرگی در زمینه قراردادهای مشتقه بورسی و به‌طور کلی بازارهای مالی ایجاد شد؛ این بازار بعدها در سال ۱۹۸۶ در بورس شیکاگو ادغام شد. برای اولین بار قراردادهای آتی بر روی یک دارایی مالی راه‌اندازی شد و این امر خود آغازی بود برای توسعه فزاینده بازارهای آتی اوراق بهادار و آتی‌های مالی به طوری که در سال ۱۹۸۶ یعنی ۱۴ سال بعد از راه‌اندازی این قرارداد، «مرتن میلر» برنده نوبل اقتصاد، قراردادهای آتی مالی را مهم‌ترین نوآوری مالی در دو دهه اخیر برشمرد.

بازار ارز در ایران نیز فعال‌ترین و مهم‌ترین بازار دارایی به حساب می‌آید

با نزدیک شدن به واقعه مهم فروپاشی نظام بر تن وودز، دنیا در حال تجربه نوسانات شدید ارزها نسبت به یکدیگر بود به طوری که ارزهای مطرح دنیا از جمله، دلار آمریکا، پوند انگلستان و... همواره نرخ‌های متغییری نسبت به هم داشته و دارند؛ طبیعتاً این تغییرات نرخ‌های ارز نسبت به یکدیگر اثرات منفی بر اقتصادهای کشورهای که دارای تبادلات تجاری گسترده با کشورهای دیگر هستند، وارد کرد. تولیدکنندگانی که نیاز به واردات مواد اولیه از خارج از کشور خود دارند و یا به دنبال صادرات محصولات تولیدی خود به بازارهای جهانی هستند همواره با ریسک نوسانات نرخ ارز مواجه بوده‌اند؛ از طرفی با گسترش مبادلات مالی در دنیا بعد از دهه ۷۰ میلادی و تمایل بانک‌ها و نهادهای مالی آمریکایی و سایر کشورهای توسعه یافته برای سرمایه‌گذاری در کشورهای دیگر، پرداخت و دریافت وام‌هایی به غیر از ارز محلی در سراسر دنیا گسترش پیدا کرد که این امر خود نهادهای مالی را که در این راستا اقدام می‌کردند با ریسک نرخ ارز (Foreign Exchange Risk) مواجه می‌ساخت.

اقتصاد ایران به مرحله‌ای رسیده است که در آن ضرورت راه‌اندازی قراردادهای آتی بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. نخست آنکه در عرصه بین‌المللی حجم تجارت خارجی شرکت‌ها با توجه به حذف موانع تجاری، تعرفه‌ها، کاهش کنترل جریان سرمایه، کاهش میزان حمایت از بنگاه‌های داخلی و در کنار آن پیشرفت‌های حوزه فناوری اطلاعات مدام در حال افزایش است و بنابراین تأثیر پذیری شرکت‌ها از نوسانات ارزی بیشتر خواهد شد. دوم، با توافق ایران و قدرت‌های جهانی در خصوص مسأله هسته‌ای ایران و حل مشکلات موجود در زمینه تجارت خارجی، همگام با افزایش سطح تعاملات شرکت‌های ایرانی با شرکای خارجی تأثیر پذیری آنها از نوسانات بین‌المللی ارز بیش از پیش افزایش می‌یابد. سوم، با توجه به اینکه جهت‌گیری سیاست‌های اقتصادی دولت بر مبنای حرکت به سمت مکانیسم بازار آزاد و تعامل هر چه بیشتر با دنیا قرار گرفته است، از این‌رو در آینده نه تنها شاهد خروج تاریخی دولت از بسیاری از حوزه‌ها خواهیم بود بلکه لازم است با آینده‌نگری، ساز و کارهای لازم برای بهره‌گیری از فرصت‌های بازار آزاد و پر کردن خلأ ناشی از عقب‌نشینی دولت در بازار اندیشیده شود و چهارم آنکه تجربه چند سال اخیر به خوبی این نکته را روشن می‌سازد که تکیه بیش از حد بر توان بانک مرکزی برای کنترل نوسانات بازار ارز در پاره‌ای از موارد اشتباه خواهد بود و مدیریت این بازار همان‌طور که تجربه جهانی نیز گویای آن است، نیازمند تعامل هر چه بیشتر بانک مرکزی با نهادهای بازار است.

در این راستا، به نظر می‌رسد با توجه به تجربه‌های جهانی، راه‌اندازی بازار مشتقه ارزی در کنار بازار نقدی آن یک ضرورت است و می‌تواند کمک قابل توجهی به پیش‌بینی پذیری و مدیریت ریسک سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی داشته باشد.

و به‌طور غالب یک بازار نقد «داخلی» (Onshore) برای دلار و ارزهای معتبر دیگری چون یورو و پوند محسوب می‌شود و معاملات به‌طور عمده بین بانک و مشتری صورت می‌گیرد؛ در این میان بازار غیررسمی ارز نیز در کنار بازار رسمی ارز فعال است. بازار غیررسمی ارز در ایران همزاد بازار رسمی ارز، به مقررات سفت و سخت ورود و خروج ارز و سهمیه‌بندی ارز مقید شده است. بررسی تاریخی نشان می‌دهد که هر زمان کشور با محدودیت ارزی مواجه بوده است، بازار غیررسمی نقش پررنگ‌تری در تعیین نرخ ارز و هدایت بازار ارز داشته است.

حال در چنین شرایطی، ضمن این که امکان مدیریت ارزی برای بانک مرکزی میسر نیست، امکان تخصیص بهینه منابع ارزی محدود به فعالان اقتصادی مقدور نخواهد بود. افزایش ریسک و کاهش سرمایه‌گذاری از جمله تبعات منفی چنین وضعیتی خواهد بود. توسعه بازارهای مالی از طریق بکارگیری و ایجاد ابزارهای مالی مشتقه ارزی، مانند قراردادهای سلف و آتی ارز، از جمله راهکارهای کاهش ریسک و از بین بردن اثر ناپایداری نرخ ارز بر اقتصاد ایران است. کاستن از نیاز به مداخله در تعیین نرخ ارز و فراهم آوردن معیاری برای پیش‌بینی رفتار آتی نرخ ارز از دیگر مزایای توسعه ابزارهای مالی مشتقه ارزی در بازار ارز ایران است؛ در عین حال دورنمای تغییر و تحولات آتی در صحنه اقتصاد جهانی و داخلی نیز نشان می‌دهد که

فرآیند معاملات قراردادهای آتی ارز

ارائه سفارش به
کارگزار مربوطه

ثبت سفارش در
سامانه معاملاتی

انجام معامله
تا پایان جلسه
معاملاتی

بسته شدن
جلسه معاملاتی

شروع

مراجعه مشتری
به کارگزار

افتتاح حساب
عملیاتی نزد یکی
از بانک های عامل

ارائه مدارک
درخواست کد

ثبت
کد مشتری

بررسی و تأیید
توسط بورس

مدور اختاریه
افزایش وجه تضمین
برای مشتریانی که وجه
تضمین آنها از حداقل
وجه تضمین کمتر
می باشد

تسویه روزانه

تعدیل
روزانه
حسابهای
بانکی

محاسبه
سود (زیان)
و کارمزدها

محاسبه
قیمت
تسویه
روزانه

پایان

بورس های برتر دنیا در معاملات آتی ارز

جواد فلاح

رئیس اداره مطالعات اقتصادی و سنجش ریسک

بر اساس گزارش انجمن معاملات قراردادهای آتی (Futures Industry Association (FIA)) در سال ۲۰۱۴ میلادی بورس هایی که موفق ترین ها در معاملات قراردادهای آتی ارز معرفی شده اند، ۱۶ بورس بوده که از این تعداد ۱۱ بورس در زمینه کالا فعالیت دارند. این بورس ها اغلب متعلق به کشورهای آمریکا، روسیه، هند، مکزیک، برزیل، کره جنوبی، آژانتین و آفریقای جنوبی است.

۲۰۱۴ میلادی نشان می دهد.

جدول شماره ۱ آمار معاملات قراردادهای آتی ارز در برترین بورس های عضو انجمن معاملات قراردادهای آتی (FIA) در سال های ۲۰۱۳ و ۲۰۱۴

جدول ۱- آمار معاملات قراردادهای آتی ارز در برترین بورس های عضو انجمن معاملات قراردادهای آتی در سال ۲۰۱۳-۲۰۱۴

رتبه	نام قرارداد	نام بورس	موضوع فعالیت بورس	اندازه قرارداد	حجم معاملات در سال ۲۰۱۳ میلادی	حجم معاملات در سال ۲۰۱۴ میلادی
۱	Euro FX	بورس CME آمریکا	ارز، کالا	Euro ۱۲۵,۰۰۰	۶۱,۲۸۵,۶۱۷	۵۲,۲۰۸,۲۷۵
۲	Euro/U.S. Dollar	بورس مسکو	ارز، کالا	Euro ۱,۰۰۰	۶۶,۴۳۶,۵۲۳	۲۶,۱۷۹,۶۴۶
۳	British Pound	بورس CME آمریکا	ارز، کالا	GBP ۶۲,۵۰۰	۲۹,۲۳۷,۷۶۲	۲۴,۸۳۷,۰۰۸
۴	Australian Dollar	بورس CME آمریکا	ارز، کالا	AUD ۱۰۰,۰۰۰	۲۶,۳۳۲,۳۹۹	۲۲,۷۲۸,۹۸۱
۵	U.S. Dollar	بورس Rofex آژانتین	ارز، کالا	USD ۱۰,۰۰۰	۵۰,۳۶۰,۰۷۶	۶۴,۷۰۰,۴۹۲
۶	Euro/ Russian Ruble	بورس مسکو	ارز، کالا	Euro ۱,۰۰۰	۸,۲۱۰,۵۷۷	۲۰,۹۸۲,۱۹۵
۷	Mexican Peso/U.S. Dollar	بورس یزو مکزیک	ارز، کالا	USD ۱۰,۰۰۰	۱۳,۵۳۵,۱۶۲	۱۹,۸۵۵,۶۰۶
۸	Canadian Dollar	بورس CME آمریکا	ارز، کالا	CAD ۱۰۰,۰۰۰	۱۷,۴۲۷,۸۳۲	۱۵,۰۹۶,۵۴۶
۹	U.S. Dollar/ Russian Ruble	بورس RTS روسیه	ارز، کالا، سهام	USD ۱۰,۰۰۰	۳۷۳,۴۶۶,۳۱۵	۶۵۶,۴۷۶,۳۷۳
۱۰	U.S. Dollar	بورس F&BM برزیل	ارز، کالا، سهام	USD ۵۰,۰۰۰	۸۳,۴۲۶,۴۹۹	۸۲,۳۶۵,۵۴۰
۱۱	U.S. Dollar	بورس KRX کره جنوبی	ارز، کالا، سهام	USD ۱۰,۰۰۰	۵۱,۸۱۴,۴۶۶	۴۸,۶۶۳,۷۲۲
۱۲	U.S. Dollar/Indian Rupee	بورس MSXI-SX هند (وابسته به بورس چند کالایی هند (MCX))	ارز	USD ۱۰,۰۰۰	۴۹۶,۲۳۰,۸۸۱	۱۱۲,۴۵۸,۱۷۴
۱۳	Japanese Yen	بورس CME آمریکا	ارز	Euro ۱۲۵,۰۰۰	۴۲,۷۶۲,۲۵۷	۳۸,۳۱۹,۷۹۶
۱۴	U.S. Dollar/Indian Rupee	بورس NSE هند	ارز، سهام	USD ۱۰,۰۰۰	۵۶۶,۳۹۹,۱۳۶	۲۹۴,۰۶۹,۳۶۸
۱۵	U.S. Dollar/Indian Rupee	بورس BSE هند	ارز، سهام	USD ۱۰,۰۰۰	N/A	۱۷۱,۶۴۲,۱۷۶
۱۶	U.S. Dollar/Rand	بورس ژوهانسبورگ	ارز، سهام	USD ۱۰,۰۰۰	۱۶,۳۴۸,۲۵۸	۲۶,۹۹۷,۸۶۸

منبع: Futures Industry Association, www.fia.org

دلار آمریکا، دلار کانادا به دلار آمریکا، فرانک سوئیس به دلار آمریکا، پوند بریتانیا به دلار آمریکا، این ژاپن به دلار آمریکا، یزو مکزیک به دلار آمریکا، دلار نیوزیلند به دلار آمریکا و روبل روسیه به دلار آمریکا. در جدول ۲ مهمترین مشخصات قرارداد آتی یورو به دلار آمریکا در بورس بازرگانی شیکاگو ذکر شده است. معاملات ارز در بورس بازرگانی شیکاگو در قالب یک سیستم

بورس بازرگانی شیکاگو

در سال ۱۹۷۲ میلادی بورس بازرگانی شیکاگو برای اولین بار در دنیا معاملاتی آتی ارز را به عنوان ابزاری برای پوشش ریسک ناشی از نوسان قیمت ارز راه اندازی کرد؛ در حال حاضر در این بورس معاملات آتی ارز بر روی تعداد زیادی از نسبت های ارزی قابل معامله است که مهمترین و پررونق ترین آن ها عبارتند از یورو به دلار آمریکا، دلار استرالیا به

الکترونیکی تحت عنوان «گلوبکس» (Globex) انجام می‌شود. لازم به ذکر است، هر چهار بورس عضو گروه بورس بازرگانی شیکاگو با استفاده از این سیستم معامله می‌کنند. این سیستم معاملاتی در سال ۱۹۹۲ میلادی به‌عنوان اولین سامانه جهانی معاملات الکترونیکی برای معاملات قراردادهای آتی توسط بورس تجاری شیکاگو راه‌اندازی شد.

جدول ۲- مشخصات قرارداد آتی یورو به دلار آمریکا در بورس بازرگانی شیکاگو

نماد قرارداد	CE
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۲۵۰۰۰ یورو
دارایی پایه	برای خریدار قرارداد، تحویل گرفتن یورو در مقابل پرداخت دلار
ساعت معاملاتی	معامله در تالار حضوری: از ساعت ۷:۲۰ صبح تا ۲ بعدازظهر معامله در سیستم الکترونیکی GLOBEX - روزهای یکشنبه تا جمعه از ساعت ۵ بعد از ظهر الی ساعت ۴ بعدازظهر روز بعد، به جز جمعه‌ها که ساعت ۴ بازار بسته خواهد شد و ساعت ۵ روز یکشنبه هفته بعد باز می‌شود. پایاپای و تسویه در سیستم ClearPort: روزهای یکشنبه تا جمعه از ساعت ۵ بعدازظهر الی ساعت ۴:۱۵ بعدازظهر روز بعد
سررسید قرارداد	ماه‌های مارس، ژوئن، سپتامبر و دسامبر
آخرین روز معامله	تا ساعت ۹:۱۶ دو روز کاری قبل از آخرین چهارشنبه ماه سررسید قرارداد
سقف موقعیت‌های تعهدی باز	۱۰۰۰۰ قرارداد
حداقل وجه تضمین اولیه	بر اساس نرم‌افزار SPAN محاسبه می‌شود
نحوه تسویه قرارداد	تسویه فیزیکی
قیمت تسویه روزانه	میانگین وزنی قیمت معاملات در یک زمان مشخص، تسویه روزانه ساعت ۱۴:۰۰ روزهای کاری انجام می‌شود.

منبع: CME Group - Futures & Options Trading for Risk Management, www.cmegroup.com

بورس «بی‌ام‌اند فیووسپا» برزیل

بورس «بی‌ام‌اند فیووسپا» (BM&FBOVESPA) برزیل در سال ۲۰۰۸ میلادی با ادغام بورس سهام سائوپائولو (São Paulo Stock Exchange) و بورس آتی و بازرگانی برزیل (Brazilian Mercantile & Futures Exchange) تشکیل شده است و در حال حاضر معاملات سهام، اوراق قرضه، کالا و ارز در این بورس معامله می‌شود. بورس «بی‌ام‌اند فیووسپا» جزو معدود بورس‌های دنیاست که در آن معاملات نقدارز روی دلار آمریکا-ریل برزیل در کنار معاملات آتی ارز نظیر دلار آمریکا به ریل برزیل، دلار استرالیا به ریل برزیل، دلار کانادا به ریل برزیل، یین ژاپن به ریل برزیل، یوان چین به ریل برزیل و... راه‌اندازی کرده است. معاملات نقدی دلار آمریکا در مقابل ریل برزیل از آوریل ۲۰۰۲ میلادی در این بورس شروع شده است و این معاملات تحت نظارت بانک مرکزی برزیل، به‌صورت معاملات بین بانکی انجام می‌شوند و تسویه این معاملات توسط اتاق پایاپای مخصوصی که برای تسویه این معاملات ایجاد شده است، انجام می‌شود. همان‌طور که ذکر شد این معاملات بین بانکی است و فقط بانکی‌هایی که مجوز بانک مرکزی برزیل را برای حضور در این بازار دارند حق ورود و معامله در

این بازار را دارند. معاملات انجام‌گرفته در این بازار توسط اتاق پایاپای بورس تسویه و پایاپای می‌شوند. این معاملات در روزهای غیر تعطیل هفته (دوشنبه تا جمعه) از ساعت ۹ صبح تا ۱۶:۱۵ عصر به وقت برزیل صورت می‌گیرد؛ در هر روز معاملات برای تحویل همان روز، یک روز کاری بعد و دو روز کاری بعد انجام می‌شود.

معاملات در بورس «بی‌ام‌اند فیووسپا» از طریق سیستم الکترونیکی تحت عنوان «مگا بولسا» (Mega Bolsa) انجام می‌شود. به‌وسیله این سیستم مشتریان می‌توانند به‌صورت برخط و از طریق اینترنت اقدام به معامله کنند. معاملات انجام‌شده در این بورس توسط شرکت سپرده‌گذاری و تسویه برزیل (Brazilian Clearing and Depository Corporation (CBLC)) و تسویه می‌شوند. این شرکت که به‌صورت انتفاعی کار می‌کند در سال ۱۹۹۷ تحت نظارت بانک مرکزی و کمیسیون اوراق بهادار برزیل با مالکیت فعالان بازار بورس تاسیس شده است. همان‌طور که اشاره شد انواع قراردادهای آتی ارز بر روی نسبت‌های مختلف ارزی در این بورس قابل معامله هستند؛ در جدول شماره ۳ خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی ریل به دلار آمریکا که در سال ۱۹۹۰ در راه‌اندازی شده، ارائه شده است.

جدول ۳- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به ریل در بورس «بی‌ام‌اند فیووسپا» برزیل

نماد قرارداد	DOL
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۵۰۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	نرخ برابری ریل برزیل برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۹ صبح تا ۶ بعدازظهر
سررسید قرارداد	ماه‌های تا ۱۲ ماه
آخرین روز معامله	آخرین روز کاری ماه قبل از ماه سررسید قرارداد
دامنه نوسان قیمت	به‌علاوه و منهای ۵ درصد قیمت تسویه روز قبل و برای سه روز آخر معاملاتی هر قرارداد بدون محدودیت
سقف موقعیت‌های تعهدی باز	۲۰ درصد کل قراردادهای باز یا ۱۰۰۰۰ قرارداد هر کدام که بزرگتر باشد
حداقل وجه تضمین اولیه	به‌وسیله بورس محاسبه و اعلام می‌شود
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله ریل برزیل
قیمت تسویه روزانه	میانگین وزنی قیمت معاملات در ۱۵ دقیقه آخر یا قیمتی که توسط بورس تعیین می‌شود
قیمت تسویه نهایی	نرخ کشف شده در آخرین روز معاملاتی در بازار نقدی که توسط بانک مرکزی برزیل اعلام می‌شود

منبع: BM&FBOVESPA - Securities

Commodities and Futures Exchange, www.bmfbovespa.com.br

بورس کالا و طلای دوبی

بورس طلا و کالای دبی به‌عنوان اولین بورس قراردادهای مشتق کالایی در خاورمیانه در نوامبر سال ۲۰۰۵ فعالیت خود را آغاز کرد. بورس طلا و کالای دبی دامنه‌ای از کالاها از جمله فلزات گرانبها، فلزات پایه، انرژی و ارز را در قالب قراردادهای آتی و اختیار معامله عرضه می‌کند.

جدول ۴- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یورو به دلار آمریکا بورس کالا و طلای دوبی (DGCX)

نماد قرارداد	DEUR
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۵۰۰۰۰ یورو
دارایی پایه	نرخ برابری یورو برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۰۷:۰۰ الی ۲۳:۳۰
سررسید قرارداد	ماه‌های مارس، ژوئن، سپتامبر و دسامبر
آخرین روز معامله	دو روز کاری قبل از سومین چهارشنبه ماه سررسید
روز تسویه	سومین چهارشنبه ماه سررسید
دامنه نوسان قیمت	بدون محدودیت
سقف موقعیت‌های باز	بدون محدودیت
حداکثر حجم سفارش	برای بانک‌ها و موسسات مورد تأیید بانک‌ها ۵۰۰ قرارداد، سایرین ۲۰۰ قرارداد
حداقل وجه تضمین اولیه	۱۳۰۰ دلار به ازای هر قرارداد
نحوه تسویه قرارداد	تحویل فیزیکی

منبع: Dubai Gold & Commodities Exchange, www.dgcx.ae

بورس کالای سنگاپور

بورس کالای سنگاپور با برخورداری از ابزارهای مشتقه کالایی و ارز در ۳۱ آگوست ۲۰۱۰ تاسیس شد. در روز افتتاحیه این بورس، قراردادهای آتی نفت خام برنت، طلا و ارز (دلار-یورو) معامله شد. هم‌اکنون در این بورس سبید متنوعی از کالاها شامل قراردادهای آتی و اختیار بر روی فلزات گرانبها، کالاهای کشاورزی، انرژی، ارز و شاخص‌های کالایی قابل معامله است. گفتنی است، بورس کالای سنگاپور در سال ۲۰۱۴ در بورس بین‌قاره‌ای (ICE) ادغام شد.

جدول ۵- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یورو به دلار آمریکا بورس کالای سنگاپور (SMX)

نماد قرارداد	KEO
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۲۵۰۰۰ یورو
دارایی پایه	نرخ برابری یورو برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۰۸:۰۰ صبح الی ۰۵:۰۰ صبح روز بعد
سررسید قرارداد	ماه‌های مارس، ژوئن، سپتامبر و دسامبر
آخرین روز معامله	ساعت ۹:۱۶ صبح (به وقت ET) دو روز کاری قبل از سومین چهارشنبه ماه سررسید
روز تسویه	سومین چهارشنبه ماه سررسید
دامنه نوسان قیمت	بدون محدودیت
سقف موقعیت‌های باز	بدون محدودیت
حداکثر حجم سفارش	بدون محدودیت
وجه تضمین اولیه	برای اعضا ۳۱۵۰ دلار و برای سفته‌بازان ۳۴۶۵ دلار
نحوه تسویه قرارداد	تحویلی فیزیکی

منبع: www.theice.com

بورس آتی و اختیار روسیه

بورس آتی و اختیار روسیه (Futures and Options on Russian Trading System (FORTS)) از دیگر بورس‌هایی است که معاملات ارز در آن صورت می‌گیرد؛ در این بورس انواع قراردادهای آتی بر روی شاخص سهام، سهام، اوراق قرضه، ارز و کالا و قراردادهای اختیار معامله در آن قابل معامله است.

بورس سهام روسیه اولین بورس اوراق بهادار است که در کشور روسیه و در سال ۱۹۹۵ میلادی تاسیس شده است و در سال ۲۰۱۱ میلادی طی یک توافق قرار شد این بورس با بورس ارز بین بانکی روسیه (Foreign Trade and Investment Bank) که دومین بورس بزرگ روسیه بود، ادغام شد. بورس ارز بین بانکی روسیه در سال ۱۹۸۹ میلادی به وسیله بانک سرمایه‌گذاری و تجارت خارجی برای انجام معاملات نقدی ارز در کشور روسیه تاسیس شد و بانک مرکزی این کشور از طریق این بورس نرخ برابری روبل در مقابل سایر ارزها را در یک بازار حراج حضوری کشف نرخ می‌کند.

مدیریت ریسک معاملات آتی ارز در این بورس به وسیله اتاق پایابای و با همکاری بورس و تحت نظارت نهاد ناظر بر بازار سرمایه کشور روسیه تحت عنوان خدمات فدرال برای بازارهای مالی انجام می‌شود. معاملات آتی ارز در این بورس نیز همانند سایر بورس‌ها از طریق کارگزاران یا اعضاء انجام می‌شود. در این بورس سه بازار جداگانه برای معاملات سهام، معاملات ارز و معاملات کالا وجود دارد و هر عضو برای معامله در هر کدام از بازارهای مذکور مجوز جداگانه‌ای اخذ می‌کند؛ در حال حاضر اکثر اعضای این بورس مجوز معامله در هر سه بازار را اخذ کرده‌اند.

در این بورس در حال حاضر پنج نوع قرارداد آتی ارز شامل دلار آمریکا به روبل روسیه، یورو به دلار آمریکا، دلار استرالیا به دلار آمریکا، یورو به روبل روسیه و پوند بریتانیا به دلار آمریکا قابل معامله هستند. در جدول زیر خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به روبل روسیه نشان داده شده است.

جدول ۶- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به روبل روسیه

نماد قرارداد	Si-MM.YY (MM: Month, YY:Year)
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	نرخ برابری روبل روسیه برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	از ساعت ۱۰:۰۰ صبح تا ۲۳:۵۰ بعدازظهر با دو نوبت تسویه در ساعت ۱۳:۴۵ و ۱۸:۳۰ بعد از ظهر
سررسید قرارداد	سه ماهه
آخرین روز معامله	۱۵ ماه سوم میلادی، ۱۵ ماه ششم میلادی، ۱۵ ماه نهم میلادی و ۱۵ ماه دوازده میلادی
دامنه نوسان قیمت	بعلاوه و منهای ۴/۵ درصد
حداقل وجه تضمین اولیه	متغیر برای سررسیدهای مختلف و بین ۹ تا ۲۰ درصد ارزش قرارداد
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله‌ی روبل روسیه
قیمت تسویه نهایی	میانگین موزون قیمت‌های معامله شده و سفارشات از ساعت ۱۲:۲۵ تا ۱۲:۳۰ بعداز ظهر

منبع: Moscow Exchange, www.moex.com

بخش ارز بورس چند کالایی هند

بخش ارز بورس چند کالایی هند (Multi Commodity Exchange (MCX-SX)) در سال ۲۰۰۸ میلادی با مجوز و تحت نظارت بانک مرکزی هند و هیات بورس و اوراق بهادار هند برای انجام معاملات مشتقات ارزی تاسیس شد. این بورس دومین بورس پس از بورس ملی اوراق بهادار هند در هند بود که معاملات آتی ارز را راه‌اندازی کرد. فاصله راه‌اندازی معاملات آتی ارز در این دو بورس دو ماه بوده است و از ابتدای راه‌اندازی این معاملات تاکنون این دو بورس رقابت بسیار نزدیکی با هم داشته‌اند.

شایان ذکر است، در حال حاضر قراردادهای آتی ارز روی دلار آمریکا به روپیه هند، یورو به روپیه هند، پوند استرلینگ به روپیه هند و یین ژاپن به روپیه هند در این بورس قابل معامله هستند. نکته قابل توجه در مشخصات این قراردادها این است که عیناً همانند مشخصات قراردادهای ارز قابل معامله در بورس ملی اوراق بهادار هند (NSE) است. با توجه به یکی بودن مشخصات قراردادها در این دو بورس و با توجه به این که در جدول ۸ گزارش خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به روپیه هند آورده شده است در جدول ۷ خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یورو به روپیه هند ذکر می‌شود.

جدول ۷- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یورو به روپیه هند

نوع قرارداد	EURINR
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ یورو
دارایی پایه	نرخ برابری روپیه هند برای یک یورو
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۹ صبح تا ۵ بعدازظهر
سررسید قرارداد	ماه‌هایانه تا ۱۲ ماه
آخرین روز معامله	تا ساعت ۱۲:۳۰ ظهر ۲ روز مانده به روزهای کاری ماه سررسید قرارداد
دامنه نوسان قیمت	برای قراردادهایی که کمتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۳ درصد و برای قراردادهایی که بیشتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۵ درصد
سقف موقعیت‌های تعهدی باز	برای مشتریان ۶ درصد کل قراردادهای باز یا ۱۰۰۰۰ قرارداد، برای کارگزاران وابسته ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۵۰۰۰۰ قرارداد، برای کارگزاران عضو ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۱۰۰۰۰۰ قرارداد هرکدام که بیشتر باشد.

حداقل وجه تضمین بر اساس محاسبه سیستم SPAN اولیه

نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله‌ی روپیه هند
قیمت تسویه روزانه	میانگین وزنی قیمت معاملات در نیم ساعت آخر یا هر قیمت دیگری که توسط نهاد مربوط تعیین شود.
قیمت تسویه نهایی	نرخ مرجع اعلام شده توسط بانک مرکزی هند

منبع: Multi Commodity Exchange of India Limited, www.mcxindia.com

جدول ۸- خلاصه مشخصات قرارداد آتی ارز بر روی دلار آمریکا به روپیه هند

جدول ۹- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یوندر بریتانیا به روپیه هند

نوع قرارداد	USDINR
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	نرخ برابری روپیه هند برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۹ صبح تا ۵ بعدازظهر
سررسید قرارداد	ماه‌هایانه تا ۱۲ ماه
آخرین روز معامله	تا ساعت ۱۲:۳۰ ظهر ۲ روز مانده به روزهای کاری ماه سررسید قرارداد
دامنه نوسان قیمت	برای قراردادهایی که کمتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۳ درصد و برای قراردادهایی که بیشتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۵ درصد
سقف موقعیت‌های تعهدی باز	برای مشتریان ۶ درصد کل قراردادهای باز یا ۱۰۰۰۰ قرارداد، برای کارگزاران وابسته ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۵۰۰۰۰ قرارداد، برای کارگزاران عضو ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۱۰۰۰۰۰ قرارداد هرکدام که بیشتر باشد.
وجه تضمین اولیه	بر اساس محاسبه سیستم SPAN
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله‌ی روپیه هند
قیمت تسویه روزانه	میانگین وزنی قیمت معاملات در نیم ساعت آخر
قیمت تسویه نهایی	نرخ مرجع اعلام شده توسط بانک مرکزی هند

منبع: National Stock Exchange of India Ltd, www.nseindia.com

بورس متحده‌ی هند

بورس متحده‌ی ارز (United Stock Exchange (USE)) سومین بورس ارز در هند است که در ۲۰۱۰ میلادی برای انجام معاملات مشتقات ارزی راه‌اندازی شد و در سپتامبر ۲۰۱۰ میلادی اولین معاملات آتی ارز بر روی نسبت‌های ارزی در این بورس انجام شد. این بورس با همکاری ۲۱ بانک دولتی، بانک‌های خصوصی و سایر شرکت‌ها از جمله بورس اوراق بهادار بمبئی تأسیس شده است. شرکت تسویه هند که در مالکیت بورس اوراق بهادار بمبئی است به‌عنوان اتاق پایاپای بورس متحده‌ی ارز و وظیفه تسویه و پایاپای قراردادهای معامله شده در این بورس را بر عهده دارد. نرم‌افزار «فاس‌ترید» (FasTrade) که توسط بورس اوراق بهادار بمبئی در اختیار بورس متحده‌ی ارز قرار گرفته است به‌عضای معامله‌گر این امکان را می‌دهد تا بتوانند عرضه و تقاضای مشتریان خود را وارد بازار کنند. علاوه بر این، این نرم‌افزار امکان معاملات برخط را برای مشتریان کارگزاران هانیز فراهم می‌کند. در حال حاضر قراردادهای آتی ارز بر روی دلار آمریکا به روپیه هند، یورو به روپیه هند، پوند استرلینگ به روپیه هند و بین ژاپن به روپیه هند در این بورس قابل معامله هستند. نکته قابل توجه در مشخصات این قراردادها این است که عیناً همانند مشخصات قراردادهای ارز قابل معامله در بورس ملی اوراق بهادار هند و بخش ارز بورس چند کالایی هند است. با توجه به یکی بودن مشخصات قراردادها در این بورس‌ها و با توجه به این که در جدول ۷ و ۸ خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به روپیه هند و یورو به روپیه هند آورده شده است، جدول زیر خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یوندر بریتانیا به روپیه هند را نشان می‌دهد.

جدول ۹- خلاصه‌ای از مشخصات قرارداد آتی یوندر بریتانیا به روپیه هند

نوع قرارداد	GBPINR
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ پوند بریتانیا
دارایی پایه	نرخ برابری روپیه هند برای یک پوند بریتانیا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۹ صبح تا ۵ بعدازظهر
سررسید قرارداد	ماه‌هایانه تا ۱۲ ماه
آخرین روز معامله	تا ساعت ۱۲ ظهر ۲ روز مانده به روزهای کاری ماه سررسید قرارداد
دامنه نوسان قیمت	برای قراردادهایی که کمتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۳ درصد و برای قراردادهایی که بیشتر از ۶ ماه به سررسیدشان مانده به‌علاوه و منتهای ۵ درصد
سقف موقعیت‌های تعهدی باز	برای مشتریان ۶ درصد کل قراردادهای باز یا ۵۰۰۰ قرارداد، برای اعضای معامله‌گر ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۲۵۰۰۰ قرارداد، برای بانک‌ها ۱۵ درصد کل قراردادهای باز یا ۵۰۰۰۰ قرارداد هرکدام که بیشتر باشد.
حداقل وجه تضمین اولیه	بر اساس محاسبه سیستم SPAN که در روز اول ۳/۲ درصد ارزش موقعیت تعهدی باز و در روزهای بعد ۲ درصد ارزش موقعیت تعهدی باز
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله‌ی روپیه هند
قیمت تسویه روزانه	میانگین وزنی قیمت معاملات در نیم ساعت آخر
قیمت تسویه نهایی	نرخ مرجع اعلام شده توسط بانک مرکزی هند در آخرین روز معاملاتی

منبع: United Stock Exchange, www.useindia.com

بورس کره

بورس کره (KRX) در سال ۱۹۵۶ در کشور کره جنوبی تاسیس شد. این بورس تا سال ۲۰۰۵ میلادی به صورت یک شرکت غیرانتفاعی فعالیت می کرد ولی در این سال با تغییراتی که در قوانین اتفاق افتاد این بورس به نام بورس کره تغییر نام داد و در حال حاضر به صورت یک شرکت انتفاعی فعالیت می کند. در سال ۱۹۹۶ میلادی اولین قرارداد آتی بر روی شاخص سهام در این بورس راه اندازی شد. در ادامه با گسترش معاملات قراردادهای آتی در این بورس و در سال ۱۹۹۹ میلادی بورس قراردادهای آتی کره (Korea Futures Exchange (KOFEX)) توسط این بورس راه اندازی شد؛ در حال حاضر قراردادهای آتی در این بورس بر روی شاخص سهام، سهام، نرخ بهره، کالا و ارز قابل معامله می باشد. لازم به ذکر است که اولین قراردادهای آتی ارز در این بورس در سال ۲۰۰۶ میلادی بر روی ین به وون و یورو به وون راه اندازی شد؛ در ادامه قرارداد آتی ارز بر روی دلار آمریکا به وون نیز راه اندازی شد. در بین بورس هایی که معاملات قراردادهای آتی ارز در آن ها بررسی شد بورس کره تنها بورسی است که در آن تحویل فیزیکی دارایی پایه انجام می شود و قراردادها تسویه نقدی نمی شوند. همان طور که اشاره شد سه نوع قرارداد آتی ارز شامل ین به وون، یورو به وون و دلار آمریکا به وون در این بورس قابل معامله است که در این بخش به عنوان نمونه بخشی از مشخصات قرارداد آتی ارز بر روی دلار آمریکا به وون در جدول زیر آورده شده است.

این بورس قابل معامله می باشد، در جدول زیر خلاصه ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به پزو آرژانتین ذکر شده است.

جدول ۱۱ - خلاصه ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به پزو آرژانتین بورس قراردادهای آتی روساریو

نماد قرارداد	DLR
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	نرخ برابری پزو آرژانتین برای یک دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۱۰:۰۰ الی ۱۵:۳۰
سررسید قرارداد	ماهیهانه تا ۱۲ ماه
آخرین روز معامله	آخرین روز کاری ماه قرارداد
دامنه نوسان قیمت	بورس تعیین می کند
حداقل وجه تضمین اولیه	اتاق پایاپای بورس تعیین می کند
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی بوسیله پزو آرژانتین
قیمت تسویه نهایی	نرخ مرجع اعلام شده توسط بانک مرکزی آرژانتین

منبع: Rosario Futures Exchange (ROFEX), www.rosariofutures.com.ar

www.rosariofutures.com.ar

بورس استانبول

بورس TurkDex (بورس ابزارهای مشتقه ترکیه) که آغازگر معاملات آتی ارز در ترکیه بود، در ۵ اگوست سال ۲۰۱۳ با بورس آتی و آپشن استانبول ادغام شده است. نحوه تسویه قرارداد نقدی است و از ساعت ۰۹:۱۰ صبح تا ساعت ۱۷:۴۵ عصر معامله صورت می گیرد.

جدول ۱۲ - خلاصه ای از مشخصات قرارداد آتی دلار آمریکا به لیر ترکیه در بورس استانبول

نماد قرارداد	F_TRYUSD
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	از ساعت ۰۹:۱۰ صبح تا ساعت ۱۷:۴۵ عصر
سررسید قرارداد	ماه های زوج سال
آخرین روز معامله	آخرین روز کاری ماه سررسید
روز تسویه	آخرین روز کاری ماه سررسید
دامنه نوسان قیمت	مثبت و منفی ۱۰ درصد تسویه روز قبل
حداکثر حجم سفارش	۵۰۰۰ قرارداد
قیمت تسویه روزانه	میانگین موزون قیمت همه معاملات ۱۰ دقیقه پایانی، اگر در ۱۰ دقیقه پایانی کمتر از ۱۰ معامله انجام شود میانگین موزون قیمت ۱۰ معامله آخر، اگر در جلسه معاملاتی کمتر از ۱۰ معامله انجام شود میانگین موزون قیمت همه معاملات، اگر در جلسه معاملاتی هیچ معامله ای صورت نگیرد قیمت تسویه روز قبل
قیمت تسویه نهایی	نرخ USD/TRY اعلامی توسط بانک مرکزی ترکیه در ساعت ۳:۳۰ دقیقه آخرین روز معاملاتی
وجه تضمین اولیه	براساس روش SPAN
حداقل وجه تضمین	۷۵ درصد وجه تضمین اولیه
نحوه تسویه قرارداد	تسویه نقدی

منبع: www.borsaistanbul.com

جدول ۱۰ - خلاصه مشخصات قرارداد آتی ارز بر روی دلار آمریکا به وون در بورس کره

نماد قرارداد	USD F YYYYMM
نوع قرارداد	آتی ارز
اندازه قرارداد	۱۰۰۰ دلار آمریکا
دارایی پایه	دلار آمریکا
ساعت معاملاتی	دوشنبه تا جمعه از ساعت ۹:۰۰ الی ۱۵:۱۵ (در آخرین روز معاملاتی هر قرارداد از ساعت ۹:۰۰ الی ۱۱:۳۰)
سررسید قرارداد	ماهیهانه تا ۶ ماه متوالی بعلاوه دو ماه از ماه های مارس، ژوئن، سپتامبر و دسامبر که پس از ۶ ماه اول قرار دارند
آخرین روز معامله	سومین دوشنبه ماه قرارداد
سقف موقعیت های تعهدی باز	در موارد لازم بورس تصمیم گیری می کند
حداقل وجه تضمین اولیه	برای اعضا ۲.۶ درصد و برای مشتریان ۳.۹ درصد ارزش موقعیت باز
نحوه تسویه قرارداد	تحویل فیزیکی دارایی پایه

منبع: KRX KOREA EXCHANGE, eng.krx.co.kr

بورس قراردادهای آتی آرژانتین

بورس قراردادهای آتی روساریو (Rosario Futures Exchange (ROFEX)) در سال ۱۹۰۹ میلادی در کشور آرژانتین براساس قانون کنترل شرکتها تشکیل شد؛ در سال ۱۹۹۳ میلادی کمیسیون اوراق بهادار ملی این بورس به یک سازمان خودتنظیم گر (Self-regulatory organization) تبدیل شد؛ در حال حاضر در این بورس معاملات آتی روی کالاها شامل سویا، گندم، ذرت، طلا و نفت و ارز شامل دلار آمریکا و یورو انجام می شود. معاملات انجام شده در این بورس توسط اتاق پایاپای آرژانتین (Argentina Clearing S.A.) پایاپای و تسویه می شود. با توجه به این که در این بورس دو نوع قرارداد آتی ارز شامل دلار آمریکا به پزو آرژانتین و یورو به پزو آرژانتین در

فصل پنجم

بازارهای جهانی

معاملات آنلاین؛ دروازه جهانی سازی معاملات کالایی

شبهای روشن بورس های توکیو و هنگ کنگ

رحمان آراسته
کارشناس پایش بازار مشتقه

ارائه قرار دادهای سفارش به صورت الکترونیکی به کارگزاران در کنار سرعت انتقال اطلاعات، از مهم ترین اهداف راه اندازی معاملات آنلاین آتی در بورس کالای ایران محسوب می شود. این روش معامله که تاکنون تاثیر زیادی بر حجم معاملات بورس کالا و به ویژه قرار دادهای آتی داشته به بازار قرار دادهای آتی رونق بخشیده است.

ارائه دهنده خدمات برخط بورس کالا اضافه شوند. شایان ذکر است، از زمان راه اندازی معاملات برخط تاکنون نزدیک به یک میلیون و ۵۰ هزار معامله از یک میلیون و هفتصد هزار معامله، به صورت برخط توسط ۲۹ شرکت کارگزاری دارای مجوز در معاملات برخط انجام گرفته است. همچنین از زمان راه اندازی معاملات برخط تا به امروز نزدیک ۱۳۱۰ کد برخط ایجاد شده و نیز تعداد موقعیت های جدید تعهدی باز از زمان راه اندازی تا به الان افزایش زیادی داشته است. لازم به ذکر است، در تاریخ ۱۳ دی ماه ۱۳۹۴ نزدیک به ۸۰ درصد کل حجم معاملات به صورت برخط انجام گرفته و نیز در تاریخ پنج اسفندماه ۱۳۹۴ نزدیک به ۲۰ هزار معامله از ۲۸ هزار و ۵۵۹ معامله به صورت برخط انجام گرفت که رکورد جدیدی را رقم زده است. گفتنی است، به نظر می رسد که با توجه به سیاست شرکت بورس کالا مبنی بر توسعه دارایی های پایه در گروه محصولات کشاورزی، صنعتی و معدنی که تمرکز فعالان آن در سایر شهرستان ها است، به طور قطع وجود سامانه برخط معاملات می تواند انجام معاملات را برای فعالان بازار سهولت بخشد و باعث ورود نقدینگی بالا از سایر شهرهای کشور به بورس کالا شود. علاوه بر این، با توجه به اینکه هدف اصلی شرکت بورس کالا در زمینه معاملات مشتقه، افزایش ساعت معاملات و حتی ۲۴ ساعته کردن آن است، استفاده از سامانه برخط بعد از افزایش ساعت معاملات می تواند تاثیر بسزایی بر افزایش حجم معاملات بگذارد؛ کما اینکه تجربه بورس های کشورهای توسعه یافته این موضوع را تایید می کند و تغییراتی در افزایش ساعت معاملات و استفاده از سامانه برخط بعد از ساعت عادی معاملات تاثیر قابل توجهی بر حجم معاملات داشته است.

رکورد ۴۹ درصدی معاملات آنلاین در بورس توکیو

بورس توکیو تا قبل از سال ۲۰۰۹، دارای دو جلسه معاملاتی مجزا، یکی از ساعت ۹ الی ۱۱ و دیگری از ۱۲:۳۰ تا ۱۷:۳۰ بود. این بورس در سال ۲۰۰۹ در جهت همپوشانی بیشتر با ساعت معاملاتی بورس های اروپایی و آمریکایی، ساعت و مدت زمان جلسات معاملاتی خود را افزایش داد.

کالاهایی از جمله طلا، پلاتین، پالادیم، نفت خام، گازوییل، بنزین، نفت سفید، لاستیک، سویا، ذرت و شکر، در بورس توکیو در جلسات شبانه

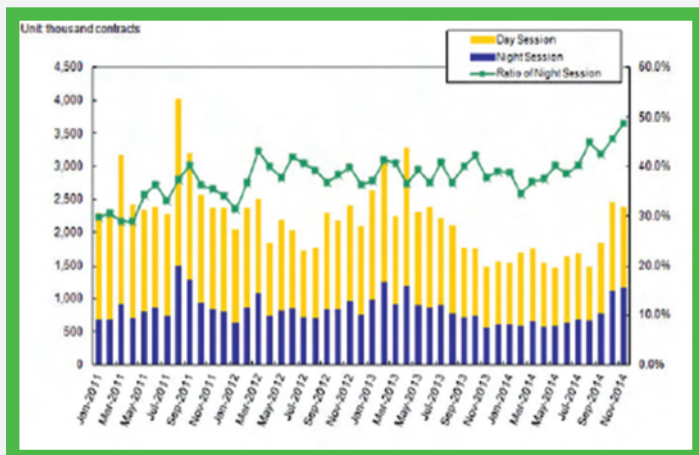
با راه اندازی زیرساخت معاملات برخط قرار دادهای آتی، مشتریان به جای درخواست تلفنی و یا حضوری، درخواست خود را به صورت مکانیزه و از طریق سامانه معاملات برخط ارائه می دهند. که این موضوع در نهایت باعث حذف حضور فیزیکی سرمایه گذاران خواهد شد؛ به طور کلی هدف اصلی راه اندازی سامانه مذکور، دسترسی به معاملات در سراسر کشور و حتی دیگر کشورهای علاقه مند به سرمایه گذاری در بازار سرمایه خواهد بود. انجام معاملات به صورت برخط، سرعت، امنیت و دقت بازار را افزایش داده و طبیعتاً مشتریان به منظور انجام معاملات، انتظار پاسخگویی معامله گران در پشت خط تلفن را نخواهند داشت و نقل و انتقال و وجوه مشتریان، بروز رسانی حساب های مشتریان برای اخذ موقعیت های جدید در بازار بدون مراجعه به کارگزار و توسط خود مشتری انجام می گیرد که این امر باعث سهولت معاملات می شود؛ از دیگر مزیت های معاملات برخط تصمیم گیری مشتریان بر اساس اطلاعات و تحلیل خود آنهاست و تمام اطلاعات به روز و لحظه ای در اختیار مشتری قرار می گیرد.

این گزارش حاکی است، شرکت بورس کالای ایران در تاریخ ۲۰ بهمن ۱۳۹۳ با همکاری شرکت نرم افزاری صحرا اقدام به راه اندازی سامانه معاملات برخط کرد و بدین ترتیب بستر معاملات لحظه ای یا ONLINE TRADING که سابقه پنج ساله برای انجام معامله در بورس تهران و فرابورس را داشت، به بورس کالا رسیده و باعث رونق معاملات شد؛ به شکلی که معاملات لحظه ای را به جذاب ترین معاملات بازار سرمایه تبدیل کرد. از این رو، تمام صرافان، طلافروشان، سرمایه گذاران حقیقی و حقوقی برای کاهش ریسک و کسب سود، بدون واسطه و بدون نیاز حضور فیزیکی در دفاتر کارگزاری، اقدام به انجام معامله می کنند.

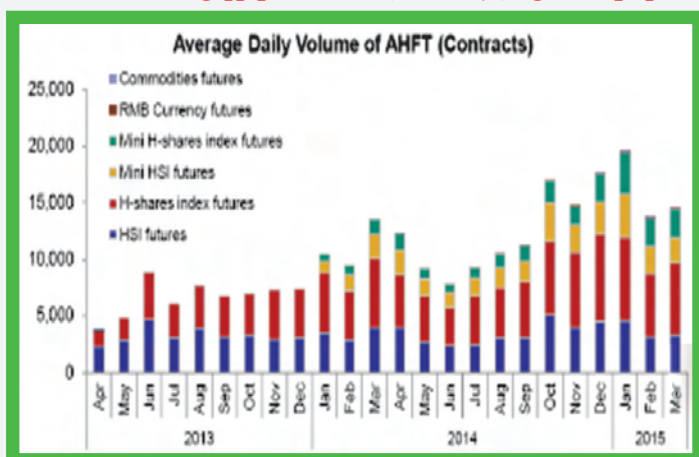
اکنون با گسترش معاملات برخط قرار دادهای آتی، جذابیت و انگیزه خرید و فروش برای فعالان بازار چندین برابر شده و نیز نقدینگی را به بازار سرمایه روانه کرده است؛ به طور کلی معاملات برخط باعث کاهش ضریب اشتباهات و افزایش سرعت به دلیل مکانیزه شدن معاملات می شود.

در حال حاضر شرکت های نرم افزاری صحرا و تدبیر اقدام به ارائه خدمات برخط برای فعالان بازار کرده اند که پیش بینی می شود در سال جاری دیگر شرکت های نرم افزاری نیز به مجموعه نرم افزارهای

نمودار ۱ نسبت حجم معاملات شبانه به روزانه در بورس توکیو

نمودار ۲ میانگین حجم معاملات جلسات شبانه در بورس هنگ کنگ

پتانسیل قوی از سوی فعالان بازار هنگ کنگ در خصوص هماهنگی با بازارهای مالی آمریکا و اروپا، بورس هنگ کنگ پس از مطالعات گسترده و دقیق، در ۸ آوریل سال ۲۰۱۳ موفق به راه اندازی جلسه معاملاتی شبانه شد.

قبل از اضافه شدن جلسه معاملاتی AHFT در بورس هنگ کنگ، دفاتر اغلب شرکت های کارگزاری بعد از ساعت عادی معاملاتی بورس هنگ کنگ باز بوده و آماده ارائه خدمات به مشتریان خود برای سرمایه گذاری و معامله در ابزار مشتقه بورس های آمریکایی و اروپایی بودند. این خود نشان دهنده تقاضای سرمایه گذاران برای معامله در ساعات شبانه است؛ از این رو، بورس هنگ کنگ با توافق آرا و حمایت لازم از سوی اعضا، جلسه معاملاتی AHFT را راه اندازی کرد. همچنین این بورس، جلسه معاملاتی جدید را با اوراق پرطرفدار شروع کرد؛ در نتیجه کم و بیش پیش بینی می شد که از استقبال خوبی برخوردار شود.

رکورد حجم معاملاتی برای این جلسه معاملاتی در تاریخ ۱۷ آوریل ۲۰۱۵ معادل ۷۹ هزار و ۵۸۶ قرارداد گزارش شده است؛ در نمودار زیر میانگین حجم معاملات روزانه در هر ماه مربوط به جلسات AHFT از ابتدای راه اندازی تاکنون را مشاهده می کنید.

همان طور که مشاهده کردید ایجاد جلسه معاملاتی شبانه و یا افزایش ساعت معاملات نیازمند ارائه خدمات برخط شرکت های نرم افزاری است.

در حال حاضر تعداد شرکت های کارگزاری دارای مجوز در بازار معاملات برخط قراردادهای آتی ۲۹ کار گزار است و دو کار گزار بانک پاسارگاد و تدبیرگران فردا در حال حاضر در مراحل تست نرم افزار شرکت های نرم افزاری جدید هستند. آمار معاملات برخط کار گزاران در سال ۱۳۹۴ به شرح جدول بالاست.

رتبه بندی معاملات برخط شرکت های کارگزاری در سال ۹۴

ردیف	نام کار گزار	حجم معاملات	ارزش معاملات (میلیون ریال)
۱	آگاه	۲۷۲,۶۶۴	۲۰۲,۳۳۶,۸۲۲
۲	مفید	۱۳۴,۳۲۹	۹۸,۷۹۴,۱۸۰
۳	سهام آشنا	۸۰,۱۹۹	۶۲,۵۴۷,۲۱۶
۴	پیشگامان بهرور	۵۱,۷۲۰	۳۹,۷۴۴,۵۲۸
۵	تامین سرمایه نوین	۴۹,۶۹۱	۳۹,۴۸۲,۷۰۴
۶	حافظ	۴۹,۴۵۵	۳۶,۳۶۵,۷۷۰
۷	بانک کشاورزی	۴۴,۶۵۲	۲۸,۸۲۴,۳۴۲
۸	سرمایه و دانش	۴۲,۶۰۹	۳۰,۶۱۶,۷۵۰
۹	بانک ملی	۳۰,۶۳۶	۲۳,۴۶۳,۵۳۰
۱۰	توسعه سرمایه دنیا	۲۸,۶۸۴	۲۲,۳۱۹,۵۱۸
۱۱	بانک سامان	۲۶,۶۸۴	۱۸,۶۲۶,۸۴۳
۱۲	صبا جهاد	۲۶,۵۱۱	۲۲,۸۰۳,۸۷۱
۱۳	رضوی	۲۵,۴۸۴	۲۱,۴۵۹,۴۶۱
۱۴	سینا	۲۵,۱۹۲	۲۱,۲۳۴,۳۹۶
۱۵	اقتصاد بیدار	۲۵,۰۶۲	۱۸,۷۵۱,۱۲۰
۱۶	بانک صادرات	۲۴,۱۸۹	۱۸,۴۶۹,۰۸۵
۱۷	مبین سرمایه	۲۲,۵۵۲	۱۳,۴۳۲,۲۸۶
۱۸	باهنر	۱۶,۵۱۴	۱۱,۷۶۰,۳۴۹
۱۹	بانک تجارت	۱۵,۵۵۰	۱۱,۸۶۸,۷۳۸
۲۰	فاریبی	۱۴,۲۳۰	۹,۳۷۸,۱۴۵
۲۱	آبان	۱۳,۶۸۱	۸,۴۳۹,۰۱۵
۲۲	بانک صنعت و معدن	۱۲,۱۵۷	۳,۴۷۰,۱۸۶
۲۳	خبرگان سهام	۹,۸۵۱	۷,۴۹۳,۹۰۹
۲۴	اردیبهشت ایرانیان	۴,۰۶۴	۶۳۰,۰۸۷
۲۵	تدبیرگران فردا	۹۹۸	۴۹۰,۴۶۰
۲۶	بانک پاسارگاد	۸۸۰	۷۰۹,۶۵۱
۲۷	شهر	۶۶۱	۴۲۴,۲۲۶
۲۸	پارسیان	۶۵۴	۶۳۹,۹۴۳
۲۹	نماد شاهدان	۵۲۴	۵۸,۳۳۸

معامله می شوند و بیشترین حجم معاملات در این جلسات مربوط به طلاست.

شایان ذکر است، در اولین جلسه معاملاتی شبانه بورس توکیو که از ساعت ۱۷ الی ۲۳ روز ۷ می سال ۲۰۰۹ بوده است، ۲۴ هزار و ۶۳۵ قرارداد معامله شده است؛ این در حالی است که میانگین روزانه حجم معاملات در ماه آوریل، ۱۱۷ هزار و ۳۰۰ قرارداد بوده است؛ یعنی حدود ۲۰ درصد حجم معاملات روزانه.

این بورس در نوامبر سال ۲۰۱۴ در خصوص نسبت حجم معاملات شبانه به معاملات روزانه، رکورد ۴۸,۸ درصدی را با یک میلیون و ۱۶۶ هزار و ۶۳۰ قرارداد ثبت کرده است.

بورس هنگ کنگ اختلاف زمانی را از بین برد

بازار بورس هنگ کنگ تا سال ۲۰۱۳ فقط دارای یک جلسه معاملاتی بوده است، با توجه به اختلاف زمانی ۱۲ ساعته با کشور آمریکا و اختلاف زمانی در حدود ۶ الی ۷ ساعته با کشورهای اروپایی، هماهنگی با این بازارها برای کشور هنگ کنگ بسیار حایز اهمیت است. بر این اساس این کشور از سال ۲۰۱۱ تصمیم به افزایش ساعت معاملاتی خود و اضافه کردن یک جلسه معاملاتی شبانه به جلسه معاملاتی عادی بازار مشتقه (قراردادهای آتی و اختیار معامله) خود گرفت؛ با توجه به وجود

جدول تناوبی ۱۰ سال اخیر بازارهای کالا

دوماهنامه تخصصی

سال ۲۰۱۵ از نظر تاریخی سال ناخوشایندی برای بازار بسیاری از کالاها بود. سرب بین فلزات پایه با عملکرد منفی ۳٫۵ درصدی بهترین عملکرد را داشت. هر چند عملکرد سرب هم خوب نبود، اما در مقایسه با دیگر فلزات پایه مانند مس (۲۶٫۱- درصد)، آلومینیوم (۱۷٫۸- درصد)، روی (۲۶٫۵- درصد) و نیکل (۴۱٫۸- درصد) شرایط بهتری داشت. عملکرد فلزات گرانبها در سال ۲۰۱۵ اندکی بهتر از فلزات پایه بود. طلا، پرچمدار این گروه ۱۰٫۴ درصد افت داشت. نقره، پلاتین و پالادیوم به ترتیب با افت ۱۱٫۸ درصد، ۲۶٫۱ درصد و ۲۹٫۴ درصد مواجه شدند. جدول تناوبی زیر که در «ماینینگ گلوبال» منتشر شده است، عملکرد کالاها طی ۱۰ سال اخیر را نشان می دهد.

مس شیلی (کوچیلکو) نشان می دهد که میزان سرمایه گذاری های معدنی در این کشور تا سال ۲۰۲۳ میلادی به ۱۰۵ میلیارد دلار خواهد رسید؛ از این میزان، ۸۱ میلیارد دلار به سمت مس سرازیر خواهد شد و ۲۳ میلیارد دلار نیز برای توسعه پروژه های طلا، نقره و سنگ آهن اختصاص خواهد یافت. کوچیلکو اعلام کرده که تولید مس این کشور تا ۱۰ سال آینده به هشت میلیون تن خواهد رسید.

منبع: ماینینگ گلوبال

چین، بزرگ ترین مصرف کننده مس جهان محسوب می شود و تقریباً ۴۵ درصد تقاضای این فلز را به خود اختصاص داده است؛ از آنجا که چین دومین اقتصاد جهان محسوب می شود، کندی اقتصاد آن تاثیر مهمی بر تقاضای فلزات پایه داشته و از سال گذشته قیمت مس را به کمترین ارقام طی سال های اخیر سوق داده است. با این وجود برخی کشورها از جمله شیلی - بزرگ ترین تولید کننده مس معدنی جهان - برنامه های گسترده ای را برای سرمایه گذاری در بخش های معدنی تدارک دیده اند. گزارش اخیر کمیسیون دولتی

نگاه غول‌های معدنی به بازار سنگ آهن

با وجود موج افزایش قیمت سنگ آهن و رسیدن قیمت به بیش از ۵۰ دلار در ماه گذشته، «بی.اچ.پی بیلیتون» (BHP) یکی از غول‌های معدنی جهان هشدار داده که ضعف قیمت‌ها و نوسان بالا بین تمام کالاهای از جمله سنگ آهن تداوم خواهد داشت.

رقم در مدت مشابه قبل ۲۰ دلار و ۳۵ سنت بود. همزمان با چشم انداز «بی.اچ.پی بیلیتون»، مدیر عامل شرکت فولاد «بلواسکوپ» استرالیا گفت: کارخانه‌های فولاد چین در حال از دست دادن نقدینگی هستند و بنابراین احتمال کاهش بیشتر تولید وجود دارد.

کانمرکز ریوتینتو به پروژه‌های مهم

بر اساس پیش بینی پلاتز، چین در سال ۲۰۱۶ حدود ۷۳۸ میلیون و ۷۰۰ هزار تن فولاد خام تولید می‌کند که در مقایسه با پار سال ۲۰۱۵ در صد کمتر خواهد بود. «سام والش»، مدیر اجرایی شرکت «ریوتینتو» محیط بازار سنگ آهن را چالشی دانست و افزود: با این وجود، تقاضای بازار کالاهایی نظیر سنگ آهن در درازمدت به ثبات خواهد رسید. این شرکت انگلیسی-استرالیایی به عنوان یکی از غول‌های تولید سنگ آهن در جهان شناخته می‌شود. وی با بیان اینکه مصرف فولاد چین بین چهار تا پنج درصد افت داشته است، افزود: این شرکت زیرساخت‌های تولید سالانه ۳۶۰ میلیون تن سنگ آهن در استرالیا تکمیل کرده است و تمرکز بعدی نیز بر توسعه معدن «سیلورگراس» در ناحیه «پیلبارا» خواهد بود. منبع: بلومبرگ

قیمت سنگ آهن در سه شنبه ۲۳ فوریه تا ۵۱ دلار و ۶۰ سنت هم افزایش یافت، در حالی که در سه ماهه پایانی ۲۰۱۵ به کمترین میزان در سال‌های اخیر سقوط کرده بود. دلیل رشد قیمت این کالا، افزایش تولیدات کارخانه‌های فولاد چین بعد از تعطیلات سال نو چینی بود. بی.اچ.پی بیلیتون پیش بینی کرد، قیمت‌ها به دلیل ضعف تقاضا و فراوانی عرضه سنگ آهن حمل شده از راه دریا پایین بماند. همچنین انتظار می‌رود تقاضای چین شکننده باشد، مگر اینکه فعالیت‌های زیرساختی و ساخت و ساز در این کشور رشد داشته باشد. با این وجود بی.اچ.پی بیلیتون قصد دارد به هدف افزایش تولید در استرالیا ادامه بدهد.

«آندرو مکنزی»، مدیر ارشد اجرایی این شرکت به سرمایه‌گذاران گفت: حتی اگر قیمت سنگ آهن پایین بماند، این شرکت برنامه افزایش تولید را ادامه خواهد داد. وی معتقد است، افزایش عرضه به کاهش هزینه‌ها کمک خواهد کرد. این شرکت انتظار دارد تا در سال مالی منتهی به ۳۰ ژوئن، ۲۷۰ میلیون تن سنگ آهن در استرالیا تولید کند. «مکنزی» افزود: هزینه نقدی تولید هر تن سنگ آهن این شرکت در نیمه دوم سال ۲۰۱۵ به ۱۵ دلار و ۲۱ سنت کاهش پیدا کرد، در حالی که این

تحلیل محرک های مهم بازار فلز سرخ

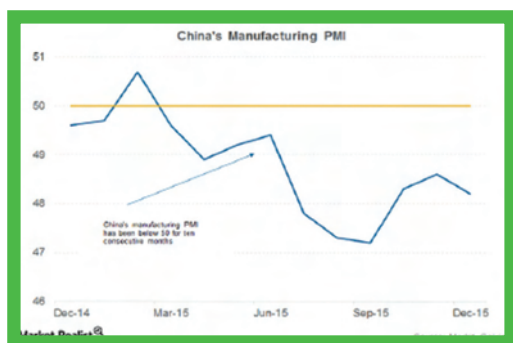
چشم انداز مس در سال ۲۰۱۶ چگونه است؟

برای سرمایه گذاران شرکت های بزرگ معدنی مانند «فریبورت مک موران» سال ۲۰۱۵ چیزی کمتر از یک کابوس نبود. شاخص هم وزن شرکت های معدنی و فلزی آمریکا (SPDRS&Metal and Mining ETF) بدترین سال را از زمان وقوع بحران اقتصاد جهانی (۲۰۰۸-۲۰۰۹) تجربه کرد و سهام تولیدکنندگان مس به کمترین میزان طی سال های اخیر افت داشت.

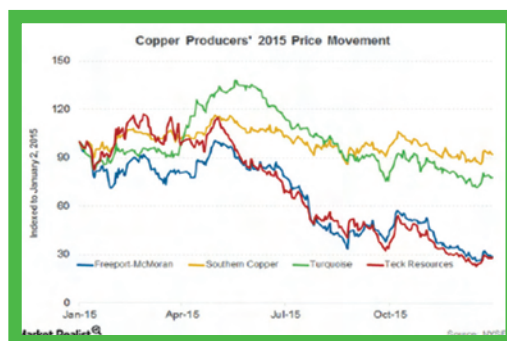
فعالیت های کارخانه ای چین در دسامبر ۲۰۱۵ پایین تر از انتظارات بود و این مساله، ماشه ارزان فروشی سهام در این کشور را کشید، به طوری که پیامدهای آن در دیگر دارایی ها مانند سهام جهانی و کالاها احساس شد.

سهام «فریبورت» در پایان ۲۰۱۵ با افت ۷۰ درصدی بسته شد و هر چند سهام این شرکت در محدوده زمانی کریسمس اندکی احیا شد، اما اندک و زودگذر بود و در هفته ابتدایی ۲۰۱۶ حدود ۲۰ درصد دیگر از ارزش خود را از دست داد.

نمودار ۲: شاخص PMI چین

نمودار ۱: روند حرکتی قیمت سهام ۴ تولیدکننده بزرگ مس در سال ۲۰۱۵

قیمت سهام شرکت های معدنی در میان امواج اخیر بحران فلزات، روند نزولی داشت. شرکت های BHP و ریوتینتو در واکنش به کندی سرعت اقتصاد چین به کمترین قیمت یک سال اخیر بر خورد کردند. با این وجود، افت فریبورت در ابتدای سال ۲۰۱۶ نسبت به دیگر رقبا بیشتر بود. علاوه بر افت قیمت مس، سقوط قیمت نفت نیز بر عملکرد این شرکت تاثیر گذاشت. مس در سال ۲۰۱۵ حدود یک چهارم از ارزش خود را از دست داد. روند نزولی قیمت مس از سال ۲۰۱۱ و از زمانی که قیمت مس به ۱۰ هزار دلار رسید، آغاز شد.

دیگر تولیدکنندگان مس مانند «تک ریسورسز» نیز عملکرد بهتری نسبت به فریبورت نداشتند. ارزش بازار «تک» در سال گذشته میلادی با افت ۷۵ درصدی مواجه شد. شرکت «گلنکور» هم با حفظ خود در محدوده افت های سپتامبر ۲۰۱۵، سال را به پایان رساند، در حالی که «ساوترن کاپر» با مدیریت این مساله، فقط شاهد افت هشت درصدی قیمت سهام خود بود. گلنکور به دلیل نگرانی های مربوط به بدهی در سپتامبر ۲۰۱۵ با کاهش شدیدی مواجه شده بود. در ادامه این گزارش، وضعیت بازار فلز سرخ و عوامل موثر بر فعالیت برخی شرکت های بزرگ در این بخش مورد بررسی قرار گرفته است.

به طور کلی چشم انداز مس در سال ۲۰۱۶ بستگی به وضعیت عرضه و تقاضا دارد؛ در طرف تقاضا همه چشم ها به چین دوخته شده است، کشوری که ۴۵ درصد مصرف این فلز را به خود اختصاص می دهد. اشتهای فلزی چین طی یک دهه اخیر، محرک معادن مهم جهان بوده است.

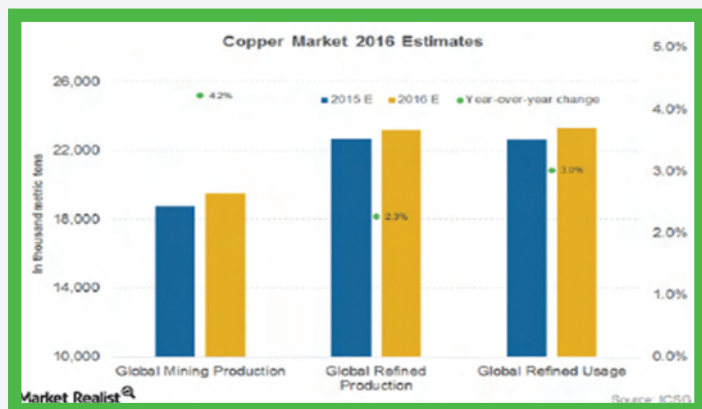
شاخص مدیران خرید چین

با توجه به معاملات، سال ۲۰۱۶ با یک علامت ناخوشایند آغاز شد و سهام بیشتر شرکت ها در نخستین روز معاملات کاهش یافت، چون شاخص مدیران خرید چین (PMI) در ماه دسامبر پایین تر از انتظارات بود و این شاخص برای دهمین ماه پیاپی به کمتر از ۵۰ رسید.

کابرد تولید و مصرف مس تصفیه شده

از نگاه سرمایه‌گذاران مشاهده تعادل بازار بعد از تعدیل عرضه و تقاضا مهم است. به طور کلی بازارها زمانی که تقاضا بیشتر از تولید است، دچار کسری و در زمان افزایش عرضه نسبت به تقاضا با شرایط مازاد مواجه می‌شوند.

کابرد ۴: برآورد مصرف و تولید مس تصفیه شده در سال ۲۰۱۶

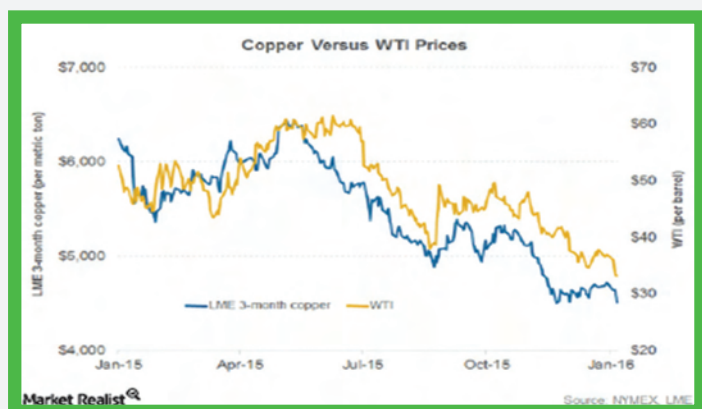

گروه بین‌المللی مطالعات مس (ICSG) در اکتبر ۲۰۱۵ پیش‌بینی کرد، تقاضای مس از تولید مس تصفیه شده پیش‌بینی و بازار وارد کسری شود. در برآورد قبلی این گروه مازاد مس در سال ۲۰۱۶ حدود ۲۳۰ هزار تن پیش‌بینی شد. با این وجود، ICSG در پیش‌بینی خود یک احتیاط را در نظر گرفت که حاکی از پیامدهای تعادل واقعی بازار به دلیل توسعه‌های پیش‌بینی نشده بود. این مساله می‌تواند به طور قابل توجهی در برآورد این گروه انحراف ایجاد کند. برآورد‌های ICSG در مبنای تقاضای ظاهری، انتظار رشد چهار درصدی تقاضای چین و افزایش دودرصدی جهان در سال ۲۰۱۶ را دارد. اگر تقاضای مس چین نتواند به انتظارات جامه عمل بپوشاند، ریسک نزولی برای تقاضای مس چین وجود خواهد داشت.

کاهش هزینه‌ها و قیمت مس

انرژی یک ماده کلیدی در صنایع فلزی و معدنی محسوب می‌شود. انرژی ۲۰ درصد قیمت مس را تشکیل می‌دهد و صنایع مس مقادیری سوخت دیزل در فرآیند تولید مصرف می‌کنند. بیشتر تولیدکنندگان مس از کاهش هزینه‌های تولید در فصول اخیر خبر دادند. تولیدکنندگان با کاهش هزینه انرژی، توانسته‌اند هزینه تولید را پایین بیاورند. نمودار پنج، حرکت قیمت مس در برابر نفت WTI را نشان می‌دهد. هنگامی که قیمت‌های ورودی افت کند، فضا برای افت بیشتر قیمت فراهم می‌شود، بویژه در شرایط رکود کنونی که قیمت فلزات نزدیک منحنی‌های هزینه رسیده است. با داد و ستد قیمت نفت در محدوده ۱۲ سال قبل، قابلیت افت بیشتر هزینه تولید هر واحد مس وجود دارد.

کابرد ۵: قیمت مس در برابر نفت WTI

تأثیر تنش‌های ژئوپلیتیک به دارایی‌های ریسکی گسترش پیدا می‌کند و از آنجا که سرمایه‌گذاران از دارایی‌های ریسکی فرار می‌کنند، دارایی‌هایی مانند کالا عملکرد نزولی خواهد داشت.

کابرد ۶: اقتصاد چین

این گزارش حاکی است، پیش‌بینی شده بود که اقتصاد چین در سال ۲۰۱۵ کمترین رشد را در ۲۵ سال اخیر داشته باشد. به نظر می‌رسد، چشم‌انداز رشد اقتصاد این کشور در سال ۲۰۱۶ نیز بهتر از پار سال نخواهد بود، چراکه فعالیت‌های اقتصادی به دلیل تقویت روند مصرف‌گرایی به کندی بیشتری گرایش پیدا کند. شاخص املاک چین از اواسط ۲۰۱۵ رو به بهبود گذاشت و فروش خانه طی ماه‌های آوریل تا نوامبر ۲۰۱۵ از نظر آمار سالانه با افزایش همراه بود. با این وجود، طی ۱۱ ماه از سال مالی ۲۰۱۵، شرکت‌های توسعه ساخت و ساز ۳۳.۱ درصدی زمین کمتری در مقایسه با مدت مشابه قبل از آن برای فعالیت‌های آتی خریداری کردند. کندی صنعت ساخت و ساز در تقاضای فولاد چین در سال ۲۰۱۵ قابل مشاهده بود و این وضعیت می‌تواند به سال ۲۰۱۶ سرایت پیدا کند و بعد از آن روی تقاضای مس تأثیر بگذارد.

کابرد ۷: تغییرات فضای در دست ساخت در چین

کابرد ۸: وضعیت تولید مس در سال ۲۰۱۶

هر چند تولیدکنندگان بزرگ مس مانند «فریبورت» و «گلنکور» از کاهش تولید خبر داده بودند، اما سایر تولیدکنندگان مس چنین رویه‌ای را دنبال نمی‌کنند. علاوه بر این انتظار می‌رود، طی دو سال آینده عرضه‌های جدید از سمت پروژه‌های در حال توسعه روانه بازار شود. با وجود اعلام کاهش تولید فریبورت در سال ۲۰۱۵، انتظار می‌رود تولید این شرکت در سال مالی ۲۰۱۶ تا ۵۰۰ هزار تن افزایش یابد. این میزان یک چهارم بالاتر از رقمی است که فریبورت در سال مالی ۲۰۱۵ تولید کرد.

در واقع وقفه‌های فریبورت می‌تواند با عرضه‌های جدید معدن «سرو ورده» در پرو جبران شود. پرو انتظار دارد، ۶۵ درصد مس بیشتری در سال ۲۰۱۶ نسبت به ۲۰۱۵ تولید کند.

همچنین شرکت گلنکور هم از کاهش تولید خبر داده بود. بر اساس اعلام این شرکت، اقدامات یاد شده می‌تواند تولید مس این شرکت را ۴۵۵ هزار تن تا سال ۲۰۱۷ کاهش بدهد، ولی نقشه مالی ۲۰۱۶ این شرکت نشان می‌دهد که تولید امسال فقط ۸۵ هزار تن در مقایسه با ۲۰۱۵ کاهش خواهد یافت. همچنین پیش‌بینی می‌شود تولید مس شرکت «ساوترن کاپر» در سال ۲۰۱۶ نسبت به پار سال حدود ۱۳۵ هزار تن افزایش یابد. تولید «کودلکو» مشابه سال ۲۰۱۵ خواهد بود و در مورد BHP افزایش اندکی در تولید مشاهده خواهد شد.

در گزارش جدید اداره اطلاعات انرژی آمریکا مطرح شد ادامه دوران بی ثباتی طلای سیاه

اداره اطلاعات انرژی آمریکا (EIA) در ویرایش جدید گزارش «چشم انداز کوتاه مدت بازار انرژی» که در فوریه ۲۰۱۶ منتشر شد، میانگین قیمت نفت خام برنت در سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ را به ترتیب ۳۸ و ۵۰ دلار در هر بشکه پیش بینی کرد و یادآور شد: ارزش کنونی قراردادهای آپشن و فیوچرز، وضعیت متزلزل و بی ثباتی را در چشم انداز قیمت نفت پیشنهاد می کند. قیمت نفت خام «وست تگزاس اینترمدیت» (WTI) هم تقریباً مشابه با نفت برنت پیش بینی شده است. مقایسه ویرایش جدید با دو گزارش قبلی مربوط به ژانویه ۲۰۱۶ و دسامبر ۲۰۱۵، حاکی از تغییر محسوس برخی آمارها از جمله پیش بینی قیمت نفت خام و برآورد تولید نفت ایران است.

میلیون بشکه در روز کاهش پیدا کند. بنابر اعلام این اداره، لغو تحریم ها سبب افزایش تولید و صادرات نفت ایران می شود. پیش بینی می شود، تولید نفت ایران طی سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به ترتیب به بیش از ۲،۱ میلیون و تقریباً ۳،۶ میلیون بشکه در روز برسد که این موضوع بستگی به توانایی ایران برای مقابله با چالش های فنی و ورود میدان های جدید به مدار تولید دارد. تولید سوخت های غیر خام اوپک نیز با افزایش ۳۰۰ هزار بشکه ای در سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ پیش بینی شده است که به ترتیب ایران و قطر بیشترین سهم را خواهند داشت.

کامصرف نفت

این اداره انتظار دارد، مصرف نفت و سوخت های مایع جهان طی امسال ۱،۲ میلیون بشکه و سال آینده ۱،۵ میلیون بشکه در روز افزایش یابد. مصرف نفت و دیگر سوخت های مایع در کشورهای سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه (OECD) امسال و سال آینده بارش ۲۰۰ و ۳۰۰ هزار بشکه ای پیش بینی شده است که بخش عمده ای از این افزایش به آمریکا اختصاص دارد.

پیش بینی می شود، مصرف نفت آمریکا طی امسال و سال آینده به ترتیب ۱۰۰ و ۳۰۰ هزار بشکه در روز افزایش یابد، در حالی که ژاپن طی این مدت با افت کمتر از ۱۰۰ هزار بشکه ای مصرف مواجه خواهد شد. تقاضای اروپا نیز در این دوره یکنواخت خواهد بود. مصرف کشورهای غیر سازمان همکاری های اقتصادی و توسعه در سال های ۲۰۱۶ و ۲۰۱۷ به ترتیب با افزایش یک میلیون و ۱،۱ میلیون

بشکه در روز پیش بینی شده که حاکی از رشد مصرف در خاورمیانه و اوراسیا است. کندی

سرعت رشد اقتصاد چین سبب ایجاد فشار نزولی روی برآورد مصرف سوخت های مایع شده است.

منبع: EIA

بر اساس برآورد اداره اطلاعات انرژی آمریکا، موجودی نفت خام جهان در سال ۲۰۱۵ با افزایش ۱،۸ میلیون بشکه در روز مواجه شد که برای دومین سال پیاپی اتفاق افتاد. وضعیت اشباع و مازاد عرضه، سبب تداوم کاهش قیمت نفت در ژانویه ۲۰۱۶ شد و قیمت آن را در پایین ترین سطح از اواخر سال ۲۰۰۳ نگه داشت.

بر اساس این گزارش، پیش بینی می شود موجودی جهانی نفت در سال ۲۰۱۶ میلادی یک میلیون بشکه افزایش یابد و ۳۰۰ هزار بشکه دیگر بر میزان موجودی در سال ۲۰۱۷ افزوده شود.

کاعرضه نفت

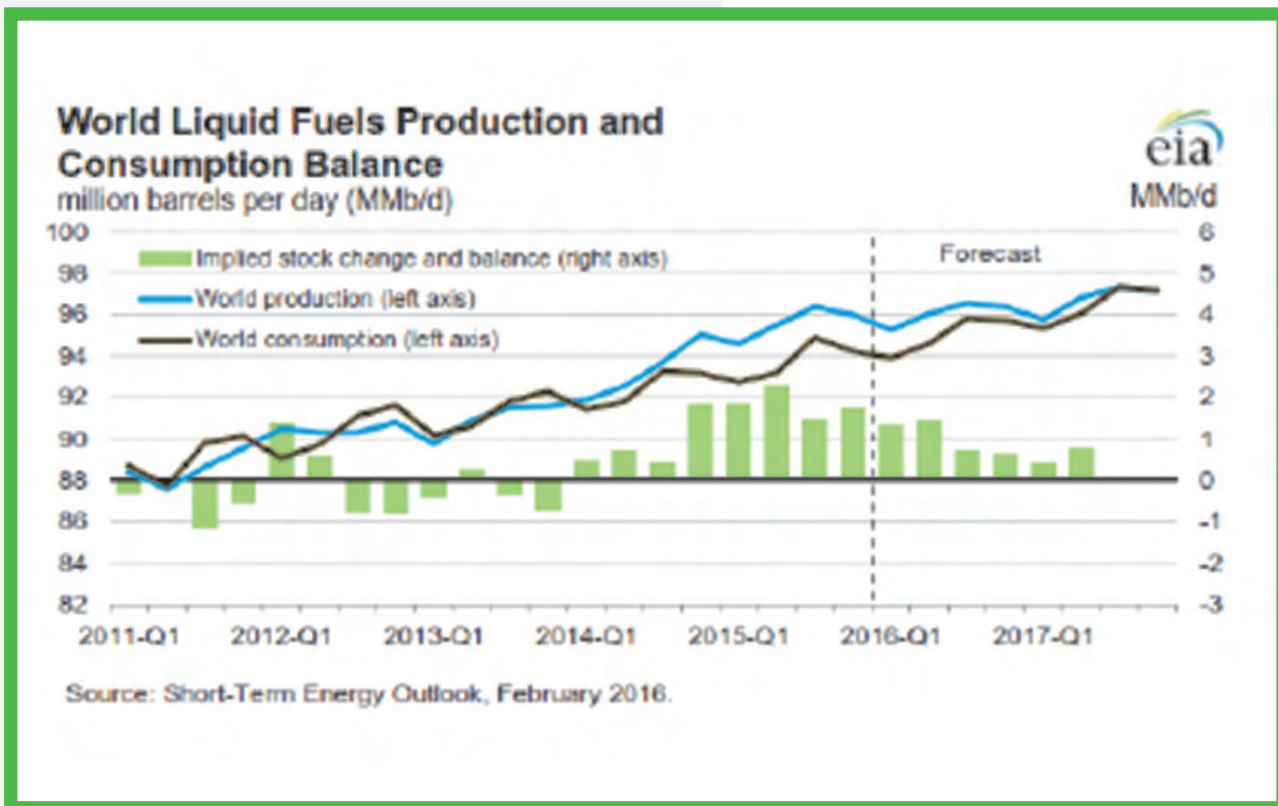
پیش بینی اداره اطلاعات انرژی آمریکا نشان می دهد که عرضه نفت تولیدکنندگان غیر اوپک در سال ۲۰۱۶ حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یابد که نخستین کاهش از سال ۲۰۰۸ محسوب می شود. انتظار می رود، آمریکا با افت ۵۰۰ هزار بشکه ای تولید در سال جاری میلادی، بیشترین کاهش را بین کشورهای غیر اوپک به خود اختصاص بدهد. همچنین پیش بینی می شود، عرضه نفت کشورهای غیر اوپک در سال ۲۰۱۷ نیز ۲۰۰ هزار بشکه در روز کاهش یابد.

نظر اداره اطلاعات انرژی آمریکا در مورد اوپک این است که تولید نفت این سازمان در سال ۲۰۱۶ با افزایش ۷۰۰ هزار بشکه ای و در سال ۲۰۱۷ با رشد ۶۰۰ هزار بشکه ای مواجه خواهد شد که بیشترین سهم افزایش متعلق به ایران است. این اداره پیش بینی کرده که کاهش تولید

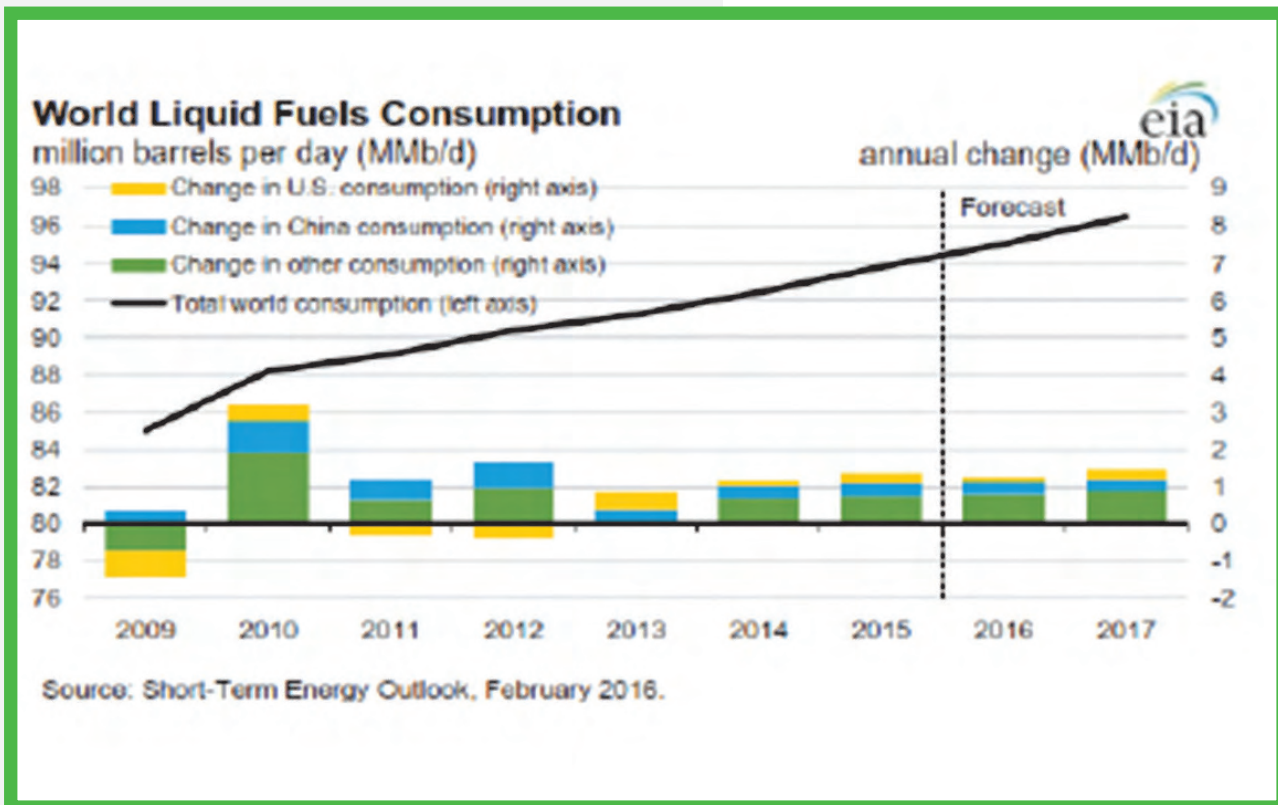
بین اعضای اوپک اتفاق نخواهد افتاد، چراکه اوپک همچنان به دنبال حفظ سهم بازار خواهد بود. پیش بینی می شود، مازاد ظرفیت تولید نفت خام اوپک که در سال ۲۰۱۵ به طور میانگین یک میلیون و ۶۰۰ هزار بشکه در روز بود، امسال به دو میلیون بشکه برسد و سال آینده به ۱،۹

نمودار ۱- تعادل تولید و مصرف سوخت های مایع جهان

نمودار ۲- پیش بینی مصرف سوخت های مایع جهان

پیش بینی انجمن بین المللی غلات

ذخایر غلات به بالاترین سطح ۳۰ سال اخیر می رسد

انجمن بین المللی غلات (IGC) در پیش بینی جدید خود با افزایش تولید ذرت در فصل کشت ۱۶-۲۰۱۵ برآورد کرده که ذخایر غلات تا پایان این فصل به بالاترین سطح ۳۰ سال اخیر برسد.

سطح ۲۰۰ میلیون تن باقی می ماند. پیش بینی شده بود که ذخایر جهانی ذرت در پایان فصل کشت جاری به ۲۱۳ میلیون تن افزایش یابد، در حالی که این رقم در فصل کشت قبلی ۲۰۰ میلیون تن بود. همچنین تولید جهانی گندم نیز در پایان فصل کشت ۱۶-۲۰۱۵ حدود ۷۳۲ میلیون تن پیش بینی شده که یک میلیون تن از برآورد قبلی انجمن بین المللی غلات بالاتر است. پیش بینی می شود، تولید جهانی گندم در فصل کشت آتی ۲۱ میلیون تن کاهش یابد. احتمالاً شاهد افت اندکی در سطح زیر کشت خواهیم بود، ولی میزان برداشت به اندازه فصل قبلی بالا نخواهد بود.

به نظر می رسد تولید جهانی ذرت در فصل کشت ۱۶-۲۰۱۵ به ۹۶۹ میلیون تن برسد که هر چند نسبت به پیش بینی قبلی (۹۵۹ میلیون تن) بالاتر است، اما از رقم یک میلیون و ۱۶ هزار تن فصل کشت قبلی کمتر خواهد شد. انجمن بین المللی غلات پیش بینی کرد، ذخایر تمام غلات با افزایش ۱۰ میلیون تنی به ۴۶۵ میلیون تن برسد که بیشترین میزان طی سه دهه اخیر محسوب می شود. براساس برآورد این انجمن، سطح زیر کشت ذرت در فصل کشت آتی (۱۷-۲۰۱۶) یک درصد توسعه خواهد یافت. بنابر اعلام انجمن بین المللی غلات، افزایش اندک کشت ذرت در فصل آینده با توجه به مصرف بالاتر جذب بازار می شود و میزان ذخایر با اندکی کاهش در

پیش بینی جدید وزارت کشاورزی آمریکا نشان داد

کندی رشد مصرف گوشت تا ۱۰ سال آینده

سال ۲۰۱۶ سرانه مصرف گوشت گاو و ماکیان در کشورهای غرب آفریقا به ترتیب ۳,۴ و ۳,۱ کیلوگرم است.

کاه و واردات کشورهای در حال توسعه

پیش بینی می شود در شمال آفریقا و جنوب صحرای آفریقا، رشد سالانه مصرف طی ۱۰ سال آینده ۲,۴ درصد باشد، در حالی که در خاورمیانه این میزان ۱,۹ درصد خواهد بود. همچنین، در جنوب شرق آسیا نیز رشد سالانه مصرف گوشت طی ۱۰ سال آینده ۲,۴ درصد می رسد. این ناحیه که یک پنجم رشد مصرف جهان را شامل می شود، تقریباً ۴۰ درصد از رشد واردات گوشت طی ۱۰ سال آینده را به خود اختصاص خواهد داد.

بر اساس این گزارش، نیمی از رشد مصرف گوشت طی ۱۰ سال آینده از بازارهای چین، هند، برزیل و آمریکا مشاهده خواهد شد؛ از سوی دیگر، افزایش تولیدات داخلی به طور عمده رشد تقاضا در این مناطق را جبران می کند. رشد صادرات گوشت آمریکا تا دو میلیون و ۱۰۰ هزار تن و برای برزیل دو میلیون و ۸۰۰ هزار تن برآورد شده است. واردات گوشت در کشورهای مکزیک، چین و هنگ کنگ، بیشترین افزایش را طی ۱۰ سال آینده خواهد داشت.

وزارت کشاورزی آمریکا خاطر نشان کرده که بخش مهمی از تجارت کالاهای کشاورزی بر پایه افزایش مصرف گوشت و تقاضای خوراک دامی و تولید محصولات مربوطه رقم می خورد.

منبع: Agrimoney

وزارت کشاورزی آمریکا اعلام کرد: رشد مصرف گوشت در جهان طی ۱۰ سال آینده کندتر می شود، چراکه از یک سو ضعف چشم انداز اقتصادی و از سوی دیگر تولیدات داخلی از فشار واردات در کشورهای کلیدی خواهد کاست.

بر این اساس، سرعت افزایش مصرف در مقایسه با دهه قبل کندتر خواهد شد، به طوری که وزارت کشاورزی آمریکا این موضوع را به رشد کمتر درآمدها در سال های اولیه این پیش بینی نسبت داده است.

در شرایط کندی رشد اقتصادی، مصرف ماکیان سریع ترین افزایش را خواهد داشت و رشد مصرف گوشت قرمز کندتر خواهد شد.

وزارت کشاورزی آمریکا، رشد مصرف سالانه ماکیان طی یک دهه آینده را ۱,۸ درصد اعلام کرده است؛ این رقم در پیش بینی قبلی (سال گذشته) ۲,۲ درصد برآورد شده بود. همچنین رشد مصرف سالانه گوشت قرمز فقط ۰,۸ درصد پیش بینی شده است، در حالی که این رقم در برآورد قبلی برای گوشت خوک و گوشت قرمز به ترتیب ۱,۲ و ۱,۳ درصد بود.

بازار جهانی پروتئین مجزا باقی می ماند، چراکه مصرف گوشت در کشورهای کم درآمد، همچنان پایین خواهد بود. به عنوان نمونه در

بورس کالای ایران؛ عرصه ای ممتاز و متمایز برای سرمایه گذاران داخلی و خارجی

دستاوردهای بورس کالای ایران برای توسعه بازار سرمایه در کشور

- وجود بازاری شفاف و نظام مند براساس عرضه و تقاضا برای کشف قیمت واقعی و منصفانه مواد معدنی در کشور بر اساس ماده ۳۵ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور
- بهره‌مندی از ۱۰ درصد معافیت مالیات بر درآمد برای عرضه‌کنندگان براساس ماده ۶ قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید
- کمک به ارتقای استاندارد و کیفیت کالاها در کشور
- حذف بخشی از هزینه‌های مرتبط با فروش و بازاریابی با توجه به وجود بازار مستقیم و بدون واسطه در بورس کالا

ابزارهای مالیه بورس کالای ایران در خدمت ارتقای نظام مالیه و مدیریت ریسک

- تعمیق نظام تامین مالی بازار محور از طریق ابزارهای مالی همانند قراردادهای سلف و سلف موازی استاندارد
- امکان انتشار اوراق سلف موازی استاندارد بر روی انواع کالاها به منظور تامین مالی بنگاه‌ها
- امکان استفاده از معاملات گواهی سپرده کالایی (قبض انبار) به عنوان ابزار تحویل کالا مطابق با مشخصات قرارداد (تضمین تعهدات عرضه کننده در بورس) و قابلیت توثیق آن جهت اخذ تسهیلات بانکی و معامله در بازار ثانویه جهت یکپارچه سازی بخش کالایی و مالی
- امکان راه‌اندازی معاملات قراردادهای مشتقه بر روی کالاها به منظور ارائه ابزارهای مدیریت ریسک ناشی از نوسانات قیمت
- تضمین تعهدات طرفین معامله با مکانیسم اخذ تضامین توسط اتاق پایابای
- کاهش هزینه‌های مبادله و بازاریابی از طریق شبکه بازاریابی کارگزاران

نقش آفریننده بورس کالای ایران در بازارهای بین‌المللی

- افزایش حجم صادرات کالاها از طریق تالار صادراتی بورس کالای ایران
- امکان بازاریابی بین‌المللی برای فروش و صادرات کالاها و جذب سرمایه‌گذاران بین‌المللی به عرصه تولید و تجارت کالاها در کشور
- از طریق بورس کالای ایران
- مرجعیت قیمتی کالاها معامله شده در بورس کالای ایران در منطقه و جهان به دلیل جایگاه ارزشمند بورس‌های کالایی در جهان

شرکت بورس کالای ایران
www.ime.co.ir

تهران - خیابان آیت الله طالقانی بعد از تقاطع خیابان ولی عصر (عج)، نبش خیابان بندر انزلی، شماره ۴۵۱،
تلفن گویا: ۸۵۶۴۰۰۰۰

فصل ششم

اقتصاد ایران

سالی که تولید در برزخ تحریم‌ها گرفتار شد

بخت بنگاه‌های صنعتی باز می‌شود

پرنیا ابراهیمی
خبرنگار اقتصادی

سال ۹۴ در حالی برای تولیدکنندگان محصولات صنعتی و معدنی سپری شد که این بنگاه‌ها میراث تلخی را از تجربه چند ساله تحریم‌های بین‌المللی و تنگناهای داخلی به ارث برده و در برزخ سرانجام مذاکرات هسته‌ای و تشدید رکود بازار گرفتار شده بودند.

واحدهای صنعتی که از سال ۹۰ با شدت گرفتن تحریم‌ها با مشکلاتی برای تامین مواد اولیه، صادرات محصولات و نقل و انتقالات ارزی مواجه شده بودند، در بعد داخلی نیز با تنگناهای ناشی از کمبود نقدینگی، کاهش فروش ناشی از رکود، مطالبات معوق از دولت و بدهی‌های سررسید شده‌ای مواجه شدند که ماحصل آن کاهش شدید ظرفیت، تعطیلی و دپوی محصولات تولیدی بود؛ از سوی دیگر تصویب برخی قوانین سخت‌گیرانه مانند مصوبه سال ۹۰ مبنی بر ممنوع الخروجی و ممنوعیت نقل و انتقالات ارزی، به طور عملی شرایطی را ایجاد کرد که رفع آن به حل مشکل تحریم‌ها، اجرای برجام و گشایش اعتبارات از طریق ورود سرمایه‌گذاری خارجی موکول شد. دولت نیز رفع تنگناهای تامین اعتبارات - به دلیل کاهش شدید قیمت نفت و کاهش صادرات و مبادلات تجاری با سایر کشورهای جهان - را به نتایج مثبت مذاکرات سیاسی و اجرایی شدن برجام گره زد و تمرکز خود را روی نتیجه این مذاکرات گذاشت.

درون مشکلات و معضلات صنعت کشور راهکارهای منطقی و حساب شده اتخاذ کرد؛ از این رو، در گفتگو با برخی تولیدکنندگان کالاهای صنعتی و معدنی و متولیان این بخش‌ها، وضعیت کنونی صنایع کشور را جویا می‌شویم.

ک تاثیر پذیری صنایع معدنی از ریزش قیمت‌های جهانی

صنایع معدنی از جمله صناعی هستند که سهم قابل توجهی در نرخ رشد اقتصادی کشور دارند؛ اما در سال ۹۴ این صنایع از پیامدهای رکود در امان نبودند. معاون وزیر صنعت، معدن و تجارت شکل‌گیری رکود بخش معدن و صنایع معدنی کشور طی سال ۹۴ را ناشی از برخی

طی چند ماهه پایانی سال ۹۴ نیز گرچه با اجرایی شدن برجام برخی تحریم‌های اقتصادی علیه کشورمان لغو و پای شرکت‌های خارجی برای فروش محصولات و سرمایه‌گذاری مشترک به ایران باز شد اما در عمل این اقدامات در کوتاه مدت دستاوردی را برای بنگاه‌های صنعتی به دنبال نخواهد داشت و باید منتظر نتایج برنامه‌های دولت در عرصه‌های ملی و بین‌المللی باشیم. حال باید منتظر بود و آرام آرام ثمرات تلاش‌های سیاسی و اقتصادی دولت یازدهم را در صنایع کشور دید؛ اقتصاد ایران در انتظار وعده وزیر اقتصاد و دارایی مبنی بر رشد اقتصادی در سال ۹۵ و ایجاد شسوک به خاورمیانه است. لازمه تحقق این وعده نگاه واقع‌بینانه به شرایط کنونی تولید و صنعت کشور است تا بتوان از

محمدرضا مرتضوی افزود: همچنین در سال ۹۴ کشورمان در حال مذاکره برای برداشته شدن تحریم‌ها بود. بعد از مذاکرات ژنو نیز نحوه اجرای برجام بر اساس برنامه زمانبندی خاص و اقدام متقابل طرفین مذاکرات در نظر گرفته شد که این رویه موجب شد تا شرایط اقتصادی کشور به وضعیتی بدتر از زمان تحریم‌ها تبدیل شده و بنگاه‌های تولیدی قادر به هیچ نوع برنامه ریزی برای مدیریت تولید و عرضه نباشند.

مرتضوی اعمال تحریم‌ها، کاهش ارزش پول ملی، رکود تورمی و... را از جمله عوامل دانست که موجب وارد آمدن فشاری مضاعف به بنگاه‌های صنعتی و معدنی کوچک، متوسط و بزرگ از سال ۹۱ تا ۹۳ شده بود و موجب شد تا این بنگاه‌ها چه دولتی، شبه دولتی یا غیر دولتی موفق به پرداخت تعهدات سررسید شده خود به بانک‌ها نباشند.

وی تأکید کرد: این در حالی بود که بسیاری از بنگاه‌های فعال در پروژه‌های بزرگ عمرانی و اقتصادی نیز از سال ۹۰ قادر به وصول مطالبات خود از دولت نشده بودند. وقتی یک بنگاه اقتصادی موفق به وصول مطالبات کلان خود از دولت نشده و طی چند سال گذشته با رشد بین ۲۰ تا ۳۸ درصدی هزینه‌های تولید دست به گریبان بوده اند، نمی‌توان انتظار بهبود وضعیت این بنگاه‌ها در سال برزخ تولید را داشت.

رئیس خانه صنعت، معدن و تجارت استان تهران اظهار کرد: در سال ۹۲ و پس از صدور دستورالعملی مبنی بر متوقف شدن خطوط اعتباری ریالی افراد موسسات یا شرکت‌هایی که بدهی‌های بانکی آنها سررسید شده و از سوی دیگر بسته شدن خطوط اعتباری ارزی کشور به دلیل توقف سوئیفت، بنگاه‌های تولیدی با شرایط حادی مواجه شدند؛ در نظر بگیریم بنگاهی از دولت طلبکار اما قادر به وصول مطالبات خود نباشد و از سوی دیگر با بدهی‌های سررسید شده مواجه و خطوط اعتباری ارزی و ریالی آن نیز متوقف شده باشد، در این شرایط آیا این بنگاه مذکور چاره‌ای جز رکود و کاهش ظرفیت شدید تولید و تعطیلی خواهد داشت؟!

مرتضوی ادامه داد: بحران بنگاه‌های تولیدی و تشدید رکود به تدریج از سال ۹۳ آغاز شد؛ اما شروع مذاکرات ژنو و رشد تولید برخی واحدهای صنعتی مانند خودرو موجب شد تا ظاهراً عدد سرجمع رشد تولید صنایع کشور در ۹۳ با کاهش چشمگیری مواجه نشود؛ در صورتی که واقعیت آن بود که بنگاهی کوچک و متوسط تولیدی که زیر بنای اقتصاد هستند با بحران مواجه شدند و این بحران به سال ۹۴ منتقل شد.

مرتضوی افزود: علی‌رغم این شرایط منفی، سال ۹۴ نقاط مثبتی نیز برای تولیدکنندگان داخلی داشت، این که صاحبان واحدهای تولیدی و بنگاه‌های خصوصی در این شرایط برزخ قادر به حفظ این بنگاه بوده و اکنون سخت‌افزارها نیروهای فنی و کارآمد را در اختیار داریم و تجربیات گرانبهایی در زمینه تامین مواد اولیه و قطعات، نگهداری کارخانه‌ها، افزایش بهره‌وری و کاهش هزینه‌های سربار تولید داریم. با این روند در سال ۹۵ حتماً شاهد چند اتفاق مثبت در بخش تولید خواهیم بود.

ک سیر نزولی تولید، فروش و صادرات سیمان

به گفته دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان نیز صنعت سیمان طی ۱۰ ماه سال ۹۴ به دلیل رکود حاکم بر ساخت و ساز در کشور که گریبانگیر این صنعت و سایر صنایع ساختمانی شده است، کاهش حدود ۱۲ درصدی تولید کلینکر و سیمان نسبت به مدت مشابه سال گذشته تجربه شد.

عبدالرضا شیخان افزود: صنایع سیمان طی این مدت حدود ۵۲ میلیون و ۷۴۱ هزار تن کلینکر و حدود ۴۹ میلیون و ۶۲۱ هزار تن سیمان تولید کرده‌اند. علاوه بر رکود صنعت ساختمان در کشورمان کوچک شدن بازار تولیدکنندگان سیمان نیز عامل موثر دیگری در کاهش تولید و صادرات این صنعت بوده است. میزان کاهش فروش سیمان در بازار داخلی نسبت به مدت مشابه سال ۹۳ با کاهش حدود ۹٫۵ درصدی از رقم ۴۵ میلیون و ۱۹۹ هزار تن در ۱۰ ماه سال ۹۳ به ۴۰ میلیون و ۸۰۰ هزار تن رسیده است.

وی تأکید کرد: میزان صادرات سیمان و کلینکر نیز در سال ۹۴ کاهش یافته است. صنعت سیمان در سال ۹۳ حدود ۱۸٫۸ میلیون تن صادرات سیمان و کلینکر داشت که امسال به دلیل مشکلات بازارهای صادراتی مانند جنگ داخلی در کشور عراق و یا به تولید رسیدن واحدهای سیمانی کشور آذربایجان که یکی از بازارهای مهم سیمان صادرات ایران بود، با کاهش حدود ۱۷ درصدی صادرات کلینکر و کاهش ۱۸ درصدی صادرات سیمان مواجه شده است. با این روند مجموع صادرات سیمان و کلینکر از رقم ۱۵ میلیون و ۴۵۰ هزار تنی صادرات سیمان و کلینکر طی ۱۰ سال ۹۳ به رقم حدود ۱۳ میلیون تن رسیده که کاهش حدود ۱۵ درصدی صادرات این محصولات در ۱۰ ماهه امسال را نشان می‌دهد.

به گفته شیخان، این شرایط موجب شد تا صنعت سیمان کشور طی ۱۰ ماهه سال ۹۴ در زمینه

مشکلات داخلی و بین‌المللی می‌داند و معتقد است که در بعد داخلی تشدید رکود موجب کاهش تولید محصولات داخلی شد و دولت تلاش کرد با ارایه بسته‌های خروج از رکود و تحریک تقاضای موثر در بازار از دپوی بیشتر محصولات معدنی جلوگیری کند.

مهدی کرباسیان با اشاره به تغییر رویکرد دولت در دوران رکود برای حمایت از صنایع معدنی افزود: این شرایط موجب شد تا برای تحقق هدف‌گذاری‌ها امسال، توسعه صادرات این محصولات را در دستور کار قرار دهیم به نحوی که در صادرات فولاد رکورد زدیم و یا اهداف پیش‌بینی شده برای تولید مس، کنسانتره و کاند مس محقق شد؛ با این وجود در مورد برخی دیگر از محصولات فلزی، تأخیر در تصمیم‌گیری‌ها (اصلاح نرخ موثر تعرفه‌ها) موجب شد تا اهداف پیش‌بینی شده تولید محقق نشود.

مدیر عامل ایمیدرو از شرایط خوب تولید سیمان و فولاد خبر داد و اذعان می‌کند: با این وجود، شرایط رکود حاکم بر بازار به این صنایع لطمه زده است و توضیح می‌دهد: در بخش مس نیز مشکل چندانی برای فروش محصولات نداشتیم و علاوه بر آن که با راه‌اندازی دو واحد تولید کنسانتره مس سونگون و سرچشمه در سال گذشته میزان تولید این بخش بالا رفت، پس از اجرای برجام نیز تولیدکنندگان توانستند قراردادهای خوبی برای فروش مس کاند و کنسانتره با شرکت‌های خارجی منعقد کنند.

وی عامل موثر دیگر در رکود بخش معدن و صنایع معدنی طی سال ۹۴ را افت قیمت‌های جهانی فلزات و کاهش نرخ رشد اقتصادی چین دانسته و تأکید کرد: نرخ رشد اقتصادی چین از رقم حدود ۹ تا ۱۰ درصدی سال‌های گذشته به ۶٫۸ درصد در سال ۲۰۱۵ میلادی کاهش یافت و حتی برخی اقتصاددانان با تشکیک نسبت به این نرخ، میزان رشد اقتصادی چین را ۶٫۲ درصد اعلام کردند که با برخی حساب‌سازی‌ها ۶٫۸ درصد اعلام شده است.

کرباسیان ادامه داد: همچنین پیش‌بینی می‌شود که این نرخ در سال ۲۰۱۶ به حدود ۶ درصد کاهش یابد. این شرایط موجب شد تا دولت چین به دلیل ذخایر ارزی بالایی (بیش از چهار هزار میلیارد دلار) که در اختیار دارد، سیاست پرداخت جوایز صادراتی برای حمایت از تولیدکنندگان داخلی این کشور و ایجاد یا حفظ اشتغال را در دستور کار قرار دهد؛ به همین دلیل چینی‌ها قیمت محصولات معدنی خود را به یک باره کاهش دادند به نحوی که نرخ فولاد از ۷۰۰ دلار به بیش از ۲۰۰ دلار کاهش یافت. این امر موجب شد تا کشورهایی مانند ایران در حوزه‌های سنگ آهن، فولاد، مس، آلومینیوم، سیمان و سایر بخش‌ها دچار مشکل شوند. علی‌رغم این تنگناها گرچه نمی‌تواند درصد مشخصی را برای تحقق اهداف بخش معدن و صنایع معدنی در سال ۹۵ اعلام کرد اما آنچه مسلم است در سال آینده وضعیت تولید این بخش‌ها قطعاً نسبت به امسال بهتر خواهد بود.

ک سال خیلی خاص واحدهای صنعتی

دبیر کل خانه صنعت، معدن و تجارت ایران سال ۹۴ را سال خیلی خاصی در اقتصاد ایران و سال برزخ واحدهای تولیدی تلقی و اعلام کرد: در این سال به طور کلی رقم بودجه‌های عمرانی به دلیل کاهش درآمدهای نفتی و محدودیت درآمدهای دولت کم و نزدیک به صفر بود. با توجه به نقش پررنگ دولت، شرکت‌های دولتی و شبه دولتی در اقتصاد کشور، وقتی رقم بودجه‌های عمرانی متمایل به صفر شد رکود بنگاه‌های تولیدی تشدید شد. این شرایط موجب شد تا شرکت‌های فولادی، سیمانی، خودروسازی، لوازم خانگی و به خصوص واحدهای صنعتی کوچک و متوسط با دپوی محصولات خود مواجه شده و خریداری برای این محصولات وجود نداشت.

کلینکر با ۰.۵، ۸۰ درصد نسبت به ظرفیت و در زمینه سیمان با حدود ۷۵ درصد ظرفیت تولید کند و از سوی دیگر رکود بازار موجب شد تا کارخانه‌های سیمان میزان تولید کلینکر را کم کنند که این امر منجر به کاهش تولید سیمان در کشور شده است.

دبیر انجمن صنفی کارفرمایان صنعت سیمان در پایان گفت: اکنون علاوه بر این ذخیره معمول، میزان سیمان مازادی که در کارخانه‌های کشور دپو شده به ۶ میلیون تن می‌رسد. اما امیدواریم با باز شدن پای سرمایه‌گذاران خارجی به ایران سال ۹۵ سالی خوب برای تولید، فروش و صادرات سیمان باشد.

۷ دپوی ۳۰۰ میلیون متر مربع کاشی و سرامیک

رئیس انجمن صنفی تولید کنندگان کاشی و سرامیک نیز از تشدید روند تعطیلی واحدهای صنعتی این بخش خبر داده و اعلام کرد: در سال ۹۴ صنعت کاشی و سرامیک کشور همانند سایر بخش‌ها از رکود آسیب دید و حال و روز خوشی نداشت؛ این صنعت با کاهش ۲۰ تا ۲۵ درصدی تولید نسبت به ۱۰ ماهه سال ۹۳ مواجه بود. تشدید رکود موجب شد تا فروش محصولات کاشی و سرامیک به دلیل کاهش شدید ساخت و ساز در کشور که تاثیر مستقیمی بر این صنعت می‌گذارد نیز بافت چشمگیری مواجه شود.

محمد روشنفکر فلاح تاکید کرد: در بازارهای صادراتی کاشی و سرامیک نیز به دلیل مشکلات خاص کشورهای همجوار مانند عراق و افغانستان و... از دست رفت؛ از سوی دیگر افت شدید قیمت نفت ۱۱۰ دلاری به یک پنجم، موجب کاهش فعالیت‌های عمرانی و ساخت ساز در این کشورها شد و صنعت کاشی و سرامیک در بازارهای هدف صادراتی که عمدتاً در کشورهای همسایه بود با بحران مواجه و کاهش وزنی ۱۰ درصدی صادرات این محصولات طی ۱۰ ماهه ۹۴ در مقایسه با سال گذشته را شاهد بودیم؛ اما مهم‌تر از کاهش وزنی صادرات، کاهش میزان ارزش محصولات صادراتی بود به گونه‌ای که قیمت هر متر مربع کاشی صادراتی با افت قیمت یک تا ۱.۵ دلاری در بازارهای صادراتی روبرو شد. وی با بیان اینکه دپوی کاشی و سرامیک تولید داخل روی دیگر بحران در صنایع کاشی و سرامیک طی سال ۹۴ بود، گفت: وقتی بازارهای صادراتی و داخلی در رکود به سر می‌برد، یقیناً به هر میزانی که کاشی و سرامیک تولید شود نیز راهی انبارهای کارخانه‌ها یا شبکه توزیع می‌شود. دپوی سنگین کاشی و سرامیک در کارخانه‌ها یا رسوب این محصولات در انبارهای شبکه توزیع موجب فروش محصولات به کمتر از قیمت تمام شده و برخی بداخلاقی‌ها شد. بر اساس بررسی‌های میدانی اکنون نزدیک به ۲۵۰ الی ۳۰۰ میلیون متر مربع کاشی و سرامیک در انبارهای کارخانه‌ها و شبکه توزیع دپو شده که

معادل مصرف

یک سال کاشی و سرامیک کشور است.

روشنفکر فلاح افزود: علی‌رغم این شرایط برخی آمارهای گمرک و سازمان توسعه تجارت از رشد نسبی صادرات کاشی و سرامیک و رسیدن به رقم ۴۵۰ میلیون دلاری صادرات این محصولات حکایت دارد که این آمارها به هیچ وجه درست نیست. حداکثر در آمد صادراتی تولید کنندگان کاشی و سرامیک ۴۱۰ میلیون دلار و مربوط به سال ۹۲ بوده و این رقم برای امسال به مراتب کمتر از گذشته خواهد بود؛ با وجود این شرایط، فضای بازاری ناشی از توافق‌های سیاسی و بهبود روابط تجاری با سایر کشورها چشم‌انداز مثبتی را پیش روی تولید کنندگان این بخش قرار داده است.

رئیس انجمن صنفی تولید کنندگان کاشی و سرامیک توضیح داد: تلاش می‌کنیم با توجه به این فضا وارد بازارهای جدید صادراتی مانند بازارهای روسیه و بازار بکر استرالیا شویم و اخیراً نیز مذاکراتی برای صادرات کاشی به استرالیا داشته‌ایم. با این وجود تحقق صادرات نیازمند مطالعات میدانی و اراده ملی برای صادرات محور شدن محصولات تولیدی و حمایت همه جانبه دستگاه‌های اجرایی است. باید وزارت صنعت، سازمان توسعه تجارت و تشکل‌های صنفی بازارهای جدید صادراتی را جستجو کنند. پس از تنش در روابط سیاسی و تجاری ترکیه و روسیه، بازار روسیه نیز می‌تواند فرصتی برای خروج صنعت کاشی و سرامیک از رکود باشد و در صورت تحریک تقاضا در بخش مسکن و افزایش ساخت و سازها می‌توان شرایطی را انتظار داشت که صادرات صنعت کاشی و سرامیک در سال آینده به مرز ۴۰۰ تا ۴۵۰ میلیون دلار برسد.

۷ بحران صنعت فولاد

متولیان صنایع معدنی در حالی از حال روز نسبتاً خوب صنایع فولاد کشور در بخش تولید طی سال ۹۴ خبر می‌دهند که تولید کنندگان کاهش شدید ظرفیت تولید، دپوی محصولات و واردات بی‌رویه را عامل شکل‌گیری بحران در این صنعت تلقی می‌کنند. دبیر انجمن تولید کنندگان فولاد کشور اعلام کرد: شرایط رکودی صنعت فولاد در دو سال گذشته که عمدتاً ناشی از کاهش رشد اقتصادی چین از حدود ۱۳ به ۵ درصد بوده، یکی از عوامل موثر در این بحران است. این شرایط موجب شد تا چینی‌ها عملاً ناچار به توقف تولید یا صادرات محصولات فولادی خود شوند؛ با این روند بود که در سال ۲۰۱۳ چین با در نظر گرفتن مشوق‌های صادراتی خوب برای تولید کنندگان خود برای عرضه محصولات فولادی در بازارهای جهانی به نرخ کمتر از قیمت فولاد در بازارهای این کشور، حدود ۱۰۰ میلیون تن صادرات فولاد داشته باشد.

به گفته رسول خلیفه سلطانی، این اقدام چینی‌ها موجب شد تا سایر کشورهای تولید کننده فولاد مانند ایران با رقابتی سخت و نابرابر با تولید کنندگان چینی مواجه شده و از این رقابت نابرابر و ارزان‌فروشی فولاد چینی‌ها زیان بینند.

محدودیت‌های صادرات، هدف گذاری تولید یک میلیون و ۴۰۰ هزار دستگاه انواع خودرو در سال ۹۴ محقق نخواهد شد.

محسن صالحی ابراز امیدواری کرد که امسال بتوانیم حدود یک میلیون دستگاه انواع خودرو تولید کنیم که با این شرایط تحقق هدف پیش بینی شده برای تولید انواع خودرو در سال ۹۴ دور از دسترس است.

وی افزود: با این وجود پس از اجرای برجام، صنعت خودرو نیز همانند سایر بنگاه‌های صنعتی از آثار مثبت بهبود روابط اقتصادی و تجاری با سایر کشورها منتفع خواهد شد. امضای قراردادها همکاری شرکت‌های خودروسازی داخلی با شرکای خارجی زمینه رشد تیراژ تولید و تنوع سبد محصولات خودروسازان را فراهم خواهد کرد؛ تا قبل از اجرای برجام نمی توانستیم انتظار رشد سریع تیراژ تولید، کاهش هزینه تمام شده، بهبود کیفیت و یا تنوع سبد کالاهای مختلف صنعتی متناسب با نیاز مشتریان داخلی و خارجی را داشته باشیم.

معاون امور صنایع وزیر صنعت، معدن و تجارت داد: گرچه صنعت خودرو و تافته‌ای جدا بافته از سایر صنایع کشور نیست و همان طور که تاثیرپذیری بنگاه‌های صنعتی از اجرای برجام و لغو تحریم‌ها تا حدودی زمانبر خواهد بود، رشد تیراژ تولید و تنوع سبد محصولات خودروسازان نیز از این قاعده مستثنی نخواهد بود؛ با این وجود اجرای برجام موجب خواهد شد تا امکان تامین قطعات یا مواد اولیه با قیمت و کیفیت مناسب، انتقال فناوری، افزایش سرمایه گذاری خارجی و تامین نقدینگی مورد نیاز صنایع خودرو کشور از طریق تعامل با شرکای خارجی فراهم شود.

کاهش زمین گیر شدن صنعت لوازم خانگی

رئیس انجمن تولید کنندگان لوازم خانگی نیز از کاهش ۳۶ درصدی میزان تولید این محصولات طی ۱۰ ماهه ۹۴ نسبت به سال ۹۳ خبر داد و اعلام کرد: در سال ۹۳ نیز میزان تولید لوازم خانگی نسبت به ۹۲ نیز کاهش بیش از ۳۰ درصدی تولید را شاهد بود و جمعا طی دو سال لوازم خانگی با کاهش ۷۰ درصدی تولید مواجه شد.

به گفته محمد رضا دایانی گرچه ریشه اصلی این کاهش تولید رکود است اما برخی تصمیم‌گیری‌های نادرست نیز به این شرایط دامن زده است. امروز تولید ملی کشور نیازمند برجام داخلی است و باید مذاکره‌ای اثر بخش در همه بخش‌ها برای خروج بخش صنعت از رکود انجام شود. اگر مسئولان همانند سایر کشورهای جهان در دوران رکود با پرداخت تسهیلات، نسبت به تحریک تقاضای موثر در بازار محصولات صنعتی مانند لوازم خانگی اقدام می‌کردند، شاهد تشدید رکود در این بخش‌ها نبودیم.

وی افزود: این گونه سیاست‌گذاری‌ها موجب شد که تا پایان بهمن ماه سال ۹۴ حدود پنج هزار میلیارد تومان کالا در انبارهای تولید کنندگان لوازم خانگی دپو شود. همچنین در بهمن ماه که بهترین زمان فروش محصولات لوازم خانگی است، میزان فروش این محصولات نسبت به مدت مشابه سال ۹۳ حدود ۳۰ درصد کاهش داشته است که اعلام و اجرایی نشدن کارت اعتباری خرید کالاهای دوام ایرانی عامل این کاهش فروش بوده است؛ از سوی دیگر سالانه ۱۵ تریلیون تومان لوازم خانگی وارداتی در کشور مان فروخته می‌شود و ایران دومین کشور دنیا برای خرید این محصولات است. با توجه به وضعیت کنونی تولید و عرضه لوازم خانگی، اگر تغییری در نحوه عملکرد نظام پولی و بانکی یا برنامه ریزی منسجم برای حمایت از تولید صورت نگیرد، شرایط تولید کنندگان در سال ۹۵ بدتر از سال ۹۴ خواهد بود.

وی افزود: همچنین تشدید رکود اقتصادی کشور مان متاثر از اعمال تحریم‌های اقتصادی، کاهش درآمدهای نفتی و منابع دولت نیز تاثیر منفی بر صنعت فولاد ایران گذاشت؛ چرا که رابطه مستقیمی بین کاهش یا افزایش قیمت نفت با صنعت فولاد در بازارهای جهانی وجود دارد.

خلیفه سلطانی توضیح داد: به طور کلی می‌توان چهار عامل اصلی را در شکل‌گیری شرایط کنونی صنعت فولاد کشور دخیل دانست، تشدید رکود اقتصادی داخلی، کاهش درآمدهای دولت در اثر کاهش صادرات و قیمت نفت، کاهش قیمت فولاد در بازارهای جهانی به دلیل کاهش قیمت نفت و دامپینگ (ارزان فروشی) چینی‌ها در بازار جهانی فولاد این عوامل است.

به گفته وی علی‌رغم آمارهای کاهش ظرفیت تولید و رکود صنعت فولاد، متاسفانه واردات دو میلیون تنی فولاد در مدت زمان کوتاه، اصلاح تعرفه‌های فولاد هم‌زمان با دامپینگ چینی نیز موجب دپوی محصولات فولادی تولید داخل در کارخانه‌ها شد.

نکته قابل توجه آن است که واردات این محصولات در شرایطی که تولید کنندگان داخلی با رکود و کاهش تولید دست و پنجه نرم می‌کنند، آثار زیانبار بیشتری نسبت به سال‌های گذشته داشته به نحوی که میزان دپوی متغیر صنعت فولاد کشور حدود ۲٫۷ میلیون طی هشت ماه گذشته در مقایسه با رقم حدود ۲۰۰ تا ۳۰۰ هزار تنی سال‌های گذشته بوده است.

کاهش هدف گذاری تولید خودرو در کما

بر اساس آخرین آمارهای وزارت صنعت، معدن و تجارت، تولید انواع خودرو در کشور مان طی ۱۰ ماهه منتهی به دی ماه سال ۹۴ به ۷۸۲ هزار و ۶۲۲ دستگاه رسیده که از این تعداد سهم خودروهای سواری ۷۱۶ هزار و ۹۳۹ دستگاه بوده است. طی این مدت ۵۶ هزار و ۳۵۳ دستگاه وانت حدود هشت هزار و ۳۲۷ دستگاه کامیون، بیش از ۵۶۱ دستگاه اتوبوس و ۴۴۲ دستگاه مینی بوس تولید شده است. همچنین در دی ماه امسال ۹۹ هزار و ۷۷۶ دستگاه انواع خودرو شامل ۹۰ هزار و ۷۳۸ خودرو سواری و هشت هزار و ۳۱۷ وانت، ۶۸۲ کامیون، ۱۸ اتوبوس و ۲۱ دستگاه مینی بوس تولید شده است. تیراژ بیش از ۷۸۲ هزار دستگاهی تولید انواع خودرو طی ۱۰ ماهه سال ۹۴ در حالی است که در بهمن ماه سال ۹۳ تولید انواع خودرو از مرز یک میلیون دستگاه گذشت و در ۱۰ ماهه سال ۹۳ نیز تیراژ تولید خودروهای سواری از مرز ۸۰۰ هزار دستگاه عبور کرده بود.

به گفته معاون امور صنایع وزیر صنعت، معدن و تجارت گرچه این آمارها از کاهش تیراژ تولید انواع خودرو طی ۱۰ ماهه امسال نسبت به مدت مشابه سال ۹۳ حکایت دارد؛ اما تیراژ تولید خودرو طی سه ماهه پایانی ۹۴ نسبت به سه ماهه دوم و سوم افزایش یافته است. با این وجود باز هم به نظر می‌رسد به دلیل رکود چند ماهه بازار، کاهش تقاضای مردم برای خرید خودرو و

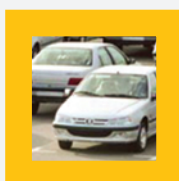
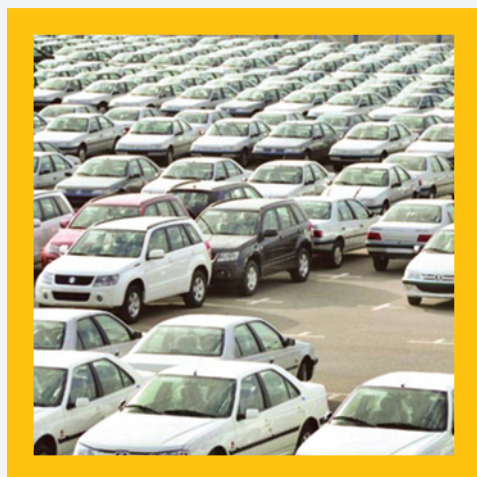

عرضه اولیه

- ۱ ایجاد فایل دارایی برای عرضه کنندگان
- ۲ انتشار اطلاعیه عرضه
- ۳ عرضه اوراق توسط خودروساز
- ۴ خرید اوراق توسط متقاضیان
- ۵ تایید معاملات توسط بورس
- ۶ تسویه معاملات یک روز کاری بعد از روز عرضه اولیه

معاملات ثانویه

فرآیند اجرایی گواهی سرمایه گذاری خودرو

برنامه پیشرفت و توسعه بورس کالای ایران

پایه اقتصادی بورس کالا

دوماهنامه تخصصی

تعمیرات بین المللی

- ✓ تبدیل برند بورس کالا به یک برند جهانی
- ✓ استفاده از مشاورین مجرب بورس های کالایی
- ✓ حضور در مجامع بین المللی
- ✓ عضویت در مجامع بین المللی در راستای انتقال دانش
- ✓ ایجاد امکان تامین مالی بین المللی از طریق:
  - ۱- فراهم کردن امکان فعالیت موسسات فورتیفتک به منظور تامین مالی صادرات و واردات
  - ۲- ایجاد زمینه لازم برای معاملات مدت دار و اعتباری بین المللی

۱- ایجاد امکان پوشش ریسک در بازارهای بین المللی از طریق:
 ۱- فراهم کردن زمینه پوشش ریسک در بازار بین المللی، افزایش عمق و تعداد بازنگران بین المللی
 ۲- توسعه معاملات با بورس های بین المللی: تامین مالی بین المللی
 ۳- بین المللی سازی بورس از طریق:
 ۱- عرضه محصولات کشورهای همسایه در بازار ایران
 ۲- استفاده از بازار عراق به عنوان فرصت طلایی برای اقتصاد ایران و بازار سرمایه
 ۳- افزایش عرضه کنندگان خارجی در بورس کالای ایران
 ۴- راه اندازی معاملات با اعضای اتحادیه الکترونیکی بین بورسی (IEU)
 ۵- برقراری همکاری با کشورهای عضو آکاو

تأثیر صادراتی

- ✓ گسترش معاملات تالار صادراتی از طریق:
 ۱- افزایش تنوع کالاها نظیر محصولات پتروشیمی، مواد معدنی، سیمان
 ۲- فراهم کردن زمینه حضور عرضه کنندگان خارجی در رینگ صادراتی
 ۳- فراهم کردن شرایط معاملات ارزی در رینگ صادراتی
 ۴- فراهم کردن زمینه های راه اندازی معاملات سوآپ کالایی با کشورهای هم جوار
 ۵- تقویت تالار صادراتی از طریق:
 ۱- مشوق های صادراتی
- ۲- افزایش کالاهای قابل عرضه در رینگ صادراتی
 ۳- تطابق زمان معاملات در رینگ صادراتی با بورس های کالایی جهان
 ۴- تنوع بخشی در شرایط تحویل به منظور خلق ارزش افزوده بیشتر
 ۵- تسهیل در دسترسی خریداران
 ۶- انجام معاملات با ارزهای بین المللی
 ۷- به روز نمودن دستور العمل ها مطابق با آخرین استانداردهای بین المللی (ایکتو ترمز)
 ۸- تسهیلات گمرکی
 ۹- فراهم کردن شرایط گسترش معاملات در رینگ صادراتی (ایزای و بازاری)

بازار مشتقه

- ✓ راه اندازی قراردادهای مشتقه بر روی ارز، محصولات فولادی و پتروشیمی و فرآورده های نفتی
- ✓ ایجاد امکان دسترسی بر خط کارگزاران و فعالان بازار به سیستم معاملاتی بورس کالای ایران
- ✓ ایجاد جذابیت در اوراق موجود از طریق ابزارهایی نظیر کاهش وجه تضمین و تعریف قراردادهای اختیار معامله
- ✓ ترویج و فرهنگ سازی هدفمند در حوزه قراردادهای مشتقه در تعامل با دستگاه های سیاست گذار و فعالان بازار
- ✓ راه اندازی بورس آتی ارز
 ✓ گسترش بازار از طریق نوآوری و گسترش ابزارهای مالی
 ✓ استفاده از ETC در دویخت کالا و موجودی انبار
 ✓ افزایش معاملات مشتقات موجود در بورس کالا
 ✓ توسعه قراردادهای آتی مبتنی بر کارگزار
 ✓ فراهم کردن معاملات مجازی قراردادهای آتی
 ✓ توسعه دارایی های پایه جهت معاملات سلف موازی استاندارد
 ✓ توسعه بازار از طریق قراردادهای اختیار

تعمیرات داخلی

- ✓ توسعه سیستمات نظام مند و برنامه محور با کلیه ذی نفعان بورس کالای ایران علی الخصوص تشکل های صنفی و نهادهای سیاستگذار و اجرایی در بازار کالایی
- ✓ توسعه معاملات با بانک ها و صندوق های ضمانت به منظور کمک به تامین مالی خریداران کالا از طریق بورس کالای ایران جهت گسترش معاملات اعتباری
- ✓ استفاده مناسب تر از ظرفیت های قانونی ایجاد شده در خصوص توسعه معاملات در بورس کالای ایران نظیر: قانون توسعه ابزارها و نهادهای مالی جدید، قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور، قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی، قانون نظام جامع دامپروری، تصویب نامه هیات محترم وزیران مورخ ۲۵ مرداد ماه ۹۳
 ✓ فرهنگ سازی و آشنا نمودن فعالان اقتصادی و مردم با فعالیت های بورس کالا

استراتژی درونی شرکتی

- ✓ شناسایی فرصت های جدید و بازبینی سند استراتژی شرکت با توجه به گشایش های حاصل شده بر اثر حصول توافق هسته ای در عرصه ملی و بین المللی
- ✓ توسعه معاملات بورس کالای ایران با شرکتهای کارگزاری به عنوان بازوی بازاریابی این نهاد در راستای تقویت شبکه بازاریابی

بازار فیزیکی

- ✓ توسعه معاملات گواهی سپرده کالایی (قبض انبار) به عنوان اوراق بیادار به ویژه در چارچوب ماده ۳۳ قانون افزایش بهره وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی
- ✓ تمرکز بیشتر بر ایجاد یا توسعه معاملات کالاهای استراتژیک نظیر سیمان

شرکت بورس کالای ایران
www.ime.co.ir

تهران - خیابان آیت الله طالقانی بعد از تقاطع خیابان ولی عصر (عج)، نبش خیابان بندر انزلی، شماره ۳۵۱، تلفن گویا: ۸۵۶۴۰۰۰

فصل هفتم

بازار املاک و مستغلات

چگونه در بورس کالا املاک بفروشیم؟

ستار مرادی
خبرنگار اقتصادی

بورس های کالایی و ابزارهای نوین مالی مورد استفاده در آنها را می توان آخرین زنجیره از فرآیند گسترش و توسعه ای بازارها دانست که در پاسخ به نیاز اقتصاد به افزایش شفافیت و اطلاع رسانی، مدیریت ریسک های ناشی از قیمت ها، سازماندهی بازارها در جهت ارتقا کارایی و به بیان خلاصه کاهش هزینه ی مبادله، ظهور یافته اند. در حال حاضر بورس کالای ایران به عنوان یکی از ارکان اصلی بازار سرمایه، وظایف بسیار مهمی در بهبود عملکرد و تسهیل فرآیند توسعه و گسترش فعالیت های اقتصاد ملی در بازارهای داخلی و خارجی بر عهده دارد و استمرار فعالیت موفق آن می تواند زمینه ساز تحولاتی چشم گیر در اقتصاد کشور باشد. هم اکنون بورس کالای ایران دارای سه بازار معاملات کالای فیزیکی، مشتقه و فرعی است.

خریداران وجود داشته باشد.
۴ عرضه کننده کالاتوانایی تودیع وثایق لازم را جهت تضمین تحویل کالا نزد اتاق پایاپای داشته باشد.
۵ محدودیت قانونی جهت انجام معامله ی عرضه کننده وجود نداشته باشد.

در صورتی که کالایی حائز شرایط مذکور باشد، درخواست پذیرش آن جهت عرضه در بازار فرعی به همراه مدارک ذکر شده در دستورالعمل این بازار، باید توسط مشاور پذیرش به بورس کالای ایران ارائه شده و پس از احراز کامل بودن مدارک، در بورس مذکور ثبت شود. کمیته عرضه حداکثر ۵ روز کاری پس از دریافت مستندات و اطلاعات کامل، نظر خود مبنی بر موافقت یا عدم موافقت با پذیرش کالا در بازار فرعی بورس را اعلام می نماید.

در صورت موافقت کمیته عرضه با پذیرش کالا در بازار فرعی، بورس کالای ایران موظف است امیدنامه کالای پذیرش شده و سایر مستندات مربوطه را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارسال نماید. در صورتی که سازمان بورس و اوراق بهادار ظرف ۳ روز کاری نظر خود را مبنی بر عدم عرضه به بورس کالای ایران اعلام نکند، بورس می تواند نسبت به انتشار عمومی امیدنامه اقدام نماید.

عرضه ی یک کالا در بازار فرعی دلیلی بر امکان تداوم عرضه ی آن نمی باشد و جهت هر نوبت عرضه در بازار فرعی باید درخواستی مجزا به بورس کالای ایران ارائه شده و موافقت کمیته عرضه اخذ شود.

چه کالاهایی در بازار فرعی قابل معامله است؟

بازار فرعی بورس کالای ایران بر معاملات کالاهایی متمرکز خواهد شد که به دلیل عدم دارا بودن ویژگی تداوم عرضه یا استاندارد پذیری، امکان پذیرش و معامله در بازار اصلی معاملات کالاهای فیزیکی بورس کالای ایران را دارا نیستند. براساس ماده ۳ دستورالعمل بازار فرعی بورس کالای ایران، اموال غیر منقول و کالاهایی که طبق مقررات، شرایط پذیرش در بازار معاملات کالای فیزیکی را از دست می دهند، از جمله کالاهایی هستند که امکان معامله در بازار فرعی این بورس را دارند.

۱ اموال غیر منقول: اموال غیر منقول عبارت است از، املاک و مستغلات با کاربری های گوناگون اعم از اداری، تجاری، مسکونی و اراضی زراعی. شرایط اموال غیر منقول قابل معامله در بورس به تصویب

بازار معاملات کالای فیزیکی شامل تابلوی محصولات صنعتی و معدنی، فرآورده های نفتی و پتروشیمی و محصولات کشاورزی و بازار مشتقه نیز شامل تابلوی قراردادهای آتی است که دادوستد کالاها و اوراق بهادار مبتنی بر کالا توسط کارگزاران مورد تأیید سازمان بورس و اوراق بهادار در آنها انجام می شود.

بورس کالای ایران با هدف رشد و اعتلای اقتصاد ملی سعی داشته که بیش از پیش در جهت توسعه و گسترش فعالیت های محوله گام بردارد. از این رو، با تدابیری که اندیشیده شده، این شرکت در کنار بازارهای کالاهای فیزیکی و مشتقه، بازار فرعی را فعال کرده است تا زمینه ی حضور اموال و کالاهایی که تاکنون شرایط حضور در این بورس را نداشته اند، فراهم کند. بدون شک این امر زمینه ی حضور پر رنگ تر فعالان اقتصاد کشور در ساماندهی بازارهای مرتبط را موجب خواهد شد.

ایده ی راه اندازی بازار فرعی بورس کالای ایران به منظور ایجاد فضای سهل تر و با استانداردهای متفاوت برای انجام مبادلات و نیز در راستای استفاده ی بهینه از اختیارات بورس کالای ایران مندرج در تبصره ی ماده ۴ دستورالعمل پذیرش کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در بورس کالای ایران شکل گرفته است؛ با توجه به تبصره ی ماده ۴ دستورالعمل پذیرش کالا و اوراق بهادار مبتنی بر کالا در این بورس «ایجاد بازارها و تابلوهای جدید با پیشنهاد بورس و تصویب سازمان امکان پذیر است.» در این راستا بورس کالای ایران پیشنهاد تشکیل بازاری جدید به نام «بازار فرعی» را به سازمان بورس و اوراق بهادار ارائه کرده و متعاقباً دستورالعمل بازار فرعی بورس کالای ایران در تاریخ ۲۳ بهمن ۱۳۹۱ به تصویب هیأت مدیره ی سازمان بورس و اوراق بهادار رسید.

چه کالاهایی در بازار فرعی پذیرش می شوند؟

مطابق ماده ۲ دستورالعمل بازار فرعی بورس کالای ایران، جهت پذیرش سایر کالاها در بازار فرعی، کالاها باید دارای شرایط زیر باشند:

۱ کالا نباید توسط یک عرضه کننده در سایر بازارهای بورس پذیرفته شده باشد.

۲ ممنوعیت یا محدودیت قانونی برای معامله کالا وجود نداشته باشد.
۳ کالا دارای مشخصات، شرائط و کیفیت قابل احراز بوده و امکان تطبیق کیفیت آن با شرایط اعلامی در اطلاعیه ی عرضه برای بورس و

هیأت پذیرش می‌رسد.

۲ اموال منقول: که خود به دو دسته تقسیم می‌شوند:

الف: کالاهایی که به دلیل تعلیق یا لغو پذیرش از بازار معاملات کالاهای فیزیکی بورس کالای ایران، امکان معامله در تالار مذکور را ندارند، اما عرضه کنندگان قصد عرضه مجدد آن‌ها را در بورس کالای ایران دارند.

ب: کالاهای فاقد شریک پذیرش در بازار اصلی پس از تایید هیأت پذیرش.

فعالیت معاملات اموال منقول در بورس کالای ایران شروع شده است و انواع کالای پتروشیمی، نفتی، صنعتی، معدنی و کشاورزی در بازار فرعی و به صورت حراج حضوری صورت می‌گیرد.

به این صورت که در عرضه به روش حراج حضوری، ثبت سفارش، معاملات، تسویه، پایاپای و تحویل کالا مطابق مقررات بازار معاملات کالاهای فیزیکی بورس کالای ایران خواهد بود.

نگاه ویژه دولت به بورس کالا برای فروش املاک

این گزارش حاکی است، در حالی املاک و مستغلات از دیگر کالاهای مورد نظر برای عرضه در بورس کالای ایران است که در متن سیاست‌های اقتصادی دولت برای خروج غیر تورمی از رکود، بر استفاده از ظرفیت این بورس برای فروش املاک و مستغلات بانک‌ها و مؤسسات دولتی تاکید شده است. این بورس اولین گام را در سال ۹۴ برای تحقق این سیاست و رفع مشکلات بانک‌ها با عرضه املاک بانک سپه برداشته است تا آغازی برای توسعه این معاملات در سال ۹۵ باشد؛ به نظر می‌رسد سال آتی شاهد حضور دولتی‌ها و بانک‌ها برای عرضه املاک‌شان در بورس باشیم؛ از این رو، آشنایی عرضه کنندگان و خریداران با نحوه پذیرش، عرضه و معامله این کالا در تالار نقره‌ای یک ضرورت است.

املاک، یکجا عرضه می‌شود

املاک و مستغلات به صورت یکجا عرضه می‌شود؛ در عرضه یکجا در بازار فرعی، کارگزار فروشنده در صورتی مجاز به عرضه خواهد بود که معادل ۳ درصد ارزش کالای موضوع معامله براساس قیمت پایه را به صورت نقد یا ضمانت‌نامه بانکی بدون قید و شرط از فروشنده دریافت و حسب مورد به حساب اتاق پایاپای واریز یا به این اتاق تحویل دهد و تأییدیه اتاق پایاپای را مبنی بر سپردن تضامین مربوطه به بورس ارایه کند. البته عرضه کنندگان دولتی از شمول این ماده مستثنی هستند. در خصوص سایر دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری که نسبت به عرضه یکجای کالا اقدام می‌کنند، اخذ وجوه یا تضامین دیگر جهت عرضه کالا بر اساس مصوبه هیئت مدیره شرکت موضوع بند ۱۹ ماده ۱ دستورالعمل تسویه و پایاپای معاملات بورس کالای ایران، خواهد بود. پس از تودیع وثایق توسط کارگزار عرضه کننده، اطلاعیه‌ی عرضه‌ی یکجا منتشر می‌شود. این اطلاعیه باید حداقل ۵ روز کاری قبل از عرضه توسط بورس منتشر شود.

در روز عرضه، سفارش خرید کارگزاری که وثایق لازم را از متقاضی خرید دریافت و نزد اتاق پایاپای تودیع کرده است، باید برابر کل کالای عرضه شده باشد. قیمت تعیین شده در سفارش‌های خرید نباید کمتر از قیمت بالاترین سفارش خرید ثبت شده در سامانه‌ی معاملاتی یا کمتر از قیمت

پایه‌ای باشد که در اطلاعیه عرضه اعلام شده است. همچنین حذف سفارش خرید فقط در صورت ثبت سفارش خرید با قیمت بالاتر در سامانه‌ی معاملاتی مجاز است.

از سوی دیگر، فروش توسط کارگزار فروشنده تنها در صورتی مجاز است که از زمان ثبت سفارش خرید در سامانه معاملاتی حداقل سه دقیقه گذشته باشد. در صورتی که از زمان ثبت بهترین سفارش خرید، ۱۵ دقیقه گذشته باشد و سفارش خریدی با قیمت بالاتر طی این مدت ثبت نشده باشد و قیمت این سفارش مساوی یا بیشتر از قیمت پایه باشد، عرضه به بهترین سفارش خرید، از طریق کارگزار فروشنده یا به صورت خودکار در سامانه معاملاتی انجام خواهد شد.

در صورتی که در پایان جلسه معاملاتی، زمان ثبت بهترین سفارش خرید ثبت شده قبل از ۱۰ دقیقه پایانی بوده، فروش به بهترین سفارش خرید، از طریق کارگزار فروشنده یا به صورت خودکار در سامانه معاملاتی انجام خواهد شد. در صورت ثبت سفارش خرید در ۱۰ دقیقه پایانی بازار، ادامه رقابت به جلسه معاملاتی بعد موکول شده و کارگزار دارای بهترین سفارش خرید موظف است سفارش خود را با بهترین قیمت روز قبل، در ابتدای جلسه معاملاتی بعد وارد سامانه نماید. نکته‌ی قابل ذکر آن که در معاملات عرضه‌ی یکجا، هر کارگزار خریدار می‌تواند در قالب یک سفارش خرید رقابت کند و امکان شرکت در رقابت توسط یک کارگزار با سفارش‌های مختلف برای چند شخص یا گروه وجود ندارد. همچنین یک کارگزار در عرضه‌ی یکجایی می‌تواند همزمان در دو سمت عرضه و تقاضا فعالیت کند.

کاپذیرش اموال غیر منقول چه شرایطی دارد؟

بر اساس مصوبه شصت و چهارمین جلسه هیئت پذیرش بورس کالای ایران در خصوص شرایط پذیرش اموال غیر منقول موضوع بند یک از ماده ۱ دستورالعمل بازار فرعی بورس کالای ایران، ارزش ریالی اموال غیر منقول حداقل ۱۰ میلیارد ریال بر اساس قیمت کارشناسی رسمی دادگستری است. ضمن اینکه اموال غیر منقول قابل معامله در بازار فرعی بورس کالای ایران، باید مشاع نبوده و محل دعوی نباشد.

ارائه سند رسمی از سوی عرضه کننده برای معامله اموال غیر منقول در بازار فرعی بورس کالای ایران الزامی است و مال مورد نظر به موجب سند رسمی باید در ملکیت مطلق عرضه کننده یا عرضه کنندگان بوده و وقفی نباشد. همچنین در صورت پذیرش عرضه‌ی اموالی که صرفاً در قالب عقد اجاره در اختیار دیگری است، اجاره نامه رسمی می‌بایست از سوی عرضه کننده ارائه و افشاء شود. آن دسته از اموال غیر منقول، قابلیت معامله در بازار فرعی بورس کالای ایران را دارند که اشخاص حقیقی و حقوقی ثالث اعم از دولتی و غیر دولتی حقی در مورد آنها نداشته باشند، یا مورد ادعای آنها نباشد.

سقف کارمزد پذیرش اموال غیر منقول که توسط بورس کالای ایران اخذ می‌شود معادل یک دهم (۰,۱) درصد ارزش کالای مورد عرضه بر اساس قیمت پایه تا سقف ۵۰۰ میلیون ریال است.

کارمزد معاملات اموال غیر منقول در بازار فرعی بورس کالای ایران

شرح کارمزد	خرید*	فروش*	حداکثر مبلغ کارمزد خرید (میلیون ریال)	حداکثر مبلغ فروش (میلیون ریال)	حداکثر مبلغ کارمزد فروش (میلیون ریال)	جمع/سقف کارمزدها (میلیون ریال)
کارمزد کارگزاران	۰,۰۰۱۸	۰,۰۰۱۸	۰,۰۰۳۶	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰
کارمزد بورس کالای ایران	۰,۰۰۰۵	۰,۰۰۰۵	۰,۰۰۱	۱۰۰	۱۰۰	۲۰۰

*نرخ کارمزدها نسبت به ارزش معامله است.

فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی عرضه کننده دولتی

فرآیند خرید املاک و مستغلات عرضه کننده دولتی

تهیه: مدیریت پذیرش و بازاریابی بورس کالای ایران

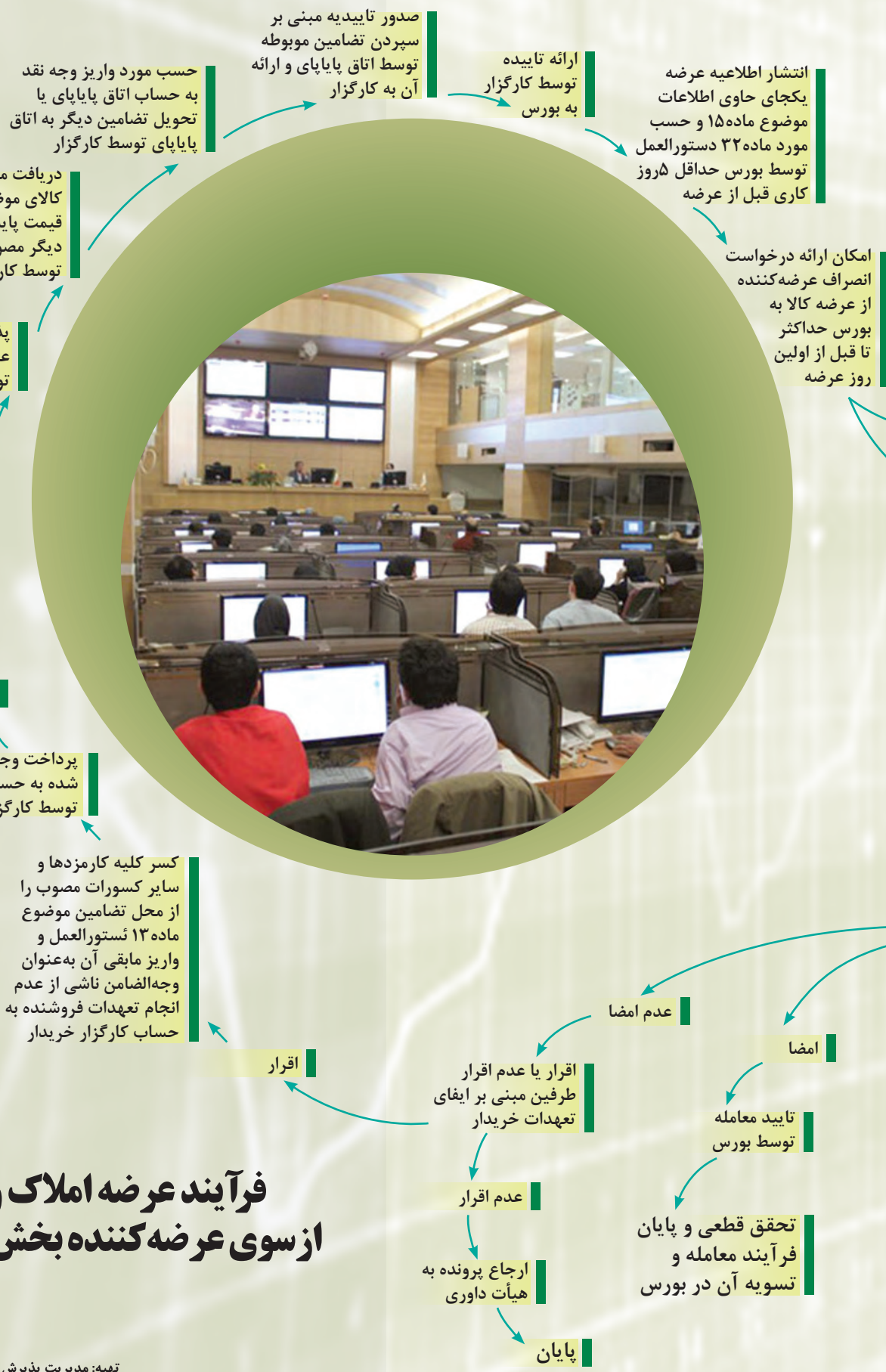

فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده ۵ قانون مدیریت خدمات کشوری

تهیه: مدیریت پذیرش و بازاریابی بورس کالای ایران

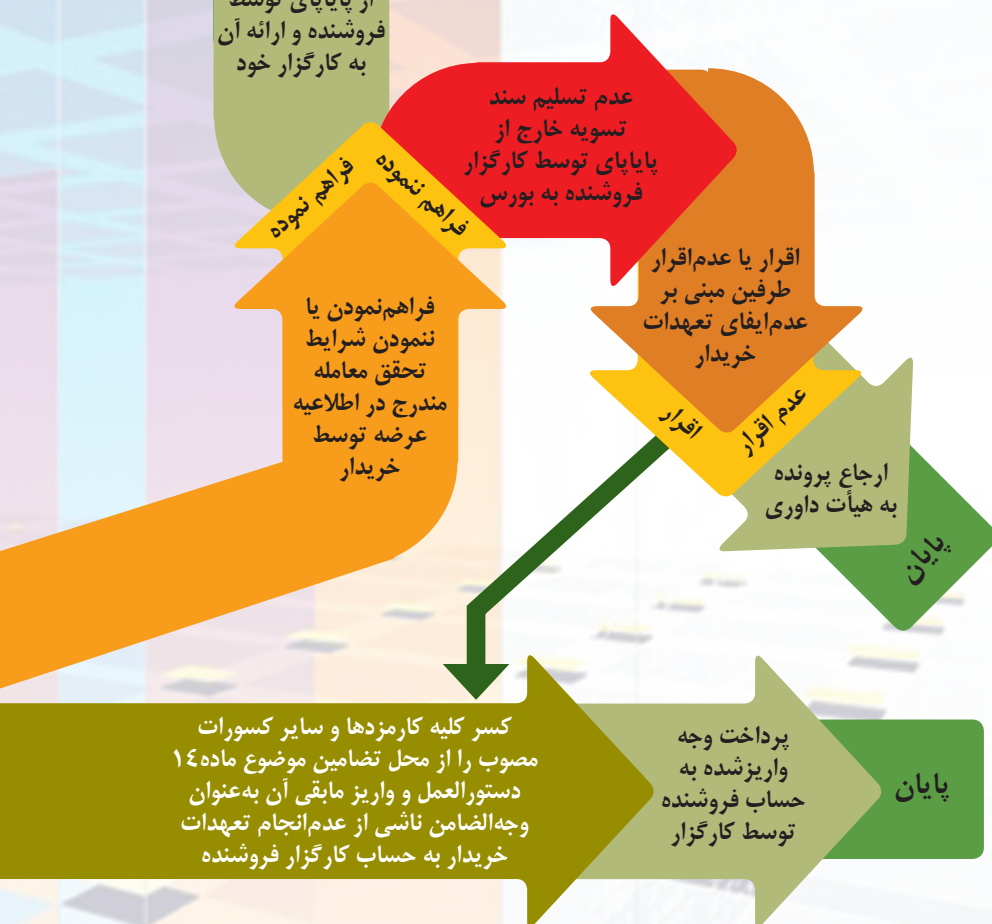

فرآیند عرضه املاک و مستغلات از سوی عرضه کننده بخش خصوصی

تهیه: مدیریت پذیرش و بازاریابی بورس کالای ایران

فرآیند خرید املاک و مستغلات عرضه کننده بخش خصوصی

تهیه: مدیریت پذیرش و بازاریابی بورس کالای ایران

فرآیند پذیرش املاک و مستغلات در بازار فرعی بورس کالا

فصل هشتم

آمار

برترین‌های تالار نقره‌ای در سال ۹۴

مریم کسمایی فر
کارشناس آمار و اطلاعات

طی بازه زمانی ابتدای سال جاری تا ۲۵ بهمن ماه؛ حجم معاملات بورس کالای ایران در بازارهای فیزیکی و فرعی، حدود ۱۹ میلیون و ۹۵۰ هزار تن، با ارزش بیش از ۲۶۱ هزار و ۹۸۶ میلیارد ریال بوده است. طی این یازده ماه، محصولات متنوعی در گروه‌های کالایی مختلف از سوی تولیدکنندگان عمده کشور به فروش رسید.

دوماهنامه تخصصی

نحوه رتبه بندی گروه مواد پلیمری، با تمرکز بر حجم معاملات، به ترتیب شامل پتروشیمی های تندگویان، بندرامام و امیرکبیر است که این رتبه بندی با مبنای ارزش به پتروشیمی های تندگویان، امیرکبیر و بندرامام تغییر اولویت داده است. رتبه های اول تا سوم گروه شیمیایی، بر مبنای حجم معاملات، به پتروشیمی های اروند، بندرامام و پارس اختصاص پیدا کرده است؛ این در حالی است که این سه جایگاه باتوجه به ارزش معاملات نصیب مجتمع های پتروشیمی پارس، سازند و بوعلی سینا شده است.

مقایسه رتبه بندی در گروه عایق رطوبتی نشان می دهد که جایگاه اول حجم معاملات که متعلق به داناکام است، در رتبه بندی براساس ارزش معاملات نیز به داناکام اختصاص پیدا کرده است.

پالایش گاز شهید هاشمی نژاد (خانگیران) نیز مقاوم اول ارزش معاملات گوگرد را کسب کرد و بعد از آن پالایش نفت اراک قرار دارد. این گزارش حاکی است که از جالب توجه ترین تغییرات رتبه بندی با دو مبنای حجم و ارزش در گروه سنگ آهن رخ داده است؛ بیشترین حجم معاملات سنگ آهن به ترتیب از سوی مجتمع های سنگان، فلات مرکزی و جلال آباد صورت گرفته است؛ این در حالی است که مجتمع های فلات مرکزی ایران، گل گهر (۲ و ۴) و سنگان به ترتیب بیشترین ارزش معاملات را داشته اند.

شایان ذکر است، مجتمع های پتروشیمی شیراز و فجر به عنوان دو عرضه کننده آرگون در بورس کالا، در حجم و ارزش رتبه های یکسانی داشته اند؛ به طوری که مجتمع شیراز ۱۲۳۰ تن و مجتمع پتروشیمی فجر ۲۲۰ تن گاز آرگون به فروش رسانده اند.

تالار نقره‌ای بورس کالا طی مدت مذکور گاهی شاهد مازاد عرضه، گاهی مازاد تقاضا و گاهی تعادل عرضه و تقاضا بوده است و در واقع یک بازار رقابتی و شفاف را به نمایش گذاشت؛ بازاری که گویای آزادی اقتصادی برای کشف نرخ منصفانه، منطقی و شفاف است.

تالار محصولات صنعتی و معدنی طی یازده ماه عرضه دادوستد کالاهای فولادی، مس، آلومینیوم، سنگ آهن، کک، کنسانتره مولیبدن، کنسانتره و طلای کشور از سوی تولیدکنندگان و متقاضیان این کالاها بود.

تالار فرآورده های نفتی و پتروشیمی نیز دادوستد انواع ماده پلیمری، شیمیایی، قیر، و کیوم باتوم، لوب کات، گوگرد، آرگون، عایق رطوبتی، روغن و سلاپس واکس را تجربه کرد. معامله برنج، جو، دانه های روغنی، ذرت، خرما، زعفران، شکر، کنجاله، کنسانتره و تفاله، گندم و نخود نیز در تالار محصولات کشاورزی ثبت شد.

تالار معاملات بورس کالای ایران در واقع شاهد حضور بزرگان تولید و صنعت کشور اعم از دولتی و خصوصی بود و طی یازده ماه سال جاری تصویری واقعی از شرایط اقتصادی و تولید کشور نشان داد. آمارهای این بازار نظام یافته بدون شک چراغی برای دولت، بخش خصوصی و تمامی سرمایه گذاران خواهد بود.

حالا بعد از یازده ماه معاملات بی وقفه این تولیدکنندگان، در این گزارش برترین های فروش، بر اساس حجم معاملات و گروه های کالایی معرفی می شود.

گفتنی است، در برخی گروه های کالایی، جایگاه تولیدکنندگان براساس ارزش معاملات متفاوت از رتبه بندی براساس حجم است.

آمار معاملات شرکت بورس کالا به تفکیک ۳ شرکت تولیدکننده اول گروه های کالایی بر حسب ارزش معاملات
از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت ۱۱/۲۵/۱۳۹۴

گروه های کالایی	رتبه	نام شرکت	حجم معاملات	ارزش معاملات
پلیمر / ۲۳	۱	پتروشیمی تندگویان	۳۰۴,۳۹۵	۹,۱۷۰,۳۶۹,۵۰۵
	۲	پتروشیمی امیرکبیر	۲۲۱,۰۳۸	۸,۹۷۴,۲۲۹,۸۷۴
	۳	پتروشیمی بندرامام	۲۴۴,۲۲۷	۸,۴۵۹,۷۵۲,۷۰۴
جمع معاملات شرکت های برتر			۷۶۹,۶۶۰	۲۶,۶۰۴,۳۵۲,۰۸۳
جمع کل معاملات گروه کالا			۱,۷۹۸,۱۴۵	۶۴,۸۰۶,۵۱۱,۵۷۸
شیمیایی / ۲۲	۱	پتروشیمی پارس	۷۶,۵۱۲	۲,۴۶۷,۶۴۶,۲۰۸
	۲	پتروشیمی شازند	۷۳,۹۳۲	۲,۱۲۲,۴۱۰,۴۵۸
	۳	پتروشیمی بوعلی سینا	۴۱,۶۰۰	۸۵۳,۲۹۸,۲۰۰
جمع معاملات شرکت های برتر			۱۹۲,۰۴۴	۵,۴۴۳,۳۵۴,۸۶۶
جمع کل معاملات گروه کالا			۶۹۰,۸۶۱	۱۱,۱۲۹,۱۸۲,۰۱۸
عیق رطوبتی / ۳۷	۱	دانا گام	۵,۷۶۰	۶۱,۳۷۰,۴۶۸
	۲	شهر بام عایق	۳,۵۰۰	۳۷,۵۹۸,۹۰۴
	۳	تولیدی و صنعتی الیاف سازان شمال	۲,۵۰۰	۲۶,۵۴۲,۲۳۴
جمع معاملات شرکت های برتر			۱۱,۷۶۰	۱۲۵,۴۱۱,۵۹۶
جمع کل معاملات گروه کالا			۳۸,۹۲۴	۴۱۷,۴۷۳,۲۷۴
قیر / ۶۰	۱	نفت جی	۱,۴۱۳,۹۱۷	۱۱,۸۹۶,۴۵۱,۴۲۰
	۲	نفت پاسارگاد	۱,۲۹۸,۱۸۸	۱۱,۵۸۴,۹۴۲,۰۳۰
	۳	معماران تجارت آفتاب (اقتصاد بین الملل تندیس)	۳۴۰,۷۰۰	۳,۸۸۶,۷۶۵,۶۶۰
جمع معاملات شرکت های برتر			۳,۰۵۲,۸۰۵	۲۷,۳۶۸,۱۵۹,۱۰۹
جمع کل معاملات گروه کالا			۴,۲۸۶,۵۸۶	۳۸,۲۸۸,۴۹۷,۶۵۸
گوگرد / ۱۰	۱	پالایش گاز شهید هاشمی نژاد (خانگیران)	۵۵,۸۴۰	۱۷۰,۳۰۰,۹۹۰
	۲	پالایش نفت شازند اراک	۵۹,۸۴۰	۱۴۷,۲۳۸,۶۹۹
	۳	پتروشیمی خارگ	۳۰,۰۰۰	۱۱۷,۳۱۲,۹۶۰
جمع معاملات شرکت های برتر			۱۴۵,۶۸۰	۴۳۴,۸۵۲,۶۴۹
جمع کل معاملات گروه کالا			۲۵۷,۷۸۰	۷۸۹,۵۱۳,۷۶۵
لوب کات / ۴	۱	پالایش نفت تهران (تندگویان)	۶۰۵,۷۱۰	۴,۹۸۷,۰۱۹,۴۶۰
	۲	پالایش نفت بندرعباس	۱۶۷,۰۰۰	۱,۳۲۷,۹۷۱,۵۰۰
	۳	پالایش نفت اصفهان	۸۹,۸۰۰	۷۳۲,۴۳۹,۹۸۰
جمع معاملات شرکت های برتر			۸۶۲,۵۱۰	۷,۰۴۷,۴۳۰,۹۴۰
جمع کل معاملات گروه کالا			۸۹۴,۵۱۰	۷,۲۸۹,۱۹۷,۴۴۰
وکیوم باتوم / ۵	۱	پالایش نفت بندرعباس	۱,۱۵۱,۲۰۰	۸,۰۰۶,۸۲۸,۸۲۰
	۲	پالایش نفت تهران (تندگویان)	۷۰۸,۳۷۰	۴,۸۷۶,۵۰۷,۱۴۰
	۳	پالایش نفت تبریز	۴۲۵,۳۴۰	۲,۸۷۸,۶۰۸,۲۰۰
جمع معاملات شرکت های برتر			۲,۲۸۴,۹۱۰	۱۵,۷۶۱,۹۴۴,۱۶۰
جمع کل معاملات گروه کالا			۲,۷۸۶,۲۱۰	۱۹,۱۳۵,۹۸۳,۲۸۰

تالا فرآورده های نفتی و پتروشیمی

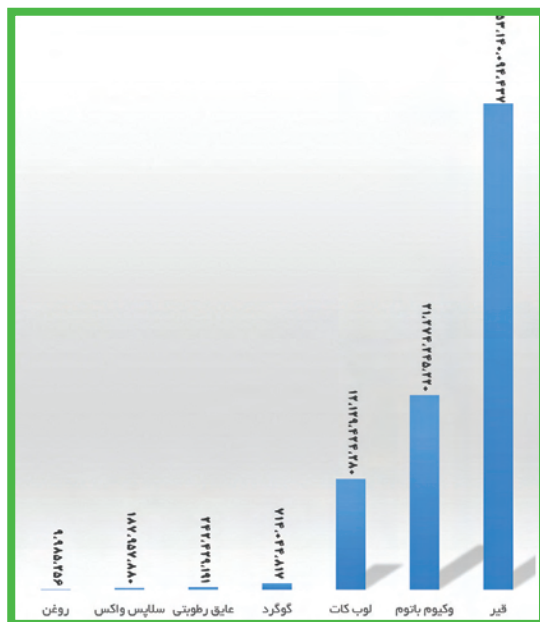
ارزش معاملات	حجم معاملات	نام شرکت	رتبه	گروه‌های کالایی
۵,۹۰۷,۲۷۳,۷۰۰	۸۹,۹۲۰	آلومینیوم ایران (ایرالکو)	۱	آلومینیوم / ۳
۲۰,۷۸,۸۶۸,۶۶۰	۳۳,۰۲۰	مجتمع آلومینیوم هرمزگان (هرمزال)	۲	
۸۲۵,۸۳۴,۰۶۰	۱۳,۵۶۰	آلومینیوم المهدی	۳	
۸,۸۱۱,۹۷۶,۴۲۰	۱۳۶,۵۰۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۸,۸۱۱,۹۷۶,۴۲۰	۱۳۶,۵۰۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۲۷,۱۲۰,۰۰۰	۳۶۰	صنایع خالص سازان روی زنجان	۱	روی / ۳
۲۵,۰۰۰,۰۰۰	۴۰۰	صانع روی زنجان	۲	
۸,۲۲۰,۰۰۰	۱۲۰	سازند روی زنجان	۳	
۶۰,۳۴۰,۰۰۰	۸۸۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۶۰,۳۴۰,۰۰۰	۸۸۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۴۱۹,۸۲۵,۱۲۵	۷۰۰,۰۰۰	مجتمع سنگ آهن فلات مرکزی ایران	۱	سنگ آهن / ۵
۳۵۹,۲۵۴,۴۳۵	۴۱۰,۰۰۰	مجتمع معادن سنگ آهن گل گهر (۲ و ۴)	۲	
۳۳۲,۸۵۱,۳۹۰	۷۴۰,۰۰۰	مجتمع سنگ آهن سنگان	۳	
۱,۱۱۱,۹۲۹,۹۵۰	۱,۸۵۰,۰۰۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۱,۵۰۷,۳۴۰,۸۲۵	۲,۵۶۰,۰۰۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۵۱۲,۸۵۲,۶۶۲	۰,۴۴۵	طلای موته	۱	طلا / ۲
۱۰۱,۹۰۶,۳۶۶	۰,۰۸۹	معدن زرشوران	۲	
۶۱۴,۷۵۸,۹۲۸	۰,۵۳۴			جمع معاملات شرکت های برتر
۶۱۴,۷۵۸,۹۲۸	۰,۵۳۴			جمع کل معاملات گروه کالا
۳۲,۵۰۵,۳۲۳,۸۱۶	۱,۹۸۵,۶۴۰	فولاد مبارکه اصفهان	۱	فولاد / ۹
۲۰,۳۵۰,۳۵۲,۵۲۰	۱,۶۹۹,۴۶۰	فولاد خوزستان	۲	
۲۰,۱۸۴,۸۹۶,۷۵۶	۱,۴۲۰,۹۰۸	ذوب آهن اصفهان	۳	
۷۳,۰۴۰,۵۷۳,۰۹۲	۵,۱۰۶,۰۰۸			جمع معاملات شرکت های برتر
۷۶,۹۹۷,۸۷۷,۹۰۰	۵,۴۱۲,۶۰۸			جمع کل معاملات گروه کالا
۴۳,۶۶۰,۰۰۰	۶,۲۰۰	کک سازی زرنند	۱	کک / ۱
۴۳,۶۶۰,۰۰۰	۶,۲۰۰			
۴۳,۶۶۰,۰۰۰	۶,۲۰۰			
۱۹,۰۲۰,۳۷۱,۳۴۰	۲۶۹,۷۲۰	شرکت ملی صنایع مس ایران	۱	مس / ۳
۲,۱۰۱,۳۳۴,۶۷۵	۱۱,۴۱۰	صنایع تولیدی دنیای مس کاشان	۲	
۱۱,۹۰۱,۸۶۰	۶۰	صنایع مس کاوه	۳	
۲۱,۱۳۳,۶۰۷,۸۷۵	۲۸۱,۱۹۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۲۱,۱۳۳,۶۰۷,۸۷۵	۲۸۱,۱۹۰			جمع کل معاملات گروه کالا

ارزش معاملات	حجم معاملات	نام شرکت	رتبه	گروه‌های کالایی
۵۰۹,۹۹۵,۷۱۰	۹,۰۸۵	مازندران	۱	برنج / ۸
۴۰۵,۲۱۰,۰۷۰	۷,۲۲۰	گلستان	۲	
۱۲۹,۳۲۸,۷۵۰	۲,۲۷۵	گیلان	۳	
۱,۰۴۴,۵۳۴,۵۳۰	۱۸,۵۸۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۱,۱۲۰,۱۲۹,۱۳۰	۲۱,۷۹۵			جمع کل معاملات گروه کالا
۱۳,۶۷۵,۳۵۰	۱,۶۴۵	همدان	۱	جو / ۳
۱۲,۷۶۴,۳۷۰	۱,۴۳۰	روسیه	۲	
۲,۲۲۳,۶۵۰	۲۶۰	اوکراین	۳	
۲۸,۶۶۳,۳۷۰	۳,۳۳۵			جمع معاملات شرکت های برتر
۲۸,۶۶۳,۳۷۰	۳,۳۳۵			جمع کل معاملات گروه کالا
۱۳,۹۸۴,۰۰۰	۹۲۰	گلستان	۱	دانه های روغنی / ۴
۱۳,۴۸۹,۹۰۰	۹۰۰	خوزستان	۲	
۷,۲۵۰,۰۰۰	۵۰۰	مازندران	۳	
۳۴,۷۲۳,۹۰۰	۲,۳۲۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۳۶,۲۴۸,۹۰۰	۲,۴۲۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۷۱۴,۱۸۳,۷۵۰	۱۰۲,۹۶۵	فارس	۱	ذرت / ۱۹
۶۷۴,۴۴۲,۵۰۰	۹۴,۵۱۰	تهران	۲	
۴۵۸,۳۶۱,۰۰۰	۶۱,۹۵۰	خراسان رضوی	۳	
۱,۸۴۶,۷۸۷,۲۵۰	۲۵۹,۴۲۵			جمع معاملات شرکت های برتر
۳,۵۷۶,۷۵۲,۱۹۵	۵۰۰,۶۱۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۵۳۱,۵۸۲,۵۰۰	۲۰,۸۲۵	آرژانتین	۱	روغن خام / ۴
۴۳۸,۴۹۶,۵۰۰	۱۵,۳۱۵	اوکراین	۲	
۳,۱۰۰,۰۰۰	۱۰۰	روسیه	۳	
۹۷۳,۱۷۹,۰۰۰	۳۶,۲۴۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۹۷۵,۰۳۹,۰۰۰	۳۶,۳۰۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۴۲۸,۹۲۹,۴۲۰	۲۰,۳۹۰	قند نیشابور	۱	شکر / ۲۲
۳۹۵,۶۶۷,۱۸۰	۱۸,۶۸۰	قند جوین	۲	
۳۷۵,۲۳۶,۳۰۰	۱۷,۷۳۰	قند شاهرود	۳	
۱,۱۹۹,۸۳۳,۹۰۰	۵۶,۸۰۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۲,۹۹۱,۱۳۶,۵۹۰	۱۴۱,۲۱۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۹۰,۲۵,۵۵۰	۵۴۰	برزیل	۱	کنجاله ها / ۴
۶,۵۲۷,۸۰۰	۴۳۵	کرمانشاه	۲	
۱,۴۰۵,۱۰۰	۱۰۰	ناب دانه	۳	
۱۶,۹۵۸,۴۵۰	۱,۰۷۵			جمع معاملات شرکت های برتر
۱۷,۵۶۸,۴۵۰	۱,۱۱۵			جمع کل معاملات گروه کالا
۱۷,۳۵۵,۰۰۰	۱,۵۰۰	کهکیلویه و بویر احمد	۱	گندم / ۲
۱,۸۲۰,۰۰۰	۲۰۰	قزاقستان	۲	
۱۹,۱۷۵,۰۰۰	۱,۷۰۰			
۱۹,۱۷۵,۰۰۰	۱,۷۰۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۱۹,۱۷۵,۰۰۰	۱,۷۰۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۱۴۰,۶۹۸,۶۷۰	۱۰,۴۰۰	لرستان	۱	نخود / ۶
۱۳۲,۷۵۱,۰۰۰	۱۰,۰۰۰	کرمانشاه	۲	
۷۶۸,۴۷,۱۰۰	۵,۹۰۰	آذربایجان غربی	۳	
۳۵۰,۲۹۶,۷۷۰	۲۶,۳۰۰			جمع معاملات شرکت های برتر
۴۰۹,۷۸۸,۸۷۰	۳۰,۶۵۰			جمع کل معاملات گروه کالا
۹,۱۹۵,۰۴۹,۰۹۵	۷۴۵,۴۹۰	جمع کل بازار کشاورزی		

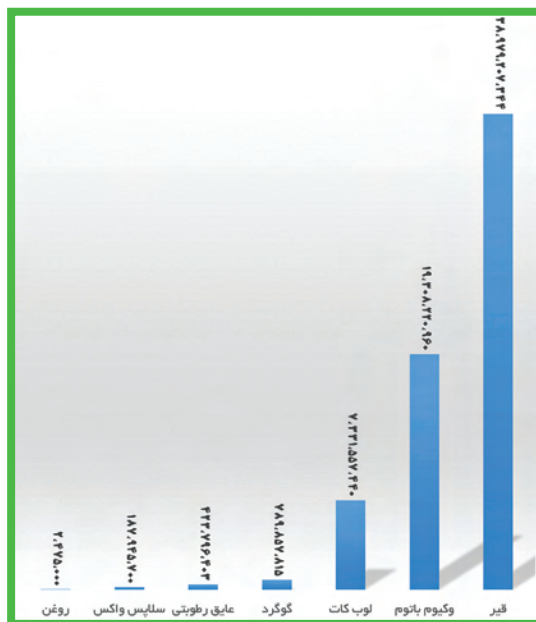
تالار محصولات کشاورزی

معاملات فرآورده‌های نفتی، ۱۱ ماهه

ارزش کل معاملات

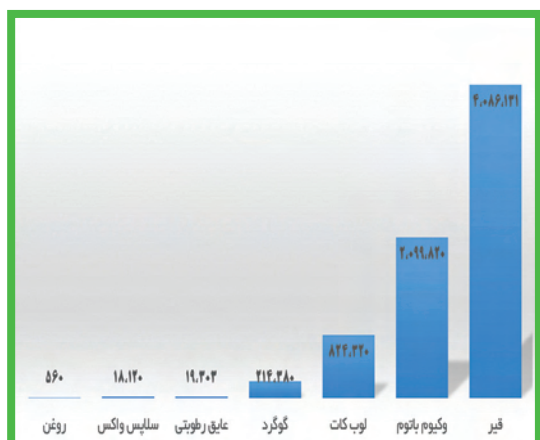

۱۳۹۳

۱۳۹۴

حجم کل معاملات

۱۳۹۳

۱۳۹۴

مقدار معاملات ۱۱ ماهه سال ۱۳۹۴

ارزش کل معاملات
۶۷۰۰ میلیارد تومان

حجم کل معاملات
۸,۵ میلیون تن

درصد تغییر
- ۲۴

درصد تغییر
۱۷

ک ترکیب معاملات از نظر حجمی

قیر:	۵۲ درصد
وکیوم باتوم:	۳۳ درصد
لوب کات:	۱۱ درصد
گوگرد:	۳ درصد

ک نوع معاملات

سلف:	۵ هزار تن
نسیه:	۶ هزار تن
نقد:	۸,۵ میلیون تن

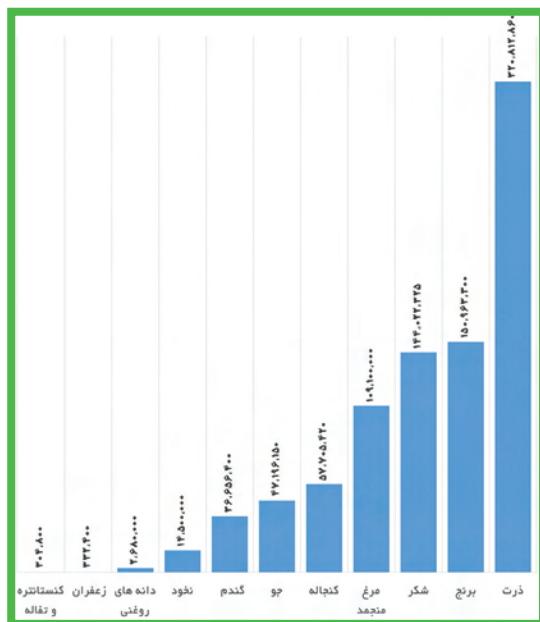
ک بیشترین تغییرات (حجمی):

عایق رطوبتی:	۱۰۶
روغن:	-۷۳
قیر:	۸

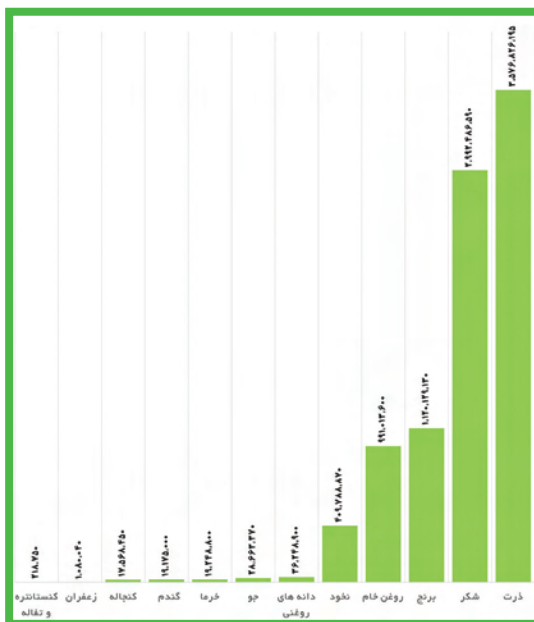
نام محصول	حجم ۹۳	ارزش ۹۳	حجم ۹۴	ارزش ۹۴
روغن	۵۶۰	۹,۹۸۵,۲۵۶	۱۵۰	۲,۴۷۵,۰۰۰
قیر	۴,۰۸۶,۱۳۱	۵۳,۱۴۰,۰۹۴,۴۳۷	۴,۴۱۷,۸۳۴	۳۸,۹۷۹,۲۰۷,۳۴۴
وکیوم باتوم	۲,۰۹۹,۸۲۰	۳۱,۲۷۴,۲۴۵,۱۲۰	۲,۸۳۰,۲۱۰	۱۹,۳۰۸,۲۲۰,۹۶۰
گوگرد	۲۱۴,۳۸۰	۷۱۴,۰۴۴,۸۱۷	۲۵۷,۹۳۰	۷۸۹,۸۵۷,۸۱۵
لوب کات	۸۲۴,۳۲۰	۱۲,۱۲۹,۴۲۴,۲۸۰	۹۰۲,۵۱۰	۷,۳۳۱,۵۵۷,۴۴۰
سلاپس واکس	۱۸,۱۲۰	۱۸۷,۹۵۷,۸۸۰	۲۵,۷۰۰	۱۸۷,۹۴۵,۷۰۰
عایق رطوبتی	۱۹,۳۰۳	۲۴۲,۴۲۹,۱۹۱	۳۹,۶۷۴	۴۳,۷۹۶,۴۰۳

معاملات کشاورزی، ۱۱ ماهه

ارزش کل معاملات

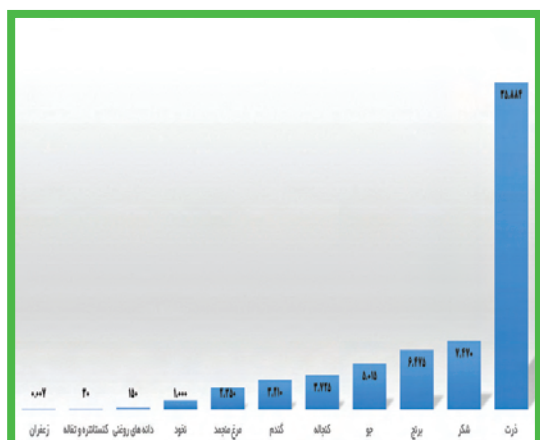

۱۳۹۳

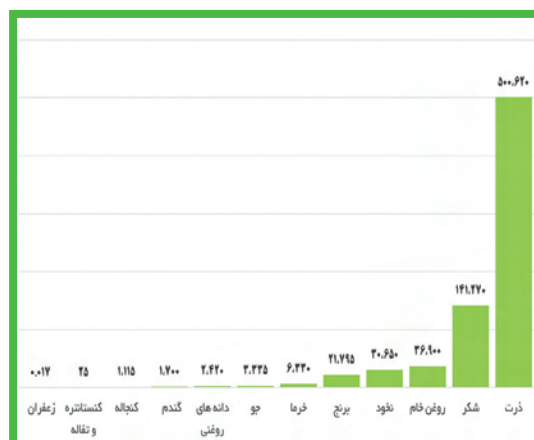

۱۳۹۴

حجم کل معاملات

۱۳۹۳

۱۳۹۴

مقدار معاملات

ارزش کل معاملات
۹۲۱ میلیارد تومان

حجم کل معاملات
۷۴۶ هزار تن

درصد تغییر
۹۴۲

درصد تغییر
۱۰۴۳

ترکیب معاملات

ذرت:	۶۷ درصد
شکر:	۱۹ درصد
برنج:	۳ درصد
روغن خام:	۵ درصد
نخود:	۴ درصد
جو و خرما:	۲ درصد

نوع معاملات

نسبیه:	۱۱,۵ هزار تن
نقد:	۷۳۴ هزار تن

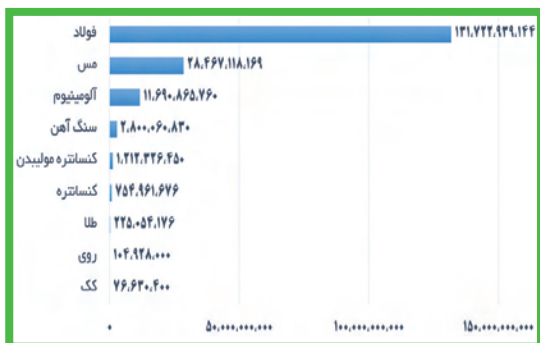
بیشترین تغییرات حجمی: (نسبت به ۱۱ ماهه ۹۳)

نخود:	۲۹۶۵
شکر:	۱۷۹۱
ذرت:	۱۲۹۵
دانه‌های روغنی:	۱۵۱۳

نام محصول	حجم معاملات ۱۳۹۳	ارزش معاملات ۱۳۹۳	حجم معاملات ۱۳۹۴	ارزش معاملات ۱۳۹۴
جو	۵,۰۱۵	۴۷,۱۹۶,۱۵۰	۳,۳۳۵	۲۸,۶۶۳,۳۷۰
ذرت	۳۵,۸۸۴	۳۲۰,۸۱۲,۸۶۰	۵۰,۶۲۰	۳,۵۷۶,۸۲۶,۱۹۵
شکر	۷,۴۷۰	۱۴۴,۰۲۲,۳۲۵	۱۴۱,۲۷۰	۲,۹۹۲,۴۸۶,۵۹۰
کنجاله	۳,۷۲۵	۵۷,۷۰۵,۴۲۰	۱,۱۱۵	۱۷,۵۶۸,۴۵۰
مرغ منجمد	۲,۳۵۰	۱۰۹,۱۰۰,۰۰۰	۰	۰
کنستانتیره و تفاله	۳۰	۳۰۴,۸۰۰	۲۵	۲۱۸,۷۵۰
زعفران	۰,۰۰۷	۳۳۲,۴۰۰	۰,۰۱۷	۱,۰۸۰,۰۴۰
گندم	۳,۲۱۰	۳۶,۶۵۶,۴۰۰	۱,۷۰۰	۱۹,۱۷۵,۰۰۰
برنج	۶,۴۷۵	۱۵۰,۹۶۳,۳۰۰	۲۱,۷۹۵	۱,۱۲۰,۱۲۹,۱۳۰
دانه های روغنی	۱۵۰	۲,۶۸۰,۰۰۰	۲,۴۲۰	۳۶,۲۴۸,۹۰۰
نخود	۱,۰۰۰	۱۴,۵۰۰,۰۰۰	۳۰,۶۵۰	۴۰۹,۷۸۸,۸۷۰
خرما	۰	۰	۶,۳۳۰	۱۹,۲۴۸,۸۰۰
روغن خام	۰	۰	۳۶,۹۰۰	۹۹۱,۰۱۳,۶۰۰

معاملات کالاهای فلزی و معدنی، ۱۱ ماهه

ارزش کل معاملات

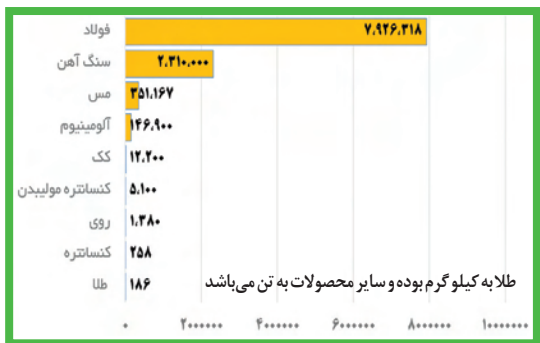

۱۳۹۳

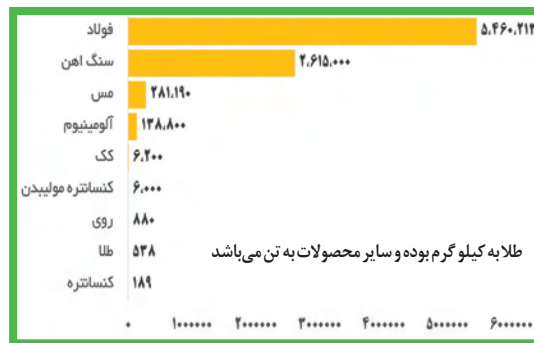

۱۳۹۴

حجم کل معاملات

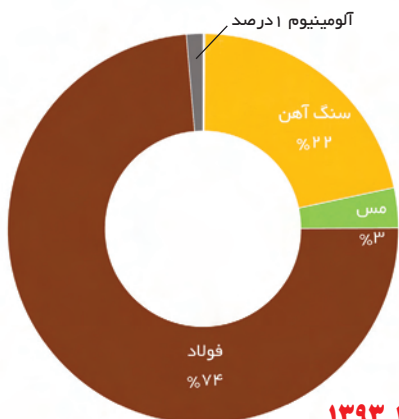

۱۳۹۳

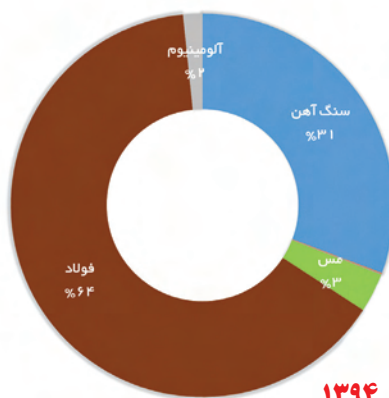

۱۳۹۴

ترکیب معاملات

سال ۱۳۹۳

سال ۱۳۹۴

مقدار معاملات

ارزش کل معاملات
۱۱۰۰۰ میلیارد تومان
درصد تغییر
-۳۷

حجم کل معاملات
۸,۵ میلیون تن
درصد تغییر
-۲۱

ترکیب معاملات

فولاد:	۶۴ درصد
سنگ آهن:	۳۱ درصد
آلومینیوم:	۲ درصد
مس:	۳ درصد

نوع معاملات

سلف:	۴,۸ میلیون تن
نسیه:	۸,۲ هزار تن
نقد:	۳,۷ میلیون تن

بیشترین تغییرات (نسبت به ۱۱ ماهه ۹۳):

کک:	-۴۹
مس:	-۲۰
فولاد:	-۳۱

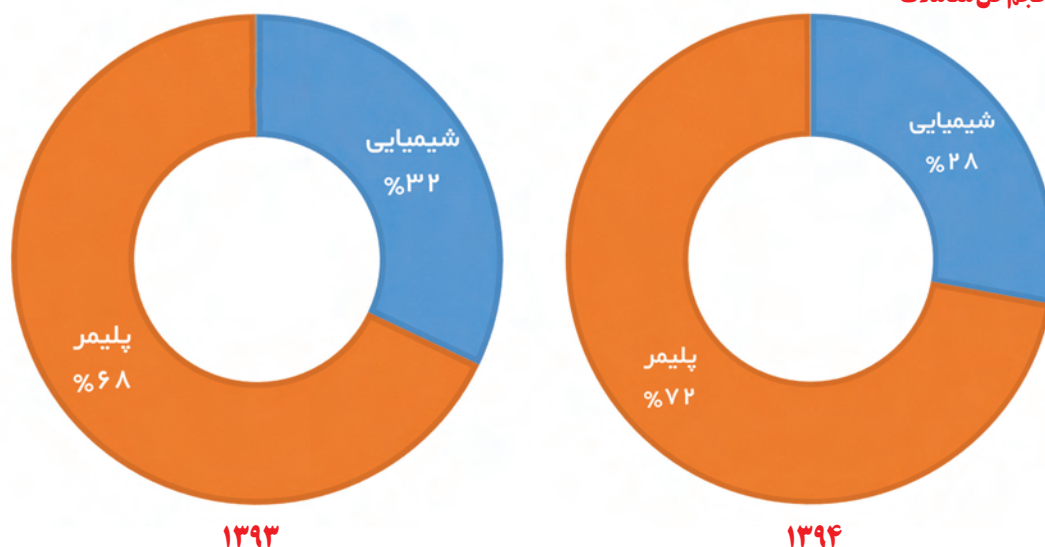
نام محصول	حجم معاملات ۱۳۹۳	ارزش معاملات ۱۳۹۴ (ریال)	حجم معاملات ۱۳۹۴	ارزش معاملات ۱۳۹۴ (ریال)
آلومینیوم	۱۴۶,۹۰۰ تن	۱۱,۶۹۰,۸۶۵,۷۶۰	۱۳۸,۸۰۰ تن	۸,۹۴۶,۶۹۶,۵۴۰
روی	۱,۳۸۰ تن	۱۰۴,۹۲۸,۰۰۰	۸۸۰ تن	۶۰,۳۴۰,۰۰۰
فولاد	۷,۹۲۶,۳۱۸ تن	۱۳۱,۷۲۲,۹۳۹,۱۴۴	۵,۴۶۰,۲۱۳ تن	۷۷,۷۰۹,۷۷۶,۷۵۰
مس	۳۵۱,۱۶۷ تن	۲۸,۴۶۷,۱۱۸,۱۶۹	۲۸۱,۱۹۰ تن	۲۱,۱۳۳,۶۰۷,۱۷۵
کنسولتره	۲۵۸ تن	۷۵۴,۹۶۱,۶۷۶	۱۸۹ تن	۵۶۷,۵۰۳,۰۳۱
کنسانتره مولیبدن	۵,۱۰۰ تن	۱,۲۱۲,۳۲۶,۴۵۰	۶,۰۰۰ تن	۸۱۸,۰۷۹,۵۸۰
کک	۱۲,۲۰۰ تن	۷۶,۶۳۰,۴۰۰	۶,۲۰۰ تن	۴۳,۶۶۰,۰۰۰
سنگ آهن	۲,۳۱۰,۰۰۰ تن	۲۸۰,۰۰۶۰,۸۳۰	۲,۶۱۵,۰۰۰ تن	۱,۵۳۴,۴۵۰,۶۰۰
طلا	۱۸۶ کیلوگرم	۲۲۵,۰۵۴,۱۷۶	۵۳۸ کیلوگرم	۶۱۹,۶۳۶,۹۲۸

معاملات پتروشیمی، ۱۱ ماهه

ارزش کل معاملات

حجم کل معاملات

مقدار معاملات

سال	ارزش کل معاملات (میلیارد تومان)	حجم کل معاملات (میلیون تن)	درصد تغییر
۱۳۹۳	۷۶۷۳	۲,۵	-
۱۳۹۴	۷۶۷۳	۲,۵	-۲۲

ترکیب معاملات

شیمیایی: ۲۸ درصد

پلیمر: ۷۲ درصد

نوع معاملات

سلف: ۸۸۴ هزار تن

نقد: ۱,۶ میلیون تن

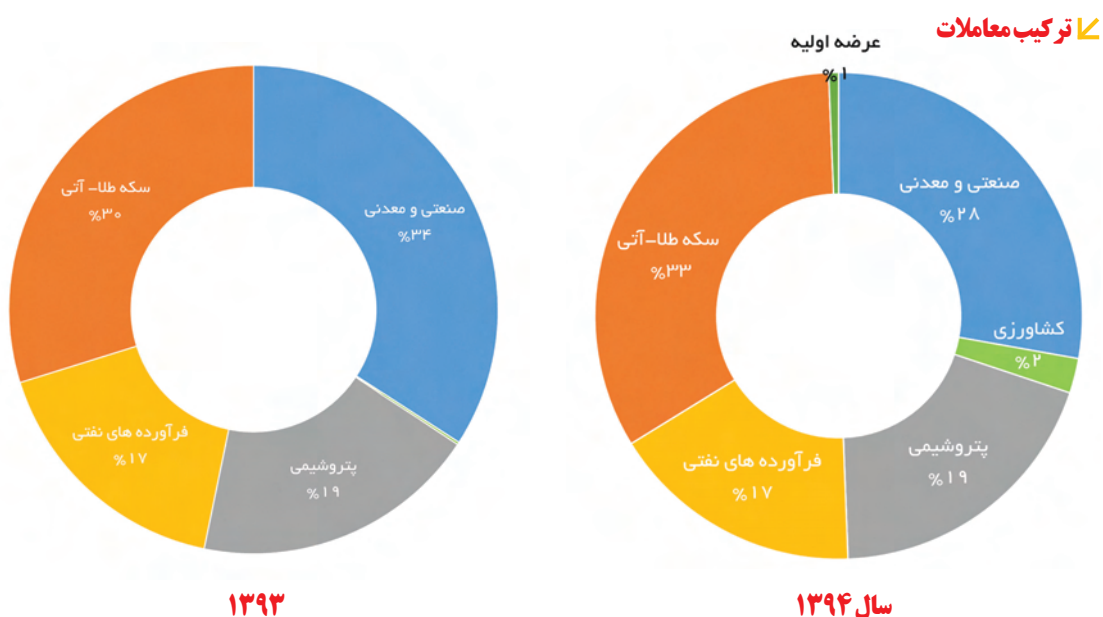
بیشترین تغییرات (نسبت به ۱۱ ماهه ۹۳):

گازها و خوراکها: ۱-۶ درصد

نام محصول	حجم معاملات سال ۱۳۹۳	ارزش معاملات ۱۳۹۳	حجم معاملات ۱۳۹۴	ارزش معاملات ۱۳۹۴
شیمیایی	۹۳۵,۴۴۶	۱۷,۶۸۸,۰۹۳,۳۱۵	۷۰۵,۰۱۱	۱۱,۳۱۰,۱۶۶,۱۹۶
پلیمر	۱,۹۷۹,۲۵۷	۸۰,۲۹۰,۳۲۷,۴۸۲	۱,۸۱۸,۲۳۹	۶۵,۴۰۴,۳۴۲,۵۸۲
گازها و خوراکها	۳,۷۶۰	۵۴,۶۳۵,۴۸۰	۱,۴۵۰	۳۱,۰۲۵,۰۰۰

نمای کلی معاملات ۱۱ ماهه بورس کالا

مقدار معاملات

حجم کل معاملات سال ۹۴

۲۲,۸ میلیون تن

درصد تغییر

۳,۵

ارزش کل معاملات

۴۰ هزار میلیارد تومان

درصد تغییر

-۲۳

نوع معاملات

فیزیکی:

معاملات آتی:

معاملات ثانویه اوراق سلف موازی استاندارد:

عرضه اولیه اوراق سلف موازی استاندارد:

گواهی سپرده:

۲۶۴۵۷ میلیارد تومان

۱۳۲۰۰ میلیارد تومان

۱۱۱ میلیارد تومان

۲۶۲ میلیارد تومان

۱۱۹ میلیارد تومان

